

Kaisa Voipio

PELKO JA TURVATTOMUUS KAUPUNKITILASSA

Asukkaiden kokemuksia Turusta

Maantieteen pro gradu -tutkielma

Turku 2020

TURUN YLIOPISTO
Luonnontieteiden ja tekniikan tiedekunta
Maantieteen ja geologian laitos

VOIPIO, KAISA: Pelko ja turvattomuus kaupunkitilassa - asukkaiden kokemuksia Turusta

Pro gradu -tutkielma, 125 s., 13 liites.
40 op, maantiede
Ohjaaja: Päivi Rannila
Toukokuu 2020

Vaikka maailma on tällä hetkellä turvallisempi kuin kenties ikinä, moni rikkaan maan asukas kokee turvattomuutta arkielämässään. Turvattomuuden kokeminen kaupunkiympäristössä vaikuttaa yksilöihin, yhteisöihin ja yhteiskuntaan monin tavoin. Yksilön tasolla turvattomuuden ja pelon kokemukset voivat johtaa oman liikkumisen rajoittamiseen sekä vieraantumiseen muista yhteisön jäsenistä. Yksilöiden teot muokkaavat kaupunkitilaa, ja pelottavalta tuntuvassa kaupunkitilassa harva viihtyy.

Tutkimukseni tavoitteena on tarkastella turkulaisten mielestä turvattomalta tuntuvia paikkoja heidän kotikaupungissaan. Tarkastelen paikkoja Turun kaupungin turvallisuuskyselyn vastausten perusteella geokoodaamillani aineistoilla. Käytettyjä menetelmiä geokoodauksen lisäksi ovat sisällönanalyysi, hot spot -analyysi, etäisyys- ja päällekkäisanalyysit sekä Khiin neliö. Aineisto on näyte, joka ei edusta kaupungin väestöä erityisen hyvin. Tuloksista ei voi siis tehdä yleistyksiä koko Turun väestöön. Suurin osa vastaajista oli naisia ja iältään yli 30-vuotiaita.

Turvattomalta tuntuvat paikat keskittyvät kaupungin keskustaan. Erityisen turvattomilta tuntuvat ydinkeskustassa Kauppatori sekä Aurajoen rannat. Myös suuret autotiet, risteysalueet, suojatiet sekä kauppojen lähiympäristöt koetaan turvattomina. Syitä turvattomuuteen ovat vaaralliseksi koettu liikenne, eri ihmisryhmät ja häiriökäytös sekä kaupungin infrastruktuuriin liittyvät seikat. Eniten turvattomuutta koetaan öiseen aikaan. Turvattomien paikkojen lähistö on pääosin rakennettua kaupunkiympäristöä. Tulokset vastaavat aikaisempien tutkimuksien tuloksia Turusta, mutta tuovat lisätietoa turvattomien paikkojen tarkoista sijainneista, ympäristön ominaisuuksista sekä syistä turvattomuuteen.

Turvattomuuteen Turussa on monia syitä, eikä turvallisuuden tunteen parantaminen ole yksioikoista. Parantamalla jotakin ympäristön fyysistä ominaisuutta voidaan saavuttaa parantunut turvallisuuden tunne jollekin, samalla kun toinen tuntee olonsa entistä turvattommaksi. Lisäksi harvalle turvattomuuden syynä on helposti korjattavissa oleva ympäristötekijä, vaan syynä voi olla tässä tutkimuksessa löydettyjen lisäksi esimerkiksi opittu pelko tai epävarma elämäntilanne. Tarve turvallisuuteen kytkeytyy laajoihin ja vuosikymmeniä vaikuttaneisiin yksityistämisen, turvallistamisen, pelon politisoimisen ja vastuuttamisen trendeihin. Täyteen turvallisuuteen pyrkimisen sijaan tulisikin edistää toleranssin kulttuuria, jossa erilaiset tavat elää ja käyttää kaupunkitilaa hyväksyttäisiin laajemmin.

Asiasanat: turvattomuus, rikollisuuden pelko, kaupunkitutkimus, paikkatieto

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -järjestelmällä.

UNIVERSITY OF TURKU
Faculty of Science and Engineering
Department of Geography and Geology

VOIPIO, KAISA: Places of insecurity in the city of Turku

Master's thesis, 125 pp., 13 appendix pp.
40 ECTS, Geography
Supervisor: Päivi Rannila
May 2020

Feelings of insecurity, worry and fear in public urban space are phenomena long recognized and researched, but inadequately reached. Fear in urban space can result in multiple responses not only on individual, but also at the levels of communities and societies. For individuals, the feelings of fear and worry can affect their movement, opportunities, trust and belonging to the community.

My purpose in this research is to examine the places and situations causing insecurity to the people of Turku in the 21st century. The sample consists of hundreds of places told by 601 different participants. Participants do not represent the population adequately and therefore strong generalizations of the data cannot be made. The majority of the participants were female and over 30 years old.

Open-ended survey results collected by the city of Turku were geocoded manually and analyzed through content analysis to create data to be used in spatial analyses. Points and lines were then aggregated for visualization and further analyzing with hot spot analysis to identify statistically significant clusters, proximity analysis to compare with traffic accident data and overlay analysis with landcover. Introductory spatial testing was also applied to examine and describe data in relation to sample.

Places of insecurity concentrate in the city centre. Especially the main market square along with the river front of Aurajoki induce insecurity to large number of participants. In addition, large roads with heavy traffic, intersections, crosswalks and proximity of convenience stores are common places which feel unsafe. Traffic, different groups of people and concerns relating to infrastructure are reasons for uneasiness in these places. Most places feel the most unsafe during night and weekends, but especially traffic causes insecurity during rush hour.

Due to many different reasons causing insecurity, making Turku feel safe for everyone is neither easy nor even possible. For many participants, fear is less related to their physical and immediate surroundings than their views on what is appropriate behavior in urban space. Security planning is linked with wide trends of privatization, fortification and securitization. What is needed instead of a more punitive approach, is tolerance towards different ways of living.

Keywords: Fear of Crime, Insecurity, Urban Research, GIS

The originality of this thesis has been checked in accordance with the University of Turku quality assurance system using the Turnitin OriginalityCheck service.

Sisällys

1. JOHDANTO	1
2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS	8
2.1. RIKOLLISUUDEN PELKO.....	8
2.1.1. <i>Tieteenala kehittyi kylmän sodan aikana</i>	8
2.1.2. <i>Menetelmät kritiikin kohteena</i>	12
2.1.3. <i>Ihmisen henkilökohtaiset ominaisuudet voivat vaikuttaa pelon kokemiseen</i>	16
2.1.4. <i>Fyysisen ympäristön vaikutukset pelon kokemuksiin ja paikkatieto tutkimuksessa</i>	23
2.2. TILA JA PAIKKA	29
2.2.1. <i>Tilan ja paikan monet määritelmät</i>	29
2.2.2. <i>Kaupungeissa on monenlaisia tiloja</i>	33
3. TURVALLISUUS TUTKIMUSALUEELLA	35
3.1. SUOMI ON KANSAINVÄLISESTI VERRATTUNA HYVIN TURVALLINEN	35
3.1.1. <i>Rikollisuus Suomessa</i>	37
3.1.2. <i>Mitä suomalaiset pelkäävät?</i>	41
3.2. TUTKIMUSALUE TURKU JA TURVALLISUUS.....	43
4. AINEISTOT	48
4.1. TURVALLISUUSKYSELYN AINEISTO.....	48
4.2. GEOKOODATTUJEN AINEISTOJEN EDUSTAVUUS	51
5. MENETELMÄT	56
5.1. GEOKOODAUS	56
5.1.1. <i>Menetelmän teoriaa</i>	56
5.1.2. <i>Manuaalisen geokoodauksen prosessi</i>	57
5.1.3. <i>Aineistojen validointi</i>	58
5.2. PAIKKATieto- JA TILASTOLLISET ANALYYSIT	61
5.3. SISÄLLÖNANALYYSI	65
5.4. TUTKIMUKSEN EMPIIRISEN OSION KULUN KUVAUS	68
6. TULOKSET	70
6.1. TURVATTOMIA PAIKKOJA ON YMPÄRI KAUPUNKIA	70
6.2. KOETTU TURVATTOMUUS KESKITTYY TILASTOLLISESTI KAUPUNGIN KESKUSTAAN	73
6.3. PAIKKOJEN TYYPIT	76
6.4. PAIKKOJEN LÄHIYMPÄRISTÖN MAANPEITE.....	78
6.5. VUOROKAUDENAJAT JA AJANKOHTA VIIKOLLA	79
6.6. SYITÄ TURVATTOMUUTEEN.....	83
6.6.1. <i>Syiden ja taustamuuttujien yhteyksiä</i>	83
6.6.2. <i>Liikenne</i>	86
6.6.3. <i>Eri ihmisryhmät</i>	89
6.6.4. <i>Kaupungin infrastruktuuri</i>	93
6.7. TULOKSIA MAHDOLLISESTI SELITTÄVIÄ TEKIJÖITÄ.....	96
7. KESKUSTELU	98
7.1. KOETUN TURVATTOMUUDEN TILA TURUSSA 2010-LUVULLA	98
7.2. PAIKKOJEN SIJAINTI JA TURVATTOMAT AJANKOHDAT	99

7.3. LIIKENNE ON YKSI SUURIMMISTA TURVATTOMUUDEN AIHEUTTAJISTA.....	103
7.4. TURVATTOMUUDEN TUNTEITA AIHEUTTAVAT USEIN MUUT IHMISET	104
7.5. TUTKIMUKSEN HAASTEET	107
7.6. LOPUKSI JA TULEVAISUUDEN SUUNTIA	110
KIITOKSET	113
LÄHTEET.....	113
LIITTEET	

1. Johdanto

Maailman voidaan väittää olevan turvallisempi kuin koskaan ennen ihmiskunnan historiassa: sotien ja sodissa menehtyneiden määrä on alhaisimmillaan toisen maailmansodan jälkeen, suurempi osa syntyvistä lapsista jää henkiin kuin koskaan aiemmin ja suuremmalla osalla maailman ihmisistä on mahdollisuus elämän perusedellytyksiin, kuten puhtaaseen veteen, koulutukseen ja toimeentuloon (Pettersson & Eck 2018; Hug ym. 2019: 4; Rosling ym. 2018). Tästä huolimatta rikkaissa maissa asuvat ihmiset kokevat enemmän turvattomuuden tunnetta ja rikosten pelkoa kuin aiemmin (Bauman 2005, siteerattu Tulumello 2015: 257).

Sisäministeriön Sisäisen turvallisuuden tila -raportin mukaan Suomi on maailman turvallisimman maa (Suomi on... 2019). Väitös ei ole tuulesta temmattu, sillä Tilastokeskuksen kokoamin kansainvälisin indekseihin ja tutkimuksin mitattuna Suomi oli vuonna 2017 mm. maailman vakain valtio, vapain maa, turvallisimman maa, Suomessa oli vähiten järjestäytyneitä rikollisuutta ja maassamme suojeltiin ihmisten perusoikeuksia parhaiten maailmassa (Suomi maailman kärjessä 5.12.2019). Tästä huolimatta myös suomalaisten turvallisuuden tunne on viime vuosina laskenut (Hyvä elämä: turvallinen arki... 2017: 13).

Suomalaisten kokemaa turvattomuutta ja uhkakuvia ja niiden muutosta on tutkittu useita kertoja. Jo 1990-luvulla suurimpina uhkina nähtiin maailmanlaajuiset ympäristöön, kulttuurin arvoihin ja maailmantilanteeseen liittyvät uhat sekä ihmisten välinpitämättömyys (Nieminen & Lahikainen 2000: 9). Tuoreemmassa kansalaisturvallisuuteen keskittyvässä tutkimuksessa alkuvuodelta 2015 esiin lähitulevaisuuden todennäköisiksi uhkakuviksi nousivat pitkittynyt taloudellinen taantuma sekä hallituksen ajautuminen joko sisä- tai ulkopoliittisiin päätöksentekoa vaikeuttaviin ongelmiin (Kekki & Mankkinen 2016: 31-33). Harvempi suomalainen näki esimerkiksi terrorismin, ilmaston ääri-ilmiöt, pakolaistulvan, sodan tai vakavat tartuntataudit lähiajan uhkana. Globaalisti maailmalla uhkina nähdään kuitenkin esimerkiksi ydinaseterrorismi, ääri-islamilaisten terrorismi, ilmaston muuttumisen aiheuttamat, kuten kuivuuksien tai tulvien aiheuttamat jännitteet ja muuttoliikkeet, poliittiset kriisit sekä taloudellisen ja aseellisen vallan tasapainon siirtyminen länsimaista Kiinaan (Human Security Report 2013: 10).

Nämä edellä mainitut ovat kuitenkin laajoja, yhteisöjä koettelevia uhkia. Yksilöille turvattomuutta voivat aiheuttaa myös arkipäiväiset asiat. Psykologi Maslow (1954, siteerattu Van den Berg 2016: 9) tarvehierarkian, joka esitetään useimmiten pyramidin muodossa, mukaan tarve turvallisuudelle on yksi ihmisen tärkeimmistä perustarpeista. Sen edelle menevät vain fysiologiset tarpeet, kuten veden, ruuan, vaatteiden ja suojan tarve. Maslow näkee yhteisöllisen turvallisuuden ja yhteisön tarjoaman suojan nälältä ja väkivallalta seuraavaksi tärkeimpänä tarpeena, joka tulee olla tyydytetty ennen tarvetta esimerkiksi rakkaudelle tai merkityksellisyydelle.

Turvallisuudella on useita, eri mittakaavan määritelmiä eikä konsensusta termin merkityksestä ole siitä huolimatta, että sitä käytetään sekä tieteellisessä että poliittisessa keskustelussa jatkuvasti. Turvallisuustutkija Buzanin (1983: 4) mukaan turvallisuus käsitteenä onkin ”*tieteellisesti heikosti määritelty, mutta poliittisesti voimakas*”, ja vaikka toteamuksesta onkin kulunut vuosikymmeniä, on se edelleen ajankohtainen väittämä. Englanninkielisessä kirjallisuudessa termi *security* viittaa laajempaan kokonaisuuteen kuin *safety* (Van den Berg ym. 2006: 7), vaikka kumpikin käsite kääntyy suomeksi termiksi turvallisuus. *Security* kattaa kokonaisvaltaisesti sekä abstraktimmat että konkreettisemmat uhkakuvat luonnonkatastrofeista liikenneonnettomuuksiin, kun *safety* viittaa nimenomaan konkreettisiin, yksilölle fyysisiin uhkiin esimerkiksi ryöstöjen tai väkivallan muodossa. Ceccato (2012) toteaa turvallisuuden käsitteen olevan niin monimutkainen, että sitä on järkevää käyttää vain, jos se on liitetty tiettyyn kontekstiin tai tieteenalaan. Hänen määrittelyään mukaillen turvallisuus ymmärretään tässä tutkimuksessa sosiaalisena tuotettuna: sitä tuottavat yksilöt ja heidän tekonsa.

Turvallisuutta on tutkittu useilla tieteenaloilla kansainvälisten suhteiden tutkimuksesta politiikan tutkimukseen, ja tutkimus on keskittynyt poikkeaviin tapahtumiin, kuten 9/11 -terrori-iskuun (Crawford & Hutchinson 2016). Niin sanotun arkipäivän turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen kokemisen tutkimus on jäänyt näillä aloilla vähemmälle. Turvallisuus kytkettynä arkipäivään liittyy siihen, miten ihmiset kokevat turvallisuutta tai turvattomuutta jokapäiväisessä elämässään kotonaan, töissään tai kaupunkitilaa käyttäessään. Arkipäivän turvallisuuteen keskittyvää tutkimusta on tehty turvallisuus/turvattomuus -termien tarkastelujen sijaan rikollisuuden pelon (eng. *fear of crime*) käsitteen kautta. Turvallisuus-termin tavoin myös rikollisuuden pelolle on useita määritelmiä, eikä määritteen alla tehty tutkimus koske pelkästään eri rikoksien pelkoa. Käsitteen avulla on tutkittu laajasti yksilöiden suhtautumista paikkoihin ja yhteisöihin (Banks 2005). Maantieteilijä Pain (2000) määrittelee aikaisempien vuosikymmenten

tutkimusta vertaillaena, että rikollisuuden pelolla voidaan tarkoittaa sen kuvailevan niitä yksilöiden ja yhteisöjen tunteiden sekä käytäntöjen joukkoa, joilla vastataan rikollisuuteen ja epäjärjestykseen. Määritelmä sisältää siis paitsi tunnereaktion näkökulman, myös ne toimet, joita ihmiset näitä tunteita kohdatessaan tai niitä välttäänsä tekevät.

Brunton-Smith ja Jackson (2012: 55) kokoavat tutkijoiden näkemyksiä rikoksen kohteeksi joutumisen pelon vaikutuksia yksilöön, yhteisöihin ja yhteiskuntaan. Rikollisuuden pelko ja pelon ja turvattomuuden kokemukset vaikuttavat esimerkiksi yksilöiden terveyteen ja toimintaan, tapaan käyttää kaupunkitilaa ja heidän varautumiseensa eri tilanteissa. Omaksumalla varautumiskeinoja välttääkseen rikoksen uhriksi joutumista, voi tulla kuitenkin muilla tavoin rajoittaneeksi omaa arkielämäänsä kohtuuttomissa määrin (Hale 1996). Turvattomuuden tunne on kuitenkin henkilökohtainen kokemus, eikä se välttämättä vaikuta elämään hallitsevasti (Koskela 2009a). Rikoksen pelko ja sen lieveilmiöt voivat vaikuttaa myös yhteisön sosiaaliseen yhtenäisyyteen ja luottamukseen sekä aiheuttaa epätasa-arvoisuutta niiden välille, joilla on varaa käyttää yksityisiä turvapalveluja ja niiden, joilla ei ole (Hale 1996; Brunton-Smith & Jackson 2012: 55). Yhteiskunnan tasolla rikollisuuden pelko ilmiönä on aiheuttanut rikoksenhallinta- ja –torjuntasuunnitelmien usein rankaisukeskeistä painotusta (Brunton-Smith & Jackson 2012: 55). Rikollisuuden pelon ilmiön nähdään liittyvän paitsi todelliseen tehtyyn rikollisuuteen ja häiriöihin kaupunkitilassa, myös asumiseen, työllisyyteen, kaupunkisuunnitteluun sekä syrjimiseen ja syrjäytymiseen (Pain 2000). Rikollisuus ja pyrkimys sen uhriksi joutumisen välttelemiseen on hyväksytty osaksi elämää kaikilla yhteiskunnan tasoille (Garland 1996).

Pelko kaupunkitilassa on ilmiö, joka kytkeytyy sekä kaupunkisuunnitteluun että kaupunkitilan tuottamiseen (Tulumello 2015). Urbanissa ympäristössä koettu pelko johtuu monista eri syistä ja siihen liittyy useita eri ulottuvuuksia psykologisista, sosiologisista ja kulttuurisista poliittisiin sekä taloudellisiin. Suoria syy-seuraussuhteita ei voida vetää esimerkiksi korkeiden väkivaltarikostilastojen ja ihmisten kokeman turvattomuuden ja pelon välille. Alexander & Painin (2012: 37-38) mukaan pelon tunteet kuuluvat arkielämän tunnekokemuksiin. Heidän mukaansa koettu pelko ja turvattomuus liittyvät kokijan ”paikkaan maailmassa”: paitsi hänen fyysiseen jokapäiväiseen ympäristöönsä, myös hänen kokemaansa kuulumisen tunteeseen läheisissä yhteisöissä sekä yhteiskunnassa ja mahdollisen kuulumattomuuden tunteen aiheuttamiin konflikteihin ja epävarmuuksiin.

Tutkimuksen tarkoitus

Pro gradu -työni tavoitteena on tutkia, mitkä sijainnit turkulaiset kokevat turvattomiksi kotikaupungissaan. Käytännössä siis kartoitan ihmisten pelkoja. Käytän aineiston pohjana Turun kaupungin turvallisuuskysely 2018 -kyselyn kahteen eri teemaan liittyviä avoimia kysymyksiä ja niiden vastauksia, jotka olen vienyt kartalle paikkatietomuotoon. Kunnan tekemässä turvallisuuskyselyssä kysyttiin laajasti omiin kokemuksiin ja varautumiseen liittyviä asioita, mutta käytän aineistona vain kolmen avoimen kysymyksen vastauksia. Kysymyksissä tiedusteltiin vastaajan mielipidettä turvattomista paikoista sekä koko Turun, että oman asuinalueen mittakaavassa. Turkulaisten kokemaa elinympäristön turvallisuutta on aikaisemmin tutkittu mm. turvallisuuskyselyillä sekä esimerkiksi opinnäytetöissä keskustan ruutukaava-alueella (Vahanne 2008) sekä yliopiston kampusalueella (Nikulainen 2000), ja tutkimukseni paitsi tuo tietoa turvattomuuden tunteen kokemisesta Turussa vuosikymmen myöhemmin, laajentaa se myös näkökulmaa ja tarkastelualueita kaupungin keskustan ulkopuolelle asuinalueille ja lähiöihin.

Tutkimukseni eroaa vastaajamäärältään ja menetelmiltään aikaisemmista tutkimuksista. Aineistossani on enemmän vastaajia verrattuna esimerkiksi Vahanteen (2008) tutkimukseen. Pelkkien haastattelu- tai kyselymenetelmien sijaan käytän aineiston analyysissä paikkatiedon tarjoamia mahdollisuuksia. Subjektiivisten turvallisuuden ja turvattomuuden tunteiden tutkiminen tilallisessa muodossa paikkatiedon avulla on vielä suhteellisen vähän käytetty menetelmä (Polończyk & Leśniak 2020). Tämä on mahdollista geokoodauksen avulla. Sillä tarkoitetaan sijainnin kuvauksen siirtämistä sen todelliseen sijaintiin Maan pinnalla (Bajjali 2018: 117). Kuvauksesta luodaan siis paikkatietoaineistoa, jota on mahdollista tarkastella erilaisia analyysien.

Teen tilallista sekä tilastollista tarkastelua ja etsin alueita, joille turvattomat paikat keskittyvät. Nämä paikat sijaitsevat tässä tutkimuksessa yksinomaan julkisessa tilassa, sillä tarkastelen ja esitän niitä kartalla. Tämä sulkee pois yleisen turvattomuuteen vaikuttavan väkivallan muodon, lähisuuhdeväkivallan, joka yleensä tapahtuu yksityisasunnoissa (Pain 2001). Tuloksia lukiessa tämä pois jäävä väkivallan muoto on kuitenkin ymmärrettävä mahdollisena taustatekijänä, jota en voi kuitenkaan aineiston perusteella tarkastella. Euroopan unionin perusoikeusviraston tutkimuksen mukaan Suomessa lähes puolet (47 %) naisista on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa 15 vuotta täytettyään ja 30 % naisista on kokenut väkivaltaa puolisonsa taholta (Violence against... 2014: 28).

Kirjoitan tässä tutkimuksessa pääsääntöisesti *paikoista*, kun puhun vastaajien mielestä turvattomana koetuista sijainneista. Paikalla tarkoitetaan tilaa, johon ihminen liittää kokemuksia sekä merkityksiä (Haarni ym. 1997: 16-17). Koska kyseessä ovat merkitykseltään turvattomalta tuntuvat, pelottavat ja vaaralliset tilat, on perusteltua puhua paikoista. Paikka ja tila -termeistä keskustelen tarkemmin teoreettisessa viitekehyksessä. Tilallisuuden huomiointi on kuitenkin tutkimuksessa tärkeä: rikollisuuden pelon tutkimukset, joissa tilallista ulottuvuutta ei huomioida, ovat Fischerin & Nasarin (1995) mukaan suuripiirteisiä ja ne tuovat vähemmän tietoa ilmiöstä.

Käytän tutkimuksessa kahta eri aineistoa, joissa on temaattisia eroja. Tavoitteenani ei kuitenkaan ole suoranaisesti vertailla näitä kahta erilaista aineistoa, vaan pyrkiä niiden avulla saamaan kokonaisempi kuva kaupungin tilanteesta ja kaupunkilaisten kokemuksista. Yksilöiden mielikuviin turvallisuudesta ja turvattomuudesta vaikuttavat paitsi heidän omat kokemuksensa, myös perheeltä, sukulaisilta, koulusta ja mediasta kuullut kertomukset (Valentine 1990; Ditton ym. 2004). Kuulopuheen perusteella joitakin alueita saatetaan ajatella turvattomimpina kuin toisia, ja oma asuinalue koetaan usein itselle vieraita alueita turvallisempina (Ceccato 2012). Tämän takia omaa asuinalueita ja sen turvattomia paikkoja koskeva aineisto tuo lisätietoa tästä turvallisesta mielletystä omasta lähiympäristöstä.

Aineistona käyttämässäni kyselyssä ei ole missään kohdassa erikseen määritelty, mitä turvallisuudella tai turvattomuudella tarkoitetaan, mikä on tutkimusalalle ja sen kyselyille tyypillinen ongelma (Gray ym. 2012). Kysely oli suunnattu kaikille turkulaisille, ja siinä kysyttiin pääasiassa heidän henkilökohtaisista arkipäivän kokemuksistaan. Tämän perusteella turvallisuutta ja turvattomuutta ei ole järkevää lähteä määrittelemään valtiotason tai kansainvälisen kontekstin kautta, vaan kyse on yksilöiden henkilökohtaisesta turvallisuuden kokemuksesta. Perustelin jo aikaisemmin, kuinka rikollisuuden pelon tutkimus soveltuu tähän tutkimukseen esimerkiksi turvallisuustutkimuksen alan määritelmiä paremmin. Tässä tutkimuksessa määrittelen rikollisuuden pelon mukailten Painia (2000): sillä tarkoitetaan niitä tunnereaktioita ja käytännön toimia, joilla vastataan ympäristön epäjärjestykseen sekä rikollisuuteen. Epäjärjestyksestä voivat olla esimerkiksi häiriökäytös tai ympäristön epäsiisteys. Vaikka kirjoitan läpi tutkimuksen ”pelosta”, tarkoitan sillä myös lievempiä tunne-elämyksiä kuten ahdistusta, huolta ja joskus jopa vihaa mukailten Farrallia ynnä muita (2009: 50). Pelko

on usein turhan vahva sana kuvailemaan niitä reaktioita, joita turvattomuuden kokemus aiheuttaa.

Työssäni käsittelen, nimeän ja esitän kartalla paikkoja sekä nimeän käyttäytymismalleja sekä ihmisryhmiä, jotka aineistoni perusteella koetaan Turussa turvattomuutta aiheuttaviksi. Lisäksi erittelen sitä, millaiset asiat tai paikat ovat eri ikä- tai väestöryhmien mielestä turvattomia. Tarkoitukseni ei kuitenkaan ole leimata mitään paikkaa, asiaa tai henkilöitä turvattomuutta aiheuttaviksi, tai nimetä jotakin väestöryhmää muita pelokkaammaksi. Tiedostan sen, että puhuminen väestöryhmistä on kategorisoivaa ja yleistävää, sekä sen että ihmiset saattavat kokea useita identiteettejä ja vaihdella niiden välillä ajasta tai tilanteesta riippuen (Graham 1992). Kun turvattomuuden ja pelon tunteita aiheuttavia paikkoja kartoitetaan ja niiden sijainnit löydetään, voidaan tietoa käyttää yhteisöjen tasolla ja turvallisuudentunnetta paikoissa voidaan pyrkiä parantamaan (Doran & Burgess 2012: 87). Tämä ei kuitenkaan ole työni varsinainen tavoite, eikä tutkimukseni tarkoituksena ole tarjota toimintaohjeita viranomaisille tai selvittää mahdollisimman tarkkaan paikkojen fyysisiä sijainteja: sen sijaan, pyrin ymmärtämään näitä turvattomalta tuntuvia tiloja kokonaisuuksina.

Tutkimukseni tuloksia ei voida yleistää koskemaan kaikkia turkulaisia, muita kaupunkeja Suomessa tai ulkomailla, tai muita ajankohtia kuin käyttämäni aineiston keräysaika. Tulokseni kertovat tiettyjen turkulaisten mielipiteitä heidän kotikaupunkinsa ja lähiympäristönsä turvallisuudesta vuonna 2018, ja keskustelen aineiston edustavuudesta koko Turun väestöön suhteutettuna vielä myöhemmin. Argumentoin myöhemmin myös, että tulokset edustavat paitsi vastaajien subjektiivisia mielipiteitä, myös reaktioita laajempiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin sekä ulkopuolelta (mm. medialta, ystäviltä, viranomaisilta, poliitikoilta) annettuja ajatuksia.

Käytän lähteenä pääasiallisesti tieteellisiä artikkeleja, kirjojen lukuja ja kokonaisia teoksia. Käyttämäni kirjallisuus teoreettisessa viitekehyksessä on pääosin rikollisuuden pelon kirjallisuutta. Aiheen tutkimusta on tehty esimerkiksi kriminologian, maantieteen sekä sosiologian aloilla, ja käyttämäni kirjallisuus ei rajoitu vain yhteen näistä aloista. Eniten aiheen tutkimusta on tehty Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa, ja Suomessa rikollisuuden pelosta on kirjoittanut etenkin Koskela (2009b). Paikan ja tilan käsitteistä keskustellessani nojaan maantieteen kirjallisuuteen. Asettaessani Suomen ja Turun tilanteen kontekstiin mitattavan ja koetun turvallisuuden suhteen, käytän lähteenä myös suomalaisten viranomaisten sekä tutkimustahojen tekemiä raportteja, tutkimuksia ja

tilastoja. Nämä raportit eivät ole aina tieteellisyydeltään samalla tasolla kuin muu kirjallisuus, mutta ne sisältävät tärkeää ja ajankohtaista tietoa turvallisuustilanteesta Suomessa ja sopivat siksi osion pääasialliseksi lähteeksi.

Tutkimukseni tavoitteena on siis tutkia, mitkä paikat turkulaiset kokevat turvattomiksi koko kaupungin mittakaavassa sekä omilla asuinalueillaan. Tyypittelen näitä paikkoja. Lisäksi teemoittelen niitä vuorokaudenaikoja, asioita, ilmiöitä ja henkilöitä, joita aineiston vastaajat kokevat turvattomuutta aiheuttaviksi. Turvattomia paikkoja ja niiden esiintymistä tutkin geokoodatun paikkatietoaineiston tilallisella visuaalisella tarkastelulla, hot spot -paikkatietoanalyysillä sekä etäisyys- ja päällekkäisanalyysillä muiden aineistojen, kuten liikenneonnettomuusaineiston sekä maanpeiteaineiston, kanssa. Turvattomalta tuntuvia vuorokaudenaikoja ja syitä turvattomuuteen tutkin analysoimalla kyselyn vastauksia sisällönanalyysin sekä tilastollisten analyysien keinoin.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Mitkä paikat 2010-luvun Turussa koetaan turvattomina? Mihin nämä paikat keskittyvät?
2. Minkä tyyppisiä paikat ovat? Millainen on paikkojen lähiympäristö?
3. Mitä eri syitä turvattomuuteen on? Minä ajankohtina paikat tuntuvat turvattomilta?

Maantieteen alalla tutkimukseni voi nähdä sijoittuvan humanistisen, feministisen, kriittisen yhteiskuntamaantieteen sekä käyttäytymismaantieteen aloille. Humanistisessa ja feministisessä maantieteessä mielenkiinto on yksilöiden ja eri sukupuolten kokemuksissa ja tavoissa käyttää erilaisia tiloja (Haarni ym. 1997): tutkimukseni keskittyy turkulaisten turvattomuuden kokemuksiin ja mielenkiinto on heidän tavoissaan ja eroissaan käyttää kaupunkitiloja. Toisaalta näen tutkimuksessani myös elementtejä kriittisen yhteiskuntamaantieteen traditiosta, jossa on mm. pohdittu ulossulkemisen mekanismeja sekä valtasuhteita (Pain 2000). Lisäksi koska tutkimukseeni kuuluu olennaisesti turvattomien paikkojen kartoittaminen, voidaan se nähdä myös käyttäytymismaantieteen alaan kuuluvana (Doren & Burgess 2012: 82). Mielestäni tutkimukseni ei rajaudu millekään näistä tieteenhaaroista, vaan hyödyntää niiden kaikkien kerryttämää tietoa.

2. Teoreettinen viitekehys

2.1. Rikollisuuden pelko

2.1.1. Tieteenala kehittyi kylmän sodan aikana

Rikollisuuden pelon tutkimus on myöhemmin tarkemmin esiteltävien tutkimustapojensa ja -teemojensa kautta tuonut tietoa paitsi ihmisten suhteutumisesta rikoksiin, myös yleisempää tietoa kaupunkien ja yhteisöjen turvallisuudesta, turvattomuudesta ja niiden kokemisesta (Gray ym. 2012). Tämän takia tutkimustraditio sopii tähän pro gradu -työhön. Rikollisuuden pelon määritelmät vaihtelevat tutkimuksesta riippuen, eikä alalla ole konsensusta termin määritelmästä. Ihmisten pelkoja kaupunkitilassa on tutkittu monin menetelmin ja kysymyksenasetteluin, ja niistä on johdettu erilaisia tapoja määritellä, mitä rikollisuuden pelolla tarkoitetaan (Melde 2011; Lane 2015). Farrall ym. (2009: 7) kuvailee käsitettä kiistanalaiseksi ja vaikeasti tartuttavaksi, sillä on epäselvää, mitä rikollisuuden pelko tarkoittaa arkielämässä tai sosiaalisena ilmiönä. Warr (1984) teki jo varhain huomion, että termiä ”rikollisuuden pelko” on käytetty niin monessa eri teemassa, että sen käytettävyys tieteellisessä tutkimuksessa on kyseenalaista. Hale (1996) vetosi jopa tutkijayhteisöön toteamalla, että käsitettä tulisi käyttää vain tutkittaessa selkeästi lakia rikkovia tapauksia keskittyen esimerkiksi fyysiseen väkivaltaan ja omaisuuteen kohdistuviin rikoksiin. Moni tutkija ei kuitenkaan ollut Halen kanssa samaa mieltä ja termi onkin jatkanut laajentumistaan (Moran ym. 2003).

Miten kiistanalaista käsitettä sitten on määritelty? Käytännössä määritelmät ovat vaihdelleet tutkimuksesta ja artikkelista toiseen. Suppeimmissa määritelmässä termi nähdään Halen (1996) toivomuksen tapaan nimenomaan rikoksiin keskittyvänä. Laajemmissa määritelmässä on otettu mukaan myös muita ilmiöitä. Termi on pelon tunteen lisäksi yhdistetty myös muihin tunteisiin, kuten epäluottamukseen ja ahdistukseen, sekä asenteisiin ja näkemyksiin henkilökohtaisesta riskistä, tuntemattomien pelosta ja huoleen ympäristön taantumisesta (Warr 1994). Stanko (1995) mainitsee rikollisuuden pelkoon usein liittyvän huolen kodin ulkopuolella toimimisesta ja siitä, että saattaa siellä liikuessaan tulla fyysisesti vahingoitetuksi. Collins (2016) ymmärtää käsitteen useina eri psykologisina ja sosiaalisina reaktioina liittyen arvioituun uhkaan rikoksiin tai rikoksen uhriksi joutumiseen. Hanslmaier (2013) määrittelee rikollisuuden pelon tutkimuksessaan kolmen tekijän; (1) käytöksen (toimien rajoittaminen tai puolustautuva käytös); (2) vahingoittavien tekijöiden (huolenaiheet ja levottomuus); sekä (3) tiedostavuuden (arvioitu riski), kautta. Jackson (2005) puolestaan esittää yhden laajimmista määritelmistä todetessaan rikollisuuden pelon

koostuvan viidestä tärkeästä ulottuvuudesta: huolesta, todennäköisyydestä, seurauksista, kontrollista sekä uskomuksista. Yksi asia, mistä tutkijat ovat melko yksimielisiä, on se, että rikollisuuden pelko ei ole pysyvä ja tasainen tila (Pain 2000). Ihmiset pikemminkin kokevat sitä eri hetkissä elämäänsä, usein riippuen omista kokemuksistaan, tilasta, ajasta ja sosiaalisesta tilanteesta.

Ferraro & LaGrange (1987) kokoaa DuBown ym. (1979) näkemyksiä varhaisen rikollisuuden pelon tutkimuksen ja käsitteen määritelmien monitulkinnaisuudesta ja lajittelee ne eriäviin näkemyksiin (kuva 1). Heidän mukaansa ne voidaan jakaa eri mittakaavoihin, joko yleisiin ja henkilökohtaisiin näkemyksiin tai tiedollisiin (arvioitu todennäköisyys uhriksi joutumisesta) ja tunteisiin liittyviin (tunnereaktio tähän mahdollisuuteen). Varsinaisen pelon, eli tunteen, lisäksi saman käsitteen avulla on tarkasteltu myös esimerkiksi ihmisten arvostelukykyä sekä arvoja. Esimerkiksi Stankon (1995) huomio huolesta kodin ulkopuolella liikkuesssa menisi DuBown ym. (1979) määritelmään E, ja Hanslmaierin (2013) edellä mainittu monitasoinen määritelmä sopisi ainakin kohtiin A, B, D ja E. Ferraron & LaGrangen (1987) mielestä rikollisuuden pelon tutkimuksen tulisi keskittyä kohtaan F, henkilökohtaiseen pelkoon uhriksi joutumisesta.

Rikosnäkemysten luokittelu

	<i>Näkemyksen tyyppi</i>		
	<i>Tiedollinen</i>	<i>Tunteellinen</i>	
	<i>Mielipiteisiin liittyvä</i>	<i>Arvoihin liittyvä</i>	<i>Tunteisiin liittyvä</i>
<i>Yleiset</i>	<i>A. Muihin ihmisiin kohdistuvien riskien arviointi</i>	<i>B. Huoli muihin kohdistuvista rikoksista</i>	<i>C. Pelko muiden uhriksi joutumisesta</i>
<i>Henkilökohtaiset</i>	<i>D. Omaan turvallisuuteen liittyvät riskit</i>	<i>E. Huoli itseän kohdistuvasta rikollisuudesta</i>	<i>F. Pelko uhriksi joutumisesta</i>

Kuva 1. Ferraro & LaGrangen (1987: 72) kokoama kuvaaja rikollisuuden pelon määritelmien luokittelusta mukailen DuBow ym. (1979) (suomennettu).

Rikollisuuden pelkoa sekä pelkoa kaupunkitilassa on tutkittu mm. kriminologian, sosiologian, antropologian, psykologian ja maantieteen tieteenaloilla (Koskela 2009a; Gray ym. 2012). Lisäksi 1900-luvun lopulla teeman tutkimuksia alettiin tehdä enenevässä määrin akateemisen maailman lisäksi ministeriöissä ja muissa valtiollisissa elimissä (Farrall ym. 2009: 39). Rikollisuuden pelkoa tutkittiin alkuun eniten Yhdysvalloissa sekä

Isossa-Britanniassa, mutta myöhemmin myös muissa maissa (Farrall ym. 2009: 29). Nykyään tutkimus on monilta osin poikkitieteellistä, ja pelon ja turvattomuuden kokemisen ilmiötä tutkitaan useille tieteenaloilla (Jackson & Kuha 2014).

Kriminologit eivät kiinnittäneet tutkimuksessaan huomiota kansalaisten tunteisiin ja pelkoihin ennen kuin vasta 1900-luvun toisella puoliskolla (Warr 2000: 452). Rikollisuuden pelon tärkeyteen alettiin keskittyä vasta vuonna 1967 yhdysvaltalaisviranomaisten väitettävä, että rikollisuuden vakavin seuraus oli pelko. Tätä havaintoa seurasivat kyselytutkimukset, joiden tuloksissa todettiin, että rikoksia todellakin pelätään enemmän kuin niitä tapahtuu ja että ihmiset muuttavat käyttäytymistään pelon takia. Kriminologit siis keksivät nykyisen rikollisuuden pelon käsitteen pyrkiessään mittaamaan sitä: luonnollisesti ilmiö oli ollut olemassa jo aikaisemmin. Historioitsijat ovat kuvanneet paitsi 1800-luvun Lontoon paniikkeja liittyen vankien vapauttamiseen sekä Viiltäjä-Jackiksi nimetyn sarjamurhaajan tekoihin, myös silloinkin tunnettua arkipäivän elämään liittynyttä turvattomuuden kokemusta (Godfrey 2017). 1900-luvulla nykyinen termi omaksuttiin kuitenkin käyttöön alusta lähtien voimakkaasti myös politiikassa ensin Yhdysvalloissa ja myöhemmin Iso-Britanniassa (Farrall ym. 2009: 43–44). Näistä 1960-luvulta lähtien tehdyistä kyselyistä saivat alkunsa toistettavat uhritutkimukset, joissa on varsinaisen pelon tunteen kokemisen lisäksi tutkittu ihmisten näkemyksiä rikollisuudesta, poliisin ja muiden viranomaisten toiminnasta sekä rikoksista johtuvista rangaistuksista (Hale 1996). Myös Suomessa on tehty uhritutkimuksia 1970-luvulta lähtien ja systemaattisesti vuoden 1980 jälkeen (Danielsson & Näsi 2019: 2). Vuosina 1980-2009 kansallisia uhritutkimuksia tehtiin seitsemän kappaletta eri ajanjaksoilla (Sirén ym. 2010). Yhteismitallista ja keskeisiltä osin vertailtavissa olevaa kansallista rikosuhritutkimusta on Suomessa tehty vuodesta 2012 nykypäivään saakka (Danielsson & Näsi 2019: 2).

Yksi tärkeimmistä aikaisen rikoksen pelon tutkimuksen tuloksista oli se, että rikoksen uhriksi joutumisen pelko ja tästä johdettuna turvattomuuden tunteen kokeminen rikoksista johtuen olivat laajemmalle levinneitä ja yleisempiä kuin todellisen rikollisuuden määrä (Hale 1996). Ilmiölle lähdettiin etsimään syitä kahdesta eri suunnasta: pelkoa kokevien ihmisten henkilökohtaisista ominaisuuksista ja kokemuksista, ja heidän fyysisen elinympäristönsä muuttujista. Monet tutkimukset keskittyivät etsimään syitä ja selittämään sitä, miksi rikollisuuden pelon kokeminen vaikutti erilaiselta eri väestöryhmissä esimerkiksi iästä, sukupuolesta tai etnisestä taustasta riippuen (Cook & Fox 2012). Toisaalla selityksiä pelon kokemukselle alettiin etsiä ihmisten

elinympäristöstä, ja ympäristön laadun fyysinen heikkeneminen (esimerkiksi rehottava kasvillisuus, likaisuus sekä rikkiäiset ikkunat) sekä häiritsevä käyttäytyminen yhdistettiin turvattomuuden tunteen kokemukseen (Hale 1996). Näiden tutkimusten tuloksia esitellään laajemmin osioissa 2.1.3. ja 2.1.4. Seuraavaksi käsitellään kuitenkin yleistä tutkimustulosta, joka löydetään empiirisistä tutkimuksista yhä tänä päivänä.

Taustatekijöitä analysoitaessa huomattiin nimittäin, että naiset, joilla on poliisin tilastojen mukaan pienempi riski joutua rikoksen uhriksi, pelkäävät kuitenkin muita ryhmiä enemmän (Warr 1984; Stanko 1995). Sen sijaan nuoret miehet, jotka ovat naisia useammin uhreina, vaikuttivat tutkimusten perusteella pelkäävän vähiten (Stanko 1995). Tätä epäsuhtaa pyrittiin selittämään mm. naisten raiskauksien pelolla, joka värittäisi kaiken rikollisuuden pelkoa; naisten fyysisellä haavoittuvaisuudella verrattuna miehiin; sillä että naiset opetetaan pienestä pitäen pelkäämään tuntemattomia henkilöitä; sillä että naisilla on vähemmän kontrollia henkilökohtaiseen tilaansa ja julkiseen tilaan; sekä suuremman riskin arvioimisella ja pelon kokemisen suuremmalla yleisyydellä ylipäätään näiden ryhmien elämässä verrattuna nuoriin miehiin (Warr 1984; Gilchrist ym. 1998). Feministiset ja realistista suuntausta edustavat tutkijat ovat haastaneet näitä perusteluja (Gilchrist ym. 1998). Esimerkiksi Stanko (1995) selittää ilmiötä sillä, että naisten raportoima ”rikollisuuden” pelko on suureksi osaksi pelkoa miehiä ja heidän tekemää väkivaltaansa kohtaan ja Valentine (1990) jatkaa ajatusta: naiset heijastavat miesten pelkoaan fyysiseen ympäristöön välttämiskäyttäytymisellä, joka luo normeja siitä, kuka ja miten tilassa voi olla. Myös myöhemmin esiteltävät muut tutkimustulokset ovat haastaneet pelon oletettua sukupuolittuneisuutta.

Kun rikollisuuden pelon yleisyyttä oli tutkittu ja se oli todettu korkeaksi, nousi turvallisuuden tunteen parantaminen ajoittain jopa yhtä tärkeäksi kuin varsinaisen rikollisuuden estäminen (Gray ym. 2012). Jotkut näkevät rikollisuuden pelon käsitteen politisoinnilla myös muita motiiveja kuin turvallisuuden tunteen parantamisen. Yhdysvalloissa 1960-luvun oikeistopuolueen jäsenet nostivat rikosongelman presidentinvaalikampanjojensa aiheeksi, ja tätä on myöhemmin kritisoitu hyväosaisten yrityksenä estää tummaihoisten ja köyhien ihmisoikeuksien laajentamista (Farrall ym. 2009: 43–44). Teeman nostamisella poliittiseksi ja tutkimukselliseksi aiheeksi on siis nähty jopa rasistinen motiivi. Myös kansallisten uhritutkimusten on nähty ajavan eri puolien etuja: joko yrittäen hillitä sensaatiomaista uutisointia tarjoten tutkimukseen perustuvaa tilannekuvaa; tai yrittäen vahvistaa poliitikkojen ajamaa paniikkimielialaa (Hough 2017). Lisäksi myöhemmin teeman käsittely politiikassa on nähty

rikosentorjunnan vastuuttamisen työkaluna, eli perusteena lisätä kansalaisten vastuuta omasta turvallisuudestaan (Garland 1996). Vaarallisten paikkojen, tekojen ja ihmisten määrittely julkisessa tilassa johti nollatoleranssi-kampanjoihin ja pyrkimyksiin taata kaikille turvallinen kaupunki (Koskela 2009a). Rikollisuuden pelon tutkimus on siis ollut tiiviimmässä vuorovaikutuksessa päätöksenteon, politiikan sekä rikosentorjunnan kanssa kuin moni muu tieteenala. Tutkimusten tuloksia on käytetty päätöksenteossa sekä rikollisuuden torjunnassa ja uutisoitu laajasti.

Rikollisuuden pelko on, kuten aiemmin on todettu, paljon laajemmalle levittäytyvä ilmiö kuin varsinainen rikollisuuden rikoksen uhriksi joutuminen. Alusta asti tätä on pyritty selittämään myös joukkomedian vaikutuksella, mutta todistusaineisto on ollut luonteeltaan kaksijakoista: osa tutkimuksista löytää median kulutukselle ja pelolle syy-yhteyksiä, osa ei (Ditton ym. 2004). Tämä ei ole estänyt pyrkimyksiä selittää syy-yhteyttä. Rikollisuuteen liittyvien uutisten kulutuksen on teoretisoitu vaikuttuvan rikollisuuden pelkoon neljällä eri tavalla: (1) mitä vähemmän ihmisellä on henkilökohtaista kokemusta rikollisuudesta, sitä enemmän median antama kuva vaikuttaa hänen näkemyksiinsä; (2) mitä enemmän ihmisellä on henkilökohtaista kokemusta rikollisuudesta, sitä enemmän media vahvistaa hänen näkemyksiään; (3) mitä haavoittuvammaksi ihminen kokee itsensä rikollisuudelle, sitä enemmän media vahvistaa tätä näkemystä; (4) mitä samanlaisempi median kuluttaja on verrattuna kuvattuihin rikosten uhreihin, sitä enemmän media lisää hänen pelkoaan (Smolej & Kivivuori 2006; Roche ym. 2016). Hypoteeseja on yritetty testata vuosien mittaan, mutta mikään ei ole varsinaisesti noussut ylitse muiden (Roche ym. 2016). Myös eri medioiden vaikutusta on tutkittu ja televisio on ollut perinteisin kiinnostuksen kohde. Toisaalta Suomessa iltapäivälehtien otsikoiden lukemisella arkipäivän elämässä esimerkiksi kaupassa asioidessa näyttää olevan yhteyttä korkeampaan huolestuneisuuteen ja liikkumisen rajoittamiseen omalla asuinalueella (Smolej & Kivivuori 2006). Viime aikoina on tutkittu myös Internetiä ja sen vaikutusta, ja Roche ym. (2016) tutkimuksen mukaan uutisten lukeminen Internetistä ei näytä lisäävän rikollisuuden pelkoa verrattuna muihin medioihin. Median ja pelon välisen syy-yhteyden ollessa kyseenalainen, mutta mahdollinen, vaikuttaa Warrin (2000: 470) toive toimittajien vastuusta rikosuutisoinnin asettamisesta aina kontekstiin (kuinka paljon tällaisia rikoksia tapahtuu tietyssä ajassa, mikä on todellinen riski) yhä ajankohtaiselta.

2.1.2. Menetelmät kritiikin kohteena

Rikollisuuden pelon tutkimus on tuottanut ristiriitaisia tuloksia ilmiöstä. Nämä ongelmat juontuvat siitä, että empiiriset tutkimustavat ovat olleet moninaisia ja epä johdonmukaisia

pyrkiessään kuvailemaan samaa ilmiötä (Hale 1996). Farrall ym. (1997) väittää, että tutkijoiden käsitys rikollisuuden pelosta heijastelee pikemminkin heidän tapaansa tutkia ilmiötä kuin sitä, millainen ilmiö todellisuudessa on kyseessä. Esimerkiksi kriminologien näkökulmasta juuri rikoksista johtuva pelko on nähty erillisenä ja itsenäisenä muista peloista (Warr 2000: 454). Mikään laadullinen tutkimus ei kuitenkaan tue tulosta siitä, että rikosten pelko eroaisi tunteena muista yleisistä pelon aiheuttajista, kuten liikenteestä, katastrofeista tai sairauksista. Jackson (2005) manaa tutkimusmenetelmien moninaisuutta: erilaisilla kysymyksenasetteluilla on saatu tuloksia, jotka on esitetty liitettyinä eri teemoihin kuin mitä kysymykset ovat oikeasti mitanneet, ja tämä on todennäköisesti vääristänyt tuloksia. Ongelmallisia rikollisuuden pelon tutkimuksen menetelmistä tekee se, että niitä on käytetty niin eri tavoin, että tutkimusten yhteismitallisuus ja vertailu on vaikeutunut (Collins 2016). Tutkimusten meta-analyysia saatiin odottaa kauan, mutta Collinsin (2016) tulosten mukaan kyselyiden rakenne, kysymysten määrä, vastausvaihtoehtojen määrä sekä vastausasteikko todellakin vaikuttavat siihen, millaisia johtopäätöksiä tutkimuksesta vedetään.

Rikollisuuden pelon tutkimusta on tehty pääasiassa positivistisesta näkökulmasta kyselyillä, joissa vastaajat arvioivat itse kokemaansa pelkoa. Kyselyt ovat tehokas tapa kerätä tietoa mahdollisimman monelta eri ihmiseltä pienellä vaivalla verrattuna mm. haastatteluihin (Tuomi & Sarajärvi 2018). Kyselyiden käyttämistä alan ensisijaisena tutkimusmenetelmänä on kritisoitu useasta syystä: ne eivät suljetuilla kysymyksillään ja valmiilla vastausvaihtoehdoillaan tai -asteikollaan tavoita pelon tunne-elämystä, joka on usein riippuvainen paikasta, ajasta sekä sosiaalisesta kontekstista (Farrall ym. 1997). Oman muuttujansa soppaan tuovat kyselyiden kohderyhmät ja näytteet. Kansalliset uhritutkimukset ja niillä kerätyt aineistot tuottavat melko edustavaa aineistoa väestöstä, mutta niiden heikkoutena voi olla kysymysten muotoilu ja kyselyiden jäykkyys: rakennetta ei ehkä haluta muuttaa uuden tutkimustiedon valossa, koska silloin eri vuosien tutkimusten vertailtavuus kärsisi. Pienemmissä tutkimuksissa rikollisuuden pelkoa on myös usein tutkittu ja mitattu lähinnä aikuisella väestöllä ja alueilla, jossa tehtyjen rikosten määrä on suuri (Melde 2011). Tämä jättää monia ryhmiä ja kokemuksia tutkimuksen ulkopuolelle. Toisaalta viime vuosina tutkimuksia on tehty myös vähemmän perinteisissä konteksteissa ja rikollisuuden pelkoa on tutkittu mm. seuraavissa tilanteissa: meksikolaisten elämää kartellien keskinäisen sekä viranomaisia vastaan käydyn sodan keskellä (Vilalta 2016); Yhdysvalloissa asuvia arabeja ja heidän pelkojaan (Wu ym. 2017); mielenterveysongelmista kärsivien kokemusta elinympäristönsä

turvallisuudesta ja suhtautumista poliisiin (Goldberg ym. 2020); sekä ylipainon yhteyttä rikollisuuden pelkoon (Lee ym. 2019).

Harvassa tutkimuksessa on myöskään tarkasteltu, millaisia kokemuksia, ajatuksia ja tunteita vastaajat refleктоivat vastatessaan kyselyihin (Noon ym. 2019). Kyselytutkimukset saattavat siis tarjota tietoa yleistetystä pelosta henkilökohtaisten tunteiden sijaan. Lisäksi tutkijat lähtökohtaisesti olettavat, että vastaajalla on mielipide asiaan. Kaikilla ei kuitenkaan mielipidettä ole, mutta he haluavat olla paljastamatta ”tietämättömyyttään” tai miellyttää kyselyn tekijöitä, ja tämä ohjaa tuloksia. Useat tutkijat ovat ehdottaneet tilalle avoimempia haastatteluja, jossa vastaaja saa tarkemmin kuvailla kokemustaan (esim. Farrall ym. 1997; Koskela & Pain 2000). Alalla on tehty myös haastattelututkimuksia jo aikaisessa vaiheessa (esim. feministisen tutkijan Stankon tutkimukset), joiden heikkoutena puolestaan ovat yleensä pienet näytekoot ja tutkimusten heikko yleistettävyys. Toisaalta haastattelututkimusten tulosten yhdistäminen ja vertailu on edistänyt alan teoriaa ja valaissut syy-seuraussuhteita (Pain 2000). Lisäksi etnografinen tutkimus on tuottanut lupaavia tuloksia. Uusimpiin ja useita eri tieteenaloja yhdisteleviin menetelmiin kuuluvat seuraavat tutkimukset. Noon ym. (2019) tutki rikollisuuden pelkoa sekä perinteisin kyselymenetelmin, että näyttämällä koeryhmälle kuvia uhkaavista tilanteista ja mittaamalla samalla heidän fysiologisia reaktioitaan ja Castro-Toledo ym. (2017) puolestaan mittasi koehenkilöiden reaktioita heidän kulkiessaan kaupunkiympäristössä sekä vertasi näitä perinteisillä menetelmillä raportoituihin tietoihin. Tulokset vihjaavat, että naisten ja miesten fysiologisten reaktioiden välillä ei ole merkitsevää eroa uhkaavaksi tarkoitettussa tilanteessa ja että se, kun naiset tutkimuksessa raportoivat useammin pelon kokemista, olisi opittu käytösmalli (Noon ym. 2019). Muiden menetelmien omaksumisesta huolimatta kyselyt ovat kuitenkin edelleen alan yleinen tutkimustapa.

Jos ja kun kyselyitä käytetään tutkimuksessa, pitää kyselyn sisältöä punnita tarkkaan. Ennen 1980-lukua pelkoa tutkittiin lähinnä kysymyksillä kuten ”*Kuinka turvalliseksi tunnet olosi kävellessäsi (vaihtoehtoisesti ”tuntisit olosi”) asuinalueellasi yöllä (tai päivällä)?*” (vapaa suomennos) (Ferraro & LaGrange 1987: 76). Ongelmallista edellä mainitun kaltaisissa kysymyksissä on se, että se jättää epäselväksi sen, mitä oikein mitataan: oletettua riskiä, jota on ajateltu tietoisesti, vaiko tunnereaktiota uhkaavaan tilanteeseen (Ferraro & LaGrange 1987; Collins 2016). Kysymyksen vastaus on vastaajan ajatteluun perustuva arvio riskeistä, mutta se ei kerro siitä, onko hän kokenut pelkoa (Ferraro & LaGrange 1987). Rikollisuuden pelkoa ja näkemystä siitä, että voi mahdollisesti joutua

rikoksen uhriksi, käytetään alalla lähes synonyymeinä (Collins 2016). Lisäksi kysymyksessä mikään ei viittaa rikoksen tyyppiin tai edes rikokseen, kysymyksessä kun tätä sanaa ei edes mainita (Ferraro & LaGrange 1987; Lane 2015). Ihmiset suhtautuvat eri tavalla rikoksiin, jotka kohdistuvat henkeen ja terveyteen kuin rikoksiin, joiden kohteena on omaisuus. Myös tapaa kysyä hypoteettisista tilanteista konditionaalein on arvosteltu, ja parannuksena on ehdotettu kysymistä arkipäivän tilanteista sekä maantieteellisesti tiukasti, kuten omaan naapurustoon rajaten (Jackson 2005; Lane 2015). Ferraro & LaGrange (1987: 78) esittävät aikaisemmassa tutkimuksessa esitetyn kysymyksen ”*Kuinka paljon sinua pelottaa, että joudut ryöstön uhriksi arkipäiväisessä elämässäsi?*” (vapaa suomennos, ryöstön tilalla voi olla jokin muu rikostyyppi) esimerkkinä kysymyksestä, jonka vastaus kuvaa paremmin ihmisen henkilökohtaisia tunnekokemuksia. Tätäkin kysymysmuotoa on myöhemmin kritisoitu (esim. Farrall ym. 1997; Gray ym. 2012). Gray ym. (2012) toteaa muiden tutkimustulosten perusteella, etteivät Ferraron & LaGrangen (1987) parannusehdotukset perinteisesti käytettyihin kysymyksiin poista muita teknisiä ongelmia.

Eriyishuomiota ansaitsevat kysymyksissä käytetyt termit ja sanoitus: kysymyksissä saatetaan kysyä turvallisuudesta (*How safe do you feel...*) tai huolesta (*How worried...*), ja näistä johdetaan rikollisuuden *pelon* indikaattoreita. Sanan pelko käyttö onkin kohdannut kritiikkiä (esim. Warr 1994; Jackson 2005), mutta se on kuitenkin pysynyt mukana käsitteessä. Warrin (1994) mukaan psykologiassa käytetään eri termejä kuvaamaan tunnereaktioita välittömään vaaraan (pelko) ja reaktioita menneen tai tulevan ajan tapahtumiin (ahdistus, eng. *anxiety*). Tätä rajanvetoa ei kuitenkaan ole omaksuttu rikollisuuden pelon tutkimukseen, vaan pelkoa mitataan usein kysymyksillä, joiden vastaukset kertovat vastaajan huolesta ja ahdistuksesta liittyen mahdollisesti tulevaisuudessa tapahtuviin asioihin. Sana pelko ei riitä niiden moninaisten tunteiden kuvaamiseen, jota ihmiset turvattomissa tilanteissa kokevat, sillä usein tunnereaktio ei ole niin voimakas. Jackson (2005) arvostelee niin ikään termin pelko käyttöä, mutta laajentaa kritiikkinsä myös termiin ahdistus. Hänen mukaansa pelko kuvaa liioitellen yksittäistä tunnepiikkiä, kun taas ahdistuksessa erottuvia ”piikkejä” ei tule välttämättä lainkaan. Jackson ehdottaa tilalle termiä huoli (eng. *worry*), joka on luonteeltaan neutraalimpi: se sisältää välittömän tilanteen ja tunteen arvioinnin, huomioi ympäristöstä jatkuvasti saatavat vihjeet riskeistä sekä vaaroista, ja ajatustyön mahdollisesta epämiellyttävästä lopputuloksesta. Tämän lisäksi jotkut, kuten Robinson & Clore (2002), ovat kyseenalaistaneet, kuinka hyvin kysymyksillä ylipäätään tavoitetaan tunne-elämys, oli se sitten pelko, ahdistus tai huoli. Heidän mukaansa kysyttäessä yli kahden viikon

takaisista tapahtumista ei voida olla varmoja siitä, että ihmiset kertovat nimenomaan tunteistaan eivätkä nojaa yleisempiin käsityksiinsä ja uskomuksiinsa asiasta.

Edellä mainitut seikat vaikuttavat alan tutkimusten tuloksiin, mikä puolestaan saattaa vääristää käsitystä koko ilmiöstä. Esimerkiksi vertailevassa tutkimuksessaan sekä muiden tutkimustulosten pohjalta Farrall ym. (1997) tulee siihen tulokseen, että suljetuista kysymyksistä koostuvat tutkimukset johtavat rikoksen pelon yleisyyden yliarviointiin. Toisaalta osittain samojen tutkijoiden myöhempi tulos on ristiriidassa tämän kanssa: vaikuttaa siltä, että miehet vähättelevät pelkojaan vastatessaan kyselyihin ja heidän osaltaan pelko olisi kyselyiden tuloksia yleisempää (Sutton & Farrall 2005).

Vaikka varhaista rikollisuuden pelon tutkimusta on kritisoitu paikoittain rajusti, on hyvä muistaa, että se ei suoraan tee tutkimusten tuloksista epävalideja. Kyselytutkimusten ongelmakohdat eivät tietenkään koske ja rajoita vain rikollisuuden pelon alan tutkimusta, vaan myös muuta sosiologista tutkimusta. Alalla käyty kriittinen keskustelu on jatkuvasti parantanut menetelmiä, mutta kaikuja vanhasta on edelleen nähtävissä. Esimerkiksi kansainvälinen vertailu Gallup mittaa yhä turvattomuuden tunnetta hieman muunnetulla versiolla klassisesta kysymyksestä ”*Onko kotisi lähistöllä – noin mailin säteellä – aluetta, jossa sinua pelottaisi kävellä yksin yöllä?*” (vapaa suomennos) (Lane 2015: 854). Vastauksena kritiikkiin tutkimusmenetelmiä on kehitetty, ja muun muassa Farrall ym. (1997; 2009) ovat pyrkineet validoimaan tuloksiaan ja osoittaneet samalla aikaisempien menetelmien heikkouksia. Jackson (2005) on esimerkiksi pyrkinyt kehittämään kyselyjä niin, että pelon ilmiön lisäksi kysymyksillä mitattaisiin koetun ”pelon” intensiteettiä sekä kokemusten toistuvuutta arkielämässä.

Osoita 2.1.3. ja 2.1.4. lukiessa kannattaa siis pitää mielessä, että erilaisia tutkimustuloksia on paljon. Tutkimuksissa on käytetty erilaisia kysymyksenasetteluja ja tutkittu niistä eri tavoin johdettuja muuttujia. Osa alan tutkimustuloksista on keskenään ristiriitaisia, eikä kaikkia ole mahdollista tai mielekäästä esittää tämän pro gradu - tutkielman puitteissa.

2.1.3. Ihmisen henkilökohtaiset ominaisuudet voivat vaikuttaa pelon kokemiseen

Edeltävissä osioissa olen esitellyt rikollisuuden pelon tutkimusta: sen menetelmiä, niihin kohdistunutta kritiikkiä, joitakin tutkimustuloksia ja selityksiä tuloksille. Tähän osioon on

kerätty osin jo mainittuja sekä uudempia keskeisiä tutkimustuloksia liittyen rikollisuuden pelon kokijan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, kuten ikään, sukupuoleen tai sosiaaliseen asemaan. Pelkoa on kokijan henkilökohtaisten ominaisuuksien ja kokemusten lisäksi pyritty selittämään fyysisen ympäristön ominaisuuksilla, ja tätä tutkimusta tarkastellaan osiossa 2.1.4. Osiota lukiessa on hyvä muistaa, että rikollisuuden pelon etenkin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin liittyvät tutkimustulokset ovat vahvasti paikallisia, ja aineistonkeruun maalla on yhteyttä tuloksiin (Collins 2016). Tämän takia tulokset eivät ole täysin yleistettävissä Suomen oloihin. Toisaalta koska paikallista tutkimusta ei ole tehty tarpeeksi, on tarpeen nojata myös muista maista tuleviin tutkimustuloksiin.

Tutkimuksia ja niiden tuloksia on koottu taulukkoon 1 ja niitä käydään läpi tässä osiossa. Katsaus ei ole kattava: se ei esittele menneiden vuosikymmenten tutkimusta täysin edustavasti. Sen sijaan se on pintapuolinen katsaus yleisempiin tutkittuihin ja löydettyihin selittäviin tekijöihin ja niiden vaikutuksiin. Katsauksen tutkimukset kuuluvat pääosin länsimaiseen tutkimustraditioon, ja niiden tulokset perustuvat usein vain yhdessä valtiossa tehtyyn tutkimukseen ja sen kontekstiin. Tämä vaikuttaa tulosten yleistettävyyteen. Lisäksi tutkimuksissa on käytetty vaihtelevia määritelmiä pelolle ja erilaisia indikaattoreja tämän mittaamiseen. Toisissa tutkimuksissa pelkoa on mitattu yhden suljetun kysymyksen kautta, toisissa vastaajat ovat saaneet kertoa peloistaan monipuolisemmin haastattelumuodossa. Erilaiset indikaattorit haittaavat melko paljon tutkimustulosten todellista vertailtavuutta (Hale 1996).

Taulukko 1. Taulukkoon on koottu rikollisuuden pelkoon ja ihmisten vapaaseen liikkumiseen ja sen omaehtoiseen rajoittamiseen liittyviä tutkimustuloksia eri taustamuuttujien näkökulmasta. Käytännössä tutkimuksissa eri taustamuuttujia ja niiden vaikutusta tarkastellaan yhdessä muiden muuttujien kanssa, joten kootut tulokset eivät kerro kattavasti kyseisen tutkimuksen tuloksia.

Taustamuuttuja	Tutkimuksen tärkeimmät löydökset	Lähde
Sukupuoli		
<i>nainen</i>	Raportoivat miehiä useammin ja suurempaa rikollisuuden pelkoa	Warr (1984)
	Osa raportoi pienempää pelkoa kuin osa miehistä; naisten ja miesten tavat rikosten välttelyyn sekä pelon vaikutus arkielämään ovat samanlaisia	Gilchrist ym. (1998)
<i>mies</i>	Miehet saattavat kokea naisia suurempaa pelkoa, kun he kertovat rehellisesti tunteistaan	Sutton & Farrall (2005)
	Väkivallan uhriksi joutumisen pelko yhdistyy muiden rikosten, kuten murtovarkauden pelkoon	Cook & Fox (2012)
<i>muunsukupuolisuus</i>	Suuri osa pelkää julkisilla paikoilla liikkueensa	Kenagy & Bostwick (2005)
Ikä		

nuoret	Eivät raportoivat rikollisuuden pelkoa	Brownlow (2005)
	Huolehtivat muita ikäryhmiä useammin turvallisuudesta	Farrall ym. (2009: 180–181)
vanhukset	Raportoivat useammin ja suurempaa rikollisuuden pelkoa	Warr (1984)
	Raportoivat vähemmän rikollisuuden pelkoa nuoriin verrattuna	LaGrange & Ferraro (1989)
Ihonväri		
vaaleaihoinen	Pelkäävät vähemmän kuin ei-vaaleaihoiset	Collins (2016)
	Euroopassa (suurten tuloerojen maissa) etninen enemmistö pelkää etnistä vähemmistöä todennäköisemmin	Vauclair & Bratanova (2017)
	Pelkäävät ei-vaaleaihoisia enemmän joutuessaan näkemyksensä mukaan ihonväriltään vähemmistöön esim. naapurustossaan	Chiricos ym. (1997)
ei-vaaleaihoinen*	Pelkäävät enemmän vaaleaihoisiin verrattuna	Lane & Meeker (2003)
	Lisää todennäköisyyttä pelkoon, etenkin tiloissa, joissa muut ovat pääosin vaaleaihoisia	Day (1999)
Seksuaalinen suuntautuminen		
hetero	Heterot todennäköisemmin vähemmän pelokkaita muita seksuaalisuuksia edustaviin verrattuna	Meyer & Grollman (2014)
muu seksuaalisuus**	Kohtaavat arkielämässään jatkuvaa häirintää, joka johtaa usein liikkumisen rajoittamiseen	Browne ym. (2011)
	Saattavat välttää tiloja, joissa muut ovat pääosin heteroseksuaaleja sekä säädellä käytöstään vaikuttaakseen heteroseksuaaleilta	Valentine (1993)
Terveys		
fyysinen terveys	Fyysisen terveyden ongelmat lisäävät todennäköisyyttä pelkoon	Rader ym. (2020)
mielenterveys	Masennuksesta ja/tai traumaperäisestä stressihäiriöstä kärsivät pelkäävät todennäköisesti enemmän terveisiin verrattuna	Goldberg ym. (2020)
	Masennuksen tai ahdistuksen kokemus lisää todennäköisyyttä pelkoon	Rader ym. (2020)
kehityshäiriö	Pelkäävät rikoksia todennäköisemmin verrattuna muuhun väestöön	Coleman & Sykes (2016)
	Muu väestö pelkää suuremmalla todennäköisyydellä rikoksia	Coleman & Sykes (2016)
Sosioekonominen asema		
työttömyys	Lisää todennäköisyyttä pelkoon	Smolej & Kivivuori (2006)
alhainen tulotaso	Lisää todennäköisyyttä pelkoon	Larsson (2009)
hyvin toimeentulevat	Voi lisätä todennäköisyyttä pelkoon	Boldis ym. (2018)
Muut kokemukset tai ominaisuudet		
ollut rikoksen uhri	Lisää todennäköisesti pelkoa, ja on yhteydessä myös matalammaksi koettuun elämänlaatuun	Hanslmaier (2013)
	Fyysisen väkivallan uhriksi joutuminen lisää pelkoa	Stanko & Hobdell (1993)
	Ei lisää todennäköisyyttä pelkoon merkitsevästi usean rikostyyppin kohdalla	Cook & Fox (2012)

kokee	Haastatelluista nuorisoryhmistä oppimisvaikeuksia	Alexander & Pain (2012)
oppimisvaikeuksia	kokevat pelkäsivät ja rajoittivat liikkumistaan eniten Lisää oman liikkumisen rajoittamista ja rajoittaa ihmisten kohtaamista kaupunkitiloissa pelon takia	Hall & Bates (2019)

*Tutkimuksissa muita ihonvärejä on käytännössä käsitelty poikkeuksina "normaalista" vaaleasta ihosta ja yhdistetty eri ihonvärejä yhdeksi luokaksi, johtuen ilmeisesti ei-valkoihoisten pienestä vastaajamäärästä.

**Seksuaalisuuden merkitystä on tarkasteltu vasta myöhemmässä tutkimuksessa (lukuun ottamatta esim. Valentinin tutkimuksia), ja tutkimusta seksuaalivähemmistöjen välisistä mahdollisista eroista kokemuksissa kaivataan lisää.

Huomionarvoista taustatekijöitä tarkasteltaessa on se, että käytännössä ne toimivat aina yhteisvaikutuksessa. Kukaan ei ole esimerkiksi pelkästään nuori vaan henkilöllä on useita ominaisuuksia sukupuolesta ja ihonväristä alkaen. Nämä yhteisvaikutukset, moninaiset identiteetit (eng. *multiple identities*) ja niiden aiheuttamat haavoittuvuudet ovat toistaiseksi vähän tutkittuja. Held (2015) korostaa niiden huomioimisen tärkeyttä tutkittaessa ihmisten paikkoihin liittäviä tuntemuksia ja Sin ym. (2009: 17) toteaa tutkimuksensa pohjalta, että moninaisten identiteettien yhdistelmien vaikutukset turvallisuuden tunteeseen saattavat riippua maantieteellisestä alueesta ja sen väestön koostumuksesta. Pain (2001) ja monet muut ovat kuitenkin myös kyseenalaistaneet näiden yleisesti käytettyjen kategorioiden hyödyllisyyden pelon kokemisen ilmiön tarkastelussa.

Sukupuoli

Yleisesti tunnettu ja laajasti hyväksytty tutkimustulos alalla on, että miehet raportoivat matalampaa rikollisuuden pelkoa naisiin verrattuna huolimatta korkeammasta todennäköisyydestään joutua rikoksen uhriksi (Brownlow 2005). Miehuus ei kuitenkaan ole takuu pelottomuudelle samalla tavalla kuin naiseus ei ole tae pelolle, vaan pelko on taustatekijöiden, kokemusten, kontekstin, ajan ja tilan summa (Gilchrist ym. 1998). Myytti miesten pelottomuudesta on peruste kyseenalaistaa se, kuinka hyvin alan tutkimusmenetelmät tavoittavat rikollisuuden pelon ilmiön (esim. Gray ym. 2012).

Naisten kokemista peloista ja niiden tutkimuksesta on keskusteltu jo aikaisemmassa osiossa, joten tässä keskityn vähemmän tutkittuun ja aikaisemmin osittain sivuutettuun ilmiöön, eli miesten kokemuksiin. Miesten kokemukset rikosten pelosta tai uhreiksi joutumisesta eivät pitkään olleet tutkijoiden mielenkiinnon kohteena eikä tutkimuksia edelleenkään tehdä yhtä paljon kuin muiden ryhmien kokemasta pelosta (Stanko & Hobdell 1993; Brownlow 2005). Tämä johtuu tietenkin siitä, että kun jokin ryhmä todetaan tutkimuksessa pelokkaaksi, on kiinnostavaa tarkastella tätä ryhmää ja syitä sen oletetulle

pelokkuudelle. Tämä ohjaa tuloksia edelleen, koska naisten oletetulle laajalle pelokkuudelle pyritään etsimään syitä ja miehet sekä muut sukupuolet jäävät silloin kiinnostuksen ulkopuolelle. Sutton & Farrall (2005) epäilee, että miesten vähäiseltä vaikuttava pelko johtuu siitä, että he eivät halua vastata kyselyihin totuudenmukaisesti. Tämä johtuisi heidän mukaansa siitä, että miehet on opetettu miehuuden ihanteeseen, joka ei jätä tilaa pelon tunteille tai näiden tunteiden tunnustamiselle (aiheesta on kirjoittanut mm. Goodey 1997). Heidän tuloksensa osoittavatkin, että miesten kokema pelko on voi olla naisten kokemaa pelkoa yleisempää, kun miehet vastaavat totuudenmukaisesti (Sutton & Farrall 2005).

Paljon pelkäävät miehet ja naiset käyttävät samoja varautumis- ja välttelykeinoja toivoessaan, etteivät joudu rikoksen uhriksi (Gilchrist ym. 1998). Naiset kertovat kuitenkin näkevänsä useammat tilanteet tai ihmiset turvattomina miehiin verrattuna. Rikoksen uhriksi joutuminen aiheuttaa niin miehille kuin naisille kohonneita pelon, ahdistuksen ja häpeän tunteita ja vaikuttaa heidän tapaansa liikkua julkisessa tilassa (Stanko & Hobdell 1993). Myös uudempi tutkimus on johtanut samaan lopputulokseen ja näyttää siltä, että sekä miehet että naiset pelkäävät syistä, jotka ovat hyvin samanlaisia (Cook & Fox 2012).

Rikollisuuden pelon tutkimuksessa sukupuolen merkitys taustatekijänä on pitkään ollut hyvin kaksijakoinen, eikä tutkimuksessa ole juurikaan huomioitu muunsukupuolisia pelon kokijoina. Tämä on ongelmallista, sillä muita sukupuolia edustavat kohtaavat tutkimusten mukaan paljon häirintää ja fyysistä väkivaltaa (esim. Veldhuis ym. 2018). Kanegyn & Bostwickin (2005) muunsukupuolisten terveyteen keskittyvässä tutkimuksessa tiedusteltiin osallistujilta myös siitä, tuntevatko he olonsa turvattomaksi tai epämukavaksi julkisissa tiloissa liikkeessään, ja yli puolet kertoi tuntevansa olonsa turvattomaksi. Vertailevia tutkimuksia binääristen ja muiden sukupuolien koetun pelon väliltä en löytänyt, ja on mahdollista, että niitä ei ole.

Ikä

Rikollisuuden pelkoa tutkitaan edelleen suureksi osaksi tutkimalla joko koko väestöä tai vanhempaa väestöä (Rader ym. 2020). Yleistyksiä tehdään kuitenkin yleensä vain vanhimmista tai nuorimmista vastaajista vastakkainasettelujen kautta samaan tapaan kuin sukupuoleen liittyen. Silti nuoret ovat olleet harvemmin mielenkiinnon kohteena, joka johtuu siitä, että vanhukset on aikaisemmissa tutkimuksissa todettu paljon pelkoa kokeviksi (esim. Warr 1984). LaGrange & Ferraro (1989) haastaa kuitenkin narratiivin

vanhemmista ihmisistä enemmän pelkäävinä tuloksillaan, joissa vanhusten sijaan nuoret olivat eniten pelkäävä ryhmä. Heidän mukaansa aikaisemmat tulokset johtuivat lähinnä menetelmällisistä seikoista. Myös tuoreemmat tutkimustulokset tukevat väitettä siitä, että nuoret ovat paljon rikollisuuden pelkoa kokeva ryhmä. Bronwlow (2005) tutkimat nuoret miehet eivät ryhmähaastatteluissa myönnä olevansa peloissaan, mutta kertovat olevansa jatkuvasti varuillaan ja he käyttävät tutkijan tulkinnan mukaan aggressiota ja ”pelottomuutta” suojakeinoina. Farrall ym. (2009) tutkimuksessa eritellyissä ryhmistä nuoret aikuiset ovat se ryhmä, joka on useimmiten huolissaan turvallisuudestaan ja rikollisuudesta.

Ihovári

Collinsin (2016) tekemän rikollisuuden pelon tutkimusten meta-analyysin mukaan amerikkalaiset vaaleaihoiset kokevat huomattavasti vähemmän pelkoa ei-vaaleaihoisiin verrattuna. Tutkimustulos on linjassa muiden tutkimusten kanssa (esim. Lane & Meeker 2003). Tämä johtuu kenties siitä, että suuri osa ihonväriä taustatekijänä vertailevista tutkimuksista on tehty maissa, jossa enemmistö on vaaleaihoisia. Vaalea iho on näissä maissa se normi, jota vasten asioita verrataan, ja normista poikkeavat erottuvat ulkonäöltään joukosta. Dayn (1999) tutkimuksessa latinonaiset kertoivat kokemuksistaan vähemmistönä ihonvärinsä takia, ja heidän kertomuksistaan tuli ilmi, kuinka he joskus välttävät tiloja missä kaikki muut ovat valkoihoisia. Toisaalta, myös eriäviä tutkimustuloksia on esitetty. Chiricos ym. (1997) tulos osoittaa, että vaaleaihoisten asuessa asuinalueilla, joilla he mieltävät olevansa ihonväriltään vähemmistössä, heidän rikollisuuden pelkonsa on suurempaa vastakkaiseen asetteluun nähden. Myös Vauclair & Bratanova (2017) huomasi, että Euroopassa niissä maissa, joissa on suuria tuloeroja, etninen *enemmistö* koki etnistä vähemmistöä todennäköisemmin rikollisuuden pelkoa.

Seksuaalinen suuntautuminen

Seksuaalista suuntautumista ja sen vaikutusta pelkoon ei ole huomioitu yhtä usein kuin esimerkiksi ikää tai sukupuolta. Ennen 2000-lukua seksuaalivähemmistöjä tutkittiin lähinnä pelon kohteina (lukuun ottamatta muutamia feministisiä tutkijoita kuten Valentine), eli pelon kokijan sijaan pelkoa aiheuttavina (Moran ym. 2003). Moran ym. (2003) tutkii kuitenkin suoraan seksuaalivähemmistöille suunnatulla kyselyllä sekä ryhmäkeskusteluilla heidän kokemuksiaan ja selvisi, että muuta kuin heteroseksuaalisuutta edustaville heterot näyttäytyvät joissakin tilanteissa ja paikoissa pelkoa aiheuttavina. Seksuaalivähemmistöihin kuuluvat saattavatkin rajoittaa käytöstään

tiloissa, jossa muut ovat pääosin heteroja (Browne ym. 2011). Tämä johtuu mm. siitä, että moni seksuaalivähemmistöön kuuluva kohtaa näissä tiloissa sanallista häirintää tai ikäviä kommentteja. Valentinen (1993) haastattelemat lesbot kertovat näkemyksiään heteroseksuaaleille rakennetusta maailmasta lähtien ydinperheille suunnitelluista kodeista, työpaikkojen sukupuolittuneisuudesta sekä ”hyväksytystä” käytöksestä julkisilla paikoilla; tämä ympäristön heteronormatiivisuus saa heidät muuttamaan omaa käytöstään julkisilla paikoilla ahdistelun pelon takia. Harva tutkimus on vertaillut heteroseksuaaleja ja muita seksuaalisuutta edustavia, mutta Meyer & Grollman (2014) teki näin ja huomasi, että heterot pelkäsivät todennäköisemmin vähemmän kuin seksuaalivähemmistöt. He tekivät kuitenkin mielenkiintoisen havainnon: vain miehillä vähemmistöseksuaalisuus lisäsi todennäköisyyttä pelkoon. Hetero- ja homoseksuaalit naiset näyttäytyivät yhtä pelokkaina.

Terveys

Rader ym. (2020) tutki opiskelijoiden terveyttä ja rikoksen pelkoa Yhdysvalloissa. Heidän mukaansa nuoret, joilla on fyysisiä tai psyykkisiä ongelmia terveytensä kanssa, raportoivat suurempaa turvattomuuden kokemusta kuin ne, joilla ongelmia ei ole. Myös Goldberg ym. (2020) mukaan mielenterveyden häiriöillä, tässä tutkimuksessa masennuksella ja traumaperäisellä stressihäiriöllä, on yhteyttä rikollisuuden pelon kokemiseen. Myös synnynnäisiä tai myöhemmin puhjenneita kehityshäiriöitä, autismia ja vakavia oppimisvaikeuksia kokevia on tutkittu, sillä näillä henkilöillä on kohonnut riski joutua väkivallan uhriksi (Hughes ym. 2012). Colemanin & Sykesin (2016) raportissa nähdään tutkimusmenetelmän vaikutus tuloksiin: Englannissa ja Walesissa henkilöt, joilla on kehityshäiriö, kertovat pelkäävänsä todennäköisemmin koko väestöön verrattuna. Skotlannissa tehdyssä uhritutkimuksessa, jossa kysymykset ovat eriäviä Englannin ja Walesin kyselyyn nähden, kehityshäiriöiset vastaajat eivät pelkää muuta väestöä todennäköisemmin vaan päinvastoin. Sekä Alexanderin & Painin (2012) että Hallin & Batesin (2019) tulokset viittaavat siihen, että oppimishäiriöistä kärsivät nuoret ja aikuiset joutuvat valtaväestöä helpommin silmätikuiksi ja he ovat oppineet rajoittamaan liikkumistaan ja käyttäytymistään julkisessa tilassa.

Sosioekonominen asema

Tulotason vaikutusta rikoksen pelkoon on tutkittu useissa maissa. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa tehty tutkimus osoittaa, että alhainen tulotaso lisää todennäköisyyttä rikollisuuden pelkoon (Farrall ym. 2009: 187). Maan tilanne poikkeaa jonkin verran pohjoismaisesta kontekstista, jossa tuloerot ovat pienempiä muihin Euroopan maihin

verrattuna (Vauclair & Bratanova 2017). Toisaalta myös Suomessa tehdyssä tutkimuksessa työttömät ilmaisevat huoltaan rikoksen uhriksi joutumisesta kaksi kertaa todennäköisemmin työtä tekeviin verrattuna (Smolej & Kivivuori 2006). Larsson (2009) vertailee Ruotsin ja Iso-Britannian pienituloisia verrattuna parempituloisiin, ja tulokset kertovat, että pienituloiset pelkäävät jopa kaksinkertaisesti keski- ja hyvätuloisiin verrattuna. Tulokset osoittavat, että myös pienempien tuloerojen maissa matalampi tulotaso muihin verrattuna on yhteydessä korkeampaan rikollisuuden pelkoon. Samaan aikaan tulotaso kietoutuu sukupuoleen, sillä naiset raportoivat useammin matalampaa tulotasoa kuin miehet (Bodis ym. 2018). Toisaalta myös korkeampi tulotaso voi lisätä pelkoa: parhaiten tienaat naiset pelkäsivät Bodis ym. (2018) tutkimuksessa keskituloisia miehiä enemmän. Tätä saattaa selittää se, että ne, jotka omistavat eniten, häviävät myös eniten mahdollisen varkausrikoksen tapahtuessa.

Aikaisemmat uhrikokemukset

Kohonnut rikollisuuden pelon tunne on yhdistetty myös henkilön aikaisempiin kokemuksiin ja etenkin henkilökohtaisiin kokemuksiin rikoksen uhriksi joutumisesta (Hale 1996). Hanslmaierin (2013) tulokset osoittavat, että aikaisempi uhrikokemus johtaa usein huonompaan tyytyväisyyteen ylipäättänsä elämässä. Uhrikokemuksen lisäksi hän linkittää paikallismedian kulutuksen sekä sieltä saatavan tiedon paikallistason rikollisuudesta alempaan tyytyväisyyteen. Myös Smolej & Kivivuori (2006) tutki median kulutuksen ja aiemman uhrikokemuksen yhteyttä, ja se näyttää rajoittavan liikkumista ja lisäävän huolta myös suomalaisessa kontekstissa. Stanko & Hobdell (1993) haastattelivat uraa uurtaneessa tutkimuksessaan rikosten uhriksi joutuneita miehiä. He totesivat, että yhtä lailla kuin naisilla, myös miehillä fyysisen väkivallan uhriksi joutuminen nostaa abstraktimpaa rikollisuuden pelkoa ja muuttaa uhrien käytöstä. Toisaalta joissakin tutkimuksissa tulokset ovat olleet päinvastaisia: aikaisempi uhrikokemus ei ole ollut merkitsevässä yhteydessä pelkoon (esim. Cook & Fox 2012).

2.1.4. Fyysisen ympäristön vaikutukset pelon kokemuksiin ja paikkatieto tutkimuksessa

Henkilökohtaisten ominaisuuksien lisäksi syitä korkeaan rikollisuuden pelkoon on haettu lähiympäristön ominaisuuksista. Ympäristön nähdään voivan vaikuttavaa rikollisuuden määrään, ja sitä kautta rikollisuuden pelkoon tai suoraviivaisemmin suoraan pelon tunteisiin (Lorenc ym. 2012). Tutkimusta on tehty rinta rinnan rikosentorjunnan vaikuttavuuden tutkimuksen kanssa liittyen erityisesti ympäristösuunnitteluun (eng.

crime prevention through environmental design, CPTED) (Herbert & Davidson 1994). Taulukkoon 2 on koottu tutkimustuloksia ympäristön ominaisuuksiin liittyen. Myöskään tämä taulukko ei kata kaikkia mahdollisia tutkimustuloksia, vaan vain tämän tutkimuksen aineiston kannalta keskeisimpiä tuloksia. Ympäristömuuttujia tulkitessa kannattaa muistaa niiden monimuotoiset mittaus- ja arviointitavat, jotka vaikuttavat tuloksiin. Osaan muuttujista liittyen on saatettu tehdä pääosin laadullista haastattelututkimusta, eikä vaikutusta ole mitattu määrällisin keinoin isoilla otoksilla. Lisäksi ympäristömuuttujien vaikutus kietoutuu aina myös pelon kokijan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin ja näkemyksiin. Paikkatietomenetelmät tarjoavat mielenkiintoisia mahdollisuuksia ympäristötekijöiden systemaattiseen tarkasteluun, ja rikollisuuden pelon tutkimuksessa käytettyjä paikkatietoon liittyviä menetelmiä esitellään osion lopussa.

Ympäristön epäjärjestyksen (eng. *disorder*) nähdään viestivän näkijälleen turvattomuudesta kontrolloimattomuuden ja huolimattomuuden kautta sekä kertovan muiden tilan käyttäjien arvoista ja tarkoitusperistä (Farrall ym. 2009: 91). Innes (2014: 9) kuvaa ympäristöstä havaittavissa olevia ”merkkejä” (eng. *signal crime*), jotka kokijan mielessä viittaavat riskiin itselle, muille tai omaisuudelle, ja voivat näin johtaa moniin tunteisiin huolesta pelkoon ja vihaan. Suomeksi Koskela (2009b: 100) puhuu katuälykkyydestä ja merkkien lukutaidosta keskustellessaan ihmisten eriävistä valmiuksista ja taidoista lukea kaupunkitilaa ja sen ilmiöitä. Alla kuvataan ympäristön tekijöiden vaikutuksia paitsi pelkoon, myös niiden lievempiä vaikutuksia ihmisten liikkumisen miellyttävyyteen.

Tilojen avoimuus tai sulkeutuneisuus

Näkemykset erilaisista ympäristöistä ja tiloista ja niiden aiheuttamista tunteista vaihtelevat. Avoimiin ja hyvän näkyvyyden tiloihin liitetään sekä turvallisuuden että turvattomuuden tunteita (Burgess 1998; Valentine 1990). Esimerkiksi puistot ja muut luontokohteet voidaan kokea hyvin eri tavoin. Luontokohteissa, samoin kuin urbaanissa ympäristössä, huono näkyvyys näyttää aiheuttavan monelle pelon tunteita (Burgess 1998). Linnoitusmaiset, paljon portteja ja näkyviä turvallisuustoimenpiteiden merkkejä sisältävät tilat voivat parantaa turvallisuuden tunnetta, kuten Whitleyn & Princen (2005) tutkimuksessa. Yleisempi näkemys ”pelon arkkitehtuuriin” on kuitenkin se, että tiloista koetaan puuttuvan luonnollinen valvonta ja ihmisten puuttuminen aiheuttaa ennemmin turvattomuuden tunteita (Valentine 1990).

Taulukko 2. Taulukkoon on koottu rikollisuuden pelkoon ja ihmisten vapaaseen liikkumiseen ja sen omaehtoiseen rajoittamiseen liittyviä keskeisiä tutkimustuloksia ympäristön tekijöiden näkökulmasta.

Ympäristöön ja tilaan liittyvä ominaisuus	Tutkimuksen tärkeimmät löydökset	Lähde
Avoimet, laajan näkyvyyden tilat	Ympäristön mahdollistama hyvä näkyvyys voi lisätä turvallisuuden tunnetta Avoimet tilat voivat aiheuttaa pelkoa	Burgess (1998) Valentine (1990)
Suljetut, linnoitusmaiset tilat	Fyysisten turvallisuustoimenpiteiden näkeminen voi lisätä turvallisuuden tunnetta (Naiset) pelkäävät, sillä ohikulkijoita on vähän ja hyökkääjät voivat piiloutua	Whitley & Prince (2005) Valentine (1990)
Rikkinäiset ikkunat	Voi lisätä kontrolloimattomuuden ja pelon tunteita	Wilson & Kelling (1982)
Likaisuus, roskat, graffitit	Vandalismin jäljet voivat aiheuttaa pelon tunteita	Lewis & Maxfield (1980)
Ympäristön melu tai äänekäs liikenne	Epämiellyttävät hajut sekä graffitit voivat vähentää ulkona liikkumisen mielekkyyttä (Vanhuksilla) lisää ulkona liikkumisen välttämistä	Kramer ym. (2013) Rantakokko ym. (2009)
Katuvalaistus	Valaistuksen parantaminen lisää turvallisuuden tunnetta Valaistuksen parantaminen ei juurikaan paranna turvallisuuden tunnetta Valaistuksen parantaminen voi vähentää turvallisuuden tunnetta	Park & Garcia (2019) Nair ym. (1993) Koskela & Pain (2000)
Ihmisten häiriökäyttäytyminen	Julkinen päihteiden käyttö voi aiheuttaa turvattomuuden tunteita muissa Nuorison vapaa-ajanvietto kaupunkitilassa voi aiheuttaa muille pelkoa	Polończyk & Leśniak (2020) Lewis & Maxfield (1980)
Alueet, joissa on paljon ihmisiä	Etenkin nuorten miesten läsnäolo aiheuttaa muille turvattomuuden tunteita	Warr (1990)
Alueet, joissa on vähän ihmisiä	(Naiset) pelkäävät, sillä kukaan ei puutu, jos kohtaat väkivaltaa	Valentine (1990)

Epäsiisteys

Ympäristön epäsiisteysten vaikutuksesta turvallisuuden tunteeseen on puhuttu vähintään siitä lähtien, kun Wilson & Kelling (1982) julkaisivat esseensä rikkinäisten ikkunoiden (eng. *broken windows*) teoriasta. Heidän mukaansa ympäristön välinpitämättömyydestä kielivät merkit, kuten rikkinäiset ikkunat, voivat aiheuttaa lisääntyneitä rikollisuutta ja rikollisuuden pelkoa. Teoriaa on käytetty poliittisella tasolla ja rikosentorjunnassa, mutta sen pohjaksi on harvoin esitetty empiiriseen tutkimukseen perustuvia todisteita (Wyant 2008). Toisaalta Lewisin & Maxfieldin (1980) chicagolaisia tutkivan otannan perusteella epäjärjestyksen jäljet kuten epäsiisteys, rikkinäiset ikkunat ja graffitit voivat aiheuttaa enemmän rikollisuuden pelon tunteita kuin itse rikollisuus. Myös alankomaalaiset kertovat ympäristön häiriöiden kuten melun, epämiellyttävien hajujen sekä graffitien

näkemisen rajoittavan ulkona liikkumisen mielekkyyttään enemmän kuin esimerkiksi vaaralliseksi koetun liikenteen (Kramer ym. 2013). Suomessakin on tutkittu melun vaikutuksia: läkkäiden pelkoa ulkona liikkumiseen tutkittiin Jyväskylässä, ja tulosten mukaan äänekäs liikenne voi olla syynä ulkona liikkumisen välttämiseen (Rantakokko ym. 2009).

Katuvalaistus

Katuvalaistuksen lisäämisen todettiin tutkimuksen aikaisessa vaiheessa parantavan asukkaiden turvallisuuden tunnetta, vaikka yhteyksiä varsinaisen rikollisuuden vähenemiseen on ollut hankalampi todistaa (Herbert & Davidson 1994). Nair ym. (1993) pidemmän seuranta-ajan tutkimuksen mukaan syy-yhteys ei kuitenkaan välttämättä ole näin suora: vaikka valaistuksen parantamisen lisäksi tehtiin myös muuta ympäristön kohentamista kuten polkujen leventämistä sekä villiintyneen kasvillisuuden poistoa, toimet eivät silti juurikaan lisänneet koettua turvallisuutta. Joillekin valaistuksen parantaminen jopa kasvattaa pelkoa: Koskelan & Painin (2000) haastattelemista naisista osa koki valaistuksen lisäämisen lisäävän heidän näkyvyyttään kaupunkitilassa ja näin lisäävän riskiä hyökkäykselle. Toisaalta myös uusissa tutkimuksissa vastaajat ovat kuvailleet katuvalaistuksen parantamisella olevan yhteyttä heidän turvallisuuden tunteensa paranemiseen (Park & Garcia 2019). Tulokset ovat siis keskenään ristiriitaisia.

Muut ihmiset

Kaupunkiympäristöt kokoavat erilaisia ihmisiä asumaan lähelle toisiaan, ja konflikteilta voi olla hankalaa välttyä kokonaan. Yleinen kaupunkiympäristössä pelkoa aiheuttava tekijä onkin muut ihmiset, ja varsinkin näiden suorittama muiden mielestä häiritsevä käytös (Lewis & Maxfield 1980). Esimerkiksi nuorisoporukoiden ja etenkin nuorten miesten tapa viettää aikaa kaupunkitilassa on monelle turvattomuutta aiheuttavaa (Warr 1990). Polończyk & Leśniak (2020) tutkivat puolalaisten kokemaa turvattomuutta ja huomasivat, että etenkin alkoholinkäytön ja päihteidenkäyttäjien näkeminen saa monet tuntemaan pelkoa. Toisaalta myös se, että muita ihmisiä ei ole näkyvissä, voi olla pelottavaa. Valentinen (1990) haastattelemat naiset kokivat sellaiset tilanteet urbaanissa ympäristössä, joissa lähellä ei näy ketään muita ihmisiä, pelottavina ja turvattomuutta aiheuttavina. Pelkoon vaikuttava tekijä näissä tilanteissa vaikuttaa olevan se, onko henkilö yksin vai jonkun seurassa ulkona kulkiessaan.

Yllä esitellyistä ympäristön vaikutuksista rikollisuuden pelkoon on kuitenkin tosiasiaassa melko vähän empiiristä tutkimustietoa: ympäristön vaikutuksia on pohdittu pitkälti

teoreettisella tasolla (Ceccato & Wikström 2012). Paikkatieto ja sen sovellukset tarjoavat kuitenkin keinoja etenkin fyysisen ympäristön vaikutuksen tutkimukseen käytännössä. Paikkatieto (eng. *geographic information systems*, GIS) on 1960-luvulta lähtien kehitetty infrastruktuuri, jonka parissa voidaan tarkastella ja tutkia tilallisia ilmiöitä (Longley 2006). Paikkatieto-ohjelmistot tarjoavat alustan lukuisille tilallisille ja tilastollisille analyyseille sekä lopputulosten visualisoinnille. Paikkatietoa voidaan hyödyntää paitsi luonnonilmiöiden, kuten maaperän tyyppien, tarkastelussa, myös kansalaisten kanssa yhteistyössä kerätyn aineiston tarkasteluun. Nämä osallistavat paikkatietomenetelmät (eng. *public participation GIS*) hyödyntävät kansalaisten paikallista tietoa ilmiöistä asiantuntijatiedon lisäksi (Brown 2012).

Kriminologian alalla paikkatietoa hyödyntävä tutkimus on perinteisesti keskittynyt tapahtuneiden rikosten paikkojen ja niiden keskittymien tutkimiseen (Rengert 2006). 1800-luvulta lähtien rikollisuuden ilmiöitä on tutkittu aluksi isommassa mittakaavassa maiden sisäisten hallinnollisten rajojen puitteissa, ja myöhemmin 1900-luvulla kaupunkien mittakaavassa (Weisburd ym. 2009). Nykytutkimuksessa käytetään digitaalisia paikkatietomenetelmiä, ja mittakaava on jo huomattavasti pienempi ja kattaa yksittäisiä kortteleita ja osoitteita. Tutkimus on usein ollut tiukasti sidoksissa käytännön poliittisten toimenpiteiden kanssa, ja esimerkiksi kun rikosten yleisiä tapahtumapaikkoja on tunnistettu, näillä paikoilla on voitu lisätä poliisin suorittamaa valvontaa (Doran & Burgess 2012: 4). Paikkatietomenetelmiä hyödyntävä tutkimus on kuitenkin rikollisuuden pelon alalla keskittynyt suureksi osaksi jo tapahtuneiden rikosten tutkimiseen, eikä kaupunkiympäristössä liikkumisen herättävien tunteiden tutkimiseen. Ennen 2010-lukua ei tutkittu paljonkaan pelon suhdetta päivän kulkuun tai tiettyihin paikkoihin (Gray ym. 2012).

Turvattomuutta aiheuttavaa rikollisuuden pelkoa on kuitenkin tutkittu osallistavia paikkatietomenetelmiä hyödyntäen 2000-luvun alusta (Doran & Burgess 2012: 106; Curtis ym. 2014). Esimerkiksi Australian Sydneyssä ja Wollongongissa tehdyissä tutkimuksissa hyödynnettiin tutkimusalueilla tehtyjä haastatteluja, joissa osallistujia pyydettiin kartoittamaan manuaalisesti paperille alueita, joita he välttävät pelon ja turvattomuuden tunteiden takia. Kokemusperäisiä aineistoja vertailtiin paikallisiin rikostilastoihin. Los Angelesissa puolestaan tutkittiin nuorten kokemia pelkoja levottomissa jengien hallitsemisissa naapurustoissa. Curtisin ym. (2014: 29) mukaan paikkatietomenetelmin tehtävän turvallisuustutkimuksen vastaajaryhminä ovat olleet

usein tietyt väestöryhmät, kuten nuoret, lapset, vanhemmat, poliisit tai tietyllä alueella työskentelevät henkilöt.

Paikkatietoa voidaan hyödyntää tunteiden tutkimuksessa myös niin, että vastaajat sijoittavat itse tarkoittamansa paikan karttaohjelmaan. Polończyk & Leśniak (2020) hyödynsivät tutkimuksessaan Puolassa käytössä olevaa järjestelmää, jossa kansalainen voi merkitä Internetin välityksellä kartalle turvattomaksi kokemansa paikan ja syyn turvattomuudelle, ja tieto menee suoraan poliisille. Kartalle merkitään mm. vandalismin tai häiriökäyttäytymisen merkkejä, ja viranomaiset viestivät kansalaisille, kun he ovat käyneet tarkastamassa paikan. Polończyk & Leśniak (2020) tutkivat krakowalaisten ilmoittamia ilkeiden ja häiritsevän alkoholinkäytön paikkoja, ja laskivat näiden paikkojen sijaintien ja ryhmittymien perusteella kaupunkilaisten koetun riskin (eng. *perceived risk*) muuttujan. Myös Turussa on hyödynnetty osallistavan kokemuksellisen paikkatiedon menetelmiä, joissa vastaajat itse merkitsevät paikkoja karttaohjelmaan (Kyttä ym. 2009), mutta niistä kerrotaan tarkemmin osiossa 3.2. Lisäksi Turussa on kaupungin toimijoiden kautta testattu osallistavia menetelmiä antamalla lapsille kamerat, joilla he kuvaavat koulumatkansa ja myöhemmin merkitsevät vielä karttaohjelmaan reitin ja mahdollisesti turvattomalta tuntuvat paikat matkalla (Anttonen 2018).

Tarkinta ja reaaliaikaisinta paikkatietoaineistoa voidaan kuitenkin luoda seuraamalla yksilöiden sijaintia jatkuvasti esimerkiksi matkapuhelimen sijainnin kautta (Ceccato & Wikström 2012). Idea on käytännössä sama kuin Nasarin ja Jonesin (1997) tutkimuksessa, jossa naiset kävelivät tiettyyn aikaan määrättyä reittiä, ja kuvailivat nauhuriin matkalla kokemiaan mahdollisia turvattomuuden tunteita. Uudella matkapuhelinteknologialla aineistoja voitaisiin kuitenkin kerätä reaaliajassa, tarkemmin ja vaivattomammin. Uusimmat versiot turvahälyttimistä toimivatkin nykyään matkapuhelinsovellusten kautta: käyttäjä lataa sovelluksen (osa on ilmaisia¹, osa maksullisia) ja voi sen avulla esimerkiksi lähettää sijaintinsa kontakteilleen, merkitä rikoksen tapahtumapaikan, varoittaa muita turvattomuudesta lisäten kuvia paikoista tai käynnistää äänekkään hälytyksen, jos joku hyökkää hänen kimppuunsa (Maxwell ym. 2020).

---

¹ Suomessa oli toukokuussa 2020 saatavilla Google Play -sovelluskaupassa esimerkiksi maksuttomat sovellukset nimeltä *Carelife: henkilökohtaisen turvallisuuden sovellus* sekä *Panic Alarm*.

Paikkatiedon käyttämisen ja tilallisessa muodossa olevan aineiston etuja ovat aineiston helppo vertailtavuus moniin muihin paikkatietoaineistoihin ja tiedon yhdistäminen muuhun olemassa olevaan tietoon (Ceccato & Wikström 2012). Paikkatiedon käyttöön liittyy kuitenkin muiden menetelmien ja aineistojen tavoin yksityisyyteen ja eettisyyteen liittyviä kysymyksiä: aineistoja pitää esimerkiksi yleistää sille tasolle, että niistä ei voi tunnistaa yksittäisiä ihmisiä. Euroopassa valtakunnallisesti ylläpidettyjä paikkatietoaineistoja, niiden muotoa ja niistä kerrottavaa tietoa säädellään EU-direktiivillä nimeltä INSPIRE (*Infrastructure for Spatial Information in the European Community*) (Mikä on INSPIRE? 2020). Direktiivin tarkoituksena on yhtenäistää Euroopan paikkatietoaineistoja niin, että niiden laatu, tarkkuus, avoimuus ja tarjotut metatiedot ovat yhtenäisiä. Suomessa julkinen hallinto antaa paikkatietoaineistoihin liittyen suosituksia, joissa käsitellään esimerkiksi tietosuojaa (Paikkatietoalan... 2020). Asia erikseen ovat kuitenkin yritysten keräämät tiedot. Erilaiset matkapuhelinten tai aktiivisuusrannekkeiden kautta toimivat ohjelmat keräävät suuria määriä tietoja, ja käyttäjän on hankala itse selvittää, missä kaikkialla ja miten hänen dataansa käytetään. Viime vuosina kohua herättänyt tapaus liittyy mm. aktiivisuusrannekkeita valmistavaan yhtiöön, joka halusi ilahduttaa käyttäjiään tekemällä karttaesityksen siitä, missä heidän tuotteidensa käyttäjät lenkkeilevät (Hern 28.1.2018). Kartalta paljastui kuitenkin tavallisten lenkkireittien lisäksi Yhdysvaltain armeijan salaiset sotilastukikohdat Afganistanissa, Djiboutissa ja Syyriassa, sillä paikallisia käyttäjiä aktiivisuusrannekkeella ei noilla main juuri ole. Paljastus vaaransi alueen operaatioita. Hasinoff (2017) kritisoikin paikkatietoa kerääviä sovelluksia niiden vaikutuksesta jatkuvan valvonnan normalisointiin ja yksityisen datan jakamisesta kolmansille osapuolille. Hänen mukaansa sovellukset edistävät ajatusta siitä, että yksityisyys pitäisi uhrata turvallisuuden parantamisen takia.

2.2. Tila ja paikka

2.2.1. Tilan ja paikan monet määritelmät

Turvattomuuden tunnetta tarkastellaan usein suhteessa tilaan, vaikka tätä suhdetta ei käsitteellisesti tutkimuksessa tiedostettaisikaan. Esimerkiksi pelkoa on tutkittu nimenomaan ympäröivään tilaan ja siellä liikkumiseen liittyvillä kysymyksillä, ja ihmiset ovat kertoneet pelkäävänsä kaupunkitilassa oleillessaan. Tutkimuksessa on etsitty linkkejä fyysisen ympäristön ominaisuuksien ja koetun pelon väliltä, ja syy-yhteyksiä on ainakin teorian tasolla löydetty. Kriminologiassa tilan ja paikkojen käsitteellistäminen on jäänyt kuitenkin hyvin pienelle huomiolle, huolimatta siitä, että alalla on omaksuttu

tilallisia tarkastelumenetelmiä myös paikkatietomenetelmien kautta (Tita & Radil 2010). Toisaalta, kuten kohta nähdään, myös maantieteilijöillä on ollut vaikeuksia määritellä tilan ja paikan käsitteitä. Koskelan (2009a) mukaan tilan tärkeyden ylenkatsominen on huolestuttavaa, sillä ilman tilallista ulottuvuuttaan (rikollisuuden) pelko olisi vain mielentila, eikä sen saavuttama laaja poliittinen ja akateeminen huomio olisi luultavasti niin perusteltua ilman sen moninaisia vaikutuksia ihmisten liikkumiseen ja tilan käyttöön. Tilan ja paikan käsitteillä ja niiden käytöllä on siis ollut paljon annettavaa alan tutkimukselle, kun pääasiassa maantieteilijät ovat niitä alalle tuoneet. Kriittiset yhteiskunta- ja maantieteilijät ovat tarkastelleet tilan, paikan ja vallan yhteyksiä ja sitä, miten vallankäyttö muokkaa tiloja (Cresswell 2014: 42).

Tilan ja paikan yhtäläisyyksiä ja eroja voi verrata muna-kana -ongelmaan: kumpi tuli ensin? Filosofien näkemykset tästä eriyvät, sillä osan mielestä on ensin oltava tyhjiö (tila), joihin merkityksiä liittämällä luodaan paikka, ja osan mielestä paikka muodostuessaan luo tilan ympärilleen (Cresswell 2014: 27–30). Toisaalta tila ja paikka voidaan myös nähdä jatkumona abstraktiosta kokemukseen (Cresswell 2014: 37). Tässä jatkumossa tila näyttäytyy ulkopuolisena ja kuviteltuna, ja paikka kokemuksen sijaintina. Tämän työn tarkoituksena ei kuitenkaan ole kuvata käsitteiden filosofia eroja, vaan hyödyntää niitä turkulaisten kokemusten tutkimuksessa. Sen takia tässä osiossa esitetään vain pintaraapaisu maantieteen ja muiden alojen näkemyksiin käsitteistä tila, paikka sekä julkinen tila, ja kuvataan termit sitä kautta kuin niitä tässä tutkimuksessa hyödynnän.

Maantieteessä on lukuisia tilakäsityksiä, joista vain osaa on hedelmällistä tarkastella tämän työn puitteissa. Tilasta käsitteenä alettiin keskustella enemmän maantieteessä 1970-luvulla, kun tieteenala halusi muiden tavoin alkaa tehdä yleistyksiä tutkimistaan ilmiöistä (Cresswell 2014: 34). Käsitteen kehityksen mukaan myös itse tieteenala on muuttunut vuosien saatossa ja tilakäsityksen muutos on tapahtunut suhteessa muiden tieteenalojen keskusteluihin (Kuhlke 2006).

Luonnontieteissä tila on nähty absoluuttisena ja itsenäisenä avaruutena, joka on olemassa jokaisena hetkenä riippumatta siitä, tapahtuuko tilassa jotakin (Haarni 1997). Tila oli siis kuin tyhjiö, jonka nähtiin myös määräävän yhteiskunnallista toimintaa. Tämä tilakäsitys antoi pontta rasismin käsitteen alulle: tietynlaisten ympäristöjen nähtiin tuottavan tietynlaisia ihmisiä, joilla oli erilaisia arvostettavia tai väheksyttäviä ominaisuuksia (Cresswell 2014: 26). Toinen yleinen tilakäsitys tunnetaan termillä

relatiivinen tila. Sillä tarkoitetaan tilan ymmärtämistä suhteessa tilassa sijaitseviin objekteihin, kuten toisiin ihmisiin (Kuhlke 2006; Smith 2008: 95). Tila kutistui objektien väliin jääväksi materiaaliksi, ja tilassa sijaitsevat objektit määrittyivät liikkeessä toisiinsa nähden. Kumpikaan näistä määritteistä ei mielestäni riitä selittämään tilan ja turvattomuuden monisyistä suhdetta. Kriittiset yhteiskuntamaantieteilijät ovat kuitenkin onnistuneesti käyttäneet tilan käsitettä rikollisuuden pelon ilmiötä tarkastellessaan (Pain 2000). He ovat olleet kiinnostuneita pelon ilmiön suhteesta sosiaaliseen ja tilalliseen ulossulkemiseen. Erityinen kiinnostus monilla on ollut siihen, miten sukupuoli, seksuaalisuus, ikä, sekä etnisuus vaikuttavat tilassa oleskeluun sekä siellä esiintyviin valtakamppailuihin. Moni tutkija on keskittynyt väkivallan (esim. Young 1990) tai häirinnän teemoihin, ja tutkimusta on tehty myös yksityisten tilojen turvallisuuden kokemuksesta (Pain 2000). Haarnin (1997) mukaan tilan yhteiskunnallisille tarkasteluille yhteistä on se, että ne eivät näe tilaa enää neutraalina kulissina, jossa asiat tapahtuvat, vaan osana yhteiskunnan rakentumista.

Kolmas paljon keskusteltu tilakäsitys sopii monen muun yllä mainitun teeman lisäksi myös tähän pro gradu -työhön. Tässä relationistisessa käsityksessä tilaa tuotetaan sosiaalisesti: se muodostuu paitsi sosiaalisista vuorovaikutuksista, myös niiden taloudellisista, poliittisista sekä kulttuurisista ulottuvuuksista (Massey 1994: 2; Haarni 1997). Tämä näkyy myös käytännössä, sillä usein fyysinen ympäristömme on yhteiskuntien muovaama (Massey 1994: 22). Koskela (2009a) demonstroi tätä tilanäkemyksiä suhteessa pelkoon: pelon vaikutukset näkyvät tilassa ja sen käytössä, ja näin se osallistuu tilan tuottamiseen. Vaikka pelon kokemus on henkilökohtainen, siihen vaikuttavat kuitenkin vuorovaikutus ja sen prosessit; toisaalta myös henkilökohtainen kokemus vaikuttaa tilaan. Käsityksessä, jossa tila nähdään sosiaalisesti tuotettuna, mukaan otetaan usein ajan ulottuvuus (Massey 1994: 5) Jos tällainen aika-tila -käsitys kytketään yhteen hetkeen, saadaan hänen mukaansa *paikka*.

Myös paikan käsite on yksi maantieteen peruskäsitteistä, mutta sitä on tutkittu myös esimerkiksi humanististen tieteiden ja sosiaalitieteiden parissa (Cresswell 2014: 24–25). Käsite on monen muun tieteellisen käsitteen lailla kiistanalainen, ja sillä on useita määritelmiä (Staehele 2003). Paikka on lisäksi arkipäivän kielessä käytettävä sana. Cresswell (2014: 55–56) jaottelee tieteelliset lähestymistavat paikan käsitteeseen kolmeen eri tapaan. Hänen mukaansa käsitettä voi lähestyä kuvailevasti: silloin tärkeää on erotella paikkoja toisistaan ja tuoda esiin niiden yksilöllisiä ominaisuuksia. Toinen lähestymistapa huomioi yhteisöllisen rakentumisen (eng. *social constructionist*)

näkökulman paikkaan: silloin tärkeää ei ole kuvailla itse paikkaa vaan niitä prosesseja ja valtasuhteita, jotka luovat niitä. Kolmas ja viimeinen tapa on tieteenfilosofisempi, vähemmän konkreettinen ja siinä paikkaa lähestytään fenomenologian kautta, jossa mielenkiinto on ihmisyudessa ja paikallisuudessa. Tämän työn kannalta toinen näkökulma, jossa paikkoja tarkastellaan yhteisöllisinä konstruktioina, on keskeisin.

Paikka voidaan nähdä tilana, johon ihminen liittää kokemuksia ja merkityksiä (Haarni ym. 1997: 16–17). Tällöin paikka ei ole objektiivinen, vaan subjektiivinen tila. Staeheli (2003) kuvailee viittä eri käsitystä paikasta: se voi olla fyysinen sijainti; kulttuurinen tai sosiaalinen sijainti; konteksti; ajan mittaan rakennettu; tai sosiaalinen prosessi. Paikkaan liitetään usein käsitys turvallisuudesta, mutta siihen voi liittyä yhtä lailla toinen voimakas tunne: pelko ja turvattomuus. Tuan (1974, siteerattu Koskela 2009a: 391) kuvailee eroa käsitteillä *topofilia* (voimakas paikkaan kuulumisen tunne) ja *topofobia* (voimakas paikkaan liitetty negatiivinen tunne). Kiintymystä paikkoihin ja suurempiin yksikköihin, joita yleensä kutsutaan alueiksi, kuvaa esimerkiksi kansallisvaltioiden syntyminen. Valtioilla on oma alueensa, joka on heille erityislaatuinen (tunneside) ja jota tarvittaessa puolustetaan vihollisia vastaan.

Paikkoja rakennetaan paitsi ihmisten henkilökohtaisissa kokemuksissa ja muistoissa, myös median välityksellä: elokuvat, kirjat ja musiikki kuvailevat paikkoja niiden erityispiirteiden mukaan ja moni kuvittelee tietävänsä, millaista esimerkiksi Pariisissa tai New Yorkissa on vaikka siellä ei ole koskaan vierailut (Cresswell 2006). Toisaalta Relph (1976, siteerattu Cresswell 2006: 424) on ensimmäisten joukossa väittänyt joukkomedian ja globalisaation lisäävän paikattomuutta (eng. *placelessness*). Paikattomuudella tarkoitetaan sitä, että eri paikat ympäri maailmaa muistuttavat hyvin paljon toisiaan fyysisestä sijainnistaan riippumatta. Työmatkaaja voi esimerkiksi yöpyä lähes identtisissä huoneissa saman ketjun hotelleissa ympäri maailmaa, ja samalla tuntee olevansa aina samassa paikassa. Paikattomuus voi kuitenkin näyttäytyä myös pienemmässä mittakaavassa: jokainen Suomen pikkupaikkakunnilla käynyt tunnistaa niiden kylänraiteilta monia yhteisiä elementtejä, ja lähiöt jopa saman kaupungin sisällä voivat muistuttaa hyvin paljon toisiaan.

Tämän tutkimuksen puitteissa on mielestäni tärkeää tarkastella sekä tilan että paikan käsitteitä. Aineistona käyttämäni kyselyn vastaajat kertovat kirjallisissa avoimissa vastauksissaan omin sanoin kokemastaan turvattomuudesta. En voi kuitenkaan tietää, nojautuvatko vastaajat kuvauksissaan tunteisiinsa ja muistoihinsa (jolloin sijainnit olisivat

paikkoja) vai mielipiteisiinsä ja näkemyksiinsä (jolloin sijainnit olisivat lähempänä tilan käsitystä kuin paikkoja), sillä aineisto ei mahdollista tämän luotettavaa arviointia. Tarkastelen tässä tutkimuksessa vain julkisessa tilassa koettua (tai siihen heijastettua) turvattomuutta, joten seuraavaksi määrittelen, mitä sillä tarkoitetaan.

2.2.2. Kaupungeissa on monenlaisia tiloja

Julkisella tilalla on monia määritelmiä. Sillä voidaan tarkoittaa yhteisölle suunnattua tilaa, jonka tarjoaa valtio tai kunta (Chapman 2006). Julkinen tila on päällisin puolin kaikille tarkoitettu ja avoin: käytännössä se ei sitä ole kaikille (Mitchell 2003: 2). Tyypillisiä esimerkkejä julkisista tiloista ovat puistot, tiet, aukiot, torit, jalkakäytävät ja rannat. Nämä ovat paikkoja, joita ihmiset käyttävät mm. liikkumiseen, asioiden hoitamiseen sekä vapaa-ajan viettoon. Tilat ovat siis julkisen lisäksi monille arkisia. Julkisen tilan ”vastakohta” on yksityinen tila, tosin Mitchell (2003: 4) argumentoi, että julkiset tilat ovat muuttumassa kiihtyvään tahtiin yksityisiksi. Yksityiset tilat voidaan määritellä omistajuuden kautta, ja ne ovat yksityisten henkilöiden tai yritysten omistamia julkisen sektorin sijaan (Chapman 2006). Puolijulkisiksi tiloiksi puolestaan kutsutaan yksityisomisteisia tiloja, joita kuitenkin käytetään julkisten tilojen tavoin (Jones ym. 2015).

Julkinen-yksityinen vastakkainasettelu näkyy myös siinä, kun julkisesta tilasta puhutaan maskuliinisena tilana ja yksityisestä feminiinisena (Chapman 2006). Jaottelu juontaa juurensa teollisen vallankumouksen aikaan, jolloin miehet käyttivät julkista tilaa palkkatyötä tehdessään ja naiset yksityistä tilaa hoitaessaan perhettä. Vastakkainasettelu muodostui tavasta käyttää tilaa, mutta myös tila muotoutui käytön myötä. Koskela (1997: 74) kyseenalaistaa kuitenkin binäärisen jaottelun ja toteaa tilan olevan staattisen sijaan liikkuva, ja jota *”tuotetaan, määritetään ja hallitaan”* sukupuolittuneilla tekniikoilla. Myös Rose (1993: 53–55) haastaa idyllisen (ja miestutkijoiden rakentaman) kuvan yksityisestä tilasta, kodista, tärkeänä ja turvallisena paikkana. Hänen mukaansa näkemys ei huomioi kuinka koti voi olla kaikkein vaarallisin paikka (etenkin naisille, jotka ovat yleisimmin lähisuhdeväkivallan uhreja). Myös Suomessa suurin väkivallasta tapahtuu yksityisissä tiloissa, ja Suomessa tehdään naisille Euroopan tasolla toiseksi eniten väkivaltaa (Danielsson ja Näsi 2019: 9; *Violence against...* 2014). Tästä huolimatta turvattomuuden kokemukset heijastuvat helposti yksityisten tilojen ulkopuolelle synnynnäisesti vaarallisena nähtyyn julkiseen tilaan (Valentine 1990). Siitä saattaakin johtua se, että *”julkisen tilan muuttuminen puolijulkiseksi hyväksytään turvallisuuden ja mukavuuden nimissä ilman suurempaa keskustelua”* (Haarni 1997: 101).

Tilojen ja paikkojen ominaisuudet ovat harvoin ”luonnollisia”: niitä luovat ihmiset, joilla on enemmän valtaa kuin toisilla ja jotka päättävät, miten tilassa sopii ja ei sovi käyttäytyä (Cresswell 2014: 42). Tämän seurauksena kaikilla ei ole yhtäläistä oikeutta kaupunkitilaan, ja ihmisryhmiä, joiden tilan käyttöä usein rajoitetaan, ovat kodittomat, nuoret sekä tiloissa muuten sopimattomasti käyttäytyvät (Mitchell 2003: 4). Massey (2008, siteerattu Seppänen & Väliaverron 2012: 62) puhuu valtageometriasta, jolla hän tarkoittaa eri ihmisten epätasaisia mahdollisuuksia liikkua tilassa ja ajassa. Ihmisiä estävät liikkumasta eri asiat, kuten esimerkiksi varallisuuden tai ajan puute, tai tässä työssä käsitellyt turvattomuuden kokemukset.

Miten tämä sitten näkyy käytännössä kaupunkilaisten elämässä? Joku päättää aina, miksi tässä sijaitsee aukio ja miksi tässä autotie. Päätöksenteko on hajautettu kaupunginvaltuustoille ja ympäristölautakunnille. Kaupunkisuunnittelun yksi tärkeimmistä tavoitteista on turvallisuus, mutta kuten tämäkin tutkimus osoittaa, suunnittelu ei voi yksinään kokonaan poistaa turvattomuuden tunteita. Yleisesti ottaen ihmiset kokevat yleensä omat asuinalueensa turvallisiksi ja kaupunkien keskustat pääsääntöisesti enemmän turvattomiksi (Brunton-Smith & Jackson 2012: 59). Välillä turvattomuutta heijastetaan myös tiettyihin, yleensä matalamman tulotason väestön asuinalueisiin, vaikka henkilökohtaista kokemusta alueesta ei olisi. Osallisena on paitsi media, myös yksityishenkilöt, sekä alueelliset positiivisen diskriminaation käytännöt, joissa aluetta kuvataan tilastoilla, kartoissa, hankkeissa ja raporteissa muista alueista erottuvana (Junnilainen 2019: 55). Tällöin asuinalueeseen liitettävä stigma vaikuttaa kaupungin muiden asukkaiden näkemyksiin alueesta ja tapaan käyttää aluetta (Lupton 2003: 121–122). Muiden antama leima ei kuitenkaan välttämättä kerro alueesta paljoa, ja alueen asukkaiden kesken voi olla todella yhteisölliset ja lämpimät välit.

3. Turvallisuus tutkimusalueella

3.1. Suomi on kansainvälisesti verrattuna hyvin turvallinen

Johtopäätökseen siitä, että Suomi on kansainvälisesti yksi maailman turvallisimmista maista, on päädytty vertailevien tutkimusten, turvallisuuden eri osa-alueita indikoivien mittareiden sekä tilastojen avulla. Kansalaisten turvallisuus ja viranomaisten velvollisuus pyrkiä siihen on säädetty Suomen laissa (Kekki ja Mankkinen 2016: 12). Perustuslaissa turvallisuuteen liittyviä asioita luvataan esimerkiksi seuraavissa pykälissä: kansalaisilla on oikeus yhdenvertaisuuteen (6§) sekä elämään, henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen (7§) (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731). Lisäksi pykälässä 22 todetaan tiiviisti: ”*Julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen*”. Sisäministeriön mukaan kansalaisten edellä mainittujen perustuslaillisten oikeuksien toteutumiseen vaikuttaa elinympäristön todellinen turvallisuustilanne ja turvallisuuden tunteen kokeminen (Turvallisuutta kaikkialla... 2019: 12). Uhkien pelko voi niiden realistisuudesta riippumatta estää kansalaista toteuttamasta vaikkapa liikkumisvapauttaan (perustuslain pykälä 9) tai oikeuttaan kieleen ja kulttuuriin (pykälä 17).

Euroopan tasolla suomalaiset ovat muiden pohjoismaalaisten tavoin vain vähän huolissaan rikollisuudesta (Jackson & Kuha 2014). Etelä- ja Itä-Euroopassa huoli on selkeästi suurempaa. Jackson & Kuha (2014) yhdistävät tuloksen merkittävästi pohjoismaisen hyvinvointivaltion malliin, jossa sosiaaliturva kattaa kaikki kansalaiset. Suomalaisen huoli rikollisuudesta ja pelko sitä kohtaan ei kuitenkaan aina ole ollut yhtä matalaa: 1990-luvulla rikollisuuden pelko kasvoi Suomessa ennennäkemättömästi (Smolej & Kivivuori 2006). Pelon kasvu yhdistettiin sekä laman aiheuttamaan massatyöttömyyteen, että iltapäivälehtien lisääntyneeseen sensaatiomaiseen rikosraportointiin. Vuonna 2019 tehdyn puhelinkyselytutkimuksen perusteella lähes kaikki (95 %) suomalaisista kokevat henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan hyvä ja arvioivat (87 %) asuinalueensa turvallisuuden pysyneen aikaisemmalla tasolla (Laurikainen & Nikkanen 2020: 29).

Mitattavan turvallisuuden parantuessa Suomessa kansalaisten kokema turvattomuus on kuitenkin kasvanut (Hyvä elämä: turvallinen arki... 2017: 13; Turvattomuuden tunne... 2019). Turvattomuuden tunteen kokemisen kehitys ei kulje siis samoja linjoja mitattavissa olevien tekijöiden kehityksen kanssa. Vuonna 2018 kansainvälisessä tutkimuksessa 88 % suomalaisvastaajista kertoi kuitenkin tuntevansa olonsa turvalliseksi

kävellessään ulkona iltaisin kotikaupungissaan tai omalla asuinalueellaan (Gallup 2019: 3–9). Samaisessa tutkimuksessa suurin koettu turvallisuus oli Singaporessa, Tadžikistanissa, Yhdistyneissä Arabiemiraateissa sekä Norjassa, Suomen sijoituessa sijalle 10. Heikoin turvallisuuden tunne vuonna 2018 oli Afganistanin, Venezuelan, Gabonin sekä Liberian kansalaisilla.

Suomen korkeaan turvallisuustilanteeseen on päädytty Sisäministeriön mukaan pitkäjänteisen ja järjestelmällisen työn seurauksena (Hyvä elämä: turvallinen arki... 2017: 13). Suomessa turvallisuutta on pyritty edistämään esimerkiksi maakunnallisen ja paikallisen turvallisuussuunnittelun avulla (Oikeusministeriö 2.1.2013). Turvallisuussuunnittelu tähtää alueiden objektiivisen turvallisuuden sekä koetun turvallisuuden parantamiseen (Turvallisuutta kaikkialla... 2019: 12). Vuonna 1999 laadittiin kansallinen rikosentorjuntaohjelma, joka vaati kaikkia kuntia pohtimaan alueensa turvallisuutta ja tuottamaan turvallisuussuunnitelman (Van den Berg ym. 2006: 151). Tätä seurasi ensimmäisen sisäisen turvallisuuden ohjelma vuosina 2004–2007 (Turun kaupungin turvallisuussuunnitelma 2010–2012 2010). Ohjelma sai jatkoa vuoteen 2015 asti ja sen tavoitteena oli, että Suomi olisi tuolloin Euroopan turvallisimaa maa. Vuoden 2015 hallitusohjelman mukaisesti sisäisen turvallisuuden ohjelman nimi muutettiin sisäisen turvallisuuden strategiaksi ja se hyväksyttiin 5.10.2017 (Hyvä elämä: turvallinen arki 2018). Lisäksi tämän strategian pohjalta tehtiin vielä turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset, jotka julkaistiin vuoden 2019 alussa (Turvallisuutta kaikkialla... 2019). Turvallisuussuunnittelu ei ole lakisääteistä toimintaa kunnille ja maakunnille, eli toimia ei ole pakko tehdä (Turvallisuutta kaikkialla... 2019).

Vuonna 2015 tehdyn kyselytutkimuksen mukaan suomalaisten mielestä valtiolla on keskeinen rooli kansalaisten fyysisen turvallisuuden takaamisessa (Kekki ja Mankkinen 2016: 33). Viranomaisten dokumenteissa käytetään yksilöiden turvallisuudesta usein termiä kansalaisturvallisuus, jolla tarkoitetaan sekä yksilön turvallisuuden tunnetta, että yhteiskunnan turvallisuutta (vertaa sanojen *safety* ja *security* merkityksiin) (Kekki ja Mankkinen 2016: 6). Kansalaisturvallisuuden ylläpitäminen on mm. eduskunnan, valtionhallinnon ja sen eri osa-alueiden, poliisin, pelastustoimen, puolustusvoimien, sosiaaliviranomaisten ja terveysturva- ja terveysviranomaisten tehtävä (Turvallisuuskomitea 2015). Osan viranomaisista ensisijainen tehtävä on tarjota turvallisuutta esimerkiksi rikosten ehkäisyn muodossa, ja osa toimijoiden palveluista tuottaa turvallista ympäristöä. Lisäksi yksityinen turva-ala ja vartiointipalvelut ovat kansainvälisen trendin mukaisesti kasvaneet myös Suomessa (Haarni 1997). Viranomaistoiminnan lisäksi henkilökohtaiset

ihmissuhteet ovat tärkeä tekijä koetussa turvallisuudessa ja sen lisäämisessä (Niemelä ja Lankinen 2000: 10).

Viranomaistoiminnalla on kuitenkin rajoituksensa turvallisen ympäristön luomisessa. 1990-luvulta lähtien rikollisuuden pelko on nähty perusteltuna ongelmana, joka ei riipu pelkästään rikollisuudesta vaan liittyy enenevässä määrin kansalaisten näkemykseen häiriökäytöksestä kaupunkitilassa (Farrall ym. 2009: 43). Ilmiö ei siis liity sinällään pelkästään rikollisuuteen, vaan myös epäjärjestykseen ja häiriöihin kaupunkitilassa. Moni näistä ihmisille turvattomuutta tuottavista teoista ei ole itsessään rikollista: rikos kun määritellään lakia rikkovana tekona, josta valtio voi rangaista tekijää (Ceccato 2012). Toisaalta vaikka häiriötä aiheuttava teko olisi rikos, ei ole kiveen hakattua, että siitä saisi laissa määrätyn rangaistuksen, kuten seuraava kotimainen esimerkki osoittaa.

Suomessa toimintaa kaupunkitilassa säädellään järjestyslailla, jonka tarkoituksena on *”edistää yleistä järjestystä ja turvallisuutta”* (Järjestyslaki 27.6.2003/612: 1§) ja jossa määritellään häiriötä tuottavaa toimintaa (Järjestyslaki 27.6.2003/612: 3-7§). Tällaista toimintaa on mm. yleisen järjestyksen häiritseminen metelöimällä, toistuvilla uhkaavilla liikkeillä, hyökkäävillä eleillä, suullisesti esitetyllä uhkailulla, pelkoa herättävällä uhkaavalla käyttäytymisellä, heittämällä esineitä tai ampumalla. Lisäksi häiriöksi luetaan esim. päihdyttävän aineen nauttiminen yleisellä paikalla, kuten puistossa, niin että se häiritsee muita tilan käyttäjiä. Järjestyslain rikkomisesta voidaan rangaista rikesakolla (Laki rikesakkorikkomuksista 18.11.2016/986: 14§ ja 17§). Vuosina 2011–2018 rikesakkoja on kuitenkin määrätty koko Suomessa järjestyslain rikkomisesta vuodessa keskimäärin 2 394 kappaletta laskevalla trendillä viime vuosiin (SVT 2020). Samaan aikaan rikesakkoja kaikista rikoksista on määrätty näinä vuosina keskimäärin 286 119 kappaletta, vuosittaisen vaihtelun ollessa kuitenkin suurta, ja määrästä huomattava osa on ollut liikenteeseen liittyviä rikesakkoja (SVT 2018; SVT 2020). Vaikka yleisellä paikalla häiritsevä metelöinti, päihdyttävien aineiden häiritsevä nauttiminen sekä uhkaava käytös ovat Suomessa rikoksia, niistä rangaistaan esiintymiseensä nähden melko harvoin. Siitä huolimatta häiriökäytös aiheuttaa ihmisille turvattomuutta, mutta juridinen järjestelmä ei tätä huomioi (Innes 2014: 4).

3.1.1. Rikollisuus Suomessa

Seuraavissa kappaleissa käydään läpi Suomen turvallisuustilannetta sekä poliisin ja muiden viranomaisten keräämien rikostilastojen, että kyselytutkimuksien kerättyjen tutkimusaineistojen kautta keskittyen 2010-lukuun. Lisäksi Suomen poliisi määrittelee

vuosittain eri kaupungeille katuturvallisuusindeksin, jolla mitataan rikosten määrää ja poliisin onnistumista järjestyksen ylläpitäjänä. Danielsson (2019) on koonnut *Rikollisuustilanne 2018: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa –raporttiin*² kattavasti tilastoja ja kyselytutkimusten tuloksia huomioiden aikajanallaan lähes koko 2010-luvun eri tyyppisiin rikoksiin liittyen. Tästä syystä käytän kyseistä raporttia pääasiallisena lähteenä keskustellessani rikollisuuden tilasta nyky-Suomessa.

Osiota lukiessa on huomioitava, että rikostilastot ja muut viranomaislähteet eivät anna täydellistä kokonaiskuvaa väkivallan ja muiden rikollisuudesta, sillä vain osa rikoksista ilmoitetaan poliisille tai muille viranomaisille (Sacco 1990; Danielsson ja Näsi 2019: 2). Viranomaisrekisterien ulkopuolelle jäävää rikollisuutta kutsutaan piilorikollisuudeksi. Esimerkiksi väkivaltarikollisuudesta ilmoitetaan huomattavasti vähemmän, jos koettu väkivalta on ollut luonteeltaan lievää (Danielsson 2019: 39). Tosiasiallinen kokonaisrikollisuus on huomattavasti viranomaislähteitä suurempaa sekä pahoinpitelyettä ryöstörikollisuudessa sekä naisten kokemassa väkivallassa. Toisaalta osa piilorikollisuudesta tulee ilmi kansallisten uhritutkimusten avulla ja yhdistämällä poliisille ilmoitettujen rikosten tilastoja ja uhritutkimuksia saadaan muodostettua jonkinlainen kokonaiskuva maan rikostilanteesta. Kansallisia uhritutkimuksia on tehty toisen maailmansodan jälkeen useissa maissa, ja Suomi on Yhdysvaltojen, Sveitsin, Kanadan ja Alankomaiden ohella yksi ensimmäisiä maita, joissa uhritutkimuksia on tehty (Mayhew & Van Dijk 2012). Kansallisissa uhritutkimuksissa on kuitenkin tutkimuksen menetelmiin liittyviä heikkouksia. Otannot eivät voi koskaan täysin edustaa koko väestöä (esim. kodittomat jäävät käytännössä aina kotitalouksille tehtävien kyselyiden ulkopuolelle, varsinkin pienten lasten uhrikokemuksia on usein hankalaa tutkia) ja tämä ohjaa tuloksia; ”uhrittomat” rikokset, kuten huumekauppa, eivät näy tuloksissa; ja useiden tai jatkuvien rikosten kohteeksi joutuneet eivät välttämättä halua vastata kyselyihin (Mayhew & Van Dijk 2012).

Vuosittain Suomessa poliisin tietoon tulee vaihteleva määrä rikoksia, vuonna 2018 459 528 rikosta ja 413 887 liikenne rikkomusta (Danielsson 2019: 3–6). Omaisuusrikoksia tehdään rikostyypeistä eniten, ja myös liikenne rikkomukset ovat yleisiä. Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset ovat harvinaisempia. Trendejä suomalaisessa rikollisuudessa ovat esimerkiksi rikosten kokonaismäärän vähentyminen 2000-luvulla johtuen suurilta osin omaisuusrikosten vähenemisestä, petosten määrän

---

² Raportti on osa Helsingin yliopiston yhteydessä toimivan Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin julkaisusarjaa.

kasvu 2010-luvulla sekä henkirikosten määrän lasku 1990-luvulta alkaen. Lisäksi 2010-luvulla poliisille ilmoitettujen³ raiskausrikosten määrä on suunnilleen kaksinkertaistunut (Danielsson 2019: 67).

Rikollisuus jakautuu tutkitusti epätasaisesti eri sosiaalisten luokkien välillä (Garland 1996). Rikollisten ja uhrien tyypilliset profiilit riippuvat rikoksen tyypistä. Henkirikosten uhreista Suomessa vuosina 2010–2018 31 % oli naisia ja 69 % miehiä, kun taas tekijöistä samalla aikavälillä 11 % oli naisia ja 79 % miehiä (Danielsson 2019: 17). Henkirikosten tekijöiden profiili on pysynyt samana viimeiset vuosikymmenet ja suurilta osin sekä tekijät että uhrin ovat matalasti koulutettuja, työelämän ulkopuolella, alkoholisoituneita tai muuten päihteiden ongelmakäyttäjiä sekä työikäisiä naisia ja miehiä. Väkivaltarikoksissa puolestaan poliisin tietoon tulevista rikoksista vuonna 2018 syyllisiksi epäillyistä 81 % oli miehiä ja sukupuoliosuudet ovat samaa luokkaa sekä lievemmissä että vakavammissa pahoinpitelyissä (Danielsson 2019: 45). Myös uhrin ovat näissä rikoksissa poliisin tilastojen mukaan useammin miehiä kuin naisia, mutta kansallisen rikosuhritutkimuksen mukaan väkivaltakokemukset ovat lähes yhtä yleisiä myös naisilla kuin miehillä (Danielsson 2018). Myös muissa rikostyypeissä tekijät ovat todennäköisemmin miehiä, sekä iältään nuoria: omaisuusrikoksissa epäillyistä on kuitenkin suurempi osa naisia muihin rikostyypeihin verrattuna (Danielsson 2019).

Myös rikoksen tyypillinen tapahtumapaikka riippuu Suomessa rikoksen lajista. Henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista valtaosa tapahtuu nykyään yksityisissä tiloissa (Danielsson 2019: 20). Suomessa vielä 1960-luvulla yli puolet henkirikoksista tehtiin julkisilla paikoilla. Pahoinpitelyrikoksista suurempi osa verrattuna henkirikoksiin tapahtuu julkisella paikalla, mutta silti lähes puolet pahoinpitelyistä tapahtuu yksityisasunnoissa (Danielsson 2019: 51). Liikekeskuksissa ja yleisissä tilaisuuksissa tehtyjen pahoinpitelyjen määrä on vähentynyt, mikä saattaa heijastella vartiointin ja kameravalvonnan tehostumista. Lisäksi myös baareissa ja ravintoloissa tehdään määrällisesti vähemmän pahoinpitelyjä kuin ennen. Ryöstöistä puolestaan kolme neljästä tapahtui vuosina 2010–2018 yleisellä paikalla ja melko usein niihin liittyi myös fyysistä väkivaltaa (Danielsson 2019: 52). Seksuaalirikosten tyypillinen tapahtumapaikka on niin ikään 2000-luvulla ollut yksityisasunto tai muu yksityinen tila (Danielsson 2019:

---

³ Seksuaalirikoksista suuri osa on nk. piilorikollisuutta, josta ei ilmoiteta poliisille (Danielsson 2019: 65). Vaikka poliisille ilmoitettujen raiskausrikosten määrä on lyhyessä ajassa tuplaantunut, on kokonaisrikollisuutta mittaavien haastattelututkimusten perusteella kyseisten rikosten kokonaismäärä pysynyt vuosittain melko samana. Nousu heijastaakin Danielssonin (2019: 71) mukaan ilmoitusalttiuden nousua sekä poliisin tutkinnan tehostumista.

71). Vuonna 2018 hieman alle kuudesosa (18 %) raiskausrikoksista tapahtui julkisella paikalla ja oli tilastoitu kategoriaan ”*muu yleinen paikka*”. Naiset kokivat Suomessa vuosina 2012-2017 väkivaltaa pääsääntöisesti työpaikalla ja omassa kodissaan, miehet puolestaan julkisilla paikoilla (Danielsson & Näsi 2018: 1).

Suomen poliisi mittaa julkisessa kaupunkitilassa tapahtuvien rikosten määrää sekä onnistumistaan järjestyksen ylläpitämisessä tilastoihin nojaavalla katuturvallisuusindeksillä (Poliisin vuosikertomus 2016 2019: 4). Katuturvallisuusindeksissä lasketaan yleisellä paikalla⁴ tapahtuneiden poliisille ilmoitettujen ryöstöjen, pahoinpitelyjen, vahingontekojen, ratti- ja liikennejuopumusten määrä, joka painotetaan rikoksen vakavuuden mukaan ja suhteutetaan alueen väestömäärään. Katuturvallisuusindeksiä mitataan kunnittain, ja sen avulla tutkitaan poliisin työn onnistumista rikosten ehkäisyssä. Sitä voidaan kuitenkin tarkastella myös koko Suomen mittakaavassa ja indeksin mukaan katuturvallisuus Suomessa on noussut lähes koko 2010-luvun ajan (Kerkelä 5.3.2019). Vuonna 2018 koko Suomen katuturvallisuusindeksi oli korkeampi kuin koskaan ennen 2000-luvulla. Katuturvallisuusindeksi ei kerro mitään koetusta turvallisuudesta Suomen kunnissa vaan pyrkii menetelmiensä puolesta objektiivisen tilanteen kuvaamiseen. Indeksien ongelmana on kuitenkin se, että se käyttää indikaattoreina rikostyyppisiä, joita ei lievissä muodoissa usein ilmoiteta poliisille.

Tärkeä tekijä kaupunkien turvallisuudessa on rikollisuuden ilmenemisen lisäksi liikenneturvallisuus. Se on Suomessa parantunut kokonaisuudessaan lainsäädäntömuutosten, valvonnan lisääntymisen sekä autojen turvallisuuden ja teiden kunnossapidon parantuessa (Onko Suomi maailman... 2018: 13–14). Liian suuret nopeudet ovat kuitenkin liikennevahinkojen merkittävin yksittäinen syy. Vaikka esimerkiksi jalankulkijoiden kuolleisuus on viime vuosina vähentynyt, on Suomi yhä jäljessä liikenteen turvallisuustavoitteitaan (Ennätysturvallinen... 31.12.2019). Suomi on sitoutunut EU:n tavoitteeseen vähentää liikennekuolemat nollaan vuoteen 2050 mennessä.

---

⁴ Koska katuturvallisuusindeksi nimensä mukaisesti keskittyy julkisilla paikoilla tapahtuviin rikoksiin, se ei huomioi useimmiten yksityisissä tiloissa tapahtuvia henkirikoksia ja seksuaalirikoksia.

3.1.2. Mitä suomalaiset pelkäävät?

Suomalaisten kokeman turvallisuuden tutkimuksista paljastuu tiettyjä trendejä turvattomuutta aiheuttavien syiden suhteen. ”Uudet” uhat, kuten verkkorikollisuuden pelko (53 % ilmoitti pelänneensä), olivat vuonna 2018 yleisempiä kuin katuväkivallan (29 % ilmoitti pelänneensä), työpaikkaväkivallan (14 % ilmoitti pelänneensä) tai perheväkivallan (4 % ilmoitti pelänneensä) pelko (Danielsson & Näsi 2019). Katuväkivallan pelko laski hieman suomalaisten keskuudessa vuodesta 2017, jolloin 33 % eli tasan kolmasosa suomalaisista ilmoitti pelkäävänsä katuväkivaltaa iltaisin kodin ulkopuolella ja 15 % vastaajista ilmoitti jopa välttävänsä jotakin paikkaa kotinsa lähellä pelon vuoksi (Danielsson & Näsi 2018: 1). Ikäryhmittäiset erot väkivallan pelossa heijastelevat koettua väkivaltaa: alle 35-vuotiaista pelkäävät katuväkivaltaa kaksinkertaisesti iäkkäämpiin verrattuna (Onko Suomi maailman... 2018: 15). 15 % suomalaisista ilmoitti välttävänsä ainakin yhtä paikkaa kotinsa lähellä väkivallan pelon vuoksi (Danielsson & Näsi 2019). Naiset kertovat useammin pelkäävänsä esimerkiksi katuväkivaltaa, työpaikkaväkivaltaa sekä lähisuhdeväkivaltaa⁵ (Onko Suomi maailman... 2018: 15).

Vakavimpina uhkina Suomen yhteiskunnan turvallisuudelle kyselyvastaajat näkevät vihapuheen; perhe- ja lähisuhdeväkivallan; etniseen tai kansalliseen alkuperään perustuvan uhan, häirinnän tai rikoksen; mielipiteen esittämiseen liittyvän uhan, häirinnän tai rikoksen; sekä tietoverkkoihin liittyvät uhat (Onko Suomi maailman... 2018: 25). Vähiten uhkaaviksi arvioitiin liikenne- ja muut onnettomuudet sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden häiriöt. Rikoksista ihmisiä huolestuttavat eniten henkeä, terveyttä ja henkilökohtaista vapautta tai koskemattomuutta uhkaavat vakavat rikokset (Onko Suomi maailman... 2018: 15).

Vaikka suomalaiset tuntevatkin oman asuinalueensa pääsääntöisesti turvalliseksi ja näkevät turvallisuuden pysyneen ennallaan aikaisempiin vuosiin verrattuna, on asuinalueilla tekijöitä, jotka aiheuttavat hetkellisiä turvattomuuden tunteita. Suljetun kysymyksen vaihtoehdoista turvattomuutta aiheuttivat eniten omalla asuinalueella suurten maahanmuuttajaryhmien näkeminen (53 % vastaajista vastasi ”kyllä”), vastaanottokeskusten perustaminen (45 %), alkoholin ja päihteiden käyttö (44 %) ja perustettava päihdekuntoutusyksikkö (31 %) (Kekki 2017: 36). Suuri enemmistö ei

---

⁵ Lähisuhdeväkivallan pelko on kuitenkin pienempää kuin raportoidun koetun lähisuhdeväkivallan määrä.

kokenut asuinalueiden yleistä siivottomuutta (73 % vastaajista vastasi ”ei”), kerjäläisiä (76 %) tai ihmisten poismuuttoa alueelta (84 %) turvattomuutta aiheuttavana tekijänä. Sukupuolten välisistä eroista korostui se, että yli puolet naisista (53 %) piti alkoholin ja päihteiden käyttöä turvattomuutta aiheuttavana tekijänä asuinalueellaan, kun taas miehistä näin koki vain reilu kolmasosa (35 %).

Pelot ja riski joutua esimerkiksi rikoksen uhriksi eivät kuitenkaan kulje käsi kädessä. Pelon ja turvattomuuden tunteet heijastelevatkin kenties toistuvaa rakenteellista väkivaltaa itse henkilökohtaisesti koettujen uhrikokemusten sijaan (Koskela 2009a). Osa ihmisistä on henkilökohtaisten ominaisuuksiensa takia suuremmissa riskissä kohdata sanallista uhkailua, syrjintää ja väkivaltaa tai sen uhkaa, ja tämä tekee väkivallasta ja sen uhasta rakenteellista (Alexander 2008: 41–42). Tutkitusti kansalaiset myös Suomessa ovat sitä mieltä, että ihmisen sukupuoli tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet vaikuttavat siihen, kohtaavatko suomalaiset samat turvallisuusuhat. (Onko Suomi turvallinen... 2018: 24)

Kuuluminen etniseen vähemmistöön nostaa riskiä joutua rikoksen uhriksi (Pain 2000). Selkein turvattomuutta kokeva väestönryhmä Suomessa ovat maahanmuuttajat, joiden elämässä vihapuhe, syrjintä, rasismi ja väkivalta saattavat ilmetä arkipäivän tilanteissa (Onko Suomi maailman... 2018: 27–29). Heikossa tilanteessa ovat myös he, joilla etninen tausta yhdistyy johonkin muuhun vähemmistöominaisuuteen kuten vammaisuuteen tai sosiaalisesti alempaan asemaan (Pain 2000). Suomessa haavoittuvaisia, väkivaltaa useammin kokevia ryhmiä ovat vammaiset, maahanmuuttajat, heikommassa sosiaalisessa asemassa olevat sekä nuoret (Onko Suomi maailman... 2019: 11–12). Naissukupuoli nostaa riskiä joutua väkivalta- tai raiskausrikoksen kohteeksi osalla näistä ryhmissä, esimerkiksi kehitysvammaisilla. Nuorilla puolestaan miessukupuoli sekä nuoruus yhdistettynä siihen, että on esimerkiksi maahanmuuttaja, vammainen tai trans- tai intersukupuolinen, kohottaa väkivallan kokemisen riskiä.

Muilla riskiryhmillä turvattomuutta aiheuttavat erilaiset uhat: ikääntyviä uhkaavat digitalisoituminen ja sen johdosta kehityksessä mukana pysymisen haasteet, petosten uhriksi joutuminen sekä yksinäisyys; lapsista ne, joita vanhemmat eivät tue ovat riskissä; nuorten uhkina ovat päihdeongelmat, syrjäytyminen, väkivalta ja yksinäisyys; romanit ja saamelaiset kohtaavat mm. syrjintää ja heidän ihmisoikeuksiensa toteutumisessa Suomessa on puutteita (Onko Suomi maailman... 2018: 27–29). Lisätutkimusta

kohenneessa riskissä olevista ryhmistä Suomessa kaivataan, jotta maasta voi tulla aidosti turvallinen mahdollisimman monelle.

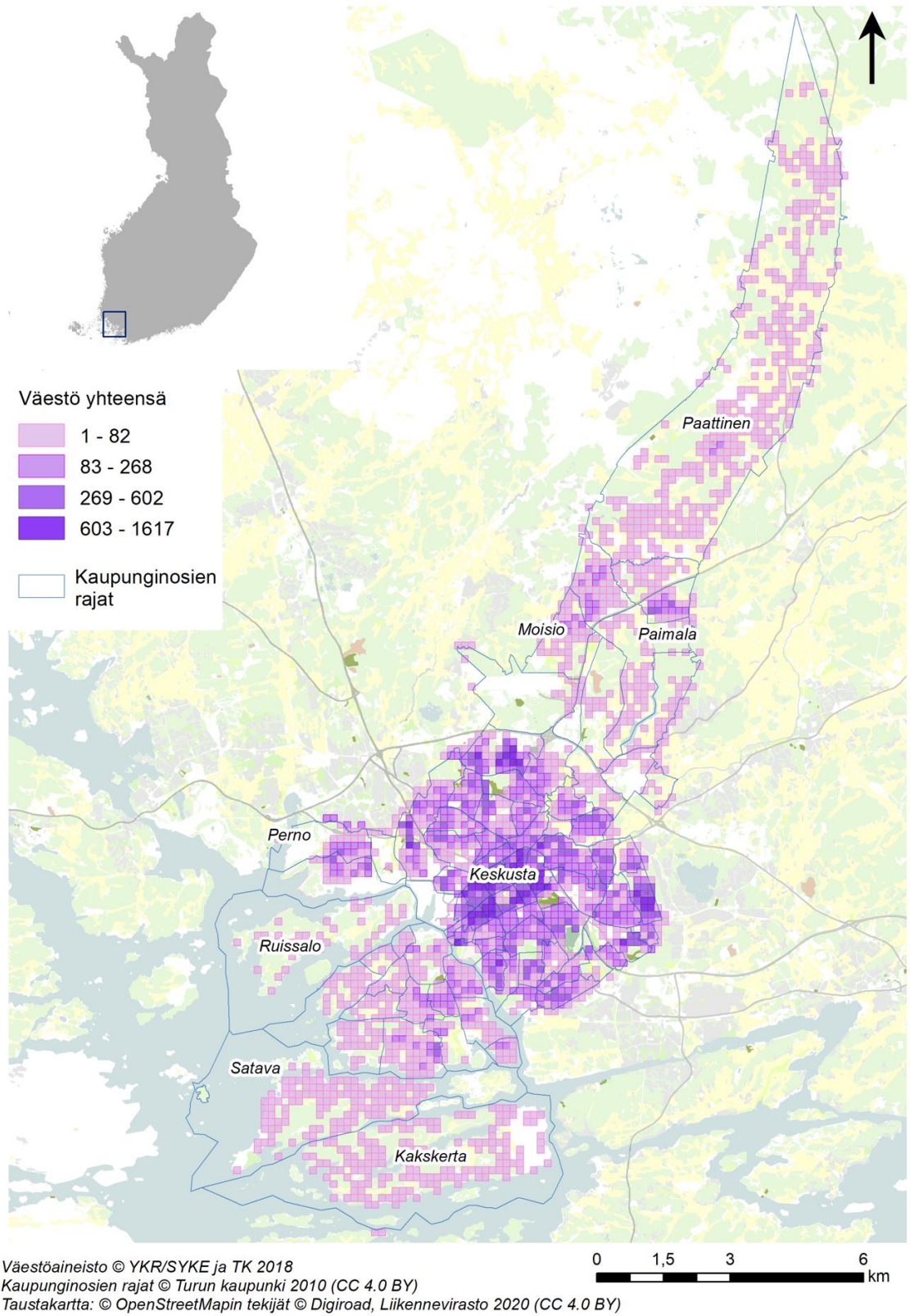
3.2. Tutkimusalue Turku ja turvallisuus

Turku on Varsinais-Suomessa sijaitseva kaupunki, jonka väkiluku vuoden 2019 alussa oli 191 731 asukasta (Turun väestökatsaus 2019) (kuva 2). Asukasluvultaan Turku on Suomen kuudenneksi suurin kaupunki mm. Helsingin, Espoon sekä Tampereen jälkeen ja kooltaan lähellä Oulua. Turun kunta (249,13 km² ilman merialueita) on pinta-alaltaan pieni verrattuna suureen osaan suomalaisista kunnista, mutta kuitenkin esimerkiksi Helsinkiä (215,16 km² ilman merialueita) suurempi (Maanmittauslaitoksen tilasto 2019). Turkuun on kasvanut kiinni useita pienempiä kuntia ja voidaankin puhua Turun seudusta, johon kuuluu yhteensä 11 kuntaa, kuten Kaarina ja Lieto (Turun seutu ja matkailu 2019). Yhteensä Turun seutualueella asuu yli 300 000 ihmistä.

Tässä osiossa tarkastellaan Turun turvallisuutta rikostilastojen, katuturvallisuusindeksin sekä koetun turvallisuuden tutkimusten kautta. Arkipäiväisten rikosten lisäksi paljon median huomiota saavat rikokset voivat vaikuttaa koettuun turvallisuuteen (Ditton ym. 2004). Viimeisin ja arvioni mukaan eniten mediahuomiota saanut Turussa tehty vakava rikos on elokuussa 2017 tapahtunut puukotusisku. Vuonna 2016 Suomeen saapunut turvapaikanhakija puukotti kuolettavasti kahta henkilöä ja haavoitti kahdeksaa Kauppatorilla (Onnettomuustutkintakeskus 2018). Tekijä tuomittiin myöhemmin terroristisesta teosta ensimmäisenä Suomen historiassa (Jansson 15.6.2018). Teosta uutisoitiin laajasti paitsi sen tapahtumahetkellä, myös myöhemmin, kun tuomio annettiin. Suuret mediat, kuten Yleisradio, Helsingin Sanomat ja Turun Sanomat ovat jopa perustaneet iskulle oman aihetunnisteen, jonka alle aiheeseen liittyvät uutiset on koottu ja kootaan. Puukotusisku tapahtui siis suunnilleen vuotta tässä työssä käytetyn aineiston keräämisen ajankohtaa aikaisemmin.

Turun väestö ja kaupunginosat

Kuva 2. Turun sijainti, väestö yleistettynä 250m * 250m ruutuihin sekä kaupunginosajako.

Tavanomaisten tehtyjen rikosten tilastoissa Turku on kuitenkin Suomen keskitasoa. Varsinais-Suomessa tehdään henkirikoksia väkilukuun suhteutettuna vähän koko Suomen mittakaavassa ja samalla tasolla alueen kanssa ovat mm. Uusimaa ja Pirkanmaa (Danielsson 2019: 30). Myös pahoinpitelyrikosten määrältään Varsinais-Suomi vertautuu Pirkanmaahan sekä Satakuntaan. Vuosittain pahoinpitelyrikoksia tapahtuu alueella keskimäärin 500–599 sataatuhatta asukasta kohti ja vuosina 2009–2018 vaihteluväli oli 523–722 pahoinpitelyrikosta, suurimpien määrien painottuessa vuosiin 2010–2013. Tämä on alle Suomen keskitason. Eniten pahoinpitelyrikoksia tehdään Keski-Suomessa ja Kainuussa. Varkausrikokset puolestaan ovat yleisimpiä pääkaupunkiseudulla sekä kaupunkimaisissa kunnissa, mutta ne ovat vähentyneet kaikissa kuntatyypeissä 2010-luvulla (Danielsson 2019: 115). Lounais-Suomen alue on varkausrikosten määrän osalta keskitasoa.

Kaiken kaikkiaan rikostilastojen perusteella Varsinais-Suomi on koko maan mittakaavassa keskitasoa eikä maakunta sijaitse missään rikostyyppissä ilmiön ääripäässä. Kansallisen rikosuhritutkimuksen 2018 kyselyn mukaan Lounais-Suomi sijoittuu kuitenkin vamma aiheuttaneen väkivallan kohteeksi joutuneiden henkilöiden määrän (4,4 % 15–74-vuotiaista) johdosta vertailussa kolmanneksi korkeimpien Pohjanmaan (5,9 %) ja Itä-Suomen (5,2 %) jälkeen (Danielsson 2019: 62). Tämän perusteella voidaan sanoa, että rikostilastot eivät anna kattavaa kokonaiskuvaa etenkin lievemmän rikollisuuden määrästä alueella.

Poliisin mittaaman katuturvallisuusindeksin arvo Turussa on vaihdellut jonkin verran 2010-luvulla. Arvo oli alimmillaan vuosina 2010–2012 (välillä 55,81–64,17) ja on siitä lähtien vuosittain noussut lukuun ottamatta pientä notkahdusta vuoden 2017 arvosta 85,26 vuoden 2018 arvoon 82,81 (Kerkelä 5.3.2019). Indeksien arvon laskuun eli katuturvallisuuden huonontumiseen vuosina 2017–2018 vaikutti pahoinpitelyjen määrän lievä nousu varsinkin Turussa⁶ (Lounais-Suomen poliisilaitoksen toimintakertomus 2018 2019: 8). Poliisin toimintakertomuksen mukaan keskusta-alueella tapahtuva väkivaltarikollisuus liittyy tyypillisesti ravintoloiden sulkemisaikaan viikonloppuisin ja korostuu erityisesti aamuyön tunteina.

---

⁶ Katuturvallisuusindeksiin sisältyy poliisille ilmoitettavien rikosten, kuten ryöstöjen, pahoinpitelyjen ja rattijuopumusten määrä julkisessa tilassa (Poliisin vuosikertomus 2016 2019: 4). Kauppatorin puukotusiskua ei ole laskettu indeksiin rikostyyppinsä takia.

Katurvallisuusindeksin arvoa on mielekästä vertailla muihin suuriin kaupunkeihin ja vertailtaessa viiteentoista suurimpaan suomalaiseen kaupunkiin, Turku sijoittui katurvallisuudessa indeksin perusteella sijalle 11 vuonna 2018 (Kerkelä 5.3.2019). Suurimmista kaupungeista ”turvallisimmaksi” sijoittui kolmatta vuotta peräkkäin Lappeenranta indeksin arvolla 124,34. ”Turvattomimmaksi” suurista kaupungeista puolestaan sijoittui Helsinki. Poliisi selittää pääkaupungin matalaa sijoitusta kaupungin monilla ravintola- ja ostoskeskuskeskittymillä, joihin ihmisiä kerääntyy viettämään aikaa myös lähikaupunkien alueelta ja näin mahdollisesti tapahtuvat rikokset tilastoidaan Helsingin kaupungin alueelle (Kerkelä 15.4.2018). Tämä ilmiö on mahdollisesti havaittavissa jossain määrin myös Turun katurvallisuusindeksissä, sillä maakuntakeskuksena kaupunki kokoaa ihmisiä esimerkiksi viikonloppuisin juhlimaan. Toisaalta sama ilmiö on jossain muodossa havaittavissa muissakin suurissa kaupungeissa ja niiden indeksien arvoissa.

Yksilöiden kokemaa turvattomuutta nimenomaan Turussa on tarkasteltu aiemmin esimerkiksi pro gradu -töissä, opinnäytetöissä, väitöskirjassa sekä Turun kaupungin tekemin kyselyin. Tutkimuksissa on käytetty aineistoina pääosin haastatteluja, kyselyjä sekä katugallupeja. Virtanen (2000) tutki väitöskirjassaan mm. lähiössä asuvien turkulaisten turvallisuuden tunnetta ja turvattomia pelon paikkoja kyselyin ja haastatteluin. Hänen kiinnostuksen kohteenaan ovat neljä eri lähiötä (Vasaramäki, Uittamo, Varissuo ja Majakkaranta), joiden alueelta on vastaajia myös käyttämässäni aineistossa. Lähiöt näyttävät alueiden asukkaiden mielissä pääsääntöisesti turvallisin, mutta osalla asukkaista on myös turvattomuuden kokemuksia. Virtanen (2000) ei nimeä tutkimuksessaan asuinalueilta tiettyjä paikkoja turvattomina. Vahanne (2008) tutki opinnäytetyössään osana yleiskaavasuunnittelua turkulaisten kokemaa turvallisuutta keskustan ruutukaava-alueella katugallup, lyhyet keskustan työntekijöiden haastattelut, kyselyt nuorille ja vanhuksille sekä poliisin edustajien haastattelut aineistoinaan. Hänen tutkimuksessaan turvattomuuden tunteita aiheuttaviksi paikoiksi osoittautuivat esimerkiksi Kauppatori ja Aurajoenranta. Vertailen keskusteluosiossa Vahanteen tuloksia oman tutkimukseni tuloksiin ja pohdin sitä, minkälaisen kuvan ne antavat turvallisuuden tunteen kokemisen kehityksestä Turussa kymmenen vuoden aikajänteellä.

Poliisi on tehnyt ainakin vuonna 1996 postikyselyn Turussa liittyen kokemuksiin rikoksista, koettuun turvallisuuteen ja luottamuksesta poliisiin. Tämän kyselyn jatkoanalyysin tulosten mukaan koettu turvattomuus kietoutuu keskusta-alueella

liikkumiseen: vain reilu kolmasosa (36 %) kokee keskustassa viikonloppuiltana oleskelun turvalliseksi, kun taas omalla asuinalueellaan 70 % koki olonsa turvalliseksi (Mäenpää 1998). Toisaalta pelon tunne korreloi: jos pelkää omalla asuinalueellaan, pelkää todennäköisesti myös keskustassa (syy-yhteyksiä ei tutkita tarkemmin). Enemmän olonsa turvattomaksi kokevien taustatekijöissä korostuu sukupuoli (nainen), yksin asuminen sekä huolestuneisuus rikoksista.

Turussa koettua turvallisuutta on pyritty määrittelemään ja tarkastelemaan myös valtion suositteleman turvallisuuskyselyn avulla. Kaupungin toimesta turvallisuuteen liittyviä kyselyitä on tehty jo vuosina 2003 ja 2005, mutta ensimmäinen nykymuotoinen turvallisuuskysely tehtiin vuonna 2016 ja siinä selvitettiin kaupunkilaisten turvattomuutta ja pelkoja (Vahanne 2008: 16; Turun kaupunki 2016). Kyselyn perusteella todettiin, että turvallisuuden tunteen lisääminen kaupungissa tarvitsee lisää huomiota. Tuloksia analysoitiin Voutilaisen (2016) opinnäytetyössä ja hyödynnettiin myös Turun kaupungin turvallisuussuunnitelma 2017–2020 -strategian teossa. Kysely toistettiin syksyllä 2018 ja se on tarkoitus tehdä jatkossa kahden vuoden välein (Vähäkuopus, suullinen tiedonanto, 5.10.2018).

Lisäksi Turussa on tutkittu osallistavia paikkatietomenetelmiä käyttäen lasten koettua turvallisuutta. Kyttä ym. (2009) tarkasteli laajasti lasten koettua elinympäristöä, sen vaikutuksia liikkumiseen ja terveyteen, sekä mahdollisia turvattomalta tuntuja paikkoja. Alakouluikäiset lapset merkitsivät itse karttaohjelmaan eri teemoihin liittyviä paikkoja kotinsa ja koulunsa läheisyydessä. Turkulaiset lapset näyttäytyvät tutkimuksen tulosten mukaan melko pelottomina, ja he eivät vaikuttaneet vastausten perusteella rajoittavan liikkumistaan turvattomuuden tunteen takia. Kerola (2018) jatkoi pro gradu -työssään Kytän ym. (2009) käyttämän aineiston analyysia ja keräsi rinnalle uudemman aineiston, ja hänen tulostensa perusteella näyttää siltä, että lapset kokevat monia paikkoja Turun keskustassa sekä omien koulujensa lähellä turvattomina. Kerolan opinnäytteen painopiste oli kuitenkin kouluverkoston saavutettavuudessa, ja työssä ei keskitytty turvattomien paikkojen sijainteihin samalla tarkkuudella kuin esimerkiksi tässä työssä. Kytän ym. (2009) ja Kerolan (2018) tulokset kertovat lasten koetusta turvallisuudesta, mutta tässä tutkimuksessa kokemuksiaan kertoo Turun aikuisväestö.

4. Aineistot

4.1. Turvallisuuskyselyn aineisto

Tutkimuksessa käytetyn aineiston pohjana on Turun kaupungin tekemässä turvallisuuskyselyssä kerätty aineisto vuodelta 2018. Turvallisuuskysely on osa valtion suosittelemaa turvallisuussuunnittelua ja Rikksentorjuntaneuvosto on tehnyt kyselylle mallipohjan, jota kunta voi halutessaan muokata (Turvallisuuskysely 2018). Kyselyjä tehdään varsinkin isoissa kaupungeissa säännöllisin väliajoin. Vuoden 2018 kyselyn teemoja olivat erityisesti yhteisöllisyys, turvallisuuden tunne, vaaralliset paikat ja alueet, tapaturmat, rikokset, varautuminen ja globaalit turvallisuushat (Vastaa Turun kaupungin... 2018). Kyselyllä ei ollut siis yksittäistä tarkkaa teemaa, vaan sen tavoitteena oli saada yleiskuva kaupunkilaisten mielipiteistä asuinalueensa turvallisuuteen tai turvattomuuteen liittyen. Turvallisuuskyselyn kysymykset vastausvaihtoehtoineen on esitetty liitteessä 1.

Turvallisuuskysely oli auki Turun kaupungin verkkosivuilla 28.8.-21.9.2018 (Vastaa Turun kaupungin... 2018). Kysely toteutettiin Webropol-kyselytyökalun avulla. Kysely oli vastattavissa siis vain sähköisessä muodossa. läkkäämpiä vastaajaryhmiä pyrittiin saavuttamaan työpajoissa, joissa heitä avustettiin sähköiseen kyselyyn vastaamisessa (Vähäkuopus, suullinen tiedonanto, 5.10.2018). Kyselyssä oli sisältökysymyksiä yhteensä 26 ja siinä oli lisäksi kysymykset taustamuuttujista. Kolmen viikon aikana kyselyyn vastasi yhteensä 1596 henkilöä, joista 990 (62,0 %) oli naisia, 555 (34,8 %) miehiä ja 51 (3,2 %) ei halunnut kertoa sukupuoltaan. Vuoden 2016 kyselyyn vastasi 771 henkilöä, eli vastaajamäärä nousi huomattavasti kahden vuoden takaisesta.

Kysely koostui monivalintakysymyksistä sekä avoimista kysymyksistä. Kaikkiin monivalintakysymyksiin oli pakollista vastata kyselyssä edetäkseen, mutta avoimia kysymyksiä ei koskenut sama velvoite. Kyselyn kysymykset koskivat esimerkiksi rikoksen kohteeksi joutumista, näkemyksiä globaaleista turvallisuushista, näkemyksiä paikallisista turvattomuutta aiheuttavista tekijöistä, keinoja turvallisuuden parantamiseen, varautumista poikkeustilanteisiin sekä näkemyksiä kaupungin eri osien turvallisuudesta. Varsinaisten sisältökysymysten lisäksi kyselyssä pyydettiin vastaajilta myös taustatietoa heidän ominaisuuksistaan. Näitä pyydettyjä taustamuuttujia olivat sukupuoli, ikäluokka, kansallisuus, äidinkieli, koulutustaso, asuinalue Turussa (sekä postinumeron että oman sanallisen määritelmän mukaan), asuinalueella asumisen

kesto, asuinalueen pääsääntöinen rakennusmuoto (kerrostalo-, rivitalo- tai omakotitaloalue) ja asumismuoto (omistus-, vuokra- tai muu asunto).

Kyselyn tuloksista on viestitty kansalaisille kaupungin tiedotteessa. Siinä kerrottiin kyselyn tuloksista yleisesti ja todettiin, että kyselyn tuloksia tullaan hyödyntämään jatkossa asuinaluetyöskentelyssä ja -suunnittelussa (Turun turvallisuuskyselyssä... 2018). Tiedotteen mukaan kaupungin suurimmiksi ongelmiksi koettiin vastausten perusteella häiriökäyttäytyminen, poliisin palvelutason heikkeneminen sekä liikenteen uhat.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on paikantaa ja tutkia paikkoja, jotka turkulaiset kokevat turvattomiksi. Sen takia tässä tutkimuksessa analysoimani kysymykset liittyvät koko kaupungin sekä vastaajien asuinalueiden turvallisuuteen. Kaikki kolme tarkastelemaani kysymystä olivat avoimia kysymyksiä, joihin ei ollut pakko vastata. Kysymykset alkuperäisissä muodoissaan, vastauskertojen määrät sekä vastausprosentti on esitetty taulukossa 3. Kysymyksen 1 vastausten avulla saan tietoa vastaajien näkemyksistä liittyen koko kaupungin turvattomimmalta tuntuvaan paikkaan, kun taas kysymysten 2 ja 3 vastaukset kertovat vastaajan oman asuinalueen turvattomista paikoista. Kysymys 2 on kysymyksen ”*Onko asuinalueellasi turvattomia paikkoja? Mitkä paikat? (Voit valita useita)*” avoin vastausvaihtoehto (suljettuja vaihtoehtoja esim. sillat, alikulut ja kauppojen lähiympäristö, jakauman tarkastelut tuloksissa osiossa 6.3.), johon vastaaja sai kirjoittaa omin sanoin asuinalueellaan turvattomalta tuntuvan paikan. Tätä kysymyskokonaisuutta seurasi taulukon kolme kysymys 3 edellä vastattujen asuinalueiden turvattomista paikoista ja avoin vastauslaatikko. Kumpaankin kysymykseen oli tullut samankaltaisia vastauksia, joten pystyin koostamaan niistä teemaltaan yhtenäisen aineiston. Kumpaankin teemaan, koko Turun turvattomimpaan paikkaan sekä oman asuinalueen turvattomaan paikkaan, liittyen yli puolet koko kyselyn vastaajista kertoi mielipiteensä.

Kaupungin koordinoimalla turvallisuuskyselyllä kerätyn aineiston käyttö aiheuttaa haasteita tutkimukselle. Haasteet liittyvät kyselyn alkuperäiseen tarkoitukseen, kyselyn ajankohtaan, sähköiseen keruutapaan sekä kyselyn rakenteeseen. Aineisto kerättiin Turun kaupungin työntekijöiden toimesta käyttämällä Rikksentorjuntaneuvoston tarjoamaa kyselypohjaa, jota muokattiin hieman kaupungin viranomaisien tavoitteisiin sopivan kyselyn tarjoamiseksi (Vähäkuopus, suullinen tiedonanto 5.10.2018). En osallistunut aineiston keruuseen tai kyselyn kysymysten muotoiluun.

Taulukko 3. Aineistona käyttämäni kysymysten tarkka muotoilu, eri vastaajien määrä sekä tämä määrä suhteutettuna koko kyselyn vastaajamäärään.

Kysymys	Vastausten määrä	Vastausprosentti kaikista kyselyyn vastanneista
<i>(1) Mikä on turvattomin paikka Turussa? (määrittele paikka ja vuorokaudenaika mahdollisimman yksityiskohtaisesti)</i>	937	58,7 %
<i>(2) Onko asuinalueellasi turvattomia paikkoja? Muu, mikä?</i>	169	10,6 %
<i>(3) Syy siihen miksi koet kyseiset paikat turvattomiksi tai vaarallisiksi</i>	758	47,5 %

Kysely tehtiin perinteisessä, kysymys ja kirjallinen vastaus -muodossa. Analysoin kyselyä kuitenkin paikkatietomuotoon koodatussa aineistomuodossa. Aineiston analysointi paikkatietoanalyysin olisi kuitenkin ollut luontevampaa, jos aineisto olisi alun perin kerätty paikkatietomuodossa karttapohjaisen kyselyn avulla. Kyselyä tehtäessä Turun kaupungilla tehtäessä ei tiedetty, että aineistoa tullaan analysoimaan paikkatiedon keinoin, joten kyselyyn ei voitu lisätä tätä mahdollisuutta. Toisaalta karttapohjaiset osallistavat kyselyt eivät aina ole niin demokraattisia ja kaikille avoimia kuin suunnittelupuolella ajatellaan: kyselyihin saattavat vastata pääasiassa he, joilla on jo osaamista karttapohjaisista kyselyistä ja heidän vastauksensa voivat korostua (Radil & Anderson 2019).

Kyselyn vastaajien näkemyksiin vaikutti mahdollisesti kyselyn tekemisen ajankohta elosyyskuussa, jolloin kesän vilkkaampi kausi oli vielä käynnissä ja muistissa. Jos kysely olisi tehty talvella, siinä olisivat voineet korostua muut asiat, kuten esimerkiksi katujen liukkaus. Toisaalta tällöin jotkin paikat, joissa toiminta on kesällä vilkkaampaa, eivät olisi korostuneet vastauksissa.

Koska kysely tehtiin ainoastaan sähköisessä muodossa, se ei ollut välttämättä kaikille saavutettava. Kyselyn täyttäminen tietokoneella tai muulla elektronisella välineellä vaatii tietoteknisiä taitoja, joita kaikilla kaupunkilaisilla ei välttämättä ole. Erityisesti sähköinen kysely saattaa vaikeuttaa vanhempien ikäluokkien vastaamista (Remillard ym. 2014). Toisaalta kyselyyn saatiin paljon myös iäkkäämpien vastauksia, johtuen osittain heihin

kohdistetuista erityisistä työpajoista. Kysely oli tehtävissä suomeksi, ruotsiksi sekä englanniksi. Kyselyä kuitenkin mainostettiin Turun kaupungin tiedotteissa vain suomeksi. Suomen kieltä taitamattomien oli siis mahdollisesti hankalampi saada tietää kyselystä.

Kyselyn rakenteeseen liittyen analysoimiini kolmeen kysymykseen liittyy eräs seikka, joka on voinut ohjata vastauksia. Kysymys ”*Onko asuinalueellasi turvattomia paikkoja? Muu, mikä*” oli osana monivalintakysymystä, jossa oli tarjottu yhteensä 14 eri vastausta avoimen vastauskentän lisäksi. Kysymyksessä mainitut paikat, kuten ostoskeskukset, alikulut, puistot ja suojatiet ovat mahdollisesti määritelleet raameja sille, mitä vastaaja on myöhemmin käsittänyt sanalla ”paikka” avoimiin kysymyksiin vastatessaan. Turun turvattomin paikka -kysymyksessä tällaista osiota ei ollut, vaan kysymys oli heti avoin vastauskenttä, johon vastaaja sai kertoa mielipiteensä. Toisaalta kysymys asuinalueen turvattomista paikoista oli kyselyssä ennen koko Turkua koskevaa kysymystä, joten vastaaja on saattanut vastata samoin ennakkotiedoin myös jälkimmäiseen kysymykseen. Lisäksi koko Turun turvattominta paikkaa kysyttäessä osa oli vastannut laajemmin tiettyjä alueita, kun taas asuinalueen turvattomaa paikkaa kysyttäessä tällaisia vastauksia ei juurikaan ollut. Monivalintakysymyksen muodon vaikutusta on hankala arvioida, mutta en kuitenkaan näe sen liiaksi ohjanneen vastaajia.

4.2. Geokoodattujen aineistojen edustavuus

Tutkimukseni tavoitteena on tarkastella turkulaisten turvattomaksi kokemia paikkoja kotikaupungissaan, joten tutkimuspopulaatio on kaikki turkulaiset. Jotta tutkimuksen tuloksia voisi suuremmalla varmuudella yleistää koskemaan kaikkia turkulaisia, pitäisi aineiston otoksen perustua joko koko väestöön tai satunnaisotokseen (Abbot & McKinney 2012: 101– 105). Turun turvallisuuskyselyn aineistoa ja siitä johtamaani geokoodattua aineistoa ei ole kuitenkaan kerätty kummallakaan näistä menetelmistä. Päinvastoin, kyselyyn osallistuivat ne turkulaiset, joilla oli tieto sen olemassaolosta, joilla oli pääsy Internetiin sekä kiinnostus vastata kyselyyn. Kaikilla kaupunkilaisilla ei ollut siis samanlaista mahdollisuutta vastata kyselyyn. Otos onkin näyte, jonka edustavuutta pohdin tässä osiossa. Selvää kuitenkin on, että tuloksia ei voi yleistää koskemaan koko populaatiota.

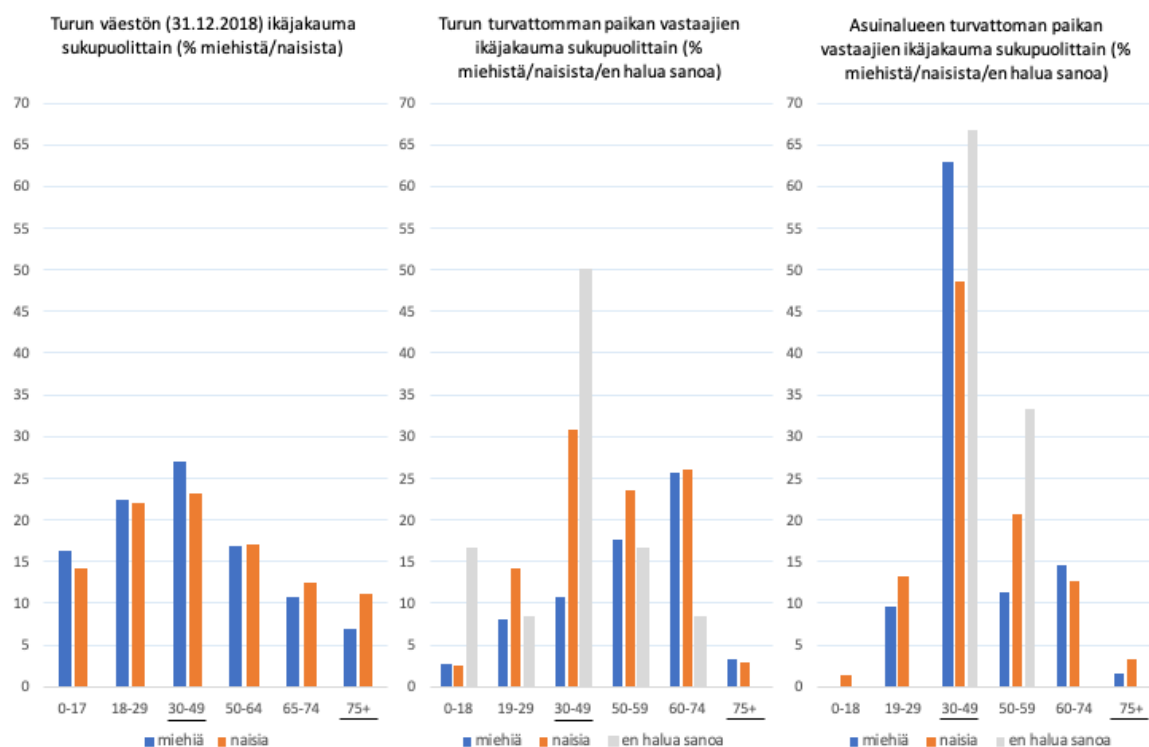
Tarkastelen tässä osiossa vain vastaajia, joiden vastaukset oli mahdollista viedä osioissa 5.1.1. ja 5.1.2. esiteltävän geokoodauksen avulla kartalle, sillä he ovat varsinainen aineistoni. Yhteensä 601 eri vastaajaa kertoi turvattomana kokemansa

paikan joko koko Turun alueella tai omalla asuinalueellaan. Turun turvattominta paikkaa kuvaili 471 eri vastaajaa, ja asuinalueen turvatonta paikkaa 215 eri vastaajaa. Aineistoissa oli yhteisiä vastaajia 85 kappaletta. Tarkastelen seuraavaksi aineistoa pääosin käsittelemällä kumpaakin eri teeman aineistoa yhdessä ja vertaillen sitä Turun tilastollisen vuosikirjan (2017) sekä Suomen ympäristökeskuksen ja Tilastokeskuksen Yhteiskuntarakenne – aineiston (YKR/SYKE ja TK 2018) tietoihin. Tilastollisen vuosikirjan tiedot ovat joko vuoden 2015 tai vuoden 2016 lopun tilanteesta ja Yhteiskuntarakenne-aineiston tiedot vuoden 2018 lopun tilanteesta. Aineistojen ikä- ja sukupuolirakenne poikkeavat kuitenkin sekä Turun väestöstä että toisistaan sen verran, että tarkastelen näitä kahta taustamuuttujaa aineistokohtaisesti.

Kaikista geokoodattujen aineistojen vastaajista (601) oli naisia 67,6 % (406), miehiä 30,4 % (183) ja 12 vastaajaa ei halunnut kertoa sukupuoltaan. Naiset ovat siis yliedustettuja aineistossa: tosiasiallisesti turkulaisista on lähes yhtä moni mies kuin nainen (YKR/SYKE ja TK 2018). Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta kaikki olivat kansalaisuudeltaan suomalaisia, mikä ei edusta kaupungin muiden kansallisuuksien todellista osuutta (6,4 %) (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja 2017: 32). Suurin osa vastaajista puhui myös suomea äidinkielenään (94,3 %, 567). Ruotsinkielisiä vastaajista oli 5,2 % (31), joka vastaa melko tarkasti ruotsinkielisten prosentuaalista määrää (5,4 % kaikista kaupunkilaisista) Turussa vuoden 2016 lopulla (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja 2017: 25). Kolme vastaajaa (0,5 %) kertoi puhuvansa äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia, ja muunkielisten vastaajien määrä aineistossa ei edusta heidän todellista osuuttaan (10,6 %) kaupungin asukkaista (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja 2017: 25). Sen sijaan suomenkielisiä vastaajia oli aineistossa enemmän heidän todelliseen osuuteensa (84,0 %) kaupunkilaisista nähden.

Tarkastelen vastaajien ikä- ja sukupuolijakaumia vielä aineistoittain verrattuna kaupungin todelliseen väestöön (kuva 3). Kuvaajassa on esitetty koko kaupungin väestö sekä kahden tarkastellun aineiston vastaajat ikäryhmittäin ja suhteessa kyseisen sukupuolen kaikkiin vastaajiin. Huomioi, että Turun väestön kuvaajassa on iän suhteen eri luokkarajat verrattuna kahteen aineistoon: tämä johtuu YKR-aineiston ja turvallisuuskyselyn aineiston ikäluokkarajojen eroista. Samat ikäluokat kaikissa kuvaajissa (30-49 -vuotta sekä yli 75 vuotta) on alleviivattu, ja näiden osuuksien vertailu on luotettavinta. Lisäksi geokoodattujen aineistojen väestöön on sisällytetty vastaukset, joissa vastaaja ei halua kertoa sukupuoltaan. Tällaista vaihtoehtoa ei Tilastokeskuksen aineistossa kansalaisille ole.

Kuva 3. Käyttämieni aineistojen ikäjakaumat (kuvaajat keskellä ja oikealla) eivät edusta koko Turun väestöä (kuvaaja vasemmalla). Huomioi eriävät luokkarajat: alleviivatut luokat 30–49-vuotta sekä yli 75-vuotta ovat ainoita suoraan verrannollisia. (Turun väestömäärän lähde: YKR/SYKE ja TK 2018).

Tarkastelemani aineisto ei edusta etenkin nuorimpia (0–18 vuotta) tai vanhimpia (yli 75-vuotiaat) ikäluokkia (kuva 3). Kummassakin luokassa on liian vähän vastaajia, jotta aineistot edustaisivat kaupungin nuorimpia ja vanhimpia. Myöskään nuorten aikuisten (18/19-29 vuotta) ikäiset eivät ole todellista väestönsaansa vastaavasti edustettuja aineistossa. Sen sijaan 30–49 -vuotiaat ovat etenkin asuinalueiden turvattomuutta kuvaavassa aineistossa yliedustettuja, ja suurin osa aineiston miesvastaajista edustaa tätä ikäluokkaa. Asuinalueita koskevassa aineistossa vastaukset edustavat siis pääosin 30–49 -vuotiaiden turvattomuuden tunteen kokemuksia. Eläkeikää lähestyvien tai eläkkeelle jääneiden edustavuutta aineistossa on hankala arvioida eriävien luokkarajojen (65–74 -vuotta väestöaineistossa ja 60–64 -vuotta geokoodatuissa aineistoissa) takia, mutta koko Turun turvattomimpia paikkoja koskevassa aineistossa ikäluokat 50–59 sekä 60–74 vaikuttavat hieman korostuvan suhteessa näiden ryhmien todellisiin osuuksiin kaupunkilaisista.

Valtaosa kaikista geokoodatun aineiston vastaajista (601) oli työelämässä (63,4 %, 381) ja osa työttömiä (4,2 %, 26). Vuoden 2015 lopussa kaikista turkulaisista oli työelämässä 41,3 % ja työttöminä 8,5 % (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja 2017: 67), joten

työllisten määrä aineistossa oli yliedustettu ja työttömien hieman aliedustettu. Näytteen vastaajissa oli myös opiskelijoita (7,8 %, 47), eläkeläisiä (22,3 %, 134) sekä vastaajia, joiden tilannetta vaihtoehdot eivät kuvanneet (2,2 %, 13). Opiskelijoiden määrä on melko hyvin edustettuna, koska koko kaupungin opiskelijoiden määrän osuus oli vuonna 2015 9,6 %. Myös eläkeläiset ovat suhteellisen hyvin edustettuina aineistossa: heitä on Turussa ollut 2015 24,0 % kaikista kaupunkilaisista.

Koulutustasoltaan eniten oli ylemmän yliopistotutkinnon suorittaneita (26,6 %), mutta alemman ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita oli lähes yhtä paljon (24,5 %). Kumpikin koulutustaso on aineistossa yliedustettu verrattuna kaikkiin turkulaisiin, sillä vuoden 2016 lopussa ylempi korkeakoulutus oli 10,9 % kaupunkilaisista ja alempi korkeakoulututkinto 12,3 % kaupunkilaisista (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja 2017: 119). Vajaan kolmasosan (31,9 %) vastaajista korkein koulutus oli peruskoulu (tai vastaava aikaisempi koulutus), ammattitutkinto tai ylioppilastutkinto. Korkeintaan toisen asteen koulutustasoon kouluttautuneiden määrä on näytteessä aliedustettu, sillä todellisuudessa heidän osuutensa kaupunkilaisista on 40,5 %.

Asuinalueita koskevassa kysymyksessä tiedusteltiin nimenomaan omalla asuinalueella sijaitsevaa turvatonta paikkaa. Geokoodauksen ongelmatilanteissa oletuksena oli, että vastaaja tarkoittaa nimenomaan oman postinumeroalueensa ja sanallisesti kuvailemansa asuinalueen paikkaa, esimerkiksi tietyn koulun pihaa. Vastaajien määrät asuinalueittain on esitetty taulukossa 4, ja ne eivät edusta koko Turun väestön jakautumista asuinalueittain (Turun tilastollinen vuosikirja 2017). Eniten vastaajia oli kaupungin keskustan, Porth Arthurin sekä Kakolan alueilta; toiseksi eniten Martin, Ispoisten ja Vähä-Heikkilän alueelta. Suurelta osalta alueista (19/24) vastaajia oli alle kymmenen ja joiltakin alueilta (Oriketo ja Saramäki; Satava, Kakskerta ja Erikvalla) vain yksi. Turvattomalta tuntuvien paikkojen sijainti painottuu siis joillakin alueilla vain yksittäisten tai muutamien vastaajien turvattomaksi kokemiin paikkoihin. Toisaalta jos alueilla, jossa vastaajia on vain vähän, jokin paikka on saanut useampia mainintoja, saatetaan se kokea alueella yleisesti huolestuneisuutta herättävänä.

Näyte ei edusta turkulaisia erityisen hyvin. Suurimmat ongelmat liittyvät miesten vähäiseen osuuteen sekä 30–49 -vuotiaiden yliedustukseen samalla kun nuorimmat ja vanhimmat ikäryhmät ovat aliedustettuina. Näyte ei edusta muiden kuin Suomen kansalaisten osuutta, mutta äidinkielen osalta näyte edustaa ruotsinkielistä väestöä. Suomenkielinen väestö on kuitenkin yliedustettu ja muunkielinen väestö vahvasti aliedustettu. Opiskelijat ja eläkeläiset ovat aineistossa melko todenmukaisesti

edustettuina, mutta työllisten määrä on yliedustettu ja työttömien aliedustettu. Tämä on ongelmallista, sillä työttömyys saattaa kytkeytyä koettuun rikollisuuden pelkoon (Smolej & Kivivuori 2006). Myöskään turkulaisten todellinen koulutustaso ei ole hyvin edustettuna aineistossa. On myös huomioitava, että vastaajien sukupuolen epätasainen jakauma vaikuttaa kuitenkin myös kaikkiin muihin vastaajien ominaisuuksien jakaumaan.

Taulukko 4. Asuinalueen turvaton paikka -aineiston vastaajan kodin sijainti Turussa.

Postinumero	Asuinalueen sanallinen kuvailu	Vastaajien määrä alueella (yht. 215)
20100	Keskusta, Port Arthur, Kakola	44
20200	Iso-Heikkilä, Patterinhaka	4
20210	Pahaniemi, Vienola	2
20240	Pansio, Perno	7
20250	Pitkämäki, Muhkuri	3
20300	Kähäri, Raunistula	17
20320	Mälikkälä, Teräsrautela	9
20360	Runosmäki, Kaerla	6
20380	Oriketo, Saramäki	1
20400	Moisio, Yli-Maaria	6
20460	Jäkärä	7
20500	Yliopistonalue, (Kupittaa -	8
20520	Itäharju	4
20540	Halinen, Kuuvuori, Nummenmäki	16
20610	Varissuo, Pääskyvuori	3
20700	Vartiovuori, Kupittaa	6
20720	Vasaramäki, Luolavuori	9
20740	Harittu, Koivula, Ilpoinen	7
20750	Lauste, Piispanristi	5
20810	Martti, Ispoinen, Vähä-Heikkilä	27
20880	Uittamo	4
20900	Hirvensalo	15
20960	Satava, Kakskerta, Erikvalla	1
21330	Paattinen	4

5. Menetelmät

5.1. Geokoodaus

5.1.1. Menetelmän teoriaa

Geokoodaus tarkoittaa sijainnin kuvauksen tai paikannimen siirtämistä sen todelliseen sijaintiin Maan pinnalla (Bajjali 2018: 117). Käytännössä sijainnin kuvauksesta luodaan siis paikkatietoaineistoa, jota voidaan käyttää analyyseissä. Geokoodausta menetelmänä käytetään laajasti julkisesta sektorista yksityiseen ja kolmanteen sektoriin, kun tavoitteena on yhdistää sijainnin kuvaus koordinaatteihin (Goldberg ym. 2013). Esimerkiksi kaupallinen ala saattaa käyttää geokoodausta vaikkapa viedäkseen etuohjelmansa asiakkaiden kotiosoitteet paikkatiedoksi (Kothuri ym. 2007: 151).

Nykyisissä paikkatieto-ohjelmistoissa geokoodauksen voi tehdä automaattisesti esimerkiksi osoitteen perusteella, jolloin ohjelma kytkee käyttäjän syöttämät osoitteet maantieteellisiin sijainteihin (Bajjali 2018: 117). Lisäksi geokoodauksen tekemiseen on saatavilla useita ilmaisia web-pohjaisia sovelluksia, kuten Google Maps ja ggmap (Singh 2017). Automaattinen geokoodaus on yleisesti käytetty menetelmä ja automaattiset työkalut ovat hyödyllisiä, jos paikkatiedoksi vietäviä sijainteja on paljon ja jos sijainneista on olemassa osoitteet tai muuten tarkat, kartalta löydettävät paikannimet (Colson 2017; Singh 2017). Automaattinen geokoodaus soveltuu kuitenkin huonosti aineistoille, joissa sijainteja ei tiedetä osoitteen tarkkuudella, kuten tässä tutkimuksessa. Lisäksi automaattisesti tehtyä geokoodausta tulee joka tapauksessa tarkastella vielä manuaalisesti analyysin onnistumisen validoimiseksi. Automaattisessa geokoodauksessa virheitä voivat aiheuttaa mm. sen sovelluksen ominaisuudet, jolla analyysi tehdään; käyttäjän syöttämän osoitetiedon kirjoitusvirheet tai sopimattomat välimerkit; epätarkkuudet aineistossa, jonka avulla analyysi tehdään sekä riittämätön manuaalinen tarkastelu jälkikäteen (Goldberg ym. 2013; McDonald 2017; Singh 2017).

Vein turkulaisten vastaukset turvattomista paikoista kartalle manuaalisen geokoodauksen menetelmällä, sillä lähtöaineisto ei soveltunut automaattiseen menetelmään. Manuaalisen geokoodaamisen etuja olivat mahdollisimman monen vastauksen saaminen sijaintina kartalle sekä lopputuloksen suhteellinen tarkkuus. Haittapuolena menetelmässä oli se, että se vei paljon aikaa verrattuna siihen nopeuteen, jolla automaattinen geokoodaus voitaisiin tehdä lähtöaineiston sen salliessa. Toisaalta vastauksia oli määrä, joiden käsittelyminen manuaalisesti oli vielä mahdollista.

5.1.2. Manuaalisen geokoodauksen prosessi

Geokoodauksen prosessi alkoi taulukkomuotoisen aineiston läpi käymisellä ja aineiston kartalle viemisen mahdollisuuden arvioimisena. Suurpiirteisen läpikäynnin jälkeen ryhdyin käymään kysymysten vastauksia systemaattisesti läpi ja määritin ensin, voidaanko kohteet merkitä kartalle pisteinä, viivoina vai alueina tai mahdollisesti useampana näistä. Tämän luokittelun jälkeen aloitin kohteiden manuaalisen merkitsemisen eli digitoinnin kartalle. Geokoodatut aineistot koostuvat neljästä erillisestä paikkatietoaineistosta. Turun turvattomimpia paikkoja kuvaavat sekä pistemäinen että viivamainen aineisto, samoin kuin asuinalueiden turvattomaksi koettuja paikkoja. Aineistoihin on viety jokainen vastaajien mainitsema sijainti edellyttäen sen olevan tarpeeksi tarkasti kuvailtu ja sijainnin geokoodaajan selvitettävissä oleva.

Suurin osa mainituista turvattomista paikoista oli pistemäisiä. Esimerkkejä pistemäisistä geometrisista kohteista ovat rakennukset, risteykset sekä suojatiet. Esimerkiksi Kauppatori olisi ollut mahdollista merkitä aineistoon sekä torialueen kattavana polygonina että koko toria symboloivana pisteenä. Mahdollisesti polygoneina merkittävien kohteiden vähäisen lukumäärän sekä aineistomuodon epätarkkuuden vuoksi päädyin olemaan merkitsemättä lainkaan isompia alueita polygoneilla. Nämä kohteet on merkitty mahdollisimman keskellä aluetta olevin pistein. Koska pistemäisten kohteiden lisäksi vastauksissa toistuivat pitkänomaiset alueet, usein tiet, päädyin pisteaineiston lisäksi tekemään viiva-aineistot.

Apuna digitoinnissa käytin OpenStreetMap -taustakarttaa, Google Maps -webkarttaa ja sen katunäkymätoimintoa sekä Turun kaupungin sisäisessä käytössä olevaa vastaavaa katunäkymäpalvelua Globespotteria. OpenStreetMap on avoimuuteen ja yhteisöllisyyteen perustuva kartoitusprojekti, jolla on miljoonia rekisteröityneitä käyttäjiä ja jossa kuka tahansa voi muokata karttapohjaa (Senaratne ym. 2017; Tuhannet verkkosivustot... 2019). Sen toimintamekanismi perustuu laajaan käyttäjäkuntaan, joka valvoo palvelun todenmukaisuutta ja korjaa väärät merkinnät mahdollisimman nopeasti. Google Maps -karttapalvelu on nimensä mukaisesti Googlen ylläpitämä palvelu, jossa maapalloa on mahdollista tarkastella niin lintuperspektiivistä satelliittikuvien avulla kuin vuonna 2007 lanseeratun katunäkymäpalvelun avulla (Our history in depth 2019). Ohjelmaa on käytetty useissa tutkimuksissa automaattisen geokoodauksen tulosten validointiin (esim. Singh 2017; McDonald ym. 2017). Katunäkymäpalvelu kattaa pääasiassa sijainnit, joihin pääsee autolla eli (auto)tiet ja niiden lähiympäristöt. Googlen katunäkymäpalvelun lisäksi käytin geokoodauksessa apuna Turun kaupungin

viranomaisten käytössä olevaa Globespotter-palvelua, joka on toimintalogiikaltaan samanlainen Googlen palvelun kanssa. Käytin katunäkymäpalveluja avuksi vastaajien mainitsemien sijaintien paikallistamisessa, sillä minulla ei ollut mahdollisuutta käydä katsomassa kaikkia paikkoja itse paikan päällä.

Manuaalisen geokoodaamisen avulla Turun turvattomin paikka -aineistoon voitiin sijoittaa kartalle paikkatietona yhteensä 471 pistettä ja 159 viivaa. Näistä 107 pistettä ja 50 viivaa olivat eri paikkoja, eli eri vastaajat mainitsivat samoja paikkoja Turun turvattomimmaksi paikaksi. Toisaalta yksi vastaaja saattoi mainita useamman paikan kaupungin turvattomimmaksi, ja nämä kaikki yksittäisen vastaajan eri paikkoihin liittyvät maininnat, jotka oli mahdollista geokoodata, ovat aineistossa mukana. Asuinalueen turvaton paikka -aineistossa puolestaan yhteensä 218 pistettä ja 104 viivaa voitiin sijoittaa kartalle paikkatietona. Näistä 166 pistettä ja 72 viivaa olivat eri paikkoja, eli myös tässä aineistossa eri vastaajat mainitsivat samoja paikkoja turvattomalta tuntuviksi omilla asuinalueillaan.

5.1.3. Aineistojen validointi

Geokoodaukseen menetelmänä kuuluu saatujen tulosten validointi (Singh 2017). Validoinnin tapoja ovat esimerkiksi etäisyyksien mittaaminen, visuaalinen vertailu satelliittikuviin sekä tilastolliset analyysit, joita tehdään automaattisesti geokoodatuille aineistoille. Koska geokoodasin tämän pro gradu -työn aineiston manuaalisesti digitoimalla eikä suoraan verrattavissa olevaa aineistoa ole olemassa⁷, koostuu aineistoni validointi analyysin mahdollisten virhelähteiden pohdinnasta. Näitä olivat geokoodauksen tekijän paikallistuntemus, paikannimien mahdolliset muutokset tai eri kutsutavat, apuna käytettyjen Google Maps - sekä Globespotter-järjestelmien valokuvien ikä, pohjakartana käytetyn Open Street Map -kartan tarkkuus sekä kyselyn vastaajan taito kirjallisesti viestiä tarkoittamansa paikka.

Manuaalisessa geokoodauksessa paikallistuntemus nousi tärkeäksi tekijäksi. Koska en ole syntyperäinen turkulainen, en välttämättä tunnista paikallisten käyttämiä nimiä paikoista, jos ne poikkeavat paikan virallisesta nimestä. Esimerkkinä tällaisesta kohteesta aineistossa on vastaajan nimeämä Tonttumäki, joka on nykyiseltä nimeltään Fleminginpuisto ja sijaitsee Martin kaupunginosassa (Fleminginpuisto 2019).

---

⁷ Verrokkiaineiston pitäisi sisältää yhdistelmä osoitteita, paikannimiä, historiallisia paikannimiä ja epävirallisia paikannimiä.

Ongelmaksi tällaisissa tapauksissa muodostui se, että apuna käytetty taustakartta sekä Google Maps eivät sisällä paikkojen vanhoja nimiä. Jos nimettyä paikkaa ei löytynyt karttapalveluista tai se ei ollut yleistä, geokoodajalle tuttua tietoa, sitä ei merkitty aineistoon tarkan sijainnin puutteessa. Myös geokoodauksessa taustakarttana käytetyn Open Street Map -kartan mahdollinen epätarkkuus sekä mahdollinen tarkoituksenmukaisesti lisätty virheellinen tieto ovat mahdollisia, mutta eivät todennäköisiä, epätarkkuuden lähteitä.

Kuten aikaisemmin on mainittu, käytin geokoodauksessa apuna kahden eri karttasovelluksen katunäkymä-toimintoa. Tämä kuitenkin aiheuttaa aineiston tarkkuudelle haasteita ajan kulumisen näkökulmasta. Google Mapsin katunäkymässä sovellus ilmoittaa kuvan iän: Turun ydinkeskustan kuvista muutama oli vuodelta 2018, mutta pääasiassa kuvat olivat vuosien 2014 ja 2011 välillä. Mitä kauemmas keskustasta mennään, sitä vanhempia kuvat pääsääntöisesti palvelussa olivat. Osa lähiöiden kuvista olivat vuodelta 2009. Turun kaupungin sisäisen katunäkymäsovelluksen keskustan kuvat olivat vuodelta 2018 ja lähiöiden uusimmat kuvat vuodelta 2015. Koska turvattomia paikkoja koskeva kysely tehtiin syksyllä 2018, oletin analyysia tehdessäni, että vastaaja viittaa mahdollisimman tuoreeseen sijaintiin. Tämä ei tietenkään välttämättä ole totuus, mutta se oli analyysin lähtöoletus. Tämä aiheuttaa ristiriidan apuna käytettyjen sovellusten valokuvien ajantasaisuuden ja analyysin lähtöoletuksen välillä, joka on voinut johtaa virheisiin geokoodauksessa. Esimerkiksi useampi vastaaja kertoi keskustan tai torin taksijonon olevan mielestään kaupungin turvattomin paikka. Koska kysely tehtiin syksyllä 2018, juuri ennen Kauppatorin remontin alkamista ja taksijonon siirtymistä, on kyseiset pisteet merkitty Kauppatorin pohjoispuolelle Yliopistonkadun varteen, jossa taksijono sijaitsi silloin. Katunäkymäkuvia torilta tarkasteltaessa selvisi kuitenkin, että taksijonon paikka on lähivuosien aikana vaihdellut tiuhaan enkä voi olla täysin varma, mitä tarkkaa sijaintia vastaaja on tarkoittanut. Kuvien ajantasaisuuden puutteen lisäksi Googlen katunäkymätoiminto toimii vain autoteiden läheisyydessä ja niissä paikoissa, joissa yhtiön auton ovat käyneet kuvaamassa. Suurin osa mainituista paikoista sijaitsi kuitenkin joko keskustassa tai sen verran keskeisellä paikalla, että kuvia löytyi ja niitä oli mahdollista käyttää apuna.

Viimeinen mahdollisista tunnistamistani virhelähteistä geokoodaukselle on kyselyn vastaajan kyky viestiä turvattomaksi mieltämänsä paikka ja sen sijainti. Koska kysely tehtiin vain kirjallisesti eikä karttakyselynä, jää vastuu sijainnin tarkasta kuvailusta vastaajalle. Lisäksi koska paikkatietoaineiston tekeminen ei ollut vielä tiedossa kyselyä

tehtäessä, ei kysymyksissä pyydetty paikkoja esimerkiksi osoitteen tarkkuudella. Kysymyksissä viitattiin kuitenkin ”*mahdollisimman yksityiskohtaiseen*” kuvailuun, joten osa vastaajista oli kuvaillut kohteita niin tarkasti, että ne oli mahdollista siirtää kartalle sijainteina. Vastaajan kyvyn lisäksi tärkeää on myös geokoodaajan taito lukea vastausta ja toimia täsmällisten toimintatapojen mukaan. Oletin aina vastaajan tarkoittavan mahdollisimman lähellä nykyhetkeä tapahtuneita muutoksia. Esimerkiksi eräs vastaaja ilmaisi Tuomiokirkkosillan risteyksen uudistamisen aiheuttavan hänelle turvattomuutta. En kuitenkaan tälle vastaajalle puhumatta ja tarkennusta pyytämättä voi olla täysin varma, tarkoittaako hän tuoreinta vuoden 2017 syksyllä tehtyä pyöräkaistojen uudistusta vai jotain aikaisempaa alueella tapahtunutta muutosta. Näiden tapausten arvioinnissa katunäkymätoimintojen iäkkäämmät kuvat osoittautuivat myös hyödyksi ajallisen perspektiivin hahmottamisessa.

Asuinalueen turvattomia paikkoja koskevan aineiston geokoodauksen oletuksena on, että vastaajat tarkoittavat nimenomaan oman asuinalueensa paikkoja. Jokaista kohdetta ei ole tarkastettu sen varalta, asuuko Kauppatorin turvattomana maininnut henkilö todella ydinkeskustan alueella. Asuinalueen turvallisuutta koskevan aineiston isoimpana haasteena oli se, että vastaajat todennäköisesti käsittävät termin ”asuinalue” eri tavoin. Ihmiset käsittävät sijaintiin liittyviä termejä ja niiden merkityksiä eri tavoin: esimerkiksi naapurusto saattaa rajautua eri tavoin eri vastaajien mielissä (Montello ym. 2003). Sijainnit ovat siis ihmisten mielissä usein epämääräisiä, eivätkä tarkkoja. Moni ei välttämättä ajattele asuinaluettaan tarkkana postipiirinä tai nimettynä, rajattuna alueena, varsinkin jos asuu kahden tai useamman virallisen postipiirialueen rajalla. Tällöin asukkaan kokemukseen vaikuttaa myös viereinen naapurusto oman naapuruston lisäksi, ja ilmiötä kutsutaan spatiaaliseksi autokorrelaatioksi (Brunton-Smith & Jackson 2012: 65). Geokoodaus tehtiin kuitenkin postialueen numeroa ja vastaajan ilmoittaman asuinalueen tietoa hyödyntäen, joten tämäkin jättää mahdollisuuden virheille geokoodauksessa.

Sen lisäksi, että vastaajat kertoivat avoimissa vastauksissaan tarkasti tietyistä paikoista, jotka oli mahdollista sijoittaa kartalle, vastasivat monet myös kokevansa kokonaiset asuinalueet turvattomina. Nämä vastaukset eivät näy geokoodatussa aineistossa, sillä ne ovat liian suuria sijoitettavaksi tarkkana paikkatietona kartalle. Suurin osa kokonaisia alueita vastanneista kertoi yleisesti keskusta-alueen olevan heidän mielestään turvaton. Moni luonnehti Turun keskustan olevan turvaton pääasiassa iltaisain ja öisin sekä viikonloppuisin, mutta joidenkin mielestä keskustan turvattomuus ei riippunut

vuorokaudenajasta tai viikonpäivästä. Osa kuvaili vastauksissaan myös syitä turvattomuudelle: näitä olivat esimerkiksi päihtyneet henkilöt, metelöivät henkilöt, nuoret, maahanmuuttajat sekä liikenne ja bussit. Keskustan lisäksi useat vastaajat listasivat turvattomiksi asuinalueiksi tai lähiöiksi Varissuon, Halisten, Lausteen, Pernon, Pansion, Runosmäen, Haritun, Härkämäen ja Patterinhaan (lueteltu eniten mainintoja saaneesta vähintään kaksi mainintaa saaneeseen). Lisäksi yksittäiset vastaajat nimesivät turvattomiksi Vaalan, Huhkolan, Martin, Iso-Heikkilän, Hannuniitun, Yo-kylän, Jäkärän, Hirvensalon sekä Lonttisten alueen. Kokonaisten asuinalueiden mainitseminen sekä väestöltään ja tulotasoltaan kirjavien lähiöiden kokeminen turvattomana heijastelee aikaisempia tutkimustuloksia (esim. Koskela & Pain 2000). Syyt näiden alueiden turvattomuudelle olivat vastauksissa samoja kuin keskustan turvattomuudelle: päihtyneet sekä epämääräiset henkilöt, joidenkin mielestä maahanmuuttajat tai monikulttuurisuus. Öinen ajankohta korostui vastauksissa.

5.2. Paikkatieto- ja tilastolliset analyysit

Tarkastellakseni luomaani geokoodattua aineistoa visuaalista tarkastelua tarkemmin käytän paitsi paikkatietoanalyyseja, myös tilastollisia analyyseja. Käyttämilläni analyyseilla toivon saavani lisää tietoa kartalle vietyjen pisteiden ja viivojen sijainnista toisiinsa nähden, näiden sijaintien tilastollisesta merkitsevyydestä sekä tietoa taustamuuttujien ja paikkojen turvattomuuden ajankohdan ja syiden välisestä suhteesta. Lisäksi selvitän turvattomilta tuntuvien paikkojen läheisten alueiden maanpeitettä sekä turvattomilta tuntuvien risteysalueiden ja suojateiden sijaintia suhteessa vuosina 2016–2018 tapahtuneisiin liikenneonnettomuuksiin. Paikkatietoanalyyseista käytän Hot Spot (Getis-Ord G_i^*) -analyysia sekä etäisyys- ja päällekkäisanalyysejä. Tilastollisia menetelmiä käytän testaamalla taustamuuttujien ja valintojen alustavaa yhteyttä Khiin neliö -testillä.

Paikkatietoaineiston voi visualisoida ohjelmistossa haluamallaan tavalla, ja siihen on tarjolla monia eri tekniikoita ja tapoja. Esitän geokoodatun aineiston jakautumista kaupungissa kartoilla, jossa pistemäiset ja viivamaiset aineistot on yleistetty joko 500m * 500m tai 100m * 100m ruudukkoon. Suuremmassa ruudukossa esitän aineistot Turun turvattomimmasta paikasta ja asuinalueiden turvattomista paikoista kokonaisuudessaan, ja pienemmässä vielä tarkemman rajauksen kaupungin keskustasta ja koko kaupungin turvattomimmista paikoista. Ruutuihin on siis laskettu yhteen kyseisellä alueella mainittujen turvattomien pistemäisten ja viivamaisten

paikkojen saamat maininnat. Esimerkiksi Kauppatori sai Turun turvattomimmat paikat -aineistossa satoja mainintoja, ja kaikki nämä maininnat ja muiden vieressä sijaitsevien paikkojen maininnat on laskettu siihen 500m * 500m ruutuun, joka toria ja sen lähialueita peittää. Aineistot on näissä yleistyksissä visualisoitu manuaalisesti luokkavälejä säätämällä ja seitsemällä eri värillä niin, että eniten mainintoja saaneet ruudut erottuvat vähemmän mainintoja saaneista. Visualisointi on kuitenkin käyttäjistä riippuvaista ja subjektiivista, ja visualisoinnilla voi korostaa ja häivyttää tiettyjä alueita omien ennakkoluulojensa tai tarkoitusperiensä mukaan (Mitchell 1999: 42–43). Visualisoinnilla tehdyt havainnot voi vahvistaa tilastollisesti merkitseviksi esimerkiksi hot spot -menetelmän avulla. Menetelmässä testataan nollahypoteesia, joka olettaa tutkittavien kohteiden sijoittuvan tilassa täysin sattumanvaraisesti, ja tuloksena nollahypoteesin hylkäämisen puolesta osoitetaan ”hot” ja ”cold spotteja” (Tom-Jack ym. 2019). ”Hot spoteissa” on tilastollisesti merkitsevä määrä (luottamusvälit 90-95-99 % sisältävät eri p-arvojen kohteet: esim. 99 % p-arvo < 0,01, 95 % p-arvo < 0,05 jne.) suurten arvojen joukkoja, ”cold spoteissa” puolestaan tilastollisesti merkitsevä määrä pienten arvojen joukkoja. Lisäksi tuloksessa on yleensä myös arvoja, jotka eivät ole tilastollisesti merkitseviä.

Hot spot -analyysieja on useita, ja tässä tutkimuksessa on käytetty ArcMap 10.5.1 -ohjelman Hot Spot (Getis-Ord G_i^*) -analyysia. Analyysityökalu perustuu nimensä mukaisesti Getis-Ord G_i^* -statistiikkaan, jossa kohteiden (pisteitä, polygoneja ja viivoja) arvoja tarkastellaan suhteessa lähellä sijaitseviin kohteisiin (ESRI 2018a). Tilastolliseen merkitsevyyteen ei riitä, että kohteen tarkasteltavalla muuttujalla on korkea arvo, vaan sen lähellä sijaitsevilla kohteilla pitää myös olla korkea arvo. Analyysin tarkoituksena on selvittää, voiko nollahypoteesin kohteiden sattumanvaraisesta järjestäytymisestä hylätä (ESRI 2018b). Se ei kuitenkaan kerro enempää kuin sen, kuinka suurella todennäköisyydellä tietyillä alueilla kohteet eivät ole sattumanvaraisesti järjestäytyneet: esimerkiksi p-arvolla, joka on tasan 0,01 on 99% todennäköisyys, että nollahypoteesi voidaan hylätä näissä kohteissa. Luku ei kuitenkaan kerro, miksi, ja tulosta pitää tutkia tai pohtia muiden saatavilla olevien aineistojen ja tietojen avulla.

Analyysin tulos sisältää visualisoinnin tavoin tietyllä tavalla subjektiivisuutta, sillä käyttäjä valitsee siihen itse parametrit, joiden muuttaminen voi tuoda toisistaan eriäviä lopputuloksia (ESRI 2018c). Tässä tutkimuksessa hot spot -analyysi on tehty kummallekin käsiteltävälle paikkatietoaineistolle, Turun turvattomimmille sekä asuinalueiden turvattomille paikoille. Kumpikin geokoodattu aineisto sisältää sekä

pistemäisiä että viivamaisia kohteita, jotka on yleistetty YKR-aineiston 250m * 250m ruudukkoon. Käytännössä jokaisella ruudulle on laskettu pisteiden ja viivojen mainintojen yhteismäärä. Tästä koko Turun kattavasta ruudukosta on poistettu ne ruudut, joissa ei ole yhtään vastaajien mainitsemaa pistemäistä paikkaa tai viivoina esitettyä tietä. Käytin analyysissä fixed-distance -metodia, joka soveltuu ruutumaiselle polygon-aineistolle, ja selvitin kummallekin aineistolle sopivan etäisyyden analyysiin Incremental Spatial Autocorrelation -työkalun avulla. Turun turvattomimmat paikat -aineistossa tämä etäisyys oli 3400m, ja asuinalueiden turvattomat paikat -aineistossa 2250m. Nämä etäisyydet kertovat jo hieman aineistoista ja niiden eroista: koko kaupungin turvattomimpia paikkoja koskevan aineiston paikat ovat jakautuneet tilaan niin, että joitakin arvoja löytyy kauempana toisistaan ja asuinalueita koskevan aineiston paikat ovat tasaisemmin kaupunkiin levittyneitä.

Turvattomien paikkojen sijainnin tilallisen ja tilastollisen tarkastelun lisäksi hyödynnän puskuri- ja päällekkäisanalyysia paikkojen lähiympäristön tarkastelussa. Tarkastelen asuinalueilla sijaitsevia liikenteen takia turvattomana koettuja pistemäisiä paikkoja ja niissä vuosina 2016–2018 tapahtuneiden liikenneonnettomuuksien määrää. Sain aineiston liikenneonnettomuuksien tapahtumapaikoista poliisilta syksyllä 2018. Aineisto sisältää jokaisen poliisin tietoon tulleen liikenneonnettomuuden Turun alueella ajanjaksolla 1.1.2016–10.11.2018. Aineistosta on poistettu yhteensä 28 pistettä, jotka eivät sijainneet Turun kunnan alueella. Tästä huolimatta aineisto sisältää 1850 erillistä pistettä. Tapahtumapäivämäärän lisäksi aineistoon on kirjattu onnettomuuden tyyppi ja viikonpäivä. Aineistosta ei käy ilmi onnettomuuksissa osallisina olleiden ajoneuvojen, osapuolien tai henkilöiden määrä tai onnettomuuksissa mahdollisesti loukkaantuneiden tai menehtyneiden henkilöiden määrä. Luon puskurianalyysin avulla liikenteeseen liittyvien asuinalueiden turvattomien paikkojen pistemäisten sijaintien ympärille säteeltään 25 metriä pitkän pyöreän puskurin, ja tutkin kuinka monta tapahtunutta liikenneonnettomuutta puskurin sisälle jää. Puskurianalyysin parametri 25 metriä tasoittaa geokoodauksen sekä liikenneonnettomuusaineiston mahdollisia sijaintiin liittyviä virheitä ja kattaa kyseessä olevat risteykset tai suojatiet. Analyysiin eivät sisälly liikenteen takia turvattomalta tuntuvat viivamaiset kohteet, eli käytännössä autotiet ja kevyen liikenteen väylät. Tämä johtuu siitä, että moni viivamaisista kohteista on vilkasliikenteisiä autoteitä, joilla onnettomuuksia tapahtuu ja en voi vastauksista aina tietää, tarkoittavatko vastaajat jotakin tiettyä autotien osaa vai koko pitkää, mahdollisesti kilometrien pituista tietä.

Liikenneonnettomuuksien lisäksi tarkastelen turvattomalta tuntuvien pistemäisten paikkojen ympäristön maanpeitettä. Teen analyysin sekä Turun turvattomimpien paikkojen, että asuinalueen turvattomien paikkojen aineistoille. En tee analyysia viivamaisille kohteille, sillä ne ovat suurelta osin autoteitä, ja kokonaisten kilometrien mittaisten autoteiden ympäristön tutkiminen voisi ohjata tuloksia väärään suuntaan. Pistemäisten paikkojen tarkastelu on hedelmällisempää. Luon pistemäisten kohteiden ympärille säteeltään 50 metrin puskurin, ja poimin päällekkäisanalyysin avulla Corine maanpeite 2018 -aineistosta maanpeitteen (SYKE/ osittain LUKE, MAVI, LIVI, DVV, EU, MML Maastotietokanta 01/2017 2020). Aineisto sisältää lukuisia luokkia (esim. eri puulajien ja tiheyksien metsää), ja olen yhdistellyt luokkia suuremmiksi kokonaisuuksiksi analyysin selkeyttämiseksi (liite 2).

Paikkatieto-ohjelmistossa tehtävien analyysien lisäksi testaan taustamuuttujien ja kerrottujen turvattomalta tuntuvien paikkojen vuorokaudenajan, ajankohdan viikolla sekä turvattomuuden syiden pääteemojen yhteyksiä Khiin neliö -testillä IBM SPSS Statistics 25 -ohjelmalla. Khiin neliö -testi tehdään ristiintaulukoidulle aineistolle, jossa dataa tarkastellaan riveittäin ja sarakkeittain (Abbot & McKinney 2012: 93–94). Aineiston tarkastelu muuttujittain voi auttaa paljastamaan sen erikoispiirteitä ja mahdollisia eroja esimerkiksi vastaajaryhmissä. Toisaalta vastaajaryhmät ovat usein hieman eri kokoisia, eikä saatuja vastauksia voida suoraan vertailla toisiinsa. Khiin neliö -testi kertoo, ovatko havaitut erot tilastollisesti merkitseviä, eli todennäköisesti seurausta muusta kuin oletetusta satunnaisesta jakaumasta. Rikollisuuden pelon tutkimuksessa käytetään testiä yleisesti kyselyaineistoille (Doran & Burgess 2012: 79–80). Khiin neliö -testi toimii havaittujen ja odotettujen lukumäärien ja niiden eron tarkastelemisen kautta (Abbott & McKinney 2012: 94–95). Lopputuloksena saadaan p-arvo, joka indikoi tilastollista merkitsevyyttä ja kuten aikaisemminkin hot spot -analyysissa, antaa todennäköisyyden sille, kuinka suurella varmuudella hypoteesi täydestä satunnaisuudesta jakaumassa voidaan hylätä.

Ylensä Khiin neliö -testiä käytetään rikollisuuden pelon alan tutkimuksessa lähinnä pohjana muulle tilastolliselle testauksella (Doran & Burgess 2012: 79–80). Näissä tutkimuksissa tunnistetaan pelon monisyinen luonne, ja muuttujia ja niiden yhteyksiä pyritään tarkastelemaan kattavasti edistynein tilastollisin mallein. Tässä tutkimuksessa fokus on kuitenkin taustamuuttujien sijaan turvattomalta tuntuvien paikkojen sijainnissa, jota tarkastellaan paikkatietomenetelmin sekä hot spot -analyysilla. Tästä syystä tilastollista testausta ei jatketa Khiin neliö -testistä eteenpäin. Testauksen tulokset ja

tilastollisesti merkitseviksi löydetty yksittäiset taustamuuttujat antavat siis vain osviittaa siitä, että aineiston vastaajien taustatekijöiden ja heidän turvattomaksi tuntemiensa paikkojen välillä saattaa olla riippuvuutta enemmän kuin hypoteesi olettaa. Sen enempää ei pelkän Khiin neliö -testauksen perusteella kuitenkaan pystytä sanomaan, ja testauksen tarkoituksena tässä tutkimuksessa on tarjota lisätietoa vastaajien taustatekijöistä ja niiden mahdollisista yhteyksistä heidän tekemiinsä valintoihin turvattomien paikkojen suhteen.

Testillä on muiden tilastollisten testien tapaan tiettyjä käyttöedellytyksiä (Abbott & McKinney 2012: 84). Testi ei toimi, jos muuttujien frekvenssit ovat liian pieniä. Tarkastelen testauksessa taustamuuttujia vastaajan sukupuolesta, iästä, koulutustasosta, päätoimesta sekä asumismuodosta (omistusasunto tai vuokra-asunto) riippuen. Käyttämässäni aineistoissa muuttujissa on tiettyjä luokkia, joita on valittu vain vähän. Osan pienten frekvenssien luokista olen saanut sisällytettyä Khiin neliö -testauksen dataan yhdistelemällä vaikkapa ikä- tai koulutustasoluokkia suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Aineistoissa oli kuitenkin myös luokkia, joita ei voida mielekkäästi yhdistää muihin luokkiin. Tällaisia olivat esimerkiksi sukupuolen mahdollisena valintana ollut *"en halua vastata"* sekä pääsääntöiseen toimeen liittyvä *"ei mikään yllä mainituista"*, joita muutama aineistojen vastaajista oli valinnut. Tällaiset pienten frekvenssien arvot, jotka estävät testaamisen, on Hertelin (1976) suosituksen mukaan poistettu.

5.3. Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on monilla tieteenaloilla käytetty analyysimenetelmä, jota käytetään etenkin tekstin analysointiin (Hsieh & Shannon 2005). Sisällönanalyysi voidaan käsittää joko yksittäisenä menetelmänä tai laajana teoreettisena kehyksenä, joka on mahdollista liittää useisiin eri analyyseihin ja vaikka sitä yleensä käytetään laadullisessa tutkimuksessa, on sitä mahdollista soveltaa myös määrällisin keinoin kerättyihin aineistoihin (Hsieh & Shannon 2005; Tuomi & Sarajarvi 2018). Sisällönanalyysi voi olla aineisto- tai teorialähtöistä tai teoriaohjaavaa ja luonteeltaan esim. teemoittelevaa tai luokittelevaa. Analyysien erot perustuvat tapaan käyttää ohjaavaa teoriaa aineiston hankinnassa, analyysissa sekä raportoinnissa (Tuomi & Sarajarvi 2018). Maantieteessä laadullisia tutkimusmenetelmiä käytetään helpottamaan tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmien ymmärtämistä (Dyck 2015). Usein, kuten tässäkin tutkimuksessa, tavoitteena on aineiston sisältöä analysoimalla ymmärtää sitä, miten ihmiset arkipäivässään tuottavat ja käyttävät erilaisia tiloja ja millaisia merkityksiä he

tiloihin liittävät. Tässä tutkimuksessa sisällönanalyysin muotona käytetään teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä.

Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä teoria avustaa aineiston tulkintaa, mutta analyysi ei suoraan pohjautu teoriaan (Tuomi & Sarajärvi 2018). Aikaisempi tieto siis ohjaa analyysia. Aikaisempi teoriatausta (rikollisuuden) pelon ilmiöstä näkyy aineistossani vastausten suuntautumisena kysymyksenasettelujen ohjaamana, joten analyysini ei ole edes mahdollista olla täysin aineistolähtöinen. Käytän sisällönanalyysiä tässä työssä avointen tekstivastausten teemoitteluun sekä tyypittelyyn. Teemoittelulla tarkoitetaan aineiston pilkkomista kokonaisuuksiin, joilla on jotakin yhteistä (Tuomi & Sarajärvi 2018). Teemoittelu eroaa luokittelusta: sen lisäksi, että luokkien jakaumaa lasketaan, kiinnostus on siinä, mitä kyseisistä teemoista on kerrottu. Tyypittely puolestaan vie teemoittelun hieman pidemmälle ja etsii luoduista luokista tyypiesimerkkejä. Tämän tutkimuksen menetelmäksi valikoituivat teoriaohjaava teemoittelu ja tyypittely käytetyn aineiston sekä tutkimuksen tavoitteen perusteella. Tarkoituksena oli antaa ihmisten itse omin sanoin kertoa kokemistaan turvattomista paikoista, kokemusten ajankohdista sekä syistä. Toisaalta koska turvattomaksi koettuja eri paikkoja on niin paljon, paikkojen tyypittelyn avulla pystyn käsittelemään tuloksia järkevämmiin.

Tein teemoittelua ja tyypittelyä aineistoon kysymyksittäin (taulukko 5). Teemoittelu on tehty ja esitetään tuloksissa koskien vain geokoodattua aineistoa, joka voidaan esittää kartalla. Esimerkiksi asuinalueita koskien vastaajat esittivät lukuisia eri syitä turvattomuudelle, mutta niihin liittyviä tiloja ei ollut mahdollista geokoodata puutteellisten tietojen takia. Osa vastauksista oli muutaman sanan mittaisia, pisimmät olivat useita kappaleita. Koska vastausten pituutta tai tiettyyn turvattomuutta aiheuttavaan paikkaan tai asiaan keskittymistä ei ollut kysymyksessä tarkennettu, yksi vastaaja on voinut kertoa useasta turvattomaksi kokemastaan paikasta ja syistä kyseiseen tunteeseen tässä paikassa. Tämän takia erillisiä paikkoja on erillisiä vastaajia enemmän, ja tulokset esitetään paikkojen ominaisuuksien, ei vastaajan, kautta.

Koko Turun turvattomimpaan paikkaan liittyvän kysymyksen vastauksia teemoittelin turvattomuuden kokemuksen ajankohdan vuorokaudenaikaan sekä viikon kulkuun liittyen. Suuri osa kysymyksen vastaajista oli pelottavan kohteen lisäksi maininnut, milloin kohde tuntuu hänen mielestään turvattomalta. Kysymyksen vastaukset on vuorokaudenajan suhteen luokiteltu neljään kategoriaan: aamu/päivä; ilta/yö; aina; tai ei määritelty vastauksessa. Vuorokaudenajan lisäksi pienempi osa vastaajista mainitsi, että

kohde tuntuu turvattomalta erityisesti arkisin tai viikonloppuisin. Tässä luokassa kategoriat ovat: arkisin; viikonloppuisin; aina; tai ei määritelty vastauksessa. Jotkut vastaajista olivat paikan ja ajankohdan lisäksi kertonut vastauksessaan turvattomuuden syistä, mutta koska tätä ei vaadittu kysymyksenasettelussa, näin oli tehnyt vain osa. Turvattomuuden syitä koko Turkua koskevassa aineistossa ei ole teemoiteltu, mutta niitä käsitellään esimerkinomaisesti. Lisäksi tyypittelin paikat myöhemmin kuvatun tavan mukaisesti.

Taulukko 5. Sisällönanalyysin tapa ja luokitellut teemat aineistoittain.

Aineisto	Sisällönanalyysin tapa	Luokiteltu teema
<i>Turun turvattomin paikka</i>	Teemoittelu Tyypittely	Ajankohta: vuorokaudenaika ja viikonpäivä Tyypiesimerkit paikoista
<i>Asuinalueen turvaton paikka</i>	Teemoittelu Tyypittely	Syy turvattomuudelle Tyypiesimerkit paikoista

Teemoittelin asuinalueisiin liittyvän kysymyksen vastauksissa esiin tulleet syyt turvattomuudelle sekä tyypittelin geokoodattujen kohteiden yleistyksen (taulukko 5). Turvattomuuden syiden teemoittelussa luin ensin vastaukset läpi ja hahmotin vastauksista yhteisiä teemoja. Turvattomuuden syiden luokkien perusteet sekä esimerkkejä luokkiin kuuluvista vastauksista on esitetty liitteessä 3. Yhteensä 215 eri vastaajaa kertoi 322 paikalle syyn turvattomuuteen asuinalueellaan. Turvattomuuden syiden pääteemoja ovat liikenne, eri ihmisryhmät, kaupungin infrastruktuuri sekä ei määritelty vastauksessa.

Lisäksi tyypittelin kummankin luomani paikkatietoaineistojen turvattomat paikat yleistettyihin luokkiin, jotta aineistosta voisi tuloksissa ja pohdinnassa keskustella yleisemmällä tasolla. Vastaajat mainitsivat lukuisia sijainteja koko kaupungin turvattomimmaksi paikaksi ja myös omilla asuinalueillaan turvattomiksi, ja näiden kaikkien kohteiden käsittely erikseen ei olisi ollut tämän pro gradu -tutkimuksen puitteissa mahdollista. Osa paikkojen yleistetyistä luokista on peräisin avointa kysymystä edeltävän kysymyksen ”*Onko asuinalueellasi turvattomia paikkoja?*” suljetuista vastausvaihtoehdoista. Esimerkkinä tällaisista luokista on kauppojen lähiympäristö tai

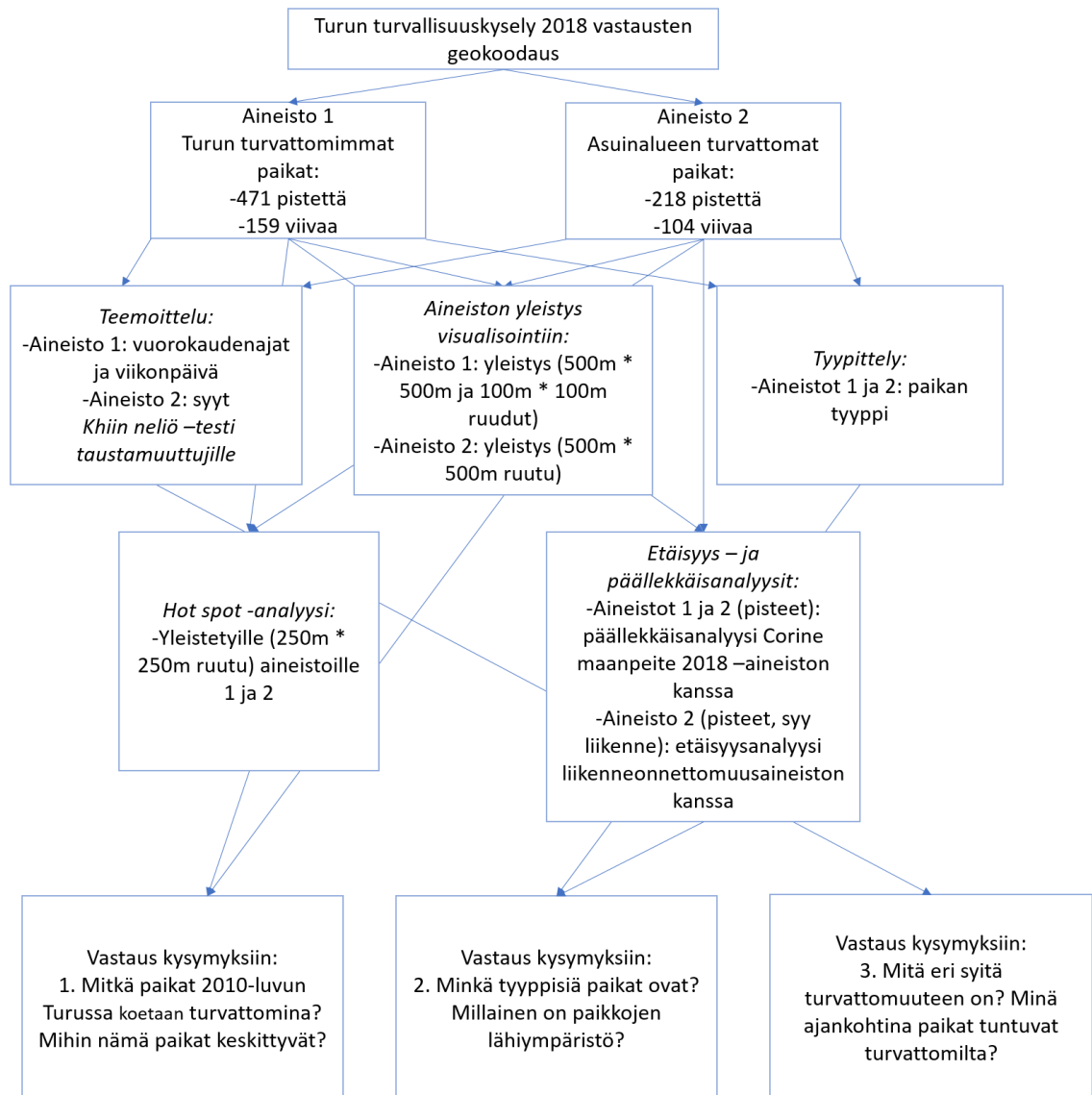

puistot. Osa paikoista ei kuitenkaan sopinut näihin valmiisiin vaihtoehtoihin, joten luokista löytyy myös esimerkiksi torit, autotiet tai parkkipaikat. Paikkojen luokitus on kuvattu liitteessä 4.

5.4. Tutkimuksen empiirisen osion kulun kuvaus

Tässä osiossa kertaan tutkimuksen empiirisen osuuden etenemisen (kuva 4). Tarkoituksena on kuvata ja selkeyttää käsitystä siitä, miten olen koostanut aineistot ja mitä niille on tehty tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi. Prosessi alkoi aineistojen geokoodaamisella, ja tein geokoodatuille aineistoille teemoittelua. Turun turvattomin paikka -aineistoon liittyen teemoittelin turvattomuuden vuorokaudenajan ja viikonpäivän, asuinalueen turvaton paikka -aineistoon liittyen syyn turvattomuuden kokemukseen. Tyypittelin kaikkiin aineistoihin liittyen paikkojen yleisen, edustavan tyyppin (esim. autotiet tai puistot). Lisäksi tein aineistoista ruutuihin yleistettyjä aineistoja visualisointia (500m * 500m sekä 100m * 100m) että hot spot -analyysia varten (250m * 250 m). Tämän lisäksi hyödynsin kahta muuta paikkatietoaineistoa, Corine maanpeite 2018 -aineistoa sekä Turussa tapahtuneita liikenneonnettomuuksia 2016–2018 tutkiessani pistemäisten kohteiden lähiympäristöä.

Seuraavassa osiossa esitetään tutkimuksen tulokset. Tarkastelen kahta aineistoa rinnakkain mahdollisimman kokonaisvaltaisen käsityksen saamiseksi. Viittaan aineistoihin nimillä (1) Turun tai kaupungin turvattomimmat paikat ja (2) asuinalueen turvattomat paikat. Aluksi tarkastelen kummankin aineiston, eli turvattomalta tai vaaralliselta tuntuvien paikkojen sijaintia kaupungin mittakaavassa yleistyksen ja sen visualisoinnin sekä tilastollisen hot spot -analyysin keinoin. Lisäksi esitän paikkojen tyypittelyn tulokset kumpaakin aineistoa koskien. Sen jälkeen tutkin sekä Turun turvattomimpien että asuinalueen turvattomien pistemäisten paikkojen lähiympäristöä ja niiden maanpeitettä. Pelottavalta tuntuvia kellonaikoja sekä syitä turvattomuuteen tarkastelen aineistoihin johtaneista erilaisesta kysymyksenasettelusta johtuen erikseen: Turun turvattomimmista paikoista tarkastelen vuorokaudenaikaa sekä viikonpäivää, asuinalueen turvattomasta paikasta turvattomuuden syytä. Vuorokaudenaikoihin, viikonpäiviin ja turvattomuuden syihin liittyen käsittelen myös vastaajien taustamuuttujia.

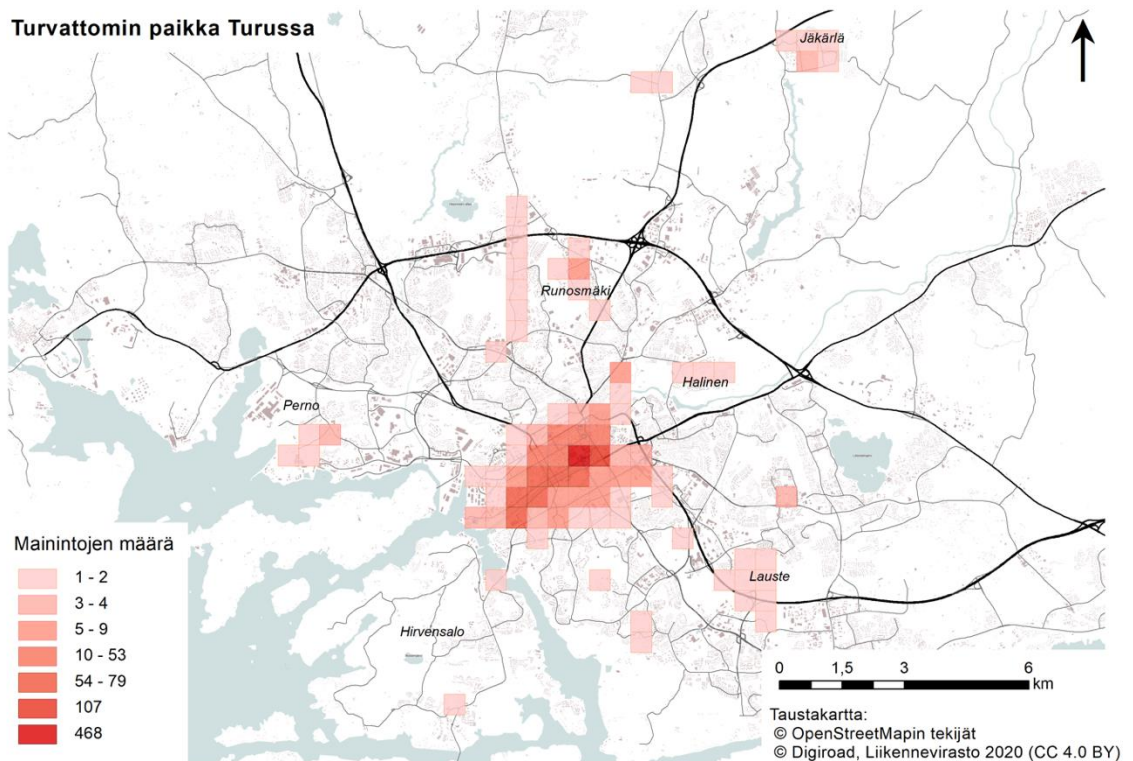

Kuva 4. Tutkimuksen empiirisen osuuden kulku tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi: aineistojen muodostaminen, aineistoille tehdyt teemoittelut ja tyypittelyt sekä paikkatieto- ja tilastoanalyysit.

6. Tulokset

6.1. Turvattomia paikkoja on ympäri kaupunkia

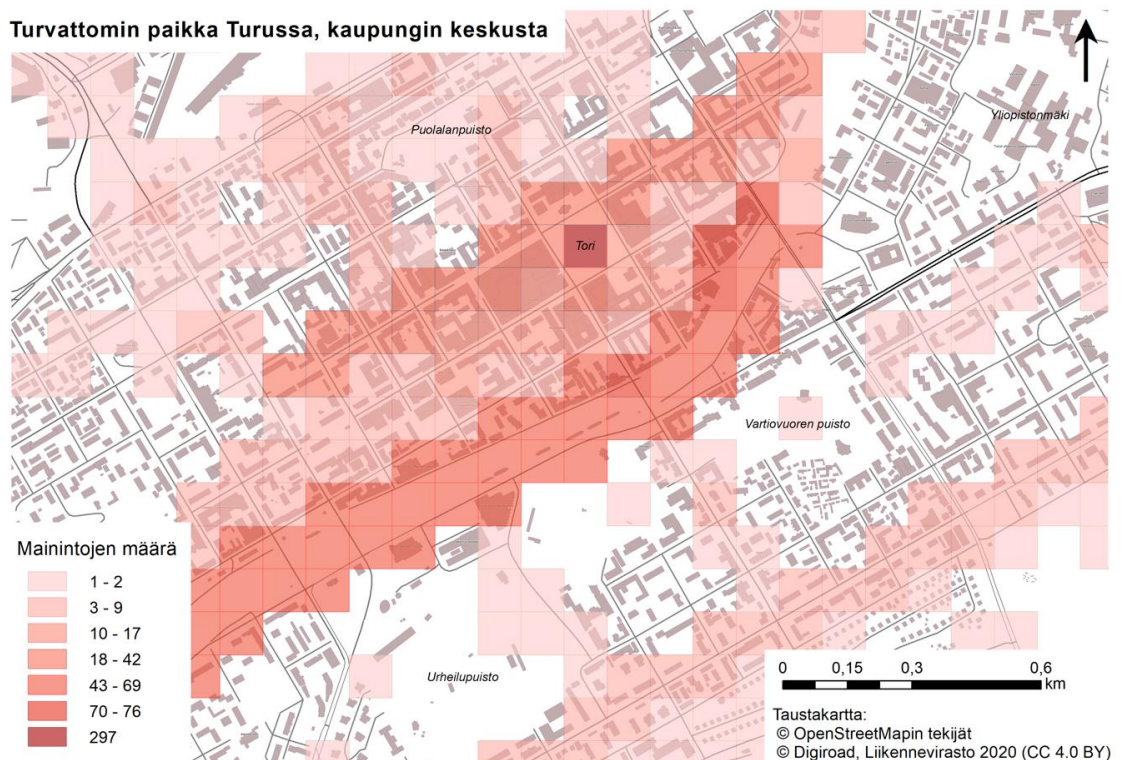
Turussa turvattomuuden kokemukset keskittyvät kaupungin keskusta ja sen välittömään läheisyyteen. Etenkin Turun turvattomimpina koetut paikat sijaitsevat useimmiten keskustassa (kuvat 5 ja 6). Yksittäisiä kaikkein pelottavimmilta tuntuvia paikkoja löytyy kuitenkin myös keskustan ulkopuolelta joka puolelta Turkua ja lähes kaikilta asuinalueilta. Myös asuinalueen turvattomista paikoista moni sijaitsee kaupungin keskustassa (kuva 7). Tämä johtuu luultavasti osittain myös siitä, että suuri osa aineiston vastaajista asuu siellä (taulukko 4). Asuinalueiden turvattomat paikat ovat kuitenkin koko kaupunkia koskevaa aineistoa laajemmalle levittäytyneitä, ja niitä löytyy teemansa mukaisesti lähes kaikilta Turun asuinalueilta.

Kuva 5. Vastaajien mukaan Turun turvattomimmat paikat (pisteet sekä viivat) yleistettynä 500m * 500m ruudukkoon.

Alueelliselta ulottuvuudeltaan koko kaupungin turvattomimmat paikat sijoittuvat vastausten perusteella Jäkärästä Koivulaan sekä Pansio-Pernosta Varissuolle (kuva 5). Kartassa esitettyihin 500 metriä kertaa 500 metriä -ruutuihin on yleistetty sekä pisteistä että viivoista koostuva aineisto, ja kummankin muotoiset kohteet keskittyvät keskustan alueelle. Kuvaan 6 sama yleistys on tehty pienempiin ruutuihin (100m * 100m) keskustan

sisäisten erojen esiin saamiseksi. Vastauksissa eniten turvattomimmaksi paikaksi vastattiin Kauppatoria, joka sai yhteensä 272 eri vastaajan maininnan. Vastaajien mielestä myös Kauppatorin ympäristö, kuten esimerkiksi sitä ympäröivät ja lähistöllä sijaitsevat kadut sekä Hansa-ostoskeskus edustoi näyttäytyvät turvattomina. Sen takia kuvassa 5 yksi, torin kohdalla sijaitseva ruutu saa yhteensä 468 eri paikkojen ja eri vastaajien mainintaa. Lisäksi 63 eri vastaajan mielestä Aurajokiranta on Turun turvattomin paikka, joka vaikuttaa jokirannan korostumiseen koko keskustan pituudelta. Keskustan ulkopuoliset laajemmat usean ruudun alueet ovat kohtia, joissa vastaaja on kertonut jonkun tietyn tien olevan turvaton (kuva 5). Muutamia yksittäisiä mainintoja saaneita turvattomia paikkoja löytyy kaupungin keskustan ulkopuolelta Pansio-Pernosta, Uittamolta, Koivulasta, Varissuolta, Raunistulasta, Halisista, Nättinumesta, Runosmäestä, Paattisilta ja Jäkärlestä.

Kuva 6. Vastaajien mukaan Turun turvattomimmat paikat (pisteet sekä viivat) kaupungin keskustassa yleistettynä 100m * 100m ruudukkoon.

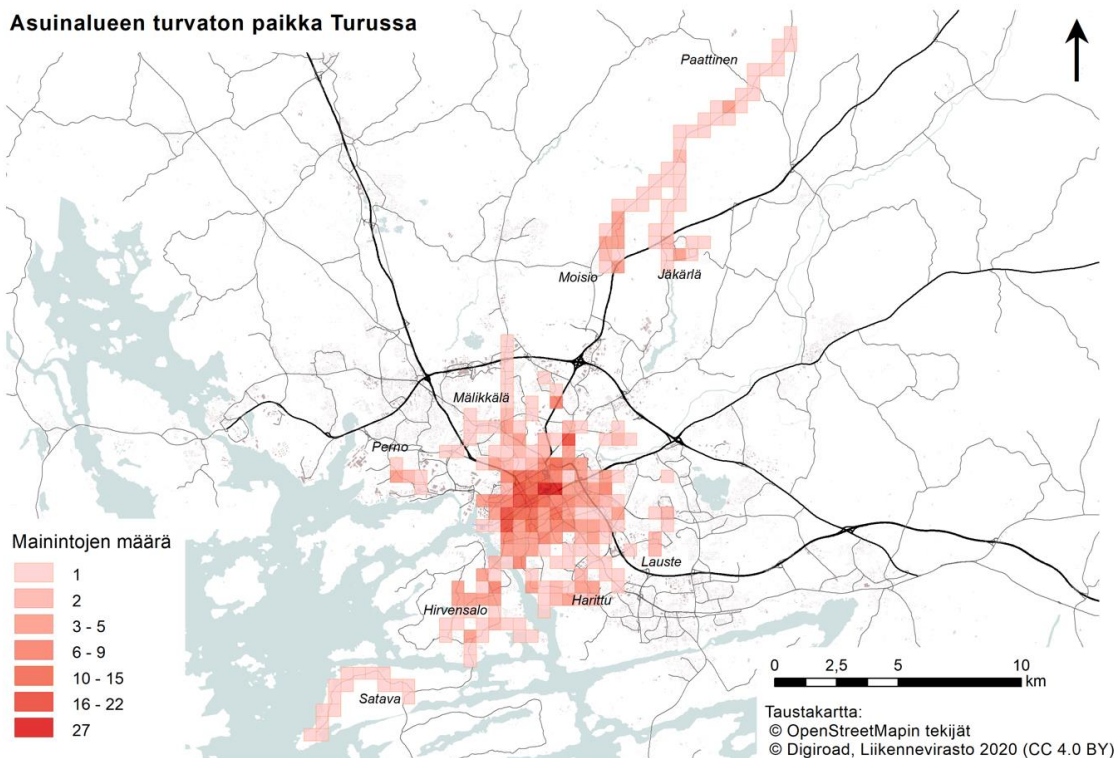
Koska vastaajat mainitsivat yhteensä 157 eri kohdetta kaupungin turvattomimmaksi paikaksi, ei kaikkia paikkoja voida tässä käsitellä yksitellen. Pistemäisistä turvattomimmista paikoista korostuvat kuitenkin edellä mainittujen lisäksi Vähätori (12), pääkirjasto (10), taksijono (4), Kauppatorin grillit (5), Pulina Pub Raunistulassa (4) sekä linja-autoasema (5). Suurin osa (73/107) turvattomimmista pistemäisistä paikoista on

saanut vain yhden maininnan. Viivamaisista kohteista puolestaan useimmiten mainittiin Aurajokirannan lisäksi Yliopistonkatu/kävelykatu (21), Aurakatu (5), Kauppatorin reunojen tiet (4), Hansakorttelin edustat (3), Eerikinkatu (5), Humalistonkatu (4), Itäinen Pitkäkatu (3), Linnankatu (3) sekä rannassa kulkeva kävelytie joen länsipuolta Tuomiokirkkosillalta Tuomaansillan suuntaan (4). Suurin osa kohteista (35/50) on mainittu vain kerran. Lisätietoa mainintojen määrästä ja esimerkkejä paikoista löytyy liitteestä 5. Näistä edellä mainituista kaupungin keskustassa sijaitsevat kohteet erottuvat selkeästi kuvasta 6: Kauppatori korostuu tummimpana eniten mainintoja saaneena, mutta myös Aurajokiranta sekä Yliopistonkatu korostuvat koko pituudeltaan. Myös Vähätorin ja Kaupunginkirjaston alue erottuu ympäristöstään.

Asuinalueen turvattomissa paikoissa tietyt sijainnit eivät korostu aivan yhtä voimakkaasti kuin koko Turun turvattominta paikkaa koskevassa aineistossa (vertaa kuvia 5 ja 7). Vastaajat mainitsivat sekä kaupungin keskustassa että lähiöissä sijaitsevia kohteita (kuva 7). Alueellisesti vastaukset ulottuvat koko Turun alueella Paattisilta Kaks kertaan ja Pansio-Pernosta Varissuolle asuinalueita koskevassa aineistossa. Eniten mainintoja saaneet alueet (500m * 500m ruudut) sijaitsevat kuitenkin kaupungin keskustassa koko Turku koskevan aineiston tapaan.

Yksittäiset paikat eivät korostu asuinalueilla koko kaupungin turvattominta paikkaa koskevan aineiston lailla, sillä tässä aineistossa eniten paikkojen mainintoja saaneissa kahdessa ruudussa arvo on 27 (verrattuna koko kaupungin turvattominta paikkaa koskevan aineiston vastaavan ruudun arvoon 468). Aurajoen rannat (11 mainintaa) koettiin useimmin turvattomina asuinalueiden turvattomuutta koskevassa aineistossa. Lisäksi Kauppatori (9), Pulina Pub Raunistulassa (8), Jäkäränaukio (4), Mannerheimipuisto (4), Bar Arttu Jäkärlässä (4) ja Sillankorvan ensisuojan lähistö (4) koettiin turvattomina monien vastaajien mielestä. Viivamaisista kohteista eli pääasiassa teistä eniten mainintoja saivat jokirannan lisäksi Puutarhakatu (5) sekä ulkoilureitti Korosiin (5). Lisää esimerkkejä kohteista ja niiden saamista mainintamääristä löytyy liitteestä 6.

Kuva 7. Omalla asuinalueella turvattomaksi koetut paikat (pisteet sekä viivat) yleistettynä 500m * 500m ruudukkoon.

6.2. Koettu turvattomuus keskittyy tilastollisesti kaupungin keskustaan

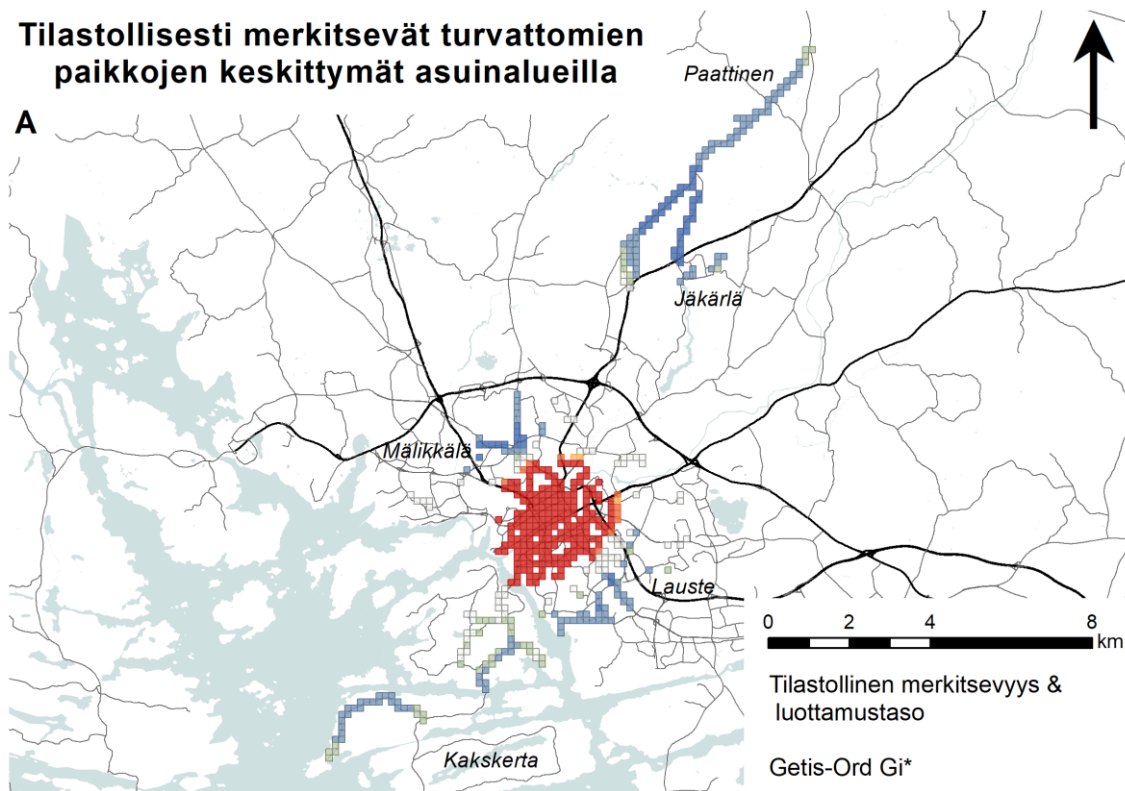
Valtaosa vastaajista mainitsi kaupungin keskustassa sijaitsevan paikan, kun heiltä tiedusteltiin koko Turun turvattominta paikkaa. Myös asuinalueita koskevassa aineistossa moni vastaaja kertoi nimenomaan kaupungin keskustan alueella sijaitsevan paikan. Vaikuttaa siis siltä, että turvattomina pidettyjä paikkoja on eniten kaupungin keskustassa. Väite vahvistuu tilastollisen analyysin avulla (kuva 8). Tilastollisesti merkitsevät ruudut eli paljon korkeita arvoja sisältävät ”hot spotit” (p -arvo $< 0,01$) sijaitsevat Aurajoen molemmin puolin Turun ydinkeskustassa kummassakin aineistossa (kuva 8, osat A ja B). Tilastollisesti merkitsevät ”hot spotit” leviävät kuitenkin asuinalueiden aineistossa (kuva 8A) Turun turvattominta paikkaa koskevaa aineistoa (kuva 8B) laajemmalle ydinkeskustasta etenkin suuria autoteitä pitkin. Lisäksi asuinalueiden aineistosta paljastuu myös koko Turun turvattominta paikkaa koskevaa analyysia enemmän tilastollisesti merkitseviä pienten arvojen ryhmittymiä, ”cold spotteja”. Näitä ovat selkeästi kaupungin keskustasta kauempana sijaitsevat alueet, kuten Kakskerta, Hirvensalo, asuinalueet Kaakkois-Turussa, Jäkärä, Paattinen sekä jotkin Luoteis-Turun alueet.

Aineistoissa korkeiden arvojen ryhmittymien, eli useiden mainintojen, keskittyminen keskustaan ei todennäköisesti (p-arvo < 0,01) ole sattumanvaraista. Asuinalueita koskevassa aineistossa näitä "hot spotteja" löytyy ydinkeskustan lisäksi esimerkiksi Vähä-Heikkilästä, Kupittaaalta, Raunistulasta ja Iso-Heikkilästä. Turun turvattomimpia paikkoja koskevassa aineistossa "hot spotit" sijaitsevat käytännössä keskustassa ja aineistosta ei muodostu yhtään 99 % luottamustason "cold spottia", joka viittaa siihen, että matalien arvojen ryhmittymien on todennäköisesti hieman sattumanvaraisempaa kuin korkeiden arvojen ryhmittymien. Kummassakin aineistossa muodostuu lisäksi tilastollisesti ei-merkitseviä paikkoja, jotka jäävät usein havaittujen "hot spottien" ja "cold spottien" väliin.

Tilastollisen merkitsevyyden testaaminen vahvistaa aikaisemman visuaalisen havainnon (kuvat 5, 6 ja 7) siitä, että suuri osa turvattomiksi kerrotuista paikoista sijaitsee nimenomaan kaupungin keskustassa. Se osoittaa, että turvattomuuden tunteen ilmeneminen kaupunkiympäristössä ei ole täysin sattumanvaraista. Turvattomien paikkojen keskittyminen kaupungin keskustaan johtuu luultavasti monista syistä, mutta yksi ilmiötä selittävä tekijä on luultavasti se, että siellä yksinkertaisesti asuu eniten ihmisiä Turun mittakaavassa (ks. kuva 2). Myös myöhemmin esiteltävät tulokset turvattomuuden syistä ja etenkin muista ihmisistä turvattomuuden aiheuttajina tukevat tätä näkemystä.

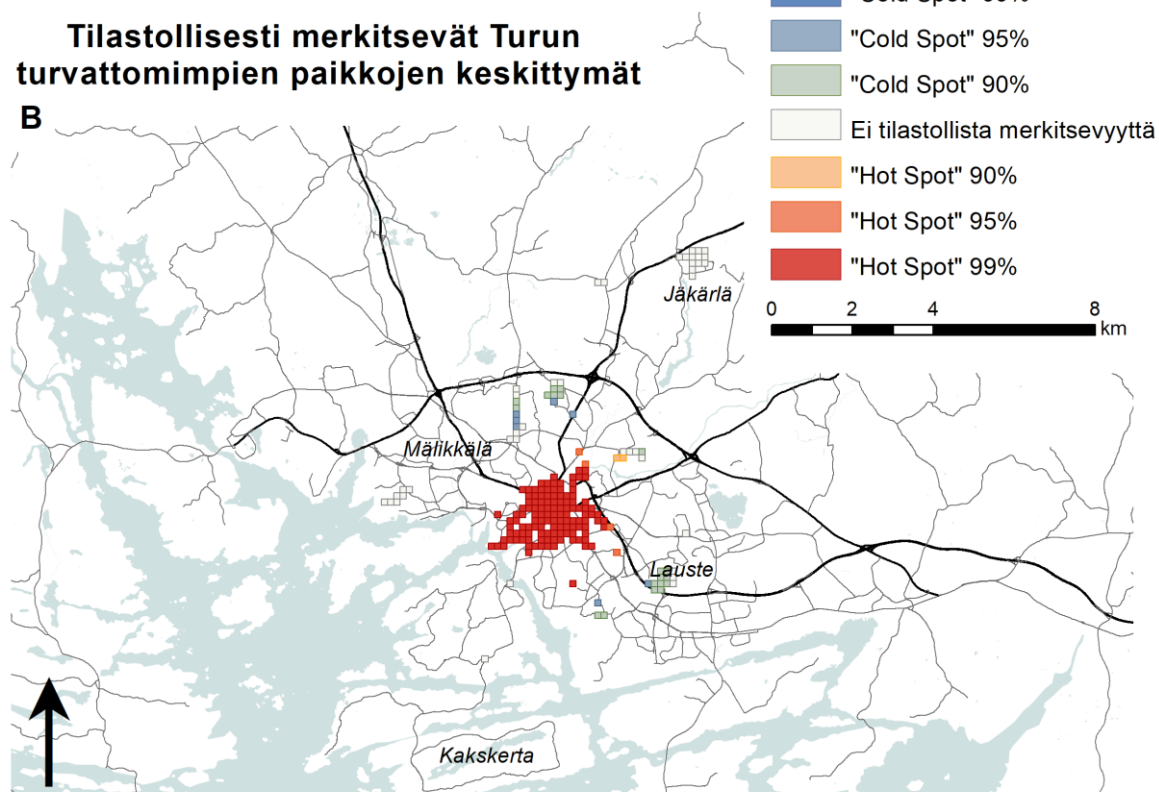
Tilastollisesti merkitsevät turvattomien paikkojen keskittymät asuinalueilla

A

Tilastollisesti merkitsevät Turun turvattomimpien paikkojen keskittymät

B

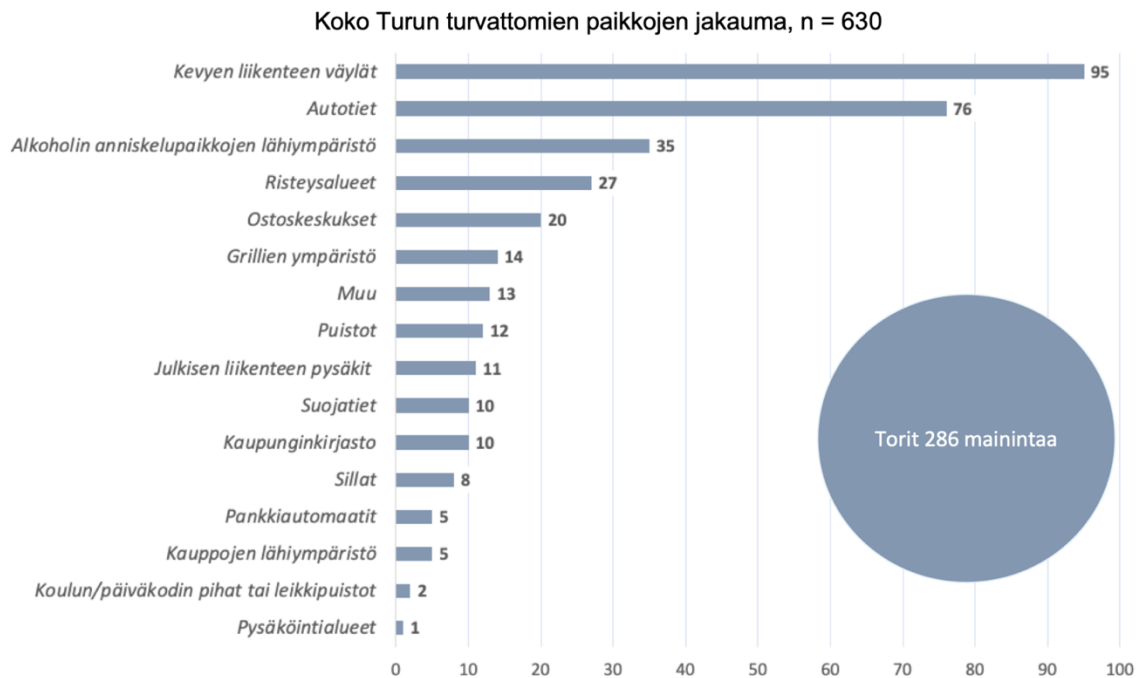
Taustakartta: © OpenStreetMapin tekijät © Digiroad, Liikennevirasto 2020 (CC 4.0 BY)

Kuva 8. Tilastollisesti merkitsevät (A) asuinalueiden turvattomien paikkojen ja (B) Turun turvattomimpien paikkojen keskittymät geokoodatussa aineistossa yleistetty 250m * 250m ruudukkoon.

6.3. Paikkojen tyypit

Turkulaisten mielestä etenkin kaupungin turvattomimmat paikat sijaitsevat siis pääosin keskustassa. Minkä tyyppisiä nämä paikat sitten ovat? Eniten vastattiin tyyppisiä torit (286 mainintaa), kevyen liikenteen väylät (95), autotiet (76), alkoholin anniskelupaikkojen lähiympäristö (35) sekä risteysalueet (27) (kuva 9). Tyyppitellyissä turvattomimmissa paikoissa oli vähiten pysäköintialueita (1), koulun tai päiväkodin pihaja ja leikkipuistoja (2) sekä kauppojen lähiympäristöjä (5). Paljon mainintoja saaneet torit selittyvät ylivoimaisesti eniten mainintoja saaneella Kauppatorilla (272) sekä jonkin verran (12) mainintoja saaneella Vähätorilla. Myös kevyen liikenteen väylissä samojen paikkojen saamat useat maininnat selittävät suurta määrää: esimerkiksi Aurajokiranta mainittiin 63 kertaa.

Kuva 9. Turun turvattomimpien paikkojen tyypit (mainintojen määrä).

Ennen asuinalueiden turvattomien paikkojen tyyppien tarkastelua on mielekästä tarkastella asuinalueiden turvattomia paikkoja koskevan kysymyksen suljettujen, ennalta määrättyjen vastausvaihtoehtojen jakaumaa. Vastaajat valitsivat ensin suljetuista vastausvaihtoehdoista yhden tai useamman vastauksen kysymykseen: ”*Onko asuinalueellasi turvattomia paikkoja?*”. Kysymykseen oli pakko valita ainakin yksi vastausvaihtoehto, mutta vastaajan oli mahdollista valita myös kaikki 15 vaihtoehtoa. Viimeinen avoin vaihtoehto ”*Muu, mikä?*” tuotti geokoodattua aineistoa. Yhdenkään vastauksen valitseminen ei sulkenut pois muita vastausvaihtoehtoja: vaikka vastaaja olisi valinnut vaihtoehdon ”*Asuinalueellani ei ole turvattomia paikkoja*”, on hänen ollut

mahdollista valita myös muita vastausvaihtoehtoja. Neljäätoista suljettua vastausvaihtoehtoa valittiin vastaajien joukossa yhteensä 4200 kertaa, ja vastausten jakauma on esitetty kuvassa 10.

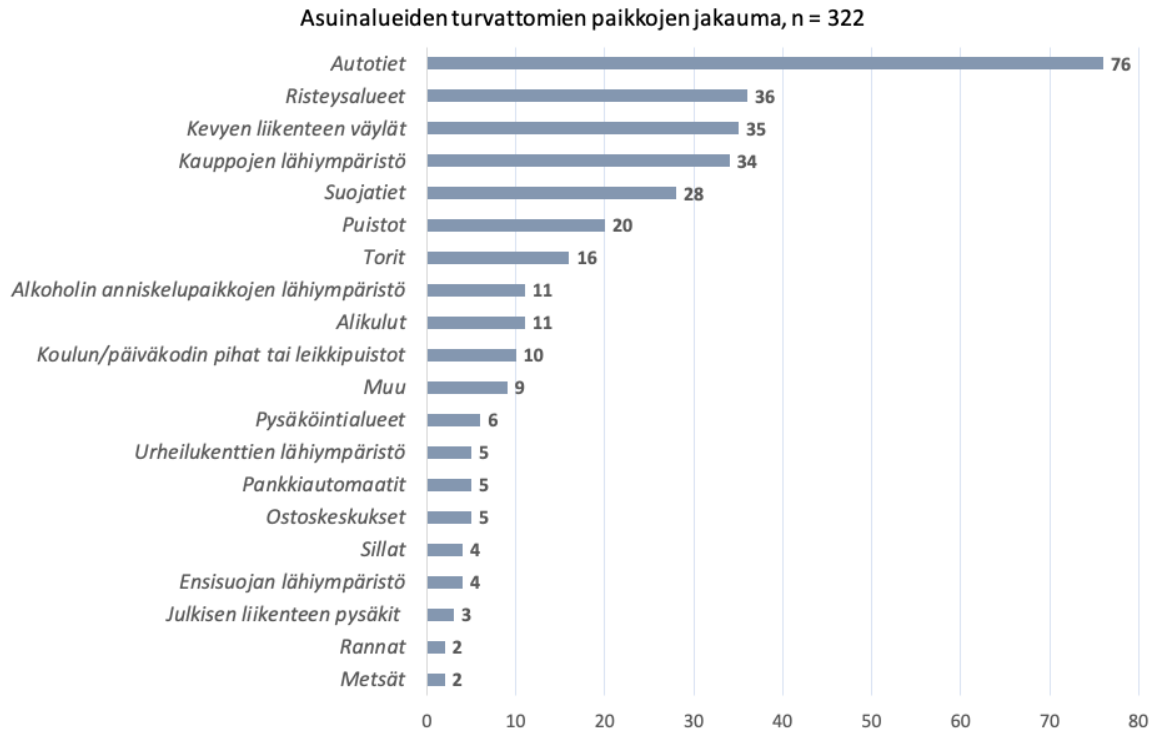

Kuva 10. Vastaajien valinnat suljetuista vastausvaihtoehdoista kysymykseen omalla asuinalueella sijaitsevista turvattomista paikoista.

Vastaajat valitsivat kaikkia tarjolla olleita suljettuja vastausvaihtoehtoja. Eniten mainintoja saivat risteysalueet (484 mainintaa), kauppojen lähiympäristö (435), suojatiet (426) sekä puistot (406) (kuva 10). Lähes puolet maininnoista jakaantuivat näille neljälle paikan tyyppille, joista kaksi liittyy liikenteeseen, yksi päivittäistavaroiden hankkimiseen ja yksi ensisijaisesti vapaa-ajan viettoon. 360 vastaajaa (22,6 % kaikista kyselyn vastaajista) eivät koe mitään tarjotuista paikoista turvattomaksi ja ovat sitä mieltä, ettei heidän asuinalueellaan ole turvattomia paikkoja. Vähiten turvattomiksi paikoiksi asuinalueilla koetaan tässä kysymyksessä sillat (78), rannat (108) sekä ostoskeskukset (165).

Saadessaan kertoa omin sanoin avoimessa vastauksessa turvattomalta tuntuvasta paikasta asuinalueellaan, vastaajat kuvailivat eniten liikenteeseen liittyviä kulkuväyliä ja niiden solmukohtia (kuva 11). Sekä eniten että vähiten mainintoja saaneet paikat noudattelevat vastaavan suljetun kysymyksen tuloksia (kuva 10). Omilla asuinalueilla turvattomiksi kerrotut paikat olivat useimmiten autoteitä (76 mainintaa), risteysalueita

(36) tai kevyen liikenteen väyliä (35) (kuva 11). Myös kauppojen lähiympäristö (34 mainintaa), suojatiet (28), puistot (20) ja torit (16) koetaan asuinalueilla turvattomiksi. Vähiten turvattomiksi paikoiksi mainittiin omilla asuinalueilla metsiä (2), rantoja (2) ja julkisen liikenteen pysäkkejä (3).

Kuva 11. Asuinalueiden turvattomien paikkojen tyypit (mainintojen määrä).

6.4. Paikkojen lähiympäristön maanpeite

Turvattomalta tuntuvien paikkojen (sekä koko kaupungissa että asuinalueilla) lähistön maanpeite on enimmäkseen päällystettyä, rakennettua aluetta (taulukko 6). Tämä ei ole yllättävää ottaen huomioon, kuinka paljon paikat keskittyvät kaupungin keskustaan. Kenties odotetusti asuinalueilla rakennetun ympäristön osuus on hieman pienempi (59,43 %) verrattuna koko kaupungin turvattomimpiin paikkoihin (65,16 %). Metsäisiä alueita, liikenteen alueita, peltoja ja kalliomaita on asuinalueiden aineistossa koko kaupungin aineistoa enemmän. Sen sijaan puistoja on enemmän Turun turvattomimpien paikkojen (6,19 %) ympäristössä kuin asuinalueiden turvattomien paikkojen ympärillä (3,43 %).

Taulukko 6. Maanpeite geokoodattujen pistemäisten aineistojen ympäristössä 50 m säteellä (Maanpeiteaineiston lähde: SYKE/osittain LUKE, MAVI, LIVI, DVV, EU, MML Maastotietokanta 01/2017).

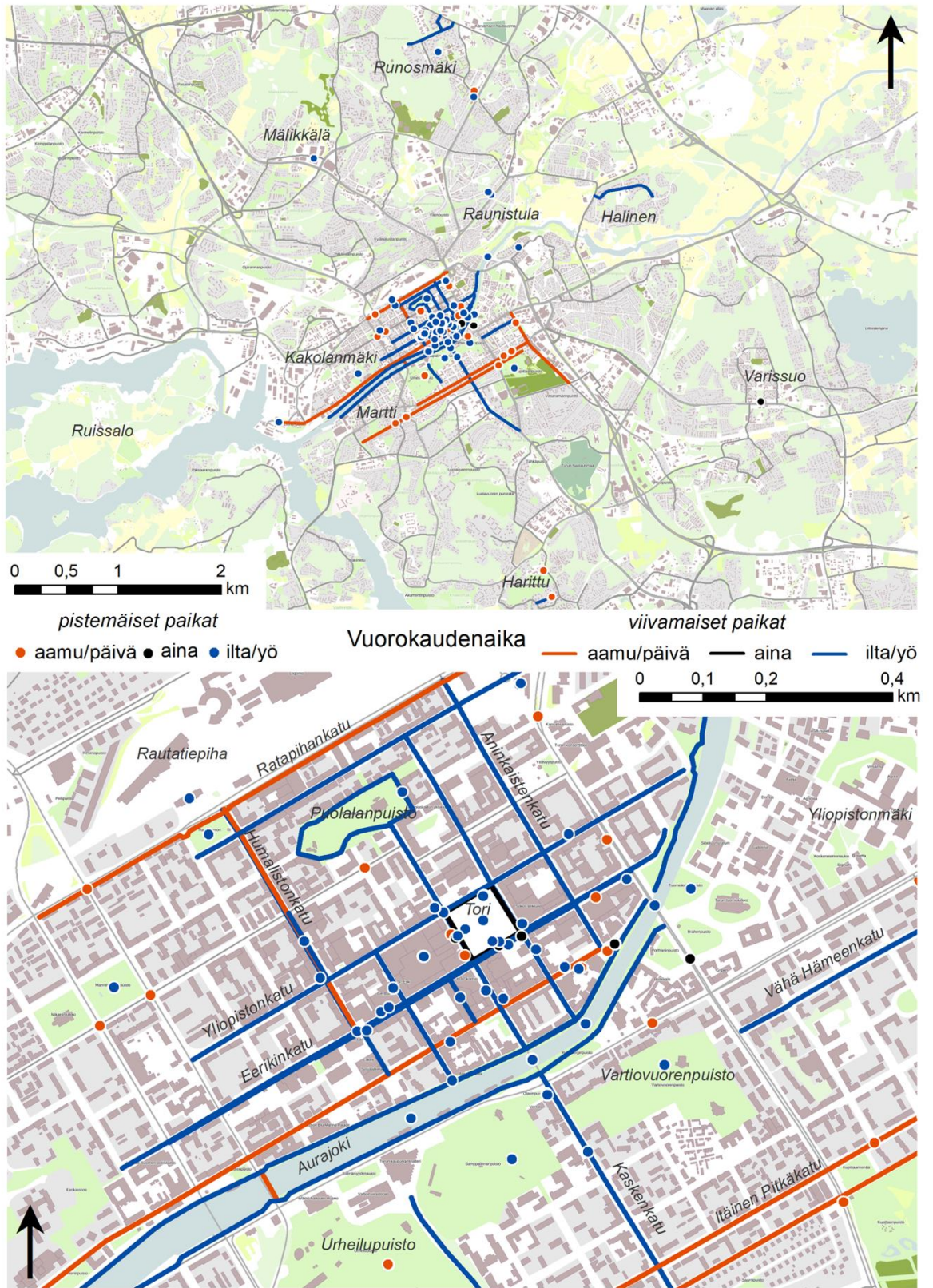
Maanpeite	Turun turvattomin paikka	Asuinalueen turvaton paikka
	%	%
<i>Puustoiset alueet/metsät</i>	4,90	12,17
<i>Vesialueet</i>	4,32	1,374
<i>Rakennetut alueet</i>	65,16	59,43
<i>Liikennealueet</i>	19,39	22,23
<i>Pellot</i>	0,04	1,193
<i>Puistot</i>	6,19	3,43
<i>Kalliomaat</i>	0	0,17
<i>Yhteensä</i>	100	100

6.5. Vuorokaudenajat ja ajankohta viikolla

Kysymyksessä koko kaupungin turvattomimmasta paikasta vastaajaa pyydettiin mahdollisimman tarkasti kuvailemaan paitsi paikka, myös siihen liittyvä vuorokaudenaika. Vajaaseen kolmasosaan (27,9 %, 176 eri paikkaa) paikoista liittyen vastaaja ei ollut määritellyt paikalle mitään tiettyä vuorokaudenaikaa, jolloin se tuntuu turvattomalta. Pieni osa (3,7 %, 23) paikoista koettiin turvattomina kaikkina vuorokaudenaikoina (kuva 12). Aamuisin tai päivisin 7,9 % (50) paikoista koettiin turvattomina, ja iltaisin tai öisin 60,5 % (381) paikoista. Paikkaan yhdistetyssä pelottavassa vuorokaudenajassa on havaittavissa vain pientä vaihtelua taustamuuttujien sukupuoli, iän, toimen, koulutustason tai asumismuodon suhteen eikä vuorokaudenajan ja muuttujien välillä ole tilastollista riippuvuutta.

Turun turvattomimmat paikat eri vuorokaudenaikoina

Kuva 12. Turun turvattomimmat paikat eri vuorokaudenaikoina. Kartalla ei esitetty kohteita, joiden turvatonta ajankohtaa ei ollut määritelty. Lisäksi ylemmästä kartasta on rajattu Moisiossa sijaitseva Kaharinkatu (tuntuu turvattomalta illalla tai yöllä) visualisointisyyistä.

Aamuisin ja päivisin turvattomuutta koetaan väylillä ja risteyksissä, joissa liikennemäärät ovat etenkin ruuhka-aikaan suuria (kuva 12). Tällaisia katuja ovat Linnankatu, Itäinen Pitkäkatu, Kupittaankatu, Ratapihankatu sekä Humalistonkatu ja osa näillä kaduilla sijaitsevista risteyksistä. Nämä turvattomuuden kokemukset koetaan yleensä arkena, työmatkoihin ja niistä johtuviin ruuhka-aikoihin liittyen, kuten tässä esimerkissä:

”Arkiaamu, klo 8 ruuhka, Kuninkaankartanonkadun, Askaistenkadun ja Kupittaankadun iso risteys. Kupittaankadun ylittävillä autoilijoilla on huono näkyvyys, harvoin pääsevät ylittämään tien. Suojateilla paljon lapsia, päiväkotikäisiä, koululaisia.” Mies, 20-29 vuotta, työelämässä (vastauksen kirjoitusasu muokattu)

Toisaalta osa päivällä koetusta turvattomuudesta liittyy myös havaittuun häiriökäyttäytymiseen ja päihtyneisiin ihmisiin esimerkiksi pääkirjaston sekä Kauppatorin lähiympäristössä.

Ilta- ja yöaikaan kokemukset turvattomuudesta koetaan pitkälti ydinkeskustassa Kauppatorin ympäristössä eri sijainneissa, Aurajokirannassa sekä keskustan puistoissa (kuva 12). Baarien ja yökerhojen edustat, pankkiautomaatit, taksijono, grillijonot ja keskustan kadut (esim. Eerikinkatu, Yliopistonkatu, Aurakatu, Kauppiaskatu, Aninkaistenkatu, Kaskenkatu sekä Läntinen Pitkäkatu) koetaan kaikki turvattomuuden tunteita herättävinä etenkin ilta- ja yöaikaan. Viikonloppuisin koettu turvattomuus keskittyy näihin samoihin paikkoihin, eli paikat tuntuvat erityisesti turvattomilta perjantai- ja lauantai-iltaisina. Aina turvattomalta tuntuvia paikkoja on hyvin vähän, ja ne keskittyvät ydinkeskustaan. Näitä ovat joidenkin vastaajien mielestä Kauppatori, toria ympäröivät kadut, suojatie Uudenmaankadulla sekä keskustan ulkopuolella Varissuon liikekeskus.

Turvattomalta tuntuviin vuorokaudenaikoihin liittyen mielenkiintoista vastauksissa on se, että jos vastaaja on kertonut paikan tuntuvalta turvattomalta päivällä, on hän todennäköisesti kertonut vastauksessaan myös syyn (liikenne tai muut ihmiset) siihen. Öisen vuorokaudenajan turvattomana kokemista ei ole vastaajien nähden ehkä tarvinnut erikseen selitellä, sillä harva on vastauksessaan maininnut syitä turvattomuuteen, jos hän on kertonut pimeän ajankohdan aiheuttavan pelkoa. Turvattomuuden tunteet illalla tai yöllä saattavat näyttäytyä vastaajille hyväksyttävimpinä verrattuna pelon kokemiseen päiväsaikaan.

Kauppatori erottui vastauksista selvästi ja sen takia tarkennan vielä tässä, milloin ja miksi torilla koettiin turvattomuutta. Kauppatorin turvattomimmaksi maininneista vastaajista lähes neljäsosa (24 %) ei määritellyt tarkemmin tarkoittamaansa ajankohtaa, pieni osa

(3 %) vastasi torin olevan aina turvaton. Ilta- ja yöaikaan syiksi turvattomuudelle Kauppatorilla mainittiin useimmiten humalaiset ihmiset ja näiden aiheuttama häiriö. Lisäksi yksittäisille vastaajille turvattomuutta iltaisin ja öisin torilla aiheuttavat ”epämääräiset jengit”, miesten tekemän häirinnän uhka, väkivaltarikoksen uhka, ”muualta tulleet ”juhlijat””, sekä muu häiriökäyttäytyminen. Aamulla ja päivällä Kauppatorin kokee turvattomaksi huomattavasti pienempi määrä vastaajia (4 %), ja syiksi turvattomuudelle kerrotaan torin laitamilla liikkuvat linja-autot, liikenneruuhkat pyöräilijän näkökulmasta sekä ”kerjäläiset”. Syitä turvattomuudelle, joita vastaajat eivät ole ajallisesti tarkemmin eritelleet, ovat torilla ”ulkomaalaiset”, torilla tehty puukotusisku sekä häiriökäyttäytyminen.

Vuorokaudenajan lisäksi osaan paikoista vastaaja kuvaili myös ajankohdan viikonpäiviin suhteutettuna. Kahteen kolmasosaan (68,4 %, 431) paikoista liittyen vastaaja ei eritellyt, oliko hänen mainitsemansa paikka turvaton arkena vai viikonloppuna ja pienen osaan (3,3 %, 21) paikoista liitettiin aina turvattomuus. Neljäsosassa (26,5 %, 167) paikoista turvattomuus yhdistyi nimenomaan viikonloppuun ja arkeen vain harvoin (1,7 %, 11). Miehet kokevat viikonloput hieman useammin turvattomina kuin naiset, ja alle 39-vuotiaat kertovat kokevansa turvattomuutta myös arkisin, kun taas muut ikäryhmät kokevat sitä lähinnä viikonloppuisin. Myös alemman korkeakoulututkinnon ylimpänä koulutuksenaan kokevat arkipäivät ajankohtana muihin koulutustasoihin verrattuna enemmän turvattomina. Lisäksi turvattomuuden kokemuksen ajankohta viikonpäiviin verrattuna vaikuttaa riippuvan asumismuodosta: omistusasunnossa asuvat vastaavat vuokralla asuvia useammin viikonloput turvattomiksi, kun taas vuokralla asuessa turvattomuutta koetaan useammin ”aina” sekä arkisin ($\chi^2(2) = 11,081$; $p = 0,004$).

Yhteenvetona kysymyksen tuloksissa suurin osa koki mainitsemansa paikan turvattomana iltaisin tai öiseen aikaan ja viikonloppuna. On kuitenkin huomioitava myös niiden vastaajien suuri osuus, jotka eivät ajankohtaa tarkemmin määritelleet. Kysymyksessä ei pyydetty erittelemään syitä turvattomuuden tunteelle, mutta osa vastaajista on silti nimennyt niitä paikan ja ajankohdan lisäksi. Vastauksissa kerrotaan mm. päihteidenkäyttäjien, humalaisten ihmisten, liikenteen ruuhka-aikojen, autoilijoiden ajotavan, toisten ihmisten tekemän häirinnän sekä erilaisten rikosten uhan aiheuttavan turvattomuutta.

6.6. Syitä turvattomuuteen

6.6.1. Syiden ja taustamuuttujien yhteyksiä

Asuinalueiden turvattomista paikoista kertoessaan moni vastaajista kertoi myös syyn sille, miksi kyseinen paikka tuntuu turvattomalta. Tässä osiossa on esitetty geokoodattuihin sijainteihin liittyvät teemoitellut turvattomuutta aiheuttavat syyt (liite 3). Kaiken kaikkiaan 215 eri vastaajaa kertoi syyn turvattomuudelle, ja syitä tarkastellaan paikkoihin liitettynä.

Useat eri syyt aiheuttivat vastaajille turvattomuutta, mutta suurin osa niistä liittyi muihin ihmisiin ja näiden toimintaan. Eniten turvattomuutta näissä paikoissa vastaajille aiheuttivat liikenne (50,3 % paikoista) ja eri ihmisryhmien käyttäytyminen (40,4 % paikoista) (taulukko 7). Kaupungin infrastruktuuriin liittyvät tekijät aiheuttivat turvattomuutta vain pienessä osassa paikkoja (7,1 %). Muutama paikkaan (7) liittyen vastaaja ei ollut määritellyt pyynnöstä huolimatta syytä turvattomuudelle.

Taulukko 7. Turvattomuuden syiden jakauma asuinalueita koskevassa aineistossa.

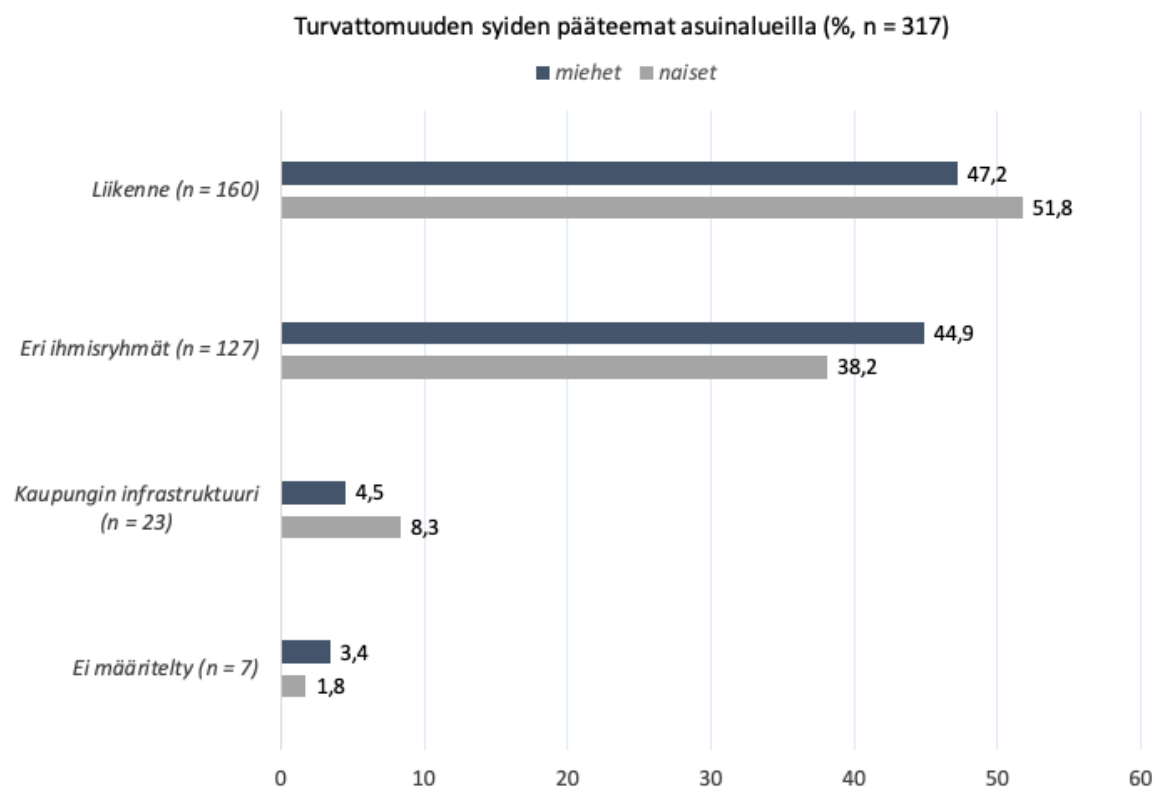
Syy turvattomuuteen	Mainintojen määrä	%
<i>Ei määritely</i>	7	2,2
<i>Eri ihmisryhmät</i>	130	40,4
<i>Kaupungin infrastruktuuri</i>	23	7,1
<i>Liikenne</i>	162	50,3
<i>Yhteensä</i>	322	100

Syiden teemojen jakauman lisäksi tarkastelen vastaajien taustamuuttujia⁸. Perusoletuksena on, että sillä, onko vastaaja esimerkiksi nainen tai mies, tai työelämässä tai sen ulkopuolella, ei olisi vaikutusta siihen, mikä hänelle asuinalueellaan aiheuttaa turvattomuutta. Jakauma olisi siis tasainen perusjoukkoon verrattaessa. Haastan tätä hypoteesia tilastollisella Khiin neliö -testillä. Syyt turvattomuuteen aiheuttivat pelon ja huolen tunteita vastaajissa melko tasaisesti sukupuolesta riippumatta (kuva 13).

⁸ Taustamuuttujien tarkastelusta on poistettu Khiin neliö -testin käyttöedellytysten vuoksi luokkia kuten kysymykseen sukupuolesta mahdollinen vastausvaihtoehto "en halua vastata". Tästä johtuu kuvassa 13 esitetty pienempi n : 5 vastaajaa ei halunnut kertoa sukupuoltaan. Samasta syystä n vaihtelee hieman myös tulevissa taulukoissa (8 ja 9).

Eniten turvattomuutta asuinalueilla aiheuttivat liikenteeseen liittyvät seikat, jotka mainitsivat syyksi lähes puolet miehistä ja hieman yli puolet naisista (kuva 13). Toinen paljon turvattomuutta aiheuttanut syy oli eri ihmisryhmät, jotka aiheuttivat miehille (44,9 %) hieman enemmän turvattomuutta kuin naisille (38,2 %). Naisille puolestaan kaupungin infrastruktuuriin liittyvät seikat (alaluokkia katulamppujen puuttuminen, villiintynyt kasvillisuus ja yleinen epäsiisteys) aiheuttivat enemmän turvattomuutta kuin miehille. Vaikka turvattomuuden syissä on havaittavissa sukupuolittain pieniä eroavaisuuksia, sukupuolen ja pelon syyn välillä ei kuitenkaan ole tilastollisesti merkitsevää riippuvuutta ($\chi^2(2) = 2,300$; $p = 0,317$) (liite 7).

Kuva 13. Turvattomuuden syiden teemat ja niiden mainintojen määrät sukupuolittain prosentteina.

Koulutustasolla (peruskoulu/ammattikoulu/ylioppilas; alempi korkeakoulututkinto; ylempi korkeakoulututkinto/tohtorintutkinto) tai toimella (töissä; työelämän ulkopuolella) ei ole tilastollisesti merkitsevää yhteyttä turvattomuuden aiheuttajaan (koulutus: $\chi^2(2) = 1,685$; $p = 0,739$; toimi: $\chi^2(2) = 0,720$; $p = 0,698$). Näiden muuttujien jakaumat pelon syyn suhteen ovat melko tasaisia (liite 7). Sen sijaan sekä iän että asumismuodon suhteen on havaittavissa selkeitä eroja (taulukot 8 ja 9). Liikenne aiheuttaa kaikille ikäryhmille turvattomuutta, mutta selkeästi eniten 60 täyttäneille (69,4 %) (taulukko 8).

Lisäksi eri ihmisryhmät aiheuttavat sekä alle 40-vuotiaille että 40-59 -vuotiaille lähes kaksinkertaisesti enemmän turvattomuutta kuin vanhimmalle ikäryhmälle.

Myös omistusasunnossa asuville liikenne on suurin syy turvattomuuteen omalla asuinalueella (55,4 %), kun taas vuokra-asunnossa asuville eniten turvattomuutta aiheuttavat eri ihmisryhmät (53,6 %) (taulukko 9). Omistusasunnossa asuvista reilu kolmasosa (36,8 %) kokee turvattomuutta eri ihmisryhmien takia ja vuokralla asuvista 40,5 %. Kaupungin infrastruktuuri ei aiheuta asuinalueilla eri tavoin asuville pelkoa eri tavoin. Sekä iällä ($\chi^2(2) = 9,814$; $p = 0,044$) että asumismuodolla ($\chi^2(2) = 7,157$; $p = 0,028$) vaikuttaa olevan tilastollisesti merkitsevää riippuvuutta pelon syyhyn.

Taulukko 8. Iän ja turvattomuuden syyn yhteyksiä.

	Ikä					
	<i>39 tai alle</i>		<i>40-59</i>		<i>60 tai yli</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Eri ihmisryhmät (n=127)</i>	48	43,2%	68	45,3%	11	22,4%
<i>Kaupungin infrastruktuuri (n=23)</i>	6	5,4%	13	8,7%	4	8,2%
<i>Liikenne (n=160)</i>	57	51,4%	69	46,0%	34	69,4%
<i>Yhteensä (n=310)</i>	111	100 %	150	100 %	49	100 %

Taulukko 9. Asumismuodon ja turvattomuuden syyn yhteyksiä.

	Asumismuoto			
	<i>Omistusasunto</i>		<i>Vuokra-asunto</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Eri ihmisryhmät (n=130)</i>	85	36,8 %	45	53,6 %
<i>Kaupungin infrastruktuuri (n=23)</i>	18	7,8 %	5	6,0 %
<i>Liikenne (n=162)</i>	128	55,4 %	34	40,5 %
<i>Yhteensä (n=315)</i>	231	100 %	84	100,1%

Tarkastelen seuraavissa osioissa turvattomuuden syitä, näiden paikkojen sijainteja sekä vastaajien taustamuuttujien jakaumia järjestyksessä eniten pelkoa aiheuttavista tekijöistä vähiten sitä aiheuttaviin. Kaikkiin turvattomuuden syihin liittyen paikkoja on niin

paljon, että en pysty tarkastelemaan jokaista paikkaa erikseen. Tästä johtuen vain osa paikoista on nostettu esimerkiksi, ja olen pyrkinyt nostamaan paikkoja ja lainauksia vastauksista mahdollisimman monelta asuinalueelta ympäri Turkuu.

Turvattomuuden syyt ovat pääteemoja laajempia, ja kaikki teemat sisältävät useampia alaluokkia. Alaluokat ovat paikoittain keskenään melko erilaisia, eikä niitä ole järkevää yhdistellä erityisen paljon. Paikoittain luokkien frekvenssit jäävät niin pieneksi, ettei tilastollinen testaaminen onnistu. Tästä syystä pääteemojen sisäisten luokkien jakaumia tarkastellaan vain osuuksina suhteessa taustamuuttujiin ja vain niiden taustamuuttujien osalta, joissa on havaittavissa selkeitä eroja turvattomuuden syiden suhteen.

6.6.2. Liikenne

Liikenne aiheuttaa turvattomuutta paitsi autoteillä ja kevyeen liikenteen väylillä, myös niillä paikoilla missä jalankulkijat ylittävät teitä eli suojateillä ja risteysalueilla (kuva 14, osa B). Kaupunkikeskustan ja asuinalueiden suuret, paljon liikennettä keräävät kadut (esim. Kukolantie, Uudenmaantie sekä Kuninkojantie) koetaan turvattomina. Eniten turvattomuutta aiheuttaa autoilijoiden toiminta (95 mainintaa), mutta myös liikennejärjestelyihin liittyvät seikat (56), pyöräilijät (4) ja mopoilijat tai mopoautoilijat (7) aiheuttavat paikoin turvattomuutta.

Asuinalueiden turvattomat paikat -aineistossa 80 pistemäistä kohdetta liittyy liikenteen aiheuttamaan turvattomuuteen. Kohteiden joukossa on pääosin risteysalueita, suojateitä, siltoja sekä kauppojen ja koulujen lähiympäristöjä. Aikavälillä alkuvuodesta 2016 syysyyn 2018 35 eri turvattoman paikan lähiympäristössä on tapahtunut yksi tai useampi onnettomuus (kuva 14, osa A). Tämä on 43,8 % kaikista liikenteen takia turvattomista pistemäisistä paikoista. Eniten liikenneonnettomuuksia on tapahtunut Kaskenkatu–Kunnallissairaalantie -sekä Hämeentie–Tammitie -risteyksissä, kummassakin 10 kappaletta tarkasteluaikana. Kyseistä Kaskenkatu–Kunnallissairaalantie -risteystä paikan nimennyt vastaaja oli kommentoinut vaaralliseksi kirjoittamalla ”*siellä tapahtuu paljon onnettomuuksia*”. Myös Puistokatu–Puutarhakatu -risteyksessä on tarkasteluaikana tapahtunut useita (8 kappaletta) onnettomuuksia. Uudenmaankadulla sijaitsevien kahden turvattomaksi koetun suojatien ympäristössä on tapahtunut useita onnettomuuksia (Vanhalla Suurtorilla 4 ja ST1-huoltoaseman vieressä Kupittaalla 5). Lisäksi Aninkaistenkatu–Eerikinkatu -, Ratapihankatu–Puistokatu- ja Kupittaankatu–Kaskenkatu -risteyksissä on kaikissa tapahtunut 4 onnettomuutta tarkasteluaikana.

Eniten vastaajille ovat aiheuttaneet turvattomuutta autoilijat esimerkiksi ajamalla ylinopeutta tai muuten holtittomasti sekä jättämällä noudattamatta liikennesääntöjä. Huolta koetaan oman itsen ja muiden, etenkin lasten, puolesta, kuten näissä esimerkeissä:

"Naantalin pikatiellä ajetaan päivittäin päin punaisia esim. Viherlassilan risteyksessä. En uskalla päästää lastani kulkemaan yksin kouluun." Nainen, 40–49 vuotta, työelämässä

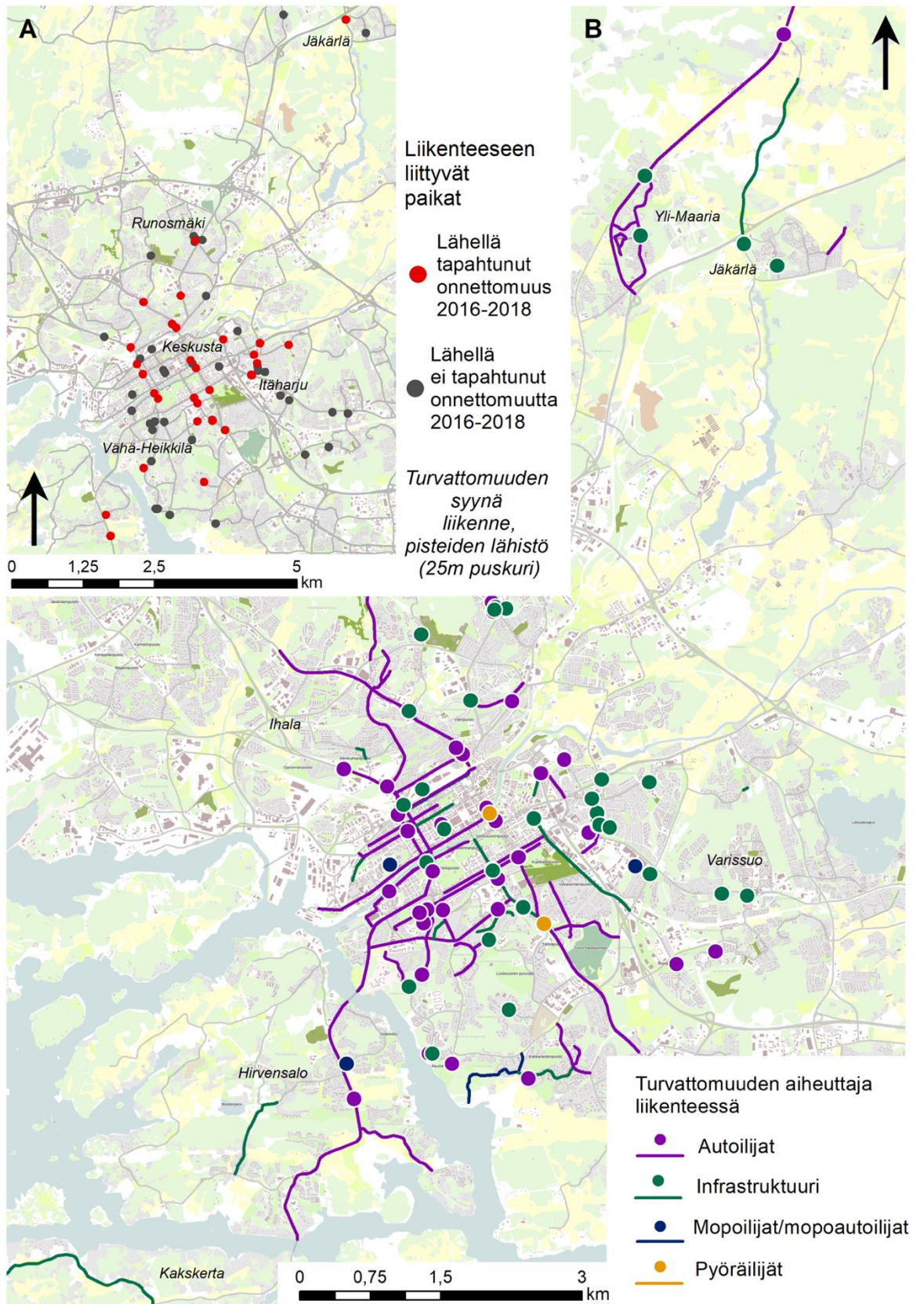
"Paattistentie ja uuden grillin risteys Kanervamäessä on äärimmäisen vaarallinen lapsille. Nopeusrajoituksia ei noudateta ja lapset jäävät bussista pois ja ylittävät Paattistentien suojatien kohdalta" Nainen, 30–39 vuotta, työelämässä

Autoilijoiden käytös huolestuttaa vastaajia pääosin jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden näkökulmasta. Tämä näkyy vastausten sanamuotojen lisäksi siinä, että riskin paikkoina nähdään etenkin suojatiet ja risteysalueet. Näillä alueilla syy turvattomuuteen voi olla autoilijoiden ajotavan lisäksi liikennejärjestelyissä ja infrastruktuurissa: tietyn suojatien eteen kaivattaisiin hidasteita tai korotusta; jollekin risteysalueelle on huono näkyvyys kiinteiden rakenteiden tai villiintyneen kasvillisuuden vuoksi; pyöräilijät ja jalankulkijat käyttävät paikoittain samoja kulkureittejä, mikä aiheuttaa vaaratilanteita. Liikenteen infrastruktuuriin liittyviä tekijöitä kuvataan useammin myös autoilijan näkökulmasta, kuten tässä esimerkissä:

"Kun Jösse Sakonkadulta (autoilijana) kääntyy Hintsa Knaapinkadulle suojatien viereinen "sähkökaapelilaatikko" estää näkyvyyden kevyen liikenteen väylälle" Nainen, 40–49 vuotta, työelämässä

Mopoilijat ja mopoautoilijat sekä pyöräilijät aiheuttavat harvemmalle vastaajalle turvattomuuden tunteita autoilijoihin ja liikennejärjestelyihin verrattuna. Kevyiden moottorikäyttöisten ajoneuvojen kuskit häiritsevät joitakin vastaajia liian suurilla tilannenopeuksilla, ja äänekkäällä huviajelulla parkkialueilla esimerkiksi K-Market Moikoisen pihassa, Kakolanmäellä sekä Mikkolanmäen kentällä Itäharjussa. Muutamalle vastaajalle myös pyöräilijöiden liian suuret tilannenopeudet ja liikennesääntöjen noudattamattomuus olivat aiheuttaneet turvattomuutta mm. Tuomiokirkkosillalla sekä Merimiehenkatu–Itäinen Rantakatu -risteyksessä.

Liikenteen takia turvattomalta tuntuvat paikat

Taustakartta: © OpenStreetMapin tekijät © Digiroad, Liikennevirasto 2020 (CC 4.0 BY)

Kuva 14. Liikenne synnä asuinalueen turvattomiin paikkoihin.

Turvattomuuden syynä liikenteeseen liittyvien seikkojen yleisyyteen voi osittain liittyä asuinalueen turvattomuutta koskevan kysymyksen sanamuoto. Kysymyksessä pyydettiin tarkentamaan, miksi kyseiset paikat tuntuvat turvattomilta tai *vaarallisilta*. Useissa vastauksissa liikenteestä syynä turvattomuuteen mainittiin nimenomaan tuo sana vaarallinen, kun taas muihin teemoihin liittyen viittauksia vaarallisuuteen ei ollut juuri lainkaan.

Liikenteeseen liittyvä syy turvattomuuteen ei näytä olevan yhteydessä vastaajan sukupuoleen, ikään tai koulutustasoon: autoilijat ja infrastruktuuriin liittyvät tekijät aiheuttavat tasaisesti kaikille turvattomuutta, kun taas mopoilijat ja pyöräilijät tekevät sitä vain harvalle. Asumismuodon ja toimen suhteen on havaittavissa suurempia eroja sen suhteen, kenelle esimerkiksi mopoilijat ja mopoautoilijat tai pyöräilijät aiheuttavat useammin turvattomuutta (vuokra-asujille sekä työelämän ulkopuolella oleville), mutta toisaalta kyseessä on niin pienet n-arvot, että johtopäätöksiä ei voi tehdä. Mopoilijat ja mopoautoilijat aiheuttivat turvattomuutta vain 7 paikassa, ja pyöräilijät neljässä, joten yksittäisten vastaajien mainitsemat syyt turvattomuuteen riittävät aiheuttamaan osuuskien jakaumaan suurelta vaikuttavia eroja.

6.6.3. Eri ihmisryhmät

Eri ihmisryhmät aiheuttavat liikenteen tapaan turvattomuutta ympäri kaupunkia useilla alueilla (kuva 15). Selkeästi eniten vastaajille turvattomuutta aiheuttavat päihteidenkäyttäjät (86 paikkoihin liittyvää mainintaa). Myös nuoret (17), epämääräiset ihmiset (15, viittaukset esim. "laitapuolen kulkijoihin"), maahanmuuttajat (8), ihmisten puuttuminen (3) sekä poliisin valvonnan puuttuminen (1) aiheuttavat vastaajille pelon ja huolen tunteita. Kaksi viimeistä luokkaa ovat saaneet vain vähän mainintoja, mutta syyt eroavat niin paljon muista syistä, että niiden on oltava omina luokkinaan. Kuvassa 15 on esitetty kuhunkin paikkaan liittyen se syy, jota on mainittu eniten. Esimerkiksi Aurajokirannassa vastaajille turvattomuuden tunteita aiheuttavat epämääräiset ihmiset, päihteidenkäyttäjät sekä poliisin valvonnan puuttuminen, mutta epämääräisiin ihmisiin liittyviä syitä oli jokirantaa koskien eniten, joten se on esitetty kartalla.

Eri ihmisryhmien aiheuttamassa turvattomuudessa on havaittavissa tilallisia eroja (kuva 15). Esimerkiksi päihteidenkäyttäjät aiheuttavat turvattomuutta sekä ydinkeskustassa, että asuinalueilla. Päihteidenkäyttäjien kerrotaan joskus käyttäytyvän häiritsevästi, mutta useammin kerrotaan vain "*juoppojen*" tai "*narkkien*" näkemisestä. Ydinkeskustassa

päihteiden käyttö aiheuttaa turvattomuutta esimerkiksi Kauppatorilla, kävelykadulla, Vähätorilla ja kaupunginkirjastossa sekä puistoissa (Mannerheimipuisto, Rautatiepuisto, Urheilupuisto, Tuomiokirkkopuisto). Moni vastaaja kokee myös jokirannan länsipuolen kävelyreitit Tuomiokirkkosillalta Tuomaansillalle ja siitä Koroisille päin sekä Sillankorvan ensisuojan ympäristön turvattomaksi päihteidenkäyttäjien näkemisen takia. Lähiöissä päihteidenkäyttäjät puolestaan aiheuttavat turvattomuutta kauppojen lähiympäristössä ympäri Turkuja, mm. K-Supermarket Hirvensalon, Haritun ostoskeskuksen, K-Market Vasaramäen, Lausteen ostoskeskuksen, Varissuon liikekeskuksen, Itäharjun Alkon, K-Citymarket Kupittaaan, K-Market Vähä-Heikkilän, K-Supermarket Runosmäen, K-Market Hepokullan, K-Market Härkämäen, K-Market Pernon ja K-Market Kanslerintien lähistöllä. Päihteidenkäyttäjien koetaan aiheuttavan turvattomuutta myös paikallisten juomaravintoloiden yhteydessä.

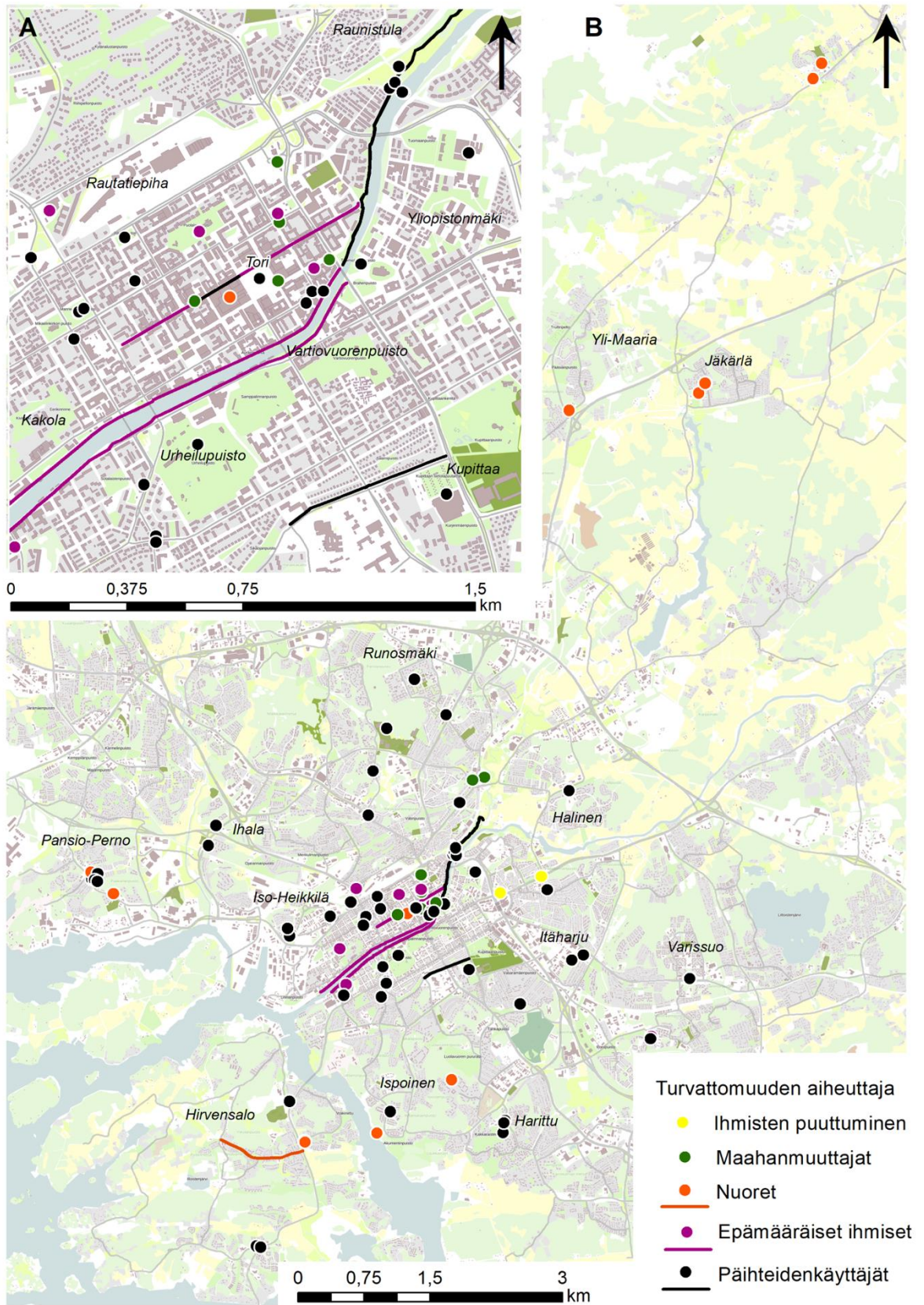
Nuoret ovat vastaajien mielestä häiritseviä pääosin lähiöissä, ja he kokoontuvat siellä usein koulujen tai päiväkotien pihoidella, kuten Paattisten koulun ja päiväkodin pihoidella sekä Pernon ja Ilpoisten koulujen pihoidella. Vastaajien mielestä nuoret tekevät koulujen pihoidella ilkeästä ja metelöivät. Mopoilijanuoret puolestaan rikkovat liikennesääntöjä ajaessaan esim. K-market Moikoisen pihassa, Kakolanmäellä sekä Mikkolanmäen kentällä. Harva vastaaja yhdistää päihteidenkäyttöä suoraan nuoriin, mutta muutama kertoo myös ”ryypäävistä” nuorisoporukoista (esim. Jäkäränaukiolla).

”Epämääräisiksi ihmisiksi” nimeämäni ryhmä aiheuttaa vastaajille turvattomuutta käytännössä samoissa paikoissa kuin päihteidenkäyttäjät, eli kauppojen (esim. Laivurikadun Sale, Eerikinkadun Lidl, K-Market Moikoinen, ABC Koulukatu) sekä puistojen (Puolalanpuisto) ja torien (Puutori) läheisyydessä. Epämääräiset ihmiset koettiin häiritsevinä myös Aurajokirannassa sekä Yliopistonkadulla. Ryhmää yhdistää se, että henkilöiden kerrotaan käyttäytyvän häiritsevästi, mutta heitä ei suoraan vastauksessa liitetä päihteisiin.

Loput ryhmät saivat vain vähän mainintoja syinä koettuihin turvattomuuden tunteisiin. Maahanmuuttajat aiheuttivat vastaajille turvattomuutta Varissuon liikekeskuksessa, keskustan pankkiautomaateilla sekä Tampereentien ruokakauppojen (Prisma, Lidl) ympäristössä. Ihmisten puuttuminen häiritseviä vastaajia Hämeentien alikuluissa sekä Kauppatorilla. Poliisin valvonnan puuttuminen, kuten aikaisemmin todettua, huoletti erästä vastaajaa Aurajokirannassa.

Eri ihmisryhmien takia turvattomalta tuntuvat paikat

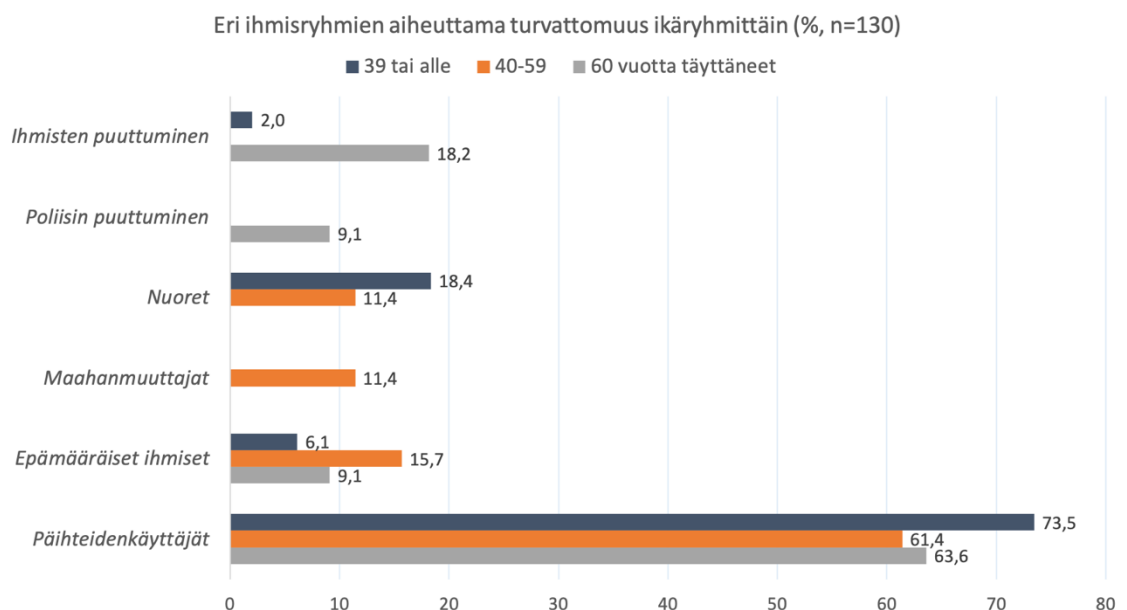
Taustakartta: © OpenStreetMapin tekijät © Digiroad, Liikennevirasto 2020 (CC 4.0 BY)

Kuva 15. Eri ihmisryhmien takia turvattomilta tuntuvat paikat asuinalueilla.

Eniten turvattomuutta aiheuttava ihmisryhmä vaikutti osittain riippuvan vastaajan taustamuuttujista. Eniten kaikille ikäluokille turvattomuutta aiheuttavat pääteeman sisällä päihteidenkäyttäjät (kuva 16). Alle 40-vuotiaille päihteidenkäyttäjien lisäksi turvattomuutta aiheuttavat lähinnä nuorten ihmisten näkeminen. Myös 40–59-vuotiaille päihteidenkäyttäjät aiheuttavat eniten turvattomuutta, mutta heille sitä tuo myös epämääräisten ihmisten sekä nuorten näkeminen. Lisäksi tämä ikäryhmä kertoi ainoana tuntevansa turvattomuutta maahanmuuttajia nähdessään. Iäkkäimmälle ryhmälle, 60 vuotta täyttäneille, päihteidenkäyttäjien lisäksi turvattoman olon tuovat ihmisten puuttuminen, poliisin valvonnan puuttuminen sekä epämääräiset ihmiset. Poliisin valvonnan puuttuminen ei häirinnyt mitään muuta ikäluokkaa, mutta on huomioitava, että 60 vuotta täyttäneiden osuus tämän pääteeman vastaajissa on pieni (vain 8,5 % vrt. 40–59-vuotiaat 53,8 %), ja jo yhden vastaajan mielipide riitti tähän osuuteen.

Muiden taustamuuttujien suhteen on myös havaittavissa vaihtelua, vaikka päihteidenkäyttäjän koetaan selkeästi eniten turvattomuutta aiheuttavina. Eroja syntyykin vähemmän mainintoja saaneita ihmisryhmiä koskien: esimerkiksi nuoret ovat selkeästi pelottavampia naisille, omistusasujille ja perus- tai keskikoulun tai vastaavan koulutuksen korkeimpana koulutuksenaan käyneille. Sen sijaan maahanmuuttajat pelottaviksi kokevat ovat useammin miehiä ja vuokralla asuvia, mutta myös perus- tai keskikoulun käyneitä. Epämääräiset ihmiset puolestaan aiheuttavat turvattomuutta etenkin ylemmän korkeakoulututkinnon tai tohtorintutkinnon suorittaneissa.

Kuva 16. Eri ihmisryhmät -pääteeman alaluokat ikäryhmittäin suhteessa oman ikäryhmänsä vastauksiin.

6.6.4. Kaupungin infrastruktuuri

Vähemmistö paikoista (7,1 %, 23/322) tuntui turvattomalta kaupungin infrastruktuuriin liittyvien seikkojen takia. Nämä seikat liittyivät ensisijaisesti kaupunkiympäristöön ja välillisesti ihmisten toimintaan: turvattomuutta aiheuttivat katulamppujen puuttuminen tai niiden riittämättömyys valaisussa (10 mainintaa), villiintyneeksi päässyt kasvillisuus (10) sekä ihmistoiminnan aiheuttama yleinen epäsiisteys (3), esimerkiksi roskaaminen. Kaupungin infrastruktuuriin liittyvien seikkojen takia turvattomalta tuntuja paikkoja sijaitsee sekä kaupungin keskustassa, että asuinalueilla (kuva 17).

Eri ympäristöön liittyvät tekijät vaikuttavat aiheuttavan turvattomuutta eri osissa kaupunkia: riittämätöntä katuvalaistusta kommentoitiin suurimmaksi osaksi keskustan alueella, villiintynyt kasvillisuus häiritsi sekä keskustassa että lähiöissä ja yleinen epäsiisteys häiritsi vain lähiöissä (kuva 17). Riittämätön valaistus häiritsi etenkin puistoissa: Urheilupuisto mainittiin kaksi kertaa ja Tuomiokirkkopuisto, Puolalanpuisto, Kupittaaapuisto sekä Mannerheimipuisto kaikki kerran turvattomina johtuen pimeydestä. Riittämättömän valaistuksen nähtiin vastauksissa liittyvän puistojen käyttömukavuuteen etenkin iltaisina, ja pimeyden nähtiin houkuttelevan epämääräistä toimintaa kuten huumekauppaa ja sanallisen tai fyysisen häirinnän uhkaa. Pimeys häiritsi vastaajia myös Puistokadun varrella olevassa rautatien alittavassa tunnelissa sekä Rostockinkadulla, jossa kasvillisuus peitti olemassa olevan lampun ja esti näin valaistuksen. Pistemäisten paikkojen lisäksi pimeys aiheutti turvattomuutta Yli-Maariassa Isosuontien kevyenliikenteenväylällä ja Pääsiäispuiston läpi kulkevalla reitillä, jota moni käyttää työ- tai koulumatkallaan.

Villiintynyt kasvillisuus aiheutti turvattomuutta etenkin autoteillä ja kevyen liikenteen väylillä sekä risteysalueilla. Ylikasvanut tai huonosti sijoitettu kasvillisuus joko hankaloittaa kulkua kevyenliikenteenväylillä tai estää näkyvyyttä risteyksissä kuten tässä esimerkissä:

”Moni risteyspaikoista on asuinalueellani sellainen, että on erittäin vaikeaa nähdä risteävää liikennettä. Esim. kun Dominankujalta kääntyy Mittumaarintielle, ei pensasaitojen vuoksi meinaa nähdä mitään.” Nainen, 30–39 vuotta, työelämässä

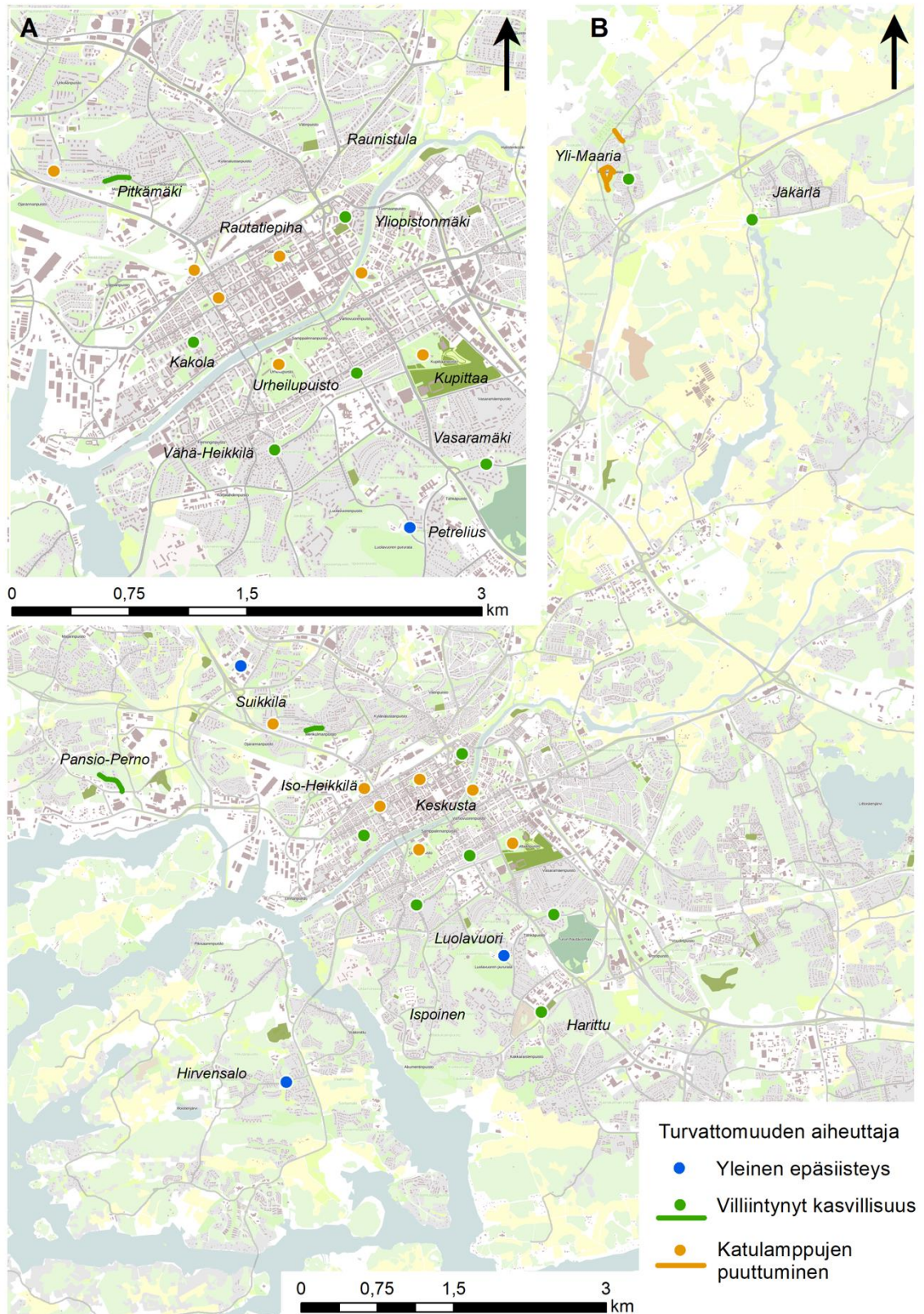
Myös Rakuunatie–Hautausmaantie -, Kaskenkatu–Kupittaaankatu - ja Askaistentie–Kunnallissairaalanatie -risteykset koetaan turvattomina kasvillisuuden estäessä näkyvyyttä risteäville väylille. Lisäksi rautatien alikulku Jäkärlässä ja K-Market

Verkahovin edustan suojatie koetaan turvattomina kasvillisuudesta johtuvan heikon näkyvyyden vuoksi. Eräälle vastaajalle Porth Arthurissa Kakolanmäen juurella sijaitsevan tyhjän tontin villiintyneeksi päässyt kasvillisuus aiheuttaa turvattomuutta johtuen sen mahdollisesta houkuttelevuudesta epämääräiseen toimintaan.

Yleinen epäsiisteys häiritsi vain kolmea vastaajaa kolmessa eri paikassa: Puimalantiellä ja Kukolantiellä alikulkutunneleissa sekä Mälikkälän entisellä teollisuusalueella. Vastauksissa epäsiisteys yhdistettiin ”rappioon” ja esimerkiksi Kukolantien alikulku näyttäytyi vanhemman mukaan lapsille niin pelottavana, että he mieluummin koulumatkallaan ylittävät vilkkaan tien kuin käyttävät lähtökohtaisesti turvallisempaa alikulku.

Kaupungin infrastruktuuriin turvattomuuden aiheuttajana liittyviin tekijöihin paikoissa ja vastaajien taustamuuttujiin liittyen täytyy huomioida pääteeman ylipäätään saama vähäinen määrä mainintoja. Vain 23 eri paikkaan liitettiin katulamppujen puuttuminen, villiintynyt kasvillisuus tai epäsiisteys syynä turvattomuuteen, joten pienet vaihtelut taustamuuttujissa voivat johtaa suurelta vaikuttaviin eroihin tarkastelussa. Tulosten perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että miehille katulamppujen puuttuminen ei aiheuta yhtä paljon turvattomuutta kuin naisille, ja heille näköesteenä oleva villiintynyt kasvillisuus on useammin syy turvattomuuteen kuin naisilla. Ikäryhmistä huolta tai turvattomuutta kaupungin infrastruktuuriin liittyvät tekijät aiheuttivat eniten 40-60 -vuotiaille, ja ikäryhmien sisäiset erot ympäristöön liittyvän alaluokan suhteen ovat pieniä. Kaupungin infrastruktuuriin tekijät vaikuttavat myös aiheuttavan enemmän turvattomuutta työelämässä oleville sekä omistusasunnossa asuville verrattuna työelämän ulkopuolella oleviin ja vuokralla asuviin. Myös koulutustason suhteen on havaittavissa pientä hajontaa: perus- tai kansakoulun tai vastaavan koulutuksen käyneille villiintynyt kasvillisuus sekä yleinen epäsiisteys aiheuttavat useammin turvattomuutta kuin katulamppujen puuttuminen. Ylemmän korkeakoulututkinnon tai tohtorintutkinnon suorittaneille katulamppujen puuttuminen puolestaan on useimmiten syy pelkoon, kun taas tätä ryhmää esimerkiksi ympäristön epäsiisteys ei saa huolestumaan.

Kaupungin infrastruktuurin takia turvattomalta tuntuvat paikat

Taustakartta: © OpenStreetMapin tekijät © Digiroad, Liikennevirasto 2020 (CC 4.0 BY)

Kuva 17. Kaupungin infrastruktuurin takia turvattomilta tuntuvat paikat asuinalueilla

6.7. Tuloksia mahdollisesti selittäviä tekijöitä

Seuraavaksi pohdin lyhyesti muutamia vastauksista selvinneitä tuloksia mahdollisesti selittäviä tekijöitä, joita aineistoista nousee esiin. Tätä seuraavassa keskusteluosiossa vertailen tuloksia muihin tutkimustuloksiin ja yhdistän niitä tämän tutkimuksen ulkopuolisiin laajempiin teemoihin.

Kauppatorin saamaa ylivoimaista mainintamäärää Turun turvattomimpana paikkana selittää kenties osaltaan siellä vuonna 2017 tapahtunut puukotusisku, johon viitattiin suoraan kolmen eri vastaajan toimesta. Eräs vastaaja kommentoi esimerkiksi näin:

”Tori! Siellä tehty terroriteko vei minulta rakastamani torin. En ole montaa kertaa käynyt siellä tuon teon jälkeen. Minua alkaa aina ahdistamaan kun ajan auton invapaikalle, juuri siihen missä ensimmäinen uhri murhattiin. Toriostoksista menee ilo” Nainen, 60–75 vuotta, eläkeläinen (vastauksen kirjoitusasua muokattu)

Vaikka vain kolme vastaajaa kertoi pelkäävänsä Kauppatoria nimenomaan puukotusiskun takia, on tulosten perusteella hyvin mahdollista, että se kävi monen muunkin vastaajan mielessä, kun he pohtivat turvattomimmaksi kokemaansa paikkaa Turussa. Usealla vastaajalle Kauppatori näyttäytyy nimenomaan paikkana, johon yhdistettävät mielikuvat ja muistot eivät aina ole positiivisia. Vastauksia ohjaa toki myös negaation kautta tapahtuva kysymyksenasettelu.

Toisaalta Kauppatorin saamaa suurta mainintojen määrää vaikuttaa selittävän myös vastaajien pyrkimys vastata ”oikein” kysymykseen, eli he vaikuttavat arvailevan ”objektiivisesti” turvattominta paikkaa. Tämä näkyy vastausten sanavalinnoissa esimerkiksi seuraavissa kommentteissa:

”Kauppatorin tienoot perjantai-lauantai-iltaisina/öisin (lehtitietojen mukaan)” Nainen, yli 75 vuotta, eläkeläinen

”Kauppatorin tienoo pe-su välisinä öinä (täysin mututietoon perustuvaa arviota)” Mies, yli 75 vuotta, eläkeläinen

”Kauppatorin ympäristö yöaikaan todennäköisesti, vaikkakin itse tunnen oloni sielläkin pääasiassa turvalliseksi. Häiriköitä lähinnä humalaiset, joita helppo väistellä, kun pitää itse silmät avoinna.” Nainen, 30–39 vuotta, työelämässä

Vastaajat ovat siis ymmärtäneet kysymyksen eri tavalla kuin oli tarkoitus, sillä kysymyksessä haluttiin tietää nimenomaan kaupunkilaisten näkemyksiä siitä, mikä on

Turun turvattomin paikka (Voutilainen, suullinen tiedonanto, 15.11.2018). Kauppatori korostuu osaltaan siis sen takia, että vastaajat ovat halunneet vastata ”oikein”.

Asuinalueen turvattomina koetut paikat ja niiden sijainti eri asuinalueilla riippuu siitä, kuinka monta vastaajaa kultakin asuinalueelta on osallistunut kyselyyn ja kertonut paikan geokoodattavalla tarkkuudella. Eniten vastaajia kyseisessä aineistossa oli kaupungin keskustan, Porth Arthurin ja Kakolan alueilta (44), mutta myös Martin, Isoisten ja Vähä-Heikkilän alueilta (27) sekä lisäksi Kähärin ja Raunistulan (17) ja Halisten, Kuvuoren ja Nummenmäen (16) sekä Hirvensalon (15) alueilta. Luonnollisesti nämä alueet siis korostuvat aineistossa eri tavalla muihin alueisiin verrattuna, ja tästä johtuu myös asuinalueita koskevan aineiston korostuminen myös kaupungin keskustan alueella.

7. Keskustelu

7.1. Koetun turvattomuuden tila Turussa 2010-luvulla

Pelon ja turvattomuuden tunteet leikkaavat läpi yhteiskunnan yksilöstä yhteisöihin, ja riskiajattelu näkyy lähes kaikilla yhteiskunnan aloilla (Pain & Smith 2008). Pelon tunne vaikuttaa monin tavoin eri tasoilla: yksilön se voi saada rajoittamaan käytöstään ja tapansa käyttää kaupunkitilaa, yhteisöissä se voi mustamaalata pelkääviä tai pelättyjä ryhmiä. Pelko vaikuttaa siihen, miten koemme, näemme ja käytämme kaupunkitiloja (Koskela & Pain 2000) ja ihmisillä on erilaisia mahdollisuuksia liikkua tilassa (Massey 2008, siteerattu Seppänen & Väliverronen 2012: 62). Tutkimalla kaupunkitilaan kytkeytyvää pelkoa ja sen syitä sekä ajankohtia saadaan tietoa yksilöiden ja yhteisöjen jaetuista kokemuksista, joihin vaikuttavat ja jotka vaikuttavat yhteiskunnan tasolla siihen, millaisia tiloja on olemassa ja kenet sinne hyväksytään.

Tämän tutkimuksen tulosten perusteella on selvää, että turkulaiset kokevat paikoittain turvattomuuden, pelon, huolen sekä ahdistuksen tunteita julkisessa kaupunkitilassa liikkeessaan. Osa heistä myös reagoi näihin tunteisiin esimerkiksi välttämällä kyseisiä turvattomalta tuntuvia paikkoja. Painin (2000) määritelmää mukaillen turkulaisten voi siis väittää kokevan rikollisuuden pelkoa arkielämässään. Tunne-elämykset vaihtelevat vastausten perusteella lievemmistä vahvempiin, eivätkä ne vaikuta olevan vastaajilla jatkuvia vaan ne muuttuvat tilasta, ajasta sekä sosiaalisesta tilanteesta riippuen.

Tähän kappaleeseen olen tiivistänyt tutkimukseni tulokset, joiden avulla vastaan johdannossa esitettiin tutkimuskysymyksiin. Turvattomuuden kokeminen Turussa julkisessa kaupunkitilassa keskittyy kaupungin ydinkeskustaan. Siellä etenkin Kauppatori ja sen ympäristö, Aurajoen rantakadut, kävelykatu sekä suurten liikennemäärien autotiet koetaan erityisen turvattomiksi. Muilla asuinalueilla ja lähiöissä turvattomalta tuntuvia paikkoja ovat etenkin autotiet, risteysalueet, kevyen liikenteen väylät sekä kauppojen lähiympäristöt. Tulosten perusteella eniten turvattomuutta turkulaisille aiheuttavat liikenteeseen liittyvät tekijät, kuten autoilijoiden piittaamattomuus liikennesäännöistä ja ylinopeudet sekä eri ihmisryhmät, kuten päihtyneet ihmiset, nuoret ja epämääräiset ihmiset. Suurin osa kokee turvattomuutta pääosin ilta- tai yöaikaan, mutta liikenteeseen liittyvät turvattomuuden kokemukset koetaan aamu- ja iltapäivän ruuhka-aikoihin. Turvattomien paikkojen ympäristö koostuu pääosin rakennetusta alueesta sekä liikenteen alueista. Vastaajien henkilökohtaisissa ominaisuuksissa on havaittavissa useimmiten vain pientä vaihtelua turvattoman vuorokaudenajan tai syyn

suhteen, mutta taustamuuttujien ja valintojen välillä vaikuttaa löytyvän joitakin yhteyksiä tiettyihin teemoihin liittyen.

Käsittelen keskustelun muissa osioissa turvattomien paikkojen sijaintia ja erityisesti tuloksissa korostunutta Kauppatoria, turvattomia ajankohtia sekä syitä turvattomuuteen. Lopuksi yhdistän havaintoja osaksi laajempia kansainvälisiä trendejä. Vertailen tuloksiani muihin tutkimustuloksiin, ja siihen liittyen on huomioitava tutkimusten verrannollisuuden taso. Se kärsii rikollisuuden pelon alalla johtuen siitä, että vedettävät johtopäätökset voivat riippua aineiston keruun maasta (Collins 2016). Hyödynnän kansainvälisten tulosten lisäksi aikaisempia tutkimustuloksia Turusta ja Suomesta, mutta koska niitä on rajoitetusti, vertailen tuloksiani myös muualla tehtyihin tutkimuksiin. Tutkimukseni tuloksia on paljon ja ne liittyvät erilaisiin teemoihin, joten en käsittele aivan kaikkia tuloksia tässä keskusteluosiossa.

7.2. Paikkojen sijainti ja turvattomat ajankohdat

Tutkimuksessa turvattomaksi koetut paikat toistavat yleistä tutkimustulosta siitä, että kaupunkimaiset alueet koetaan yleisesti maaseutumaisia alueita turvattommaksi (Brunton-Smith & Jackson 2012: 59; Kekki & Mankkinen 2016: 37). Koko Turkua koskeva aineisto, jossa vastaajat määrittelivät kaupungin turvattomimman paikan, keskittyy hieman toista, omaa asuinalueetta koskevaa aineistoa enemmän kaupungin keskustaan. Turun turvattomin paikka on siis useammin kaupungin keskustassa kuin keskustan ulkopuolella. Tämä ei kuitenkaan vahvista suoraan Ceccaton (2012) väitettä siitä, että oma asuinalue koetaan usein muita alueita turvallisempaan. Keskustassa asuvien mielestä kaupungin turvattomimpia paikkoja on nimenomaan keskustassa, eli heidän omalla asuinalueellaan ja keskustan ulkopuolella olevat kaupungin turvattomimmaksi koetut paikat ovat pääsääntöisesti vastaajan omalla asuinalueella. Toisaalta niitä, joiden mielestä Kauppatori tai muu keskustan kohde on kaupungin turvattomin paikka, on kaikkialta kaupungista, mikä puolestaan vahvistaisi Ceccaton (2012) väitettä.

Kauppatori ympäristöineen näyttäytyi erityisen turvattomalta tuntuvana myös Vahanteen (2008: 23) tutkimuksessa, ja myös hänen tutkimuksessaan pelkoa torilla koettiin erityisesti viikonloppuisin sekä pimeään aikaan. Toisin kuin tutkimuksessani, hänen vastaajistaan vain muutama koki Kauppatorin turvattomaksi myös päivisin. Vahanteen (2008) tuloksissa syiksi turvattomuuteen torilla kerrottiin yökerhojen ja grillien läheisyys

sekä näissä asioivat mahdollisesti humaltuneet ihmiset ja nuoriso. Tutkimuksessani itse tori ei näyttäytynyt turvattomana nuorison takia, mutta vieressä sijaitseva Hansa-ostoskeskus koettiin kuitenkin turvattomana heidän takiaan. Päihtyneet ihmiset aiheuttavat kymmenen vuoden jälkeenkin turvattomuuden tunteita torilla. Kauppatorin kokeminen turvattomana saattaa yhdistyä siellä asioivien ihmisten lisäksi tilan luonteeseen: avoimet tilat aiheuttavat useiden tutkimusten mukaan monille pelon tunteita (esim. Valentine 1990).

Kauppatorin saamaan suurten mainintojen määrään vaikuttavat luultavasti osaltaan sekä aiemmin käsitellyt halu vastata ”oikein” että vuonna 2017 tehty puukotusisku. Turussa tehty puukotusisku voidaan tulosten perusteella nähdä paitsi Turun, myös koko Suomen mittakaavassa Innesin (2014: 2) tarkoittamana ”merkin” tehneenä rikoksena, joka muokkaa ihmisten suhtautumista ympäristöön. Isku sai tapahduttuaan laajaa mediahuomiota, ja se on selkeästi muuttanut osan turkulaisista suhtautumista Kauppatoriin ja tapaan käyttää kyseistä tilaa huolimatta siitä, olivatko kyseiset henkilöt torilla iskun tapahtuessa. Toisaalta, median ja yksilön turvattomuuden tunteen välinen yhteys ei ole aukoton (Alexander & Pain 2012: 37–38), eikä isku vaikuta saaneen kaikkia välttämään toria ja kokemaan sitä turvattomaksi.

Tutkimuksen aineistonkeruu sijoittui juuri siihen ajankohtaan, jolloin Kauppatorilla aloitettiin kauan väännetty uudistus, jossa torin alle rakennetaan maanalainen pysäköintilaitos (Aikataulu ja uudistuksen... 2020). Tämän hetkisen tiedon mukaan uudistuksen on tarkoitus valmistua vuonna 2021 (Usein kysyttyä 2020). Uuden torin ja sen toimintojen suunnittelu on vielä kesken, mutta tämänhetkisten suunnitelmien mukaan torin laitojen liikennejärjestelyt muuttuvat jonkin verran, kun joukkoliikenne kootaan kahdelle pääväylälle ja torista halutaan tehdä ”*aidosti kaupungin sydän, syy tulla keskustaan*” (Usein kysyttyä 2020). Torilla on tarkoitus järjestää tulevaisuudessa enemmän tapahtumia ja konsertteja ja se tulee suunnitelmien mukaan säilyttämään geometriansa avoimena tilana (Torisuunnitelma 2016). Uudistuksessa torin perusluonne tilana ei siis tule juurikaan muuttumaan: ihmiset tulevat käyttämään toria asioidessaan ja kulkiessaan paikasta toiseen sekä arkena että viikonloppuna. Lähiympäristön ravintolat ja yökerhot jatkavat toimintaansa. Joukkoliikenne kootaan neljän tien sijaan kahdella, ja kaksi muuta rauhoitetaan kävelykaduiksi, mikä voi vähentää liikenteestä johtuvaa turvattomuuden tunnetta. Lisäksi yksityisautot ohjataan torin alle turvallisuuden parantamiseksi. Tässä tutkimuksessa yhdellekään vastaajalle yksityisautoilu ei ollut kuitenkaan torin ympäristössä turvattomuutta aiheuttava seikka, toisin kuin julkisen

liikenteen kulkuneuvot. Ihmistoiminnan aiheuttamaan turvattomuuteen torin uudistuksella on luultavasti vain vähän vaikutusta. Vain aika näyttää, koetaanko uudistettu tori yhä laajasti turvattomana.

Myös muut julkiset tilat Kauppatorin lisäksi näyttäytyvät turkulaisille turvattomina. Liikenteeseen (risteysalueet, suojatiet, autotiet, kevyen liikenteen väylät), päivittäiseen asiointiin (kauppojen lähiympäristö) ja vapaa-aikaan (puistot, alkoholin anniskelupaikkojen ympäristö) liittyvät paikat koetaan useimmiten turvattomina. Myös Ceccaton & Snickarsin (2000) tutkimuksessa Tukholman läänissä kauppojen lähiympäristöt ja puistot nähtiin turvattomuutta aiheuttavina. Käytännössä turvattomuus näissä paikoissa liittyy ihmisten toimintaan ja tuntemattomien ihmisten kohtaamiseen.

Tutkimuksen perusteella ei voi aineiston edustavuudesta johtuvista syistä yleistää vastaajien taustamuuttujien ja turvattomuuden vuorokaudenajan, viikonpäivän tai syyn yhteyksiä, eikä mahdollisten löydettyjen yhteyksien vahvuutta voi tehdyn tilastollisen testauksen perusteella arvioida ilman lisätestausta. Perinteinen rikollisuuden pelon tutkimus on keskittynyt etsimään ja selittämään turvattomuutta kokevan henkilön ominaisuuksien yhteyttä koetun pelon määrään, mitä ei tässä tutkimuksessa pyritty mittaamaan. Vaikka suurin osa turvattoman paikan tutkimuksessa kertoneista vastaajista on naisia, tämä ei vielä kerro heidän pelon määrästä, eli tutkimukseni perusteella ei voi todeta joko naisten tai miesten pelkäävän enemmän. Pikemminkin tutkimukseni kertoo alustavasti pelon ajan ja syiden yhteyksistä. Nostan seuraavaksi esiin muutamia tuloksia taustamuuttujien ja vuorokaudenajan ja päivän viikolla yhteyksiä.

Turvattomalta tuntuva vuorokaudenaika on vastaajien mukaan useimmiten ilta tai yö, eli pääsääntöisesti pimeä aika. Tulos heijastelee Warrin (1990) tulosta siitä, että öinen ajankohta aiheuttaa monissa taustatekijöihin katsomatta turvattomuutta. Pimeä aika yhdistettynä etenkin viikonloppuun on suuren osan vastaajista mielestä pelottavin ajankohta, mikä toistaa Mäenpään (1998) Turussa tehdyn tutkimuksen tuloksia siitä, että kaupungin keskusta koetaan erityisen turvattomana viikonloppuiltaisin. Öinen vuorokaudenaika näyttäytyi kaikille vastaajille turvattomimpana taustamuuttujista riippumatta, mutta etenkin miehet kokivat viikonloput ja niiden illat turvattomimpina kuin naiset. Tämä tulos on samansuuntainen aikaisempien tulosten kanssa, joiden perusteella miehet vaikuttavat pelkäävän etenkin tilanteissa, joissa paikalla on muita (humalassa) olevia miehiä myöhään illalla (Koskela 2009b: 81). Näissä tilanteissa

saatetaan kokea kohonnutta väkivallan uhkaa, ja suuri osa Turussa tapahtuvasta katuväkivallasta kytkeytyykin viikonloppuiltoihin ja ravintoloiden sulkeutumisaikoihin (Lounais-Suomen poliisilaitoksen toimintakertomus 2018 2019: 8).

Kriminologien näkökulmasta pelon tunteet kaupunkitilassa ovat perinteisesti liittyneet nimenomaan rikoksien pelkoon (Warr 2000: 454), ja rikosten pelko ja sen seuraukset on nähty erillisinä muista pelkoa aiheuttavista tekijöistä. Tutkimukseni perusteella näin ei kuitenkaan ole: varsinaiset rikokset tai niiden koettu uhka aiheuttavat hyvin harvalla vastaajalle pelkoa heidän turvattomaksi kokemissaan paikoissa. Sen sijaan vaaralliseksi koettu liikenne, eri ihmisryhmien ja heidän mahdollisen häiriökäytöksensä näkeminen ja ympäristön siisteyteen ja järjestykseen liittyvät seikat aiheuttavat turkulaisille turvattomuutta saaden osan vastaajista välttelemään kyseisiä paikkoja. Tulokset poikkeavat Helsingin turvallisuuskyselyllä saaduista tuloksista, joissa helsinkiläisillä asuinalueilla eniten huolta aiheuttaviksi koetaan ihmisten syrjäytyminen, paikkojen rikkominen ja töhryt, viheralueiden väheneminen sekä työttömyys (Keskinen & Pyyhtiä 2019). Tutkimukseni tuloksista pelon syiden suhteen löytyy kuitenkin yhteneväisyyksiä Kekin (2017: 36) löytämiin turvattomuuden syihin suomalaisten omilla asuinalueilla, joista tärkeitä ovat alkoholin ja päihteiden käyttö ja vähemmän tärkeitä yleinen siivottomuus.

Ympäristön ominaisuuksiin ja epäjärjestykseen liittyvät tekijät eivät aiheuta tutkimukseni perusteella turkulaisille turvattomuutta heidän asuinalueillaan suurissa määrin, mikä ei noudata esimerkiksi Lewisin & Maxfieldin (1980) tai Kramerin ynnä muiden (2013) tuloksia. Suomessa kaupunkiympäristö saattaa olla kansainvälisesti verrattuna yleensä suhteellisen siisti ja hoidettu esimerkiksi toimivan jätehuollon ja kunnossapidon ansiosta. Toisaalta ne paikat, jotka koetaan epäjärjestyksen (esim. katulamppujen puuttuminen ja villiintynyt kasvillisuus) takia turvattomina, ovat samalla tavalla selkeästi yksittäisiä, osoitettavia paikkoja asuinalueilla kuin Polończykin & Leśniakin (2020) tutkimuksessa ja ne eivät aiheuta yhtä paljon turvattomuutta kuin alkoholinkäytön näkeminen. Katulamppujen puuttumisesta tai villiintyneestä kasvillisuudesta johtuva huono näkyvyys aiheuttaa kuitenkin turkulaisille turvattomuuden tunteita mukaillen Burgessin (1998) samanlaisia tuloksia. Katulamppujen puuttuminen häiritsi etenkin naisia keskusta-alueen puistoissa, joka heijastelee Valentinin (1990) tuloksia Englannista.

7.3. Liikenne on yksi suurimmista turvattomuuden aiheuttajista

Liikenne suurimpana syynä turvattomuuteen julkisessa tilassa ei ole rikollisuuden pelon kansainvälisen tutkimuksen yleisin tutkimustulos. Esimerkiksi Kramer ym. (2013) tutkimuksessa ympäristön epäjärjestys ja häiriöt vaikuttivat ihmisten liikkumiseen kaupunkitilassa paljon enemmän kuin vaaralliseksi koettu liikenne, mikä on eri tulos kuin tutkimuksessani. Lisäksi yhteiskunnan tasolla liikenneonnettomuuksia ei nähdä suurena uhkana Suomen turvallisuudelle (Onko Suomi maailman... 2018: 25). Yksilötasolla tilanne saattaa olla toinen: esimerkiksi Turussa tehdyissä Vahanteen (2008: 28) ja Voutilaisen (2016: 41) tutkimuksissa useimmiten turvattomuuden syiksi nousivat turvattomalta tuntuva liikenne, ja Laurikaisen & Mankisen (2020: 33) tutkimustuloksen mukaan suomalaiset huolehtivat eniten itseensä ja läheisiinsä kohdistuvista uhkista nimenomaan liikenteestä. Nämä tutkimukset tarjoavat samankaltaisia tuloksia suomalaisessa kontekstissa. Lisäksi tulokseni siitä, että erityisesti autoilijoiden hurjastelu sekä epäonnistuneiden liikennejärjestelyjen aiheuttama huono näkyvyys saavat vastaajat kokemaan olonsa turvattomaksi kaupunkitilassa, on samankaltainen kuin Liikenneturvan selvityksessä (Pöysti 2015: 5).

Rantakokoni ynnä muiden (2019) tuloksista poiketen liikenteen melu ei aiheuttanut tutkimuksessani turkulaisille turvattomuutta, vaan liikenteen kokeminen vaarallisena kytkeytyi pikemminkin autoilijoiden käytökseen sekä liikennejärjestelyjen sujuvuuteen tai sen puutteeseen. Kerrottaessa liikenteestä turvattomuuden aiheuttajana vastaajat nojasivat selkeästi enemmän omaan kokemuksiinsa kuin muista turvattomuuden syistä puhuessaan. Liikenteen aiheuttama turvattomuus ja sen pohdinta vaikuttaa siis muita syitä rationaalisemmalta, varsinkin kun huomioi että jalankulkijoiden onnettomuuksia tapahtuu Suomessa lähes 400 vuodessa ja yli puolet niistä suojateillä, ja joka viides jalankulkijana menehtynyt on jäänyt auton alle nimenomaan suojatiellä (Jalankulkijoiden... 31.3.2020). Tulosten perusteella turkulaiset vaikuttavat siis suhteuttavan todellista riskiään joutua rikoksen uhriksi ja pelkäävän rikoksia todennäköisempää vaihtoehtoa, eli liikenneonnettomuuteen joutumista. Vaikka rikoksista suomalaisia huolestuttavat eniten henkeä, terveyttä ja henkilökohtaista vapautta tai koskemattomuutta uhkaavat vakavat rikokset (Onko Suomi maailman... 2018: 15), turkulaiset eivät pääsääntöisesti vaikuta pitävän näiden rikosten tapahtumista kovin todennäköisinä julkisessa tilassa liikkuessaan.

Turkulaisten huoli lasten turvallisuudesta heijastelee mm. Stewartin ynnä muiden (2012) kokoamien kansainvälisten tutkimusten tuloksia vanhempien huolista heidän lastensa

koulumatkoihin liittyen. Samat tekijät, kuten autoilijoiden tarkkaamattomuus ja liikennejärjestelyihin liittyvät seikat (esim. suojateiden puuttuminen), saavat niin tutkimukseni aikuisvastaajat kuin Liikenneturvan tarkastelemat (Salonen 2017) alakouluikäiset lapset kokemaan turvattomuutta. Lapsiin ja heidän turvallisuuteensa vetoaminen on voimakas turvallistamisen väline, joka näkyy monilla yhteiskunnan aloilla mainoksista uusiin kulutustuotteisiin (Koskela 2009b: 332). Vastaajat elävät maailmassa, jossa he kohtaavat lähes päivittäin normeja siitä, mikä on lapsille turvallista ja mikä ei. Toisaalta huolen itsekseen liikkuvista lapsista liikenteessä voi nähdä myös perusteltuna, sillä autoilijoiden voi olla hankalampi havaita lapsia näiden pienen koon vuoksi ja lapset voivat käyttäytyä aikuisiin jalankulkijoihin verrattuna arvaamattomasti. Lisäksi Koskelan (2009b: 100) mainitsema katuälykyys ei ole lapsilla luultavasti samalla tavalla kokemuksista kehittynyt kuin aikuisilla, ja tämä voi lisätä heidän riskejään kaupunkitilassa liikkussa.

7.4. Turvattomuuden tunteita aiheuttavat usein muut ihmiset

Turkulaisten mielestä julkisessa tilassa aiheuttavat liikenteen lisäksi turvattomuutta etenkin ihmiset ja heidän toimintansa. Selkeästi eniten tutkimuksessani turvattomuutta aiheuttivat vastaajille päihteidenkäyttäjät, mutta heidän lisäksi syyksi turvattomuuteen mainittiin suuruusjärjestyksessä nuoret, epämääräiset ihmiset ja maahanmuuttajat. Tulokset heijastelevat Ceccaton (2012: 10) näkemystä siitä, että rikollisuuden pelko liittyy usein henkilökohtaisten kokemusten sijaan toiseuden pelkoon. Moran ym. (2003) kuvaa tilannetta sillä, että ne, jotka uhkaavat yhteisöjen sosiaalisen koheesion luotettavuutta, aiheuttavat häiriöitä tilassa.

Myös Vahanteen (2008: 28) tutkimuksessa Turusta turvattomuutta aiheuttivat usein eri ihmisryhmät varsinaisen rikollisuuden sijaan. Liikenteen jälkeen eniten turvattomuutta aiheuttivat silloin epämiellyttävät ihmiset, humalaiset ja nuoriso. Maahanmuuttajat aiheuttivat vain harvalle turvattomuutta hänen tutkimuksessaan. Päihteidenkäyttäjät sekä nuoret aiheuttivat turkulaisille turvattomuutta myös kaupungin edellisessä turvallisuuskyselyssä vuonna 2016 (Voutilainen 2016: 40). Samat ryhmät ovat myös Helsingin turvallisuuskyselyjen tuloksissa nousseet syiksi turvattomuuteen (Kemppainen ym. 2014).

Päihteidenkäyttäjien näkeminen aiheuttaa turvattomuutta etenkin nuoremmissa vastaajissa sekä vain hieman enemmän naisille (67,1 %) kuin miehille (65 %). Tulokset

ovat samansuuntaisia kuin Turvassa-kyselyssä, jossa alkoholin ja päihteiden käytön näkeminen aiheutti naisissa enemmän turvattomuuden tunteita kuin miehissä (Kekki ja Mankkinen 2016: 42). Toisaalta Kekin (2017: 36) toisessa tutkimuksessa suomalaisista naisista yli puolet (53 %) piti alkoholin ja päihteiden käyttöä turvattomuutta aiheuttavana tekijänä asuinalueellaan, kun taas miehistä näin koki vain reilu kolmasosa (35 %). Tähän tulokseen verrattuna tutkimukseni turkulaiset miesvastaajat kokivat päihteidenkäytön enemmän turvattomuutta aiheuttavana asuinalueillaan kuin suomalaismiehet yleisesti.

Huomattavan monessa paikassa vastaaja koki päihtyneiden henkilöiden näkemisen vähentävän omaa turvallisuuttaan. Monikaan vastaaja ei ollut vastauksessaan täsmentänyt, miksi päihteidenkäyttäjän tai päihtyneen henkilön näkeminen häntä häiritsi, ja aineiston keruutavasta johtuen voin vain arvailla syitä. Kenties nämä vastaajat pitivät päihtyneiden henkilöiden näkemistä uhkana omalle koskemattomuudelleen: kaikki tietävät päihtyneiden henkilöiden olevan ennalta-arvaamattomia. Suomessa useilla vakavilla henkeen ja terveyteen kohdistuvilla rikoksilla, kuten väkivalta- ja seksuaalirikoksilla, ja niiden tekijöillä on kiinteä yhteys alkoholiin (Danielsson 2019). Vaikka tekijä useammin on uhrille tuttu, myös tuntemattomiin kohdistuvaa katuväkivaltaa tapahtuu. On kuitenkin huolestuttava ajatus, että näin moni vastaaja pelkäisi kaupungilla liikkueissaan päihteidenkäyttäjät nähdessään nimenomaan päällekkäistä. Varsinkin, kun nämä pelottavina nähdyt päihteidenkäyttäjät ovat luultavasti itse suuremmassa riskissä kokea väkivaltaa kuin turvattomuuden kokija (Pain 2001; Doherty ym. 2008).

Päihteidenkäyttäjää pelättiin erityisesti Kauppatorilla, Vähätorilla ja pääkirjaston edustalla sekä Aurajokirannassa ja kävelyreitillä Sillankorva-ensisuojaan Raunistulassa. Turkulaisten tapaan myös Krakowan kaupungissa asukkaat raportoivat paljon alkoholinkäyttäjien aiheuttamasta turvattomuudesta, ja usein avoimilla toreilla ja kaupungin puistoissa (Polończyk & Leśniak 2020). Turussa Aurajokiranta vertautuu luonteeltaan puistoon sen viheraluumerkityksen ja käyttötavan takia: ihmiset viettävät aikaa jokirannassa, eivätkä käytä sitä pelkästään kulkureitinä.

Hyvän esimerkin siitä, kuinka ”pelätty” saattaa itse kokea jatkuvasti turvattomuutta arkipäivässään, tarjoaa ensisuojan lähistön kokeminen turvattomana. Sillankorvan ensisuoja on ”yli 18-vuotiaille asunnottomille päihderiippuvaisille turkulaisille tarkoitettu tilapäinen asumispalvelu” (Sillankorva 2020), joka on ympäri vuorokauden avoinna sitä tarvitseville (Mäkilä 7.4.2020). Suomessa asunnottomuus kietoutuu vahvasti alkoholiin, mutta on tietenkin myös asunnottomia, joille päihteet eivät ole ongelma. Sillankorva on

Turun kaupungin tarjoama ainoa matalan kynnyksen suoja asunnottomille, ja siellä on aikaisemmin havaittu eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen tarkistuskäynnillä rauhattomuutta sekä väkivallan uhkaa öisin (Mäkilä 7.4.2020). Vaikka tilanne on myöhemmin kaupungin mukaan parantunut, on selvää, että ensisuoja ei voi tarjota samanlaista rauhaa, yksityisyyttä ja turvaa kuin oma koti.

Mitchell (2003: 4) kyseenalaistaa julkisten tilojen avoimuuden juuri tältä ulossulkemisen pohjalta, jota myös tämän tutkimuksen vastaajien mielipiteet heijastelevat. Päihteidenkäyttäjät ja kodittomat nähdään häiriönä kaupunkitilassa sen sijaan, että heidät nähtäisiin muiden kaupunkilaisten vertaisina. Rajoittamalla kodittomien julkisen tilan käyttöä rajoitetaan heidän oikeuttaan olla olemassa, sillä heidän kaikki ”yksityisasiansa”, kuten nukkuminen ja ruokailu, tapahtuvat julkisessa tilassa yksityisen tilan puuttuessa (Doherty ym. 2008). Päihteidenkäyttö saattaa olla kodittoman keino sietää asunnottomuudesta johtuvaa turvattomuutta (Kinsella 2012). Paradoksisesti heikommassa asemassa olevan kokema turvattomuus aiheuttaa turvattomuutta niille, joiden ei tarvitse tuntea turvattomuutta asumistilanteensa vuoksi. Suhtautuminen päihteidenkäyttäjiin näyttää toteen ajatusta siitä, että lait eivät ole tasa-arvoisia kaikille. Suomen perustuslaissa taattu oikeus turvallisuuteen toteutuu heikommin haavoittuvassa asemassa olevien kohdalla (Onko Suomi maailman... 2019: 11–12).

Myös nuoret ja maahanmuuttajat aiheuttivat vastaajille turvattomuutta. Nuorten vapaa-ajan tapaaminen yhdistyy monen mielessä häiriökäyttäytymiseen, ja aikuinen väestö kokee usein nuorten käyttäytymisen syyksi omaan turvattomuuteensa (Loader ym. 1998), mikä näkyy myös tutkimukseni tuloksissa. Nuorten ja etenkin nuorten miesten kokeminen turvattomuutta aiheuttavana toistaa havaittua narratiivia, jossa heitä rakennetaan pelottaviksi (Pain 2001), ja etenkin naiset kokevat tutkimuksessani nuoret pelottavina. Myös maahanmuuttajat ja ”ulkomaalaisen näköiset” on nuorten lailla esitetty vuosikymmeniä rikollisuuteen taipuvaisina ja näin uhkana valtaväestölle (Farrall ym. 2009: 25). Ceobanu (2011) vertaili eurooppalaisten näkemyksiä maahanmuuttajien tekemästä rikollisuudesta ja huomasi, että vastaajien mielissä ilmiö onkin rikollisuuden pelon sijaan todennäköisesti yleisempää ulkomaalaisten pelkoa. Tutkimuksessani miehet ja korkeimpana tutkintonaan perus- tai kansakoulun tai vastaavan koulutuksen käyneet kokevat maahanmuuttajat muita useammin turvattomuutta aiheuttavina, joka voi selittyä osaltaan Puustisen ynnä muiden (2017: 28) löydöksillä turvapaikanhakijoihin liittyen. Heidän mukaansa miehet ja korkeintaan tämän koulutustason käyneet kokevat muita useammin turvapaikanhakijat uhkana suomalaisten työllisyydelle.

Sisäministeriön selvityksen mukaan osa selvitykseen osallistuneista suomalaisista kokee suuret turvapaikanhakijamäärät uhkana maan sisäiselle turvallisuudelle (Puustinen ym. 2017: 72). Uhkana nähdään erityisesti rikollisuuden mahdollinen lisääntyminen, yhteiskunnan polarisoituminen ja sen mahdolliset vaikutukset sekä mahdollisesti kohonnut terrorismin uhka. Näkemykset seuraavat kansainvälistä trendiä, joka johtuu siitä, että useissa maissa suosittu poliittiset puolueet ovat maalanneet kuvaa maahanmuuttajista työpaikkojen viejinä, rikollisina ja uhkana paikalliselle kulttuurille (Tummala-Narra 2020). Suomessa suhtaudutaan kuitenkin Pohjoismaista maahanmuuttajiin kielteisimmin (Kekki & Mankkinen 2016: 9). Warr (1994) pyrkii selittämään ulkomaalaisten pelkoa: hänen mukaansa pelkoa saatetaan laajentaa oman itsen ja oman yhteisön ulkopuolelle jopa valtiotasolle asti. Tällöin henkilö saattaa siis kokea pelkoa ”oman kansansa” puolesta, ja projisoida pelon ulkomaalaiselta näyttäviin henkilöihin. Maahanmuuttajien näkeminen turvattomuutta aiheuttavina saattaa siis heijastella ennemminkin vastaajan mielipiteitä ja arvomaailmaa heidän tekemän varsinaisen häiriökäytöksen sijaan.

Valtaväestön pelkäämät ryhmät (nuoret, asunnottomat, maahanmuuttajat) kokevat itse usein turvattomuutta, mutta näitä ryhmiä ja heidän pelkojaan ei ole tutkittu samoissa määrin kuin valtaväestöä (Wu ym. 2017). Myöskään tämän tutkimuksen aineiston perusteella ei voida eritellä näiden usein syytettyjen ryhmien pelkoja pienten vastaajaryhmien vuoksi. Oletan, että monikaan vastaaja ei edusta itse näitä ryhmiä, joita he ovat nimenneet turvattomuuden aiheuttajaksi.

7.5. Tutkimuksen haasteet

Tutkimuksessa esiintyy useita haasteita ja aineistoon liittyviä ongelmia, jotka vaikuttavat tulosten luotettavuuteen. Nämä haasteet liittyvät pääosin aineistoon ja sen asettamiin rajoituksiin. Turvallisuuskyselystä johdetun aineiston käyttöön sekä geokoodaukseen liittyvät haasteet on käsitelty tarkemmin jo osioissa 4.1. ja 5.1.3., joten niitä ei tässä käydä läpi. Aineiston lisäksi rikollisuuden pelon alan tutkimuksen käyttäminen teoriana on paikoin ongelmallista, sillä valtaosa tutkimuksista on tehty esim. Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa, joiden turvallisuustilanne on melko erilainen Suomeen verrattuna. Lisäksi alan tutkimusmenetelmiä on kritisoitu paikoin rajusti.

Aineiston edustavuutta Turun väestöön nähden on tarkasteltu tarkemmin osiossa 4.2. Tarkastelun perusteella on selvää, ettei aineiston perusteella saatuja tuloksia voi yleistää koskemaan koko Turun väestöä. Etenkään miesten, nuorimpien ja iäkkäimpien tai vieraskielisten äänet eivät kuulu tässä tutkimuksessa. Myöskään läheskään kaikkia turvattomuutta aiheuttavista syistä kaupunkitilassa Turussa ei ole käsitelty tässä tutkimuksessa, joka keskittyi niihin paikkoihin, joita oli mahdollista sijoittaa suurella luotettavuudella kartalle. Turvattomuutta aiheuttivat määrittelemättömissä paikoissa myös esimerkiksi erilaisten rikosten uhka, jalankulkijat ja muutamalle vastaajalle koirat. Syitä turvattomuuteen on luultavasti lähes yhtä monia kuin on elämäntilanteita ja ihmisiä, ja vain murto-osa niistä on saatettu tietoon tämän tutkimuksen kautta. Se paikka, mikä yhdelle näyttää turvattomana, voi olla toiselle omaksi ja tärkeäksi koettu paikka. Yksi aineiston puutteista on se, että sen avulla oli mahdollista tutkia vain turvattomia paikkoja sen sijaan, että vastaajat olisivat kertoneet sekä itselleen turvattomista että turvallisista paikoista. Tämän tutkimuksen tapaista rikollisuuden pelon tutkimusta negaation eli tässä tapauksessa turvattomuuden kautta on kritisoitu (esim. Farrall ym. 2009: 3). Lisäksi ongelmallista aineiston analyysissä on se, että tässä työssä analysoidaan vain muutamaa kysymystä koko kyselyn kontekstista irrotettuna. Toisaalta useamman kysymyksen käsittely ei pysyisi tutkielman pituusvaatimusten sisällä ja lisäksi osa kyselyn vastauksien tarjoamasta tiedosta on tarkoitettu vain Turun kaupungin ja viranomaisten sisäiseen käyttöön.

Yleinen rikollisuuden pelon tutkimusalan sisäinen kritiikki on se, että aineistonkeruutapana käytetyssä kyselyssä ei määritellä kysymyksissä sitä, mitä pelolla, rikoksilla tai turvallisuudella tarkoitetaan (esim. Ferraro & LaGrange 1987). Tämä kritiikki koskee monen muun tutkimuksen tapaan myös tätä tutkimusta, sillä aineisto kerättiin kyselyllä, jossa ei määritelty mitä turvallisuudella ja turvattomuudella tässä yhteydessä tarkoitetaan. Lisäksi kyselyn käyttö ylipäätään rikollisuuden pelon tutkimuksessa ei kenties lähtökohtaisesti ole se, jolla saadaan syvällisin käsitys asiasta. Vaihtoehtoisena menetelmänä haastattelujen tekemisen etuna olisi ollut niiden joustavuus kyselyihin verrattuna (Tuomi & Sarajärvi 2018). Vastaajalta olisi voitu kysyä tarkentavia kysymyksiä, termit olisi voitu määritellä hänelle. Tässä tutkimuksessa aineiston olisi voinut koota esimerkiksi järjestämällä tilanteen, jossa vastaaja merkitsee itse turvattomalta tuntuvan paikan kartalle ja turvattomuuden syistä keskustellaan hänen kanssaan. Tällöin sekä paikoista että Jacksonin (2005) tärkeänä pitämästä tunnereaktion toistuvuudesta ja vahvuudesta olisi saanut lisätietoa. Tällaisessa lähestymistavassa vastaajat olisivat voineet kertoa myös turvallisiksi kokemistaan

paikoista, ja näiden paikkojen mahdollisia fyysisiä eroja (esim. maanpeite) olisi voinut pyrkiä tutkimaan paikkatietomenetelmin. Toisaalta tällainen tutkimustapa olisi tuottanut paljon pienemmän aineiston tämänkokoisen opinnäytetyön puitteissa, eikä tuloksia olisi voinut yleistää juuri lainkaan.

Paikkatietomenetelmiä olisi voinut hyödyntää tutkimuksessa paitsi analyysivaiheessa, myös aineiston keräämisessä esimerkiksi aikaisemmin esitellyn Puolan järjestelmän tapaan, jossa kansalainen voi kerran päivässä käydä merkitsemässä kartalle turvattomuuden tunteita aiheuttavan paikan ja syyn tunteeseen (Polończyk & Leśniak 2020). Tällainen karttapohjaan perustuva palvelu tai yksittäinen karttakysely olisi myös soveltunut tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi. Toisaalta osallistavat paikkatietomenetelmät vaativat käyttäjiltään taitoa sekä teknisten järjestelmien toimivuutta (Brown 2012), joten menetelmä olisi voinut rajata pois vastaajia. Paikkatietomenetelmät soveltuvat nähdäkseni parhaiten rikollisuuden pelon alan tutkimukseen yhdessä muiden menetelmien, kuten haastattelujen tai havainnoinnin, kanssa käytettynä. Karttapohjainen lähestymistapa ei itsessään kerro tarpeeksi ilmiöstä ja lisäksi paikkatietotutkimusta rajoittavat vertailukelpoisten ja tutkimukselle mielekkäiden paikkatietoaineistojen vähyys. Menetelmät kannattaakin tulevassa tutkimuksessa yhdistää haastatteluihin, ryhmäkeskusteluihin ja työpajoihin. Turussakin viranomaisten järjestämien turvallisuuskävelyjen menetelmiä on käytetty myös akateemisessa tutkimuksessa (esim. Hall & Bates 2019).

Suurena haasteena tutkimuksessa näen sen, miten saada selville kuinka paljon omia kokemuksia, mielipiteitä ja ennakkoluuloja projisoidaan vastauksissa pelkoon kaupunkitilassa. Noonin ynnä muiden (2019) kritiikki ilmiön sivuuttamisesta tutkimuksessa pätee myös tutkimukseeni, jossa kognitiivisten tekijöiden vaikutuksen tarkastelu ei ole mahdollista. Tulokseni eivät esimerkiksi kerro siitä, kuinka vastaajan työllisyystilanne vaikuttaa hänen näkemyksiinsä turvattomuuden aiheuttajasta (Farrall ym. 2009: 134). Alan tutkimus on myös keskittynyt niin vahvasti julkisessa tilassa ilmenevään pelkoon, että yksityisen tilan tapahtumat ja niiden vaikutukset ovat jääneet vähälle tutkimukselle (Stanko 1995). Ottaen huomioon suomalaisten naisten kohtaaman lähisuhdeväkivallan yleisyyden, tuntuu epätodennäköiseltä, että tästä johtuvat tunteet eivät heijastuisi pelkoina paitsi kotona, myös julkisessa kaupunkitilassa. Tämän aiheen tutkiminen Turussa toisi lisätietoa turvattomuuden tunteiden projisoinnista julkisiin paikkoihin ja mahdollisesti lähisuhdeväkivallan uhreja avun piiriin.

Puutteistaan huolimatta tutkimus on tuonut lisätietoa turvattomuuden kokemuksista, niiden paikoista, syistä, ja ajankohdista Turussa. Paikallisten tutkimusten tekeminen on tärkeää, sillä vaikka kansalliset tutkimukset ovat arvokkaita ja tarjoavat vertailtavaa tietoa vuosikymmenestä toiseen, myös paikallista tietoa tarvitaan ja sitäkin on hyvä päivittää (Polończyk & Leśniak 2020).

7.6. Lopuksi ja tulevaisuuden suuntia

Eräs vastaaja kuvaili Turun turvattominta paikkaa seuraavasti ”*Käyttäisin termiä ”turvattomin tilanne”*”. Hän jatkoi kuvailemalla, kuinka hänen mielestään tämä tilanne oli olla yksi liikkuva nainen missä tahansa. Vastaaja koki, että hänellä hyväkuntoisena miehenä on mahdollisuus välttää ”*epäilyttävät tienoot ja henkilöt nopeasti*” verrattuna naisiin. Vastaus edustaa relationistista tilakäsitystä, jossa tilan nähdään muokkautuvan suhteessa siellä oleileviin ihmisiin ja asioihin eikä riippuvan pelkästään fyysisestä ympäristöstä (Massey 1994: 2). Mitä turvattomuuden tunteelle sitten voidaan tehdä, jos turvattomuus onkin paikan sijaan tilanne?

Vahanne (2008: 45) pohtii opinnäytetyössään turvattomuuden tulevaisuutta Turussa ja toteaa, että turvattomat paikat ja syyt turvattomuuteen voivat tulevina vuosina muuttua. Tutkimukseni perusteella keskusta-alueen turvattomuuden paikat ovat kuitenkin pysyneet kaupunkilaisten mielestä pääosin samoina. Kyseisten paikkojen kokeminen turvattomana on siis tiedetty viranomaistasolla jo yli kymmenen vuotta, puhumattakaan tätä aikaisemmasta tuotetusta tutkimustiedosta ja kokemuksesta. On oletettavaa, että toimintaa on suunnattu näiden tietojen pohjalta. Viranomaisten mahdollisuudet parantaa turvallisuuden tunnetta ovat kuitenkin rajatut: kun turvattomuus on ihmisen mielessä sidottu paikkaan, on tunne pitkäkestoinen ja sitä on hankala muuttaa (Koskela 2009a).

Tämän tutkimuksen aineiston vastaajat tai ainakin osa vastaajista on todennäköisesti sosialisoitu pelkoon, eli heidän turvattomaksi kokemansa paikat edustavat myös heidän vanhempiensa, sukulaistensa, sekä median välittämää kuvaa turvattomuudesta. Rikollisuuden pelosta ilmiönä on puhuttu laajasti 1960-luvun lopulta alkaen, ja vastaajien vanhemmat tai vanhimmat vastaajat itse ovat altistuneet tälle keskustelulle. Ihmiset siirtävät ajatuksia pelottavilta tuntuvista paikoista eteenpäin ja lapset, etenkin tytöt, toistavat vanhempiensa uskomuksia ja pelkoja (Valentine 1990; Pain 2001; Ditton ym. 2004). Kun maailmaa kuvaillaan riskien kautta, kasvaa tarve suojautua niiltä. Yksilön ei ole mahdollista olla täysin turvassa niiltä, sillä jokainen kohtaa riskejä arkielämässään

jatkuvasti (Buzan 1983: 19). Rikkaammat voivat tehokkaammin suojautua tietyiltä riskeiltä, kuten nälkiintymiseltä, estättävissä tai hoidettavissa olevilta taudeilta tai väkivallalta, mutta hekään eivät voi suojautua täysin vaikkapa syövältä tai luonnonkatastrofeilta. ”Täydellisen” turvallisuuden tila ei siis ole saavutettavissa.

Turvallisuussuunnittelu edustaa yksityistämisen, vastuuttamisen, pelon politisoimisen sekä turvallistamisen trendien lopputulosta (Garland 1996; Coaffee & Wood 2006). Rikollisuuden pelon positivistisilla kyselytutkimuksilla odotetaan saatavan tietoa, jota voidaan hyödyntää rikosentorjunnassa (Walklate 1997). Se on myös tämän tutkimuksen pohjalla olevan kyselyn ensisijainen tarkoitus varsinaisen uuden tiedon muodostamisen sijaan. Turvallisuuden edistämiseen pyrkivät hankkeet, kuten Polończykin & Leśniakin (2020) kuvailema systeemi Puolassa, lisäävät mahdollisesti palvelua käyttävän yhteisön ja poliisin välistä luottamusta. Siitä huolimatta palvelu saattaa kuitenkin myös kannustaa epäluottamukseen yhteisön eri ryhmien sisällä ja lisätä polarisaatiota sekä tiettyjen ryhmien ulossulkemista kaupunkitilasta.

Vastakohtaiset paikan ominaisuudet voivat aiheuttaa turvattomuutta eri ihmisissä. Toisia pelottavat aukeat paikat; toisia suljetut; joitakin tilanteet, joissa on ihmisiä; joitakin ne missä ihmisiä ei ole. Turvallisuuden parantaminen fyysistä ympäristöä muokkaamalla ei siis voi olla yksiselitteistä: esimerkiksi katuvalaistuksen parantaminen ei paranna kaikkien turvallisuutta. Pain (2000) kritisoikin ennen vuosituhanteen vaihdetta tehtyjen rikosentorjuntatoimenpiteiden paikkoihin keskittymistä sen sijaan, että keskityttäisiin rakenteellisiin ongelmiin. Turvattomuuden tunteen kokeminen tulisikin nähdä epätasa-arvoon ja yhteiskuntien polarisaation liittyvänä ongelmana rikollisuuden ongelman sijaan (Koskela 2009a). Puuttamalla suuriin tuloeroihin turvallisuuden tunnetta voidaan tunnetta mahdollisesti parantaa (Vauclair & Bratanova 2017). Kokonaisvaltaisen turvallisuuden saavuttaminen on kuitenkin mahdotonta, joten sen ei pitäisi olla toimenpiteiden tai kaupunkisuunnittelun ainoa tavoite, joka sokaisee muut tekijät. Myös yksilöiden on otettava vastuuta omasta turvallisuudentunteestaan. Koskela (2009a) peräänkuuluttaa ihmisten väliseen kanssakäymiseen ”toleranssin kulttuuria” pelon kulttuurin sijaan.

Tässä tutkimuksessa on puhuttu nimenomaan turvattomuudesta, peloista ja huolestuttavista tekijöistä kaupunkiympäristössä. On kuitenkin tärkeää muistaa, että valtaosa suomalaisista ja myös turkulaisista kokee olonsa turvalliseksi, eivätkä turvattomuuden tunteet vaikuta heidän elämiinsä hallitsevasti. Suuri osa tämänkin

tutkimuksen vastaajista oli sitä mieltä, että heidän asuinalueillaan ei ole lainkaan turvattomalta tuntuvia paikkoja, ja vain reilu puolet kertoi koko kaupungin tasolla turvattomimmaksi kokemastaan paikasta. Siitä huolimatta osalle kaupunkiympäristö näyttäytyy vaarallisena. Tulevaisuudessa hedelmällistä olisikin tutkia kohdistetusti näitä henkilöitä, jotka kokevat erityisen paljon turvattomuutta arkipäivässään. Myös ”pelätyistä” sekä vähemmistöistä ja heidän kokemuksistaan kaivataan lisää tietoa.

Kiitokset

Haluan kiittää ohjaajaani Päivi Rannilaa valaisevista kommenteista sekä Turun kaupunkia siitä, että sain käyttööni heidän keräämän kyselyaineiston vastaukset. Kiitos erityisesti Jani Voutilaiselle.

Lähteet

- Abbott, M. L. & J. McKinney (2012). *Understanding and applying research design*. 447 s. John Wiley & Sons Inc, Hoboken.
- Alexander, C. L. (2008). Fear, exclusion and citizenship in disadvantaged UK neighbourhood. *Teoksessa* Pain, R. & S. J. Smith (toim.): *Fear: critical geopolitics and everyday life*, 37–47. Ashgate Publishing Limited, Englanti.
- Alexander, C. & R. Pain (2012). Urban security: Whose security? Everyday responses to urban fears. *Teoksessa* Ceccato, V. (toim.): *The urban fabric of crime and fear*, 37–53. Springer, New York.
- Anttonen, R. (2018). *Hyvä arkiympäristö – Case Pansio*. Luento 15.1.2018 Turun yliopiston Maantieteen ja geologian laitoksen kurssilla MAAN7340 Participation, spatial planning and GIS.
- Bajjali, W. (2018). ArcGIS for Environmental and Water Issues. *Springer Textbooks in Earth Sciences, Geography and Environment*. 353 s.
- Banks, M. (2005). Spaces of (in)security: media and fear of crime in a local context. *Crime, Media, Culture: An International Journal* 1: 2, 169–187.
- Bauman, Z. (2005). *Fiducia e paura nella città* (Trust and fear in the city). Bruno Mondadori, Torino.
- Bodis, B. V., M. San Sebastián & P. E. Gustafsson (2018). Unsafe and unequal: a decomposition analysis of income inequalities in fear of crime in Northern Sweden. *International Journal for Equity in Health* 17: 110.
- Burgess J. (1998). But is it worth taking the risk? How women negotiate access to urban woodland: a case study. *Teoksessa* Ainley, R. (toim.): *New Frontiers of space, bodies and gender*, 115–128. Routledge, Lontoo.
- Buzan, B. (1983). *People, states, and fear: the national security problem in international relations*. 262 s. Wheatsheaf Books Ltd, Brighton.
- Browne, K., L. Bakshi & J. Lim (2011). 'It's something you just have to ignore': Understanding and addressing contemporary lesbian, gay, bisexual and trans safety beyond hate crime paradigms. *Journal of Social Policy* 40, 739–756.
- Brownlow, A. (2005). A geography of men's fear. *Geoforum* 36: 5, 581–592.
- Brown, G. (2012). Public participation GIS (PPGIS) for regional and environmental planning: reflections on a decade of empirical research. *Journal of the Urban and Regional Information Systems Association* 25: 2, 7–18.

- Brunton-Smith, I. & J. Jackson (2012). Urban fear and its roots in place. *Teoksessa Ceccato, V. (toim.): The urban fabric of crime and fear*, 55–82. Springer, New York.
- Castro-Toledo, F. J., J. O. Perea-García, R. Bautista-Ortuño & P. Mitkidis (2017). Influence of environmental variables on fear of crime: comparing self-report data with physiological measures in an experimental design. *Journal of Experimental Criminology* 13: 4, 537–545.
- Ceccato, V. (2012). The urban fabric of crime and fear. *Teoksessa Ceccato, V. (toim.): the urban fabric of crime and fear*, 3–33. Springer, New York.
- Ceccato, V. & Snickars, F. (2000). Adapting GIS technology to the needs of local planning. *Environment and Planning B: Planning and Design* 27: 6, 923–937.
- Ceccato, V. & P. O. H. Wikström (2012). Tracking social life and crime. *Teoksessa Ceccato, V. (toim.): The urban fabric of crime and fear*, 165–190. Springer, New York.
- Chapman, T. (2006). Public space. *Teoksessa Warf, B. (toim.): Encyclopedia of human geography*, 388–389. Sage Publications Inc, Thousand Oaks.
- Chiricos, T., M. Hogan & M. Gertz (1997). Racial composition of neighborhood and fear of crime. *Criminology* 35: 1, 107–131.
- Coleman, N. & W. Sykes (2016). Crime and disabled people: measures of disability-related harassment. *Equality and Human Rights Commission Research Report Series 103*. 106 s.
- Collins, R. E. (2016). Addressing the inconsistencies in fear of crime research: a meta-analytic review. *Journal of Criminal Justice* 47, 21–31.
- Colson, J. (2017). Geocoding historical data using QGIS. The Programming Historian. 8.2.2020. <<https://programminghistorian.org/en/lessons/geocoding-qgis>>
- Cook, C. L. & K. A. Fox (2012). Testing the relative importance of contemporaneous offenses: the impacts of fear of sexual assault versus fear of physical harm among men and women. *Journal of Criminal Justice* 40: 2, 142–151.
- Crawford, A. & S. Hutchinson (2016). Mapping the contours of 'everyday security': time, space and emotion. *British Journal of Criminology* 56: 1184–1202.
- Cresswell, T. (2006). Sense of place. *Teoksessa Warf, B. (toim.): Encyclopedia of human geography*, 424–425. Sage Publications Inc, Thousand Oaks.
- Cresswell, T. (2014). *Place: an introduction*. 2. p. 235 s. John Wiley & Sons Inc, Hoboken.
- Curtis, J.W., E. Shiau, B. Lowery, D. Sloane, K. Hennigan & A. Curtis (2014). The prospects and problems of integrating sketch maps with geographic information systems (GIS) to understand environmental perception: a case study of mapping youth fear in Los Angeles gang neighborhoods. *Environment and Planning B: Planning and Design* 41: 2, 251–271.
- Danielsson, P. (2019). Rikollisuustilanne 2018: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa. *Katsausia* 36/2019.
- Danielsson, P. & M. Näsi (2018). Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2017: Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. *Katsausia* 31/2018.
- Danielsson, P. & M. Näsi (2019). Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2018: Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. *Katsausia* 35/2019.
- Day, K. (1999). Embassies and sanctuaries: women's experiences of race and fear in public space. *Environment and Planning D: Society and Space* 17: 3, 307–328.

- Ditton, J., D. Chadee, S. Farrall, E. Gilchrist & J. Bannister (2004). From imitation to intimidation: a note on the curious and changing relationship between the media, crime and fear of crime. *British Journal of Criminology* 44, 595–610.
- Doherty, J., V. Busch-Geertsema, V. Karpuskiene, J. Korhonen, E. O'Sullivan, I. Sahlin & J. Wygnanska (2008). Homelessness and exclusion: regulating public space in European cities. *Surveillance & Society* 5: 3, 290–314.
- Doran, B. J. & M. B. Burgess (2012). Putting fear of crime on the map: investigating perceptions of crime using geographic information systems. *Springer series on evidence-based crime policy*. 283 s.
- DuBow, F., E. McCabe & G. Kaplan (1979). *Reactions to crime: a critical review of the literature*. 49 s. National Institute of Law Enforcement and Criminal Justice, U.S. Government Printing Office, Washington, D.C
- Dyck, I. (2015). Qualitative methods in geography. *Teoksessa Wright, J. D. (toim.): International encyclopedia of the social & behavioral sciences*, 682–684. Elsevier.
- Ennätysturvallinen vuosi tieliikenteessä: tavoitteesta silti jäljessä (31.12.2019). Liikenneturvan tiedotteet. 12.5.2020.
<<https://www.liikenneturva.fi/fi/ajankohtaista/tiedote/ennatysturvallinen-vuosi-tieliikenteessa-tavoitteesta-silti-jaljessa#97a40665>>
- ESRI (2018a). How hot spot analysis (Getis-Ord Gi*) works. 1.5.2020.
<<https://desktop.arcgis.com/en/arcmap/10.3/tools/spatial-statistics-toolbox/h-how-hot-spot-analysis-getis-ord-gi-spatial-stati.htm>>
- ESRI (2018b). What is a z-score? What is a p-value? 1.5.2020.
<https://desktop.arcgis.com/en/arcmap/10.3/tools/spatial-statistics-toolbox/what-is-a-z-score-what-is-a-p-value.htm#ESRI_SECTION1_2C5DFC8106F84F988982CABAEDBF1440>
- ESRI (2018c). Hot spot analysis (Getis-Ord Gi*). 1.5.2020.
<<https://desktop.arcgis.com/en/arcmap/10.3/tools/spatial-statistics-toolbox/hot-spot-analysis.htm>>
- Farrall, S., J. Bannister, J. Ditton & E. Gilchrist (1997). Questioning the measurement of the 'fear of crime': findings from a major methodological study. *British Journal of Criminology* 37: 4, 658–679.
- Farrall, S., J. Jackson & E. Gray (2009). Social Order and the Fear of Crime in Contemporary Times. *Clarendon Studies in Criminology*. 319 s.
- Ferraro, K. F. & R. LaGrange (1987). The measurement of fear of crime. *Sociological Inquiry* 57: 1, 70–97.
- Fisher, B., & J. L. Nasar (1995). Fear spots in relation to microlevel physical cues: Exploring the overlooked. *Journal of Research in Crime and Delinquency* 32: 2, 214–239.
- Fleminginpuisto (2019). Turun kaupunki. 30.4.2019. <<https://www.turku.fi/kulttuuri-ja-liikunta/ulkoilualueet/puistot/fleminginpuisto>>
- Gallup (2019). *Global Law and Order 2019*. Washington, D.C.
- Garland, D. (1996). The limits of the sovereign state: strategies of crime control in contemporary society. *The British Journal of Criminology* 36: 4, 445 –471.

- Godfrey, B. (2017). Fear of crime before 'fear of crime?'. *Teoksessa* Murray, L. & G. Mythen (toim.): *The Routledge international handbook on fear of crime*, 7–19, Routledge, New York.
- Goodey, J. (1997). Boys don't cry: masculinities, fear of crime and fearlessness. *British Journal of Criminology* 37: 3, 401–418.
- Graham, J. (1992). Post-Fordism as politics: the political consequences of narratives on the left. *Environment and Planning D: Society and Space*, 10: 4, 393–410.
- Gray, E., J. Jackson & S. Farrall (2012). Search of the fear of crime: using interdisciplinary insights to improve the conceptualisation and measurement of everyday insecurities. *Teoksessa* Gadd, D., Karstedt, S. & Messner, S. F. (toim.): *The SAGE handbook of criminological research methods*. SAGE Publications, Lontoo.
- Goldberg, D. W., M. Ballard, J. H. Boyd, N. Mullan, C. Garfield, D. Rosman, A. M. Ferrante & J. B. Semmens (2013). An evaluation framework for comparing geocoding systems. *International Journal of Health Geographics* 12(50).
- Goldberg, V., C. White & D. Weisburd (2020). Perspectives of people with mental health problems at hot spots: attitudes and perceptions of safety, crime, and the police. *Behavioral Sciences & the Law* 37: 6, 650–664.
- Haarni, T., M. Karvinen, H. Koskela & S. Tani (1997). Johdatus nykymaantieteeseen. *Teoksessa* Haarni, T., M. Karvinen, H. Koskela & S. Tani (toim.): *Tila, paikka ja maisema: tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*, 9–34. Vastapaino, Tampere.
- Haarni, T. (1997). Joustavia tiloja: vallan ja ulossulkemisen urbaania tulkintaa. *Teoksessa* Haarni, T., M. Karvinen, H. Koskela & S. Tani (toim.): *Tila, paikka ja maisema: tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*, 87–104. Vastapaino, Tampere.
- Hale, C. (1996). Fear of crime: a review of the literature. *International Review of Victimology* 4: 2, 79–150.
- Hall, E. & E. Bates (2019). Hatescape? A relational geography of disability hate crime, exclusion and belonging in the city. *Geoforum* 101, 100–110.
- Hanslmaier, M. (2013). Crime, fear and subjective well-being: how victimization and street crime affect fear and life satisfaction. *European Journal of Criminology* 10: 5, 515–533.
- Hasinoff, A. A. (2017). Where are you? Location tracking and the promise of child safety. *Television & New Media* 18, 496–512.
- Held, N. (2015). Comfortable and safe spaces? Gender, sexuality and 'race' in night-time leisure spaces. *Emotion, Space and Society* 14, 33–42.
- Helskyaho, R., M. Ohisalo & S. Turunen (2019). Asunnottomat 2018. *Selvitys 3/2018*.
- Herbert, D. & N. Davidson (1994). Modifying the built environment: the impact of improved street lighting. *Geoforum* 25: 3, 339–350.
- Hern, A. (28.1.2020). Fitness tracking app Strava gives away location of secret US army bases. *The Guardian*. 10.5.2020. <<https://www.theguardian.com/world/2018/jan/28/fitness-tracking-app-gives-away-location-of-secret-us-army-bases>>
- Hertel, B. R. (1976). Minimizing error variance introduced by missing data routines in survey analysis. *Sociological Methods & Research* 4, 459–474.

- Hough, M. (2017). The discovery of fear of crime in the U.K. *Teoksessa* Murray, L. & G. Mythen (toim.): *The Routledge international handbook on fear of crime*, 34–46. Routledge, New York.
- Hsieh, H.-F. & S. E. Shannon (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research* 15: 9, 1277–1288.
- Hug, L., D. Sharrow & D. You (2019). Levels and trends in child mortality. *Report 2019, United Nation's Children's Fund*. 50 s.
- Hughes, K, M. A. Bellis, L. Jones, S. Wood, G. Bates, L. Eckley, E. McCoy, C. Mikton, T. Shakespeare & A. Officer (2012). Prevalence and risk of violence against adults with disabilities: a systematic review and meta-analysis of observational studies. *The Lancet* 379: 9826, 1621–1629.
- Hyvä elämä: turvallinen arki Valtioneuvoston periaatepäätös sisäisen turvallisuuden strategiasta 5.10.2017 (2017). *Sisäministeriön julkaisu 15/2017*. 52 s.
- Hyvä elämä: turvallinen arki, Sisäisen turvallisuuden strategia (2018). Tuovi sisäisen turvallisuuden portaali, Sisäministeriö. 20.10.2018. <<https://sisainturvallisuus.fi/strategia>>
- Innes, M. (2014). *Signal crimes: social reactions to crime, disorder, and control*. 212 s. Oxford University Press, Oxford.
- Jackson, J. (2005). Validating new measures of fear of crime. *International Journal of Social Research Methodology*, 8: 4, 297–315.
- Jackson, J. & I. Gouseti (2014). Fear of Crime. *Teoksessa* Miller, J. M. (toim.): *Encyclopedia of theoretical criminology*. John Wiley & Sons Inc, Hoboken.
- Jackson, J. & J. Kuha (2014). Worry about crime in a cross-national context: a model-supported method of measurement using the European Social Survey. *Survey Research Methods* 8: 2, 109–126.
- Jalankulkijoiden henkilövahingot tieliikenteessä (31.3.2020). Tilastokatsaus. Liikenneturva. 5.5.2020. <https://www.liikenneturva.fi/sites/default/files/materiaalit/Tutkittua/Tilastot/tilastokatsaukset/tilastokatsaus_jalankulkijat.pdf>
- Jansson, K. (15.6.2018). Käräjäoikeus antoi tuomionsa: Turun puukottajalle elinkautinen: iskusta selvinnyt kertoo tuntevansa iloa, mutta myös surua. *Yle*. 14.3.2020. <<https://yle.fi/uutiset/3-10256328>>
- Jones, H., S. Neal, G. Mohan, K. Connell, A. Cochrane & K. Bennett (2015). Urban multiculturalism and everyday encounters in semi-public, franchised cafe spaces. *The Sociological Review* 63: 3, 644–661.
- Junnilainen, L. (2019). *Lähiökylä: tutkimus yhteisöllisyydestä ja eriarvoisuudesta*. 343 s. Vastapaino, Tampere.
- Kekki, T. & T. Mankinen (2016). Turvassa? Kansalaisturvallisuuden tila Suomessa. *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 8/2016*.
- Kekki, T. (2017). Turvassa 2017: Kansalaisturvallisuus Suomessa. *SPEK tutkii* 16.
- Kempainen, T., H. Lönnqvist & M. Tuominen (2014). Turvattomuus ei jakaudu tasan: mitkä asuinalueen piirteet selittävät helsinkiläisten kokemia turvattomuutta? *Yhteiskuntapolitiikka* 79: 1, 5–20.

- Kenagy, G. P. & W. B. Bostwick (2005). Health and social service needs of transgender people in Chicago. *International Journal of Transgenderism* 8, 57–66.
- Kerkelä, L. (15.4.2018). Suurista kaupungeista Espoo on turvallisin, Helsinki turvattomin: katso HS:n laskurista, kuinka turvallista kotikuntasi kaduilla on. *Helsingin sanomat*. 3.4.2019. <<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005642498.html>>
- Kerkelä, L. (5.3.2019). HS selvitti: Kolme suomalaiskaupunkia erottuu katuturvallisuudessa muista edukseen. *Helsingin sanomat*. 2.4.2019. <<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006023478.html>>
- Kerola, J. (2018). Kävelen tai pyöräillen kouluun? Turun alakoulujen aktiivinen saavutettavuus koulumatkojen pituuden ja koetun turvattomuuden ilmentämänä. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Geotieteiden ja maantieteen osasto, Helsingin yliopisto. 89 s.
- Keskinen, V. (2019). Turvallisuustutkimus: helsinkiläisten turvallisuuden tunne on kohentunut. *Kvartti* 1/2019. 7.5.2020. <<https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/turvallisuustutkimus-helsinkilaisten-turvallisuuden-tunne-kohentunut>>
- Keskinen, V. & E. Pyyhtiä (2019). Turvattomaksi koetuilla alueilla enemmän huolta lähiympäristöstä. *Kvartti*. 7.5.2020. <<https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/turvattomaksi-koetuilla-alueilla-enemman-huolta-lahiymparistosta>>
- Kinsella, C. (2012). Re-locating fear on the streets: homelessness, victimisation and fear of crime. *European Journal of Homelessness* 6: 2, 121–136.
- Koskela, H. (1997). Tilapuoli sukupuoli. *Teoksessa* Haarni, T., M. Karvinen, H. Koskela & S. Tani (toim.): *Tila, paikka ja maisema: tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*, 74–86. Vastapaino, Tampere.
- Koskela, H. (2009a). Fear and its Others. *Teoksessa* Smith, S. J., R. Pain, S. Marsden & J. P. Jones III (toim.): *Handbook of social geography*. SAGE, Lontoo.
- Koskela, H. (2009b). *Pelkokierre: pelon politiikka, turvamarkkinat ja kamppailu kaupunkitilasta*. 397 s. Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki.
- Koskela, H. & R. Pain (2000). Revisiting fear and place: women's fear of attack and the built environment. *Geoforum* 31, 269–280.
- Kothuri, R., A. Godfrind & E. Beinat (2007). *Pro Oracle Spatial for Oracle Database 11g*. 787 s. Apress, New York.
- Kramer, D., J. Maas, M. Wingen & A. E. Kunst (2013). Neighbourhood safety and leisure-time physical activity among Dutch adults: a multilevel perspective. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity* 10: 11.
- Kuhlke, O. (2006). Space, human geography and. *Teoksessa* Warf, B. (toim.): *Encyclopedia of human geography*, 441–444. Sage Publications Inc, Thousand Oaks.
- Kyttä, M., A. Broberg & M. Kahila (2009). Lasten liikkumista ja terveyttä edistävä urbaani ympäristö. *Yhdyskuntasuunnittelu* 47: 2, 6–25.
- LaGrange, R. L. & K. F. Ferraro (1989). Assessing age and gender differences in perceived risk and fear of crime. *Criminology* 27: 4, 697–719.
- Lane, J. & J. Meeker (2003). Women's and men's fear of gang crimes: sexual and nonsexual assault as perceptually contemporaneous offenses. *Justice Quarterly* 20: 2, 337–371.

- Lane, J. (2015). Fear of crime. Teoksessa Wright, J. D. (toim.): *International encyclopedia of the social & behavioral sciences*, 854–859. Elsevier.
- Larsson, D. (2009). Fear of crime among the poor in Britain and Sweden. *International Review of Victimology* 15, 223–254.
- Laurikainen, H. & M. Nikkanen (2020). Turvassa 2019: Kansalaisturvallisuus Suomessa. *SPEK tutkii* 20.
- Lee, H., K. A. Cagney & L. Hawkey (2019). Crime, perceived danger, and adiposity: the role of gender. *Journal of Aging and Health* 31: 9, 1715–1736.
- Lewis, D. A. & M. G. Maxfield (1980). Fear in the neighborhoods: an investigation of the impact of crime. *Journal of Research in Crime and Delinquency* 17: 2, 160–189.
- Loader, I., E. Girling & R. Sparks (1998). Narratives of decline: youth, dis/order and community in an English 'middletown'. *The British Journal of Criminology* 38: 3, 388–403.
- Longley, P. (2006). GIS. Teoksessa Warf, B. (toim.): *Encyclopedia of human geography*, 189–184. Sage Publications Inc, Thousand Oaks.
- Lorenc, T., S. Clayton, D. Neary, M. Whitehead, M. Petticrew, H. Thomson, S. Cummins, A. Sowden & A. Renton (2012). Crime, fear of crime, environment, and mental health and wellbeing: mapping review of theories and causal pathways. *Health & Place* 18: 4, 757–765.
- Lounais-Suomen poliisilaitoksen toimintakertomus 2018 (2019). Poliisi. 3.4.2019. <https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/seuranta_ja_arviointi>
- Lupton, R. (2003). *Poverty Street: The dynamics of neighbourhood decline and renewal*. 256 s. Bristol University Press, Bristol.
- Maanmittauslaitoksen tilasto (2019). Pinta-alat kunnittain 1.1.2019. 2.4.2019. <<https://www.maanmittauslaitos.fi/tietoa-maanmittauslaitoksesta/organisaatio/tilastot#Pinta-alat-kunnittain>>
- Massey, D. (1994). *Space, place and gender*. 288 s. University of Minnesota Press, Minnesota.
- Mayhew, P. & J. Van Dijk (2012). Assessing crime through international victimization surveys. Teoksessa Gadd, D., Karstedt, S. & Messner, S. F. (toim.): *The SAGE handbook of criminological research methods*.
- Maxwell, L., A. Sanders, J. Skues, & L. Wise (2020). A content analysis of personal safety apps: are they keeping us safe or making us more vulnerable? *Violence Against Women* 26: 2, 233–248.
- McDonald, Y. J, M. Schwind, D. W. Goldberg, A. Lampley & C. M. Wheeler (2017). An analysis of the processes and results of manual geocode correction. *Geospatial Health* 12: 1.
- Melde, C. (2011). Fear of crime. Teoksessa Levesque, R. J. R. (toim.): *Encyclopedia of adolescence*.
- Meyer, D. & E. A. Grollman (2014). Sexual orientation and fear at night: gender differences among sexual minorities and heterosexuals. *Journal of Homosexuality* 61: 4, 453–470.
- Mikä on INSPIRE? (2020). Maanmittauslaitos. 10.5.2020. <<https://www.maanmittauslaitos.fi/kartat-ja-paikkatieto/paikkatietojen-yhteentoimivuus/inspire/mika-inspire>>

- Mitchell, A. (1999). *The ESRI Guide to GIS analysis, volume 1: geographic patterns and relationships*. 186 s. Esri Press, Kalifornia.
- Mitchell, D. (2003). *The right to the city: social justice and the fight for public space*. 270 s. The Guilford Press, New York.
- Montello, D. R., M. F. Goodchild, J. Gottsegen & P. Fohl (2003). Where's downtown?: behavioral methods determining referents of vague spatial queries. *Spatial Cognition and Computation* 3: 2-3, 185–204.
- Moran, L. J., B. Skeggs, P. Tyrer & K. Corteen (2003). The formation of fear in gay space: The 'straights' story. *Capital & Class* 80, 173–198.
- Mäenpää, T. (1998). *Turvallisuustiedustelu Turussa: yleisökyselyn jatkoanalyysi*. 98 s. Poliisiosasto, Turku.
- Mäkilä, V. (7.4.2020). Koditon ei joudu enää Turussa lattialle: kaupunki kertoo parantaneensa Sillankorvan ensisuojan olosuhteita. *Turkulainen*. 29.4.2020. <<https://www.turkulainen.fi/paikalliset/1400523>>
- Nair, G., J. Ditton & S. Phillips (1993). Environmental improvements and the fear of crime: the sad case of the pond area in Glasgow. *British Journal of Criminology* 33: 4, 555–561.
- Nasar, J. L. and K. M. Jones (1997). Landscapes of fear and stress. *Environment and Behavior* 29: 3, 291–323.
- Niemelä, P. & A. R. Lahikainen (2000) (toim.). *Inhimillinen turvallisuus*. 377 s. Vastapaino, Tallinna.
- Nikulainen, P. (2000). Nainen, pelko ja tilan käyttö Turun kampusalueella. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Maantieteen ja geologian laitos, Turun yliopisto.
- Noon, M. S., J. L. Beaudry, M. A. Schier & A. Knowles (2019). Eyes wide open: exploring men's and women's self-reported and physiological reactions to threat and crime. *Journal of Experimental Criminology* 15, 151–178.
- Oikeusministeriö (20.12.2012). Turvallisuussuunnittelun tavoitteet ja painopisteet 2011-2015. 16.10.2018. <<http://www.turvallisuussuunnittelu.fi/fi/index/turvallisuussuunnittelu/turvallisuussuunnittelu/untavoitteetjapainopisteet2011-2015.html>>
- Oikeusministeriö (2.1.2013). Turvallisuussuunnittelusta lyhyesti. 16.10.2018. <http://www.turvallisuussuunnittelu.fi/fi/index/turvallisuussuunnittelu/mitaonturvallisuussuunnittelu_0.html>
- Onko Suomi maailman turvallisimman maa kaikille? Turvallisuuden toteutuminen eri sukupuolten ja väestöryhmien kannalta (2018). KPMG Oy Ab. 3.2.2020. <<https://intermin.fi/documents/1410869/4024872/Turvallisuuden+yhdenvertaisuus+selvitys+310518.pdf/9091cbbf-6dd9-4d8a-b337-01be26de818a/Turvallisuuden+yhdenvertaisuus+selvitys+310518.pdf.pdf>>
- Onnettomuustutkintakeskus (2018). Puukotukset Turussa 18.8.2017. Tutkintaselostus P2017-01. 13.4.2020. <https://turvallisuustutkinta.fi/material/attachments/otkes/tutkintaselostukset/fi/poikkeuksellisetapahtumat/nuxEHjYF/P2017-01_Turku.pdf>
- Our history in depth (2019). Google Company. 2.5.2019. <<https://web.archive.org/web/20160406123606/http://www.google.co.uk/about/company/history/#2005>>

- Paikkatietoalan standardit ja suositukset (2020). Maanmittauslaitos. 10.5.2020. <<https://www.maanmittauslaitos.fi/kartat-ja-paikkatieto/paikkatietojen-yhteentoimivuus/standardit-ja-suositukset>>
- Pain, R. (2000). Place, social relations and the fear of crime: a review. *Progress in Human Geography* 24: 3, 365–387.
- Pain, R. (2001). Gender, race, age and fear in the city. *Urban Studies* 38: 5-6, 899–913.
- Pain, R. & S. J. Smith (2008). Fear: critical geopolitics and everyday life. *Teoksessa* Pain, R. & S. J. Smith (toim.): *Fear: critical geopolitics and everyday life*, 1–19. Ashgate Publishing Company, Englanti.
- Park, Y. & M. Garcia (2019). Pedestrian safety perception and urban street settings. *International Journal of Sustainable Transportation*.
- Pettersson, T. & K. Eck (2018). Organized violence, 1989–2017. *Journal of Peace Research* 55: 4, 535–547.
- Poliisin vuosikertomus 2016 (2019). Poliisi. 3.4.2019. <https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/vuosikertomus>
- Polończyk, A. & A. Leśniak (2020). Mapping public order offenses: a study of the spatial distribution of perceived risk intensity in the city of Krakow, Poland. *Cartography and Geographic Information Science* 47: 2, 171–191.
- Puustinen, A., H. Raisio, E. Kokki & J. Luhta (2017). Kansalaismielipide: Turvapaikanhakijat ja turvapaikkapolitiikka. *Sisäministeriön julkaisu* 9/2017. 6.5.2020. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79477/09_2017_Kansalaismielipide%20Turvapaikanhakijat%20ja%20turvapaikkapolitiikka.pdf>
- Pöysti, L. (2015). Yli 55-vuotiaat; tuntuuko liikenne turvattomalta? Liikenneturvan ja Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry:n yhteisselvitys. *Liikenneturvan selvityksiä* 2/2015. 6.5.2020. <https://www.liikenneturva.fi/sites/default/files/dokumentit/Yli_55vuotiaat_raportti.pdf>
- Rader N. E, S. A. Rogers & J. S. Cossman (2020). Physical health, mental health, and fear of crime among college students: a consideration of sex differences. *Violence Against Women* 26: 1, 3–23.
- Radil, S. M. & M. B. Anderson (2019). Rethinking PGIS: participatory or (post)political GIS? *Progress in Human Geography* 43: 2, 195–213.
- Rantakokko, M., M. Mänty, S. Iwarsson, T. Törmäkangas, R. Leinonen, E. Heikkinen & T. Rantanen (2009). Fear of moving outdoors and development of outdoor walking difficulty in older people. *Journal of the American Geriatrics Society* 57: 4, 634–640.
- Relph, E. (1976) *Place and placelessness*. 156 s. Pion Books, Lontoo.
- Remillard, M. L., K. M. Mazor, S. L. Cutrona, J. H. Gurwitz & J. Tjia (2014). Systematic review of the use of online questionnaires of older adults. *Journal of the American Geriatrics Society* 62: 4, 696–705.
- Rengert, G. F. Crime, geography of. *Teoksessa* Warf, B. (toim.): *Encyclopedia of human geography*, 62–63. Sage Publications Inc, Thousand Oaks.

- Robinson, M. D. & G. L. Clore (2002). Episodic and semantic knowledge in emotional self-report: evidence for two judgment processes. *Journal of Personality and Social Psychology* 83: 1, 198–215.
- Roche, S. P., J. T. Pickett & M. Gertz (2016). The scary world of online news? Internet news exposure and public attitudes toward crime and justice. *Journal of Quantitative Criminology* 32, 215–236.
- Rose, G. (1993). *Feminism and Geography: The Limits of Geographical Knowledge*. 205 s. Polity Press, Cambridge.
- Rosling, H., O. Rosling & A. Rosling Rönnlund (2018). *Faktojen maailma*. (Factfulness, käänt. M. Kinnunen). 348s. Otava, Helsinki.
- Sacco, V. F. (1990). Gender, fear, and victimization: A preliminary application of power-control theory. *Sociological Spectrum* 10: 4, 485–506.
- Salonen, T.-T. (2017). Lasten kokemuksia koulumatkoista ja liikenteessä liikkumisesta. *Liikenneturvan selvityksiä* 2/2017. 6.5.2020. <https://www.liikenneturva.fi/sites/default/files/materiaalit/Tutkittua/Tutkimukset/2017_koulumatkat.pdf>
- Senaratne, H., A. Mobasher, A. L. Ali, C. Capineri & M. M. Haklay (2017). A review of volunteered geographic information quality assessment methods. *International Journal of Geographic Information Science* 31: 1, 139–167.
- Selvitys ja suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi (s.a.). Turun kaupunki. 29.4.2020. <<http://ah.turku.fi/kh/2018/1217028x/Images/1673311.pdf>>
- Seppänen, J. & E. Väliaverronen (2012). *Mediayhteiskunta*. 228 s. Vastapaino, Tampere.
- Sillankorva (2020). Turun kaupunki. 29.4.2020. <<https://www.turku.fi/toimipaikat/sillankorva>>
- Singh, S. K. (2017). Evaluating two freely available tools for geographical inconsistencies and geocoding errors. *Open Geospatial Data, Software and Standards* 2: 11.
- Sin, C., A. Hedges, C. Cook, N. Mguni & N. Comber (2009). Disabled people's experiences of targeted violence and hostility. *Equality and Human Rights Commission Research Report Series 21*. 155 s.
- Sirén, R., M. Aaltonen & J. Kääriäinen (2010). Suomalaisten väkivaltakokemukset 1980-2009 - Kansallisen uhritutkimuksen tuloksia. *Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja* 103.
- Smith, N. (2008). *Uneven development: nature, capital, and the production of space*. 3. p. 344 s. University of Georgia Press, Georgia.
- Smolej, M. j & J. Kivivuori (2006). The relation between crime news and fear of violence. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 7: 2, 211–227.
- Staeheli, L. A. (2003). Place. *Teoksessa* Agnew, J., K. Mitchell & G. Toal (toim.): *A Companion to political geography*, 158–170. Blackwell Publishing Ltd, Hoboken.
- Stanko, E. (1995). Women, crime, and fear. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 539, 46–58.
- Stanko, E. & K. Hobdell (1993). Assault on men: masculinity and male victimization. *British Journal of Criminology* 33: 3, 400–415.

- Stewart, O., A. Vernez Moudon & C. Claybrooke (2012). Common ground: eight factors that influence walking and biking to school. *Transport Policy* 24, 240–248.
- Suomen perustuslaki (11.6.1999/731). 9.1.2020. <<https://www.finlex.fi>>
- Suomi maailman kärjessä (5.12.2019). Tilastokeskus. 9.1.2020. <<https://www.stat.fi/tup/satavuotias-suomi/suomi-maailman-karjessa.html>>
- Suomi on maailman turvallisin maa (2019). Tuovi Sisäisen turvallisuuden portaali, Sisäministeriö. 9.1.2020. <<https://sisainturvallisuus.fi/sisaisen-turvallisuuden-tila>>
- Sutton, R. M. & S. Farrall (2005). Gender, socially desirable responding and the fear of crime: are women really more anxious about crime? *British Journal of Criminology* 45, 212–224.
- SVT 2018 = Suomen virallinen tilasto: Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset. Tilastokeskus, Helsinki. 30.3.2020. <https://www.stat.fi/til/syyttr/2018/syyttr_2018-09-26_tie_001_fi.html>
- SVT 2020 = Suomen virallinen tilasto: Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset. Tilastokeskus, Helsinki. 30.3.2020. <<http://tilastokeskus.fi/til/syyttr/index.html>>
- SYKE/ osittain LUKE, MAVI, LIVI, DVV, EU, MML Maastotietokanta 01/2017 (2020). Corine maanpeite 2018. 13.5.2020. <<http://metatieto.ymparisto.fi:8080/geoportal/catalog/search/resource/details.page?uuid=%7B6833C06E-BF77-4F0B-A066-B94AE98392EA%7D>>
- Tita, G. E. & S. M. Radil (2010). Making space for theory: the challenges of theorizing space and place for spatial analysis in criminology. *Journal of Quantitative Criminology* 26, 467–479.
- Tom-Jack, Q. T., J. M. Bernstein & L. C. Loyola (2019). The role of geoprocessing in mapping crime using hot streets. *ISPRS International Journal of Geo-Information* 8: 12, 540.
- Torisuunnitelma (2016). Ramboll oy. 7.5.2020. <<https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/torisuunnitelma.pdf>>
- Tuhannet verkkosivustot, mobiilisovellukset ja laitteistot käyttävät OpenStreetMap -karttaa (2019). OpenStreetMap. 2.5.2019 <<https://www.openstreetmap.org/about>>
- Tulumello, S. (2015). From “spaces of fear” to “fearscapes”: mapping for reframing theories about the spatialization of fear in urban space. *Space and Culture* 18: 3, 257–272.
- Tummala-Narra, P. (2020). The fear of immigrants. *Psychoanalytic Psychology* 37: 1, 50–61.
- Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja (2017). Turun kaupunki 63. vuosikerta.
- Turun kaupungin turvallisuussuunnitelma 2010-2012 (2010). Turun kaupunki. 9.5.2020. <<http://ah.turku.fi/kh/2017/0306006x/Images/1514624.pdf>>
- Turun kaupunki (28.10.2016). Turun kaupungin turvallisuuskysely nosti esiin liikenteen ongelmat. 16.10.2018. <https://www.turku.fi/uutinen/2016-10-28_turun-kaupungin-turvallisuuskysely-nosti-esiin-liikenteen-ongelmat>
- Turun seutu ja matkailu (2019). Varsinais-Suomen liitto. 2.4.2019. <<https://www.varsinais-suomi.fi/fi/maakunta/seutukunnat/54-maakunta/seutukunnat/505-turun-seutu-ja-matkailu>>
- Turun turvallisuuskyselyssä nousi esiin edelleen liikenteen ongelmat (2018). Turun kaupunki 26.10.2018. 7.5.2020. <http://www.turku.fi/uutinen/2018-10-26_turun-turvallisuuskyselyssa-nousi-esiin-edelleen-liikenteen-ongelmat>

- Turun väestökatsaus: Helmikuu 2019 (2019). Turun kaupunki. 2.4.2019. <https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/vaestokatsaus_helmikuu_2019.pdf>
- Turvallisuuskomitea (2015). *Secure Finland: information on comprehensive security in Finland*. Saarijärven Offset Oy, Saarijärvi.
- Turvallisuuskysely (2018). Rikoksentorjunta.fi, Rikoksentorjuntaneuvosto. 20.10.2018. <<https://rikoksentorjunta.fi/turvallisuuskysely>>
- Turvallisuutta kaikkialla: paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset (2019). Sisäministeriön julkaisuja 2019:2. Sisäministeriö, Helsinki.
- Turvattomuuden tunne ja avunsaanti (2019). Tuovi Sisäisen turvallisuuden portaali, Sisäministeriö. 9.1.2020. <<https://sisainturvallisuus.fi/turvattomuuden-tunne-ja-avunsaanti>>
- Usein kysyttyä (2020). Turun kaupunki. 29.3.2020. <<http://www.turku.fi/turun-uusi-kauppatori/tietoa-hankkeesta/usein-kysyttya>>
- Vahanne, S. (2008). Turvattomuuden tila – turvattomuusmielikuvat ja niihin vaikuttavat tekijät Turun keskustassa. Julkaisematon opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu.
- Valentine G. (1990). Women's fear and the design of public space. *Built Environment* 16: 4, 288–303.
- Valentine, G. (1993). (Hetero)sexing space: lesbian perceptions and experiences of everyday spaces. *Environment and Planning D: Society and Space* 11: 4, 395–413.
- Van den Berg, L., P. M.J. Pol, G. Mingardo & C. J.M. Speller (2006). *The safe city: safety and urban development in European cities*. 334 s. Ashgate Publishing Limited, Englanti.
- Vastaa Turun kaupungin turvallisuuskyselyyn ja vaikuta (2018). Turun kaupunki. 6.4.2019. <https://www.turku.fi/uutinen/2018-08-28_vastaa-turun-kaupungin-turvallisuuskyselyyn-ja-vaikuta>
- Vauclair, C-M. & B. Bratanova (2017). Income inequality and fear of crime across the European region. *European Journal of Criminology* 14: 2, 221–241.
- Veldhuis, C. B., L. Drabble, E. Riggle, A. R. Wootton & T. L. Hughes (2018). “I fear for my safety, but want to show bravery for others”: violence and discrimination concerns among transgender and gender-nonconforming individuals after the 2016 presidential election. *Violence and Gender* 5: 1, 26–36.
- Vieno, A., M. Roccato & S. Russo (2013). Is fear of crime mainly social and economic insecurity in disguise? A multilevel multinational analysis. *Journal of Community & Applied Social Psychology* 23, 519–535.
- Vilalta, C. J. (2016). Does the Mexican war on organized crime mediate the impact of fear of crime on daily routines? *Crime & Delinquency* 62: 11, 1448–1464.
- Violence against women: an EU-wide survey (2014). European Union Agency for Fundamental Rights. 5.5.2020. <https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf>
- Virtanen, A. (2000) Tilasta paikkaan, estetiikasta ekologiaan: Maantieteellisiä tulkintoja eletystä kaupungista. *Turun yliopiston julkaisuja, sarja C, osa 155*.

- Voutilainen, J. (2016). Safety and security issues reported by the inhabitants of Turku embedded to the municipality's safety and security planning. 148 s. Julkaisematon opinnäytetyö. Turvallisuusalan koulutusohjelma, Laurea-ammattikorkeakoulu.
- Warr, M. (1984). Fear of victimization: why are women and the elderly more afraid. *Social Science Quarterly* 65: 3, 681–702.
- Warr, M. (1990). Dangerous situations: social context and fear of victimization. *Social Forces* 68: 3, 891–907.
- Warr, M. (1994). Public perceptions and reactions to violent offending and victimization. Teoksessa Reiss, A. J. & J. A. Roth (toim.): *Understanding and preventing violence volume 4: consequences and control*, 1–66.
- Warr, M. (2000). Fear of crime in the united states: avenues for research and policy. *Criminal Justice* 4, 451–489.
- Weisburd, D. G. J. N. Bruinsma & W. Bernasco (2009). Units of analysis in geographic criminology: historical development, critical issues, and open questions. Teoksessa Weisburd, D, W. Bernasco & G. J. N. Bruinsma (toim.): *Putting crime in its place: units of analysis in geographic criminology*, 3–31. Springer, New York.
- Whitley, R. & M. Prince (2005). Fear of crime, mobility and mental health in inner-city London, UK. *Social Science & Medicine* 61: 8, 1678–1688.
- Wilson, J. Q. & G. Kelling (1982). Broken Windows. *Atlantic Monthly* 211, 29–38.
- Wu, Y., C. F. Klahm IV & N. Atoui (2017). Fear of crime among Arab Americans in a culture of fear. *Ethnic and Racial Studies* 40: 14, 2481–2500.
- Wyant, B. R. (2008). Multilevel impacts of perceived incivilities and perceptions of crime risk on fear of crime. *Journal of Research in Crime and Delinquency* 45, 39–64.
- YKR/SYKE ja TK (2018). Yhdyskuntarakenne-paikkatietoaineisto. 13.5.2020
<https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Yhdyskuntarakenne/Tietoa_yhdyskuntarakenteesta/Yhdyskuntarakenteen_seurannan_aineistot>
- Young, I. M. (1990). *Justice and the politics of difference*. Princeton University Press, Princeton.

Liitteet

Liite 1: Turun kaupungin turvallisuuskyselyn kysymykset

Pakolliset kysymykset on merkitty merkillä *.

1. Turun kaupunki toteutti edellisen turvallisuuskyselyn vuonna 2016. Turvallisuuskyselyn tuloksia käytettiin kaupungin turvallisuussuunnitelman laatimiseen. 2018 turvallisuuskysely on osa hanketta jossa pyritään selvittämään uusia ratkaisuja turvallisuuden tunteen lisäämiseen. Hanke toteutetaan oikeusministeriön tukemana. Asukkaat ovat oman asuinalueensa ja kotikaupunkinsa asiantuntijoita, joiden kokemuksia ja näkemyksiä arvostetaan turvallisuuden parantamiseksi. Turvallisuuskyselyn tulokset täydentävät viranomaisten tietoja ja ne auttavat turvallisuustoimien kohdentamista eri asuinalueilla. Kyselyssä kysytään laajasti turvallisuudesta. Teemoja ovat: yhteisöllisyys, rikokset, turvallisuuden tunne, vaaralliset paikat ja alueet, tapaturmat, varautuminen ja globaalit turvallisuusuhat. Vastaaminen kestää noin 15 minuuttia. Vastauksia käsitellään täysin anonyymisti (vastauksia ei voi yhdistää tiettyyn henkilöön). Kysely sulkeutuu 21.9.2018.
2. Tunnetko naapurustosi asukkaat? *
Vastausvaihtoehdot: Kyllä, suurimman osan / Kyllä, pienen osan / En juurikaan tunne naapureitani / En tunne naapureistani ketään
3. Vietätkö aikaa naapureidesi kanssa? *
Vastausvaihtoehdot: Kyllä / En
4. Mitä teet naapureidesi kanssa
Vastausvaihtoehdot: Osallistun pihatalkoihin / Osallistun pihajuhliin / Vierailemme toistemme kotona / Ulkoilemme yhdessä / Muuta, mitä? (avoin kysymys)
5. Missä määrin koet rikokset ongelmaksi... *
... asuinalueellasi?
Vastausvaihtoehdot: En lainkaan / Hyvin pieniksi / Melko pieniksi / Melko suuriksi / Hyvin suuriksi
... kaupunkisi keskustassa?
Vastausvaihtoehdot: En lainkaan / Hyvin pieniksi / Melko pieniksi / Melko suuriksi / Hyvin suuriksi
... muilla asuinalueilla?
Vastausvaihtoehdot: En lainkaan / Hyvin pieniksi / Melko pieniksi / Melko suuriksi / Hyvin suuriksi
6. Missä määrin koet häiriökäyttäytymisen ongelmaksi... *
... asuinalueellasi?
Vastausvaihtoehdot: En lainkaan / Hyvin pieniksi / Melko pieniksi / Melko suuriksi / Hyvin suuriksi
... kaupunkisi keskustassa?
Vastausvaihtoehdot: En lainkaan / Hyvin pieniksi / Melko pieniksi / Melko suuriksi / Hyvin suuriksi
... muilla asuinalueilla?
Vastausvaihtoehdot: En lainkaan / Hyvin pieniksi / Melko pieniksi / Melko suuriksi / Hyvin suuriksi
7. Miten katuturvallisuus on mielestäsi muuttunut viimeisten 12 kuukauden aikana? *
... asuinalueellasi?
Vastausvaihtoehdot: Parantunut selvästi / Parantunut jonkin verran / Pysynyt samana / Heikentynyt jonkin verran / Heikentynyt selvästi
... kaupunkisi keskustassa?
Vastausvaihtoehdot: Parantunut selvästi / Parantunut jonkin verran / Pysynyt samana / Heikentynyt jonkin verran / Heikentynyt selvästi
... muilla asuinalueilla?
Vastausvaihtoehdot: Parantunut selvästi / Parantunut jonkin verran / Pysynyt samana / Heikentynyt jonkin verran / Heikentynyt selvästi
8. Kuinka turvalliseksi tunnet olosi seuraavissa tilanteissa? *

- ... Kävellessäsi yksin päivällä asuinalueellasi
Vastausvaihtoehdot: Turvalliseksi / Melko turvalliseksi / Neutraaliksi / Melko turvattomaksi / Turvattomaksi
- ... Kävellessäsi yksin myöhään perjantai-/lauantai- iltoina asuinalueellasi
Vastausvaihtoehdot: Turvalliseksi / Melko turvalliseksi / Neutraaliksi / Melko turvattomaksi / Turvattomaksi
- ... Kävellessäsi yksin myöhään muina iltoina asuinalueellasi
Vastausvaihtoehdot: Turvalliseksi / Melko turvalliseksi / Neutraaliksi / Melko turvattomaksi / Turvattomaksi
- ... Kävellessäsi yksin myöhään perjantai-/lauantai- iltoina kaupunkisi keskustassa
Vastausvaihtoehdot: Turvalliseksi / Melko turvalliseksi / Neutraaliksi / Melko turvattomaksi / Turvattomaksi
- ... Kävellessäsi yksin myöhään muina iltoina kaupunkisi keskustassa
Vastausvaihtoehdot: Turvalliseksi / Melko turvalliseksi / Neutraaliksi / Melko turvattomaksi / Turvattomaksi
- ... Pankkiautomaatilla asioidessasi
Vastausvaihtoehdot: Turvalliseksi / Melko turvalliseksi / Neutraaliksi / Melko turvattomaksi / Turvattomaksi
- ... Ollessasi yksin kotona
Vastausvaihtoehdot: Turvalliseksi / Melko turvalliseksi / Neutraaliksi / Melko turvattomaksi / Turvattomaksi
9. Kuinka huolissasi olet seuraavista väittämistä?*
- ... Omaisuuttasi varastetaan
Vastausvaihtoehdot: En yhtään huolestunut / En kovinkaan huolestunut / Neutraali / Huolestunut / Erittäin huolestunut
- ... Omaisuuttasi vahingoitetaan
Vastausvaihtoehdot: En yhtään huolestunut / En kovinkaan huolestunut / Neutraali / Huolestunut / Erittäin huolestunut
- ... Asuntoosi yritetään murtautua
Vastausvaihtoehdot: En yhtään huolestunut / En kovinkaan huolestunut / Neutraali / Huolestunut / Erittäin huolestunut
- ... Joudut liikenneonnettomuuden uhriksi
Vastausvaihtoehdot: En yhtään huolestunut / En kovinkaan huolestunut / Neutraali / Huolestunut / Erittäin huolestunut
- ... Joudut väkivallan kohteeksi
Vastausvaihtoehdot: En yhtään huolestunut / En kovinkaan huolestunut / Neutraali / Huolestunut / Erittäin huolestunut
- ... Joudut uhkailun kohteeksi
Vastausvaihtoehdot: En yhtään huolestunut / En kovinkaan huolestunut / Neutraali / Huolestunut / Erittäin huolestunut
- ... Joudut seksuaalirikoksen uhriksi
Vastausvaihtoehdot: En yhtään huolestunut / En kovinkaan huolestunut / Neutraali / Huolestunut / Erittäin huolestunut
- ... Joudut seksuaalisen häirinnän kohteeksi
Vastausvaihtoehdot: En yhtään huolestunut / En kovinkaan huolestunut / Neutraali / Huolestunut / Erittäin huolestunut
- ... Joudut muunlaisen häirinnän kohteeksi
Vastausvaihtoehdot: En yhtään huolestunut / En kovinkaan huolestunut / Neutraali / Huolestunut / Erittäin huolestunut
- ... Sinulle kaupitellaan huumausaineita
Vastausvaihtoehdot: En yhtään huolestunut / En kovinkaan huolestunut / Neutraali / Huolestunut / Erittäin huolestunut
10. Onko omaisuuteesi kohdistunut rikoksia kuluneiden 12 kuukauden aikana? *
- Vastausvaihtoehdot: Kyllä / Ei
- Jos valinta kyllä, lisäkysymykset teemaan liittyen:
11. Valitse omaisuuteesi kohdistuneet rikokset:
- ... Ryöstö (=varkaus väkivaltaa tai sen uhkaa käyttäen)
Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
- ... Kotiisi on murtauduttu

- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Asuintalosi piharakennuksiin on murtauduttu
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Asuintalosi yhteisiin tiloihin on murtauduttu
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Asuintalosi pihapiiristä on hävinnyt omaisuutta
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Ilkivaltaa
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Autovarkaus
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Varastettu autosta jotakin
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Varastettu polkupyörä
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Varastettu polkupyörästä osia
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Varastettu mopo, skootteri tai moottoripyörä
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
12. Onko sinuun kohdistunut rikoksia kuluneiden 12 kuukauden aikana? *
- Vastausvaihtoehdot: Kyllä / Ei
 Jos valinta kyllä, lisäkysymykset teemaan liittyen:
13. Valitse sinuun kohdistuneet rikokset
- ... Sanallinen häirintä
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Uhkailtu väkivallalla
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Perheväkivalta (fyysinen)
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 .. Seksuaalinen väkivalta
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Seksuaalinen ahdistelu
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Fyysinen väkivalta
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
 ... Ryöstö (=varkaus väkivaltaa tai sen uhkaa käyttäen)
- Vastausvaihtoehdot: Asuinalueellani / Toisella asuinalueella / Turun keskustassa
14. Tähän voit tarkentaa, missä rikos tai häiriökäyttäytyminen tapahtui. (Alue - paikka) Esim. Keskusta - kauppatori
15. Onko asuinalueellasi turvattomia paikkoja? Mitkä paikat? (Voit valita useita) *
- Vastausvaihtoehdot: Alkoholin anniskelupaikkojen lähiympäristö / Ostoskeskukset / Kauppojen lähiympäristö / Alikulut / Sillat / Puistot / Ulkoilureitit / Rannat / Julkisen liikenteen pysäkit / Jalankulkuväylät / Pyöräilyväylät / Suojatiet / Risteysalueet/ Asuinalueellani ei ole turvattomia tai vaarallisia paikkoja / Muu, mikä? (avoin tekstikenttä)
16. Seuraavassa voit halutessasi tarkentaa vastauksiasi. (väliteksi)
17. Syy siihen miksi koet kyseiset paikat turvattomiksi tai vaarallisiksi (avoin tekstikenttä)
18. Mitä olisivat mielestäsi toimivimpia ratkaisuja edellä ilmoittamiisi turvattomiin paikkoihin? (valitse kaksi)
- Vastausvaihtoehdot: Anniskelupaikkojen tehokkaampi valvonta / Alaikäisten alkoholikäytön tehokkaampi valvonta / Poliisin suorittaman yleisen järjestyksen valvonnan lisääminen / Poliisin suorittaman liikenteenvalvonnan lisääminen / Kameravalvonnan lisääminen / Liikennejärjestelyiden muuttaminen / Valaistuksen lisääminen / Parempi kunnossapito / Kävelijöiden ja pyöräilijöiden väylien selkeä erottaminen toisistaan / Pensaiden ja puiden harventaminen / Vartijoiden/järjestyksenvalvojen lisääminen / En osaa sanoa / Joku muu, mikä? (avoin tekstikenttä) / Joku muu, mikä? (avoin tekstikenttä)
19. Onko sinulle sattunut asuinalueellasi jokin seuraavista tapaturmista viimeisen 12 kuukauden aikana? *

- Vastausvaihtoehdot: Kaatuminen / Liukastuminen / Putoaminen / Liikenneonnettomuus / Muu tapaturma / Ei ole sattunut tapaturmia viimeisten 12 kuukauden aikana
20. Johtuiko sinulle sattunut tapaturma mielestäsi
Vastausvaihtoehdot: Katujen liukkaudesta / Lumien aurauksen puutteesta / Katujen epätasaisuudesta / Ympäristön esteellisyydestä / Riittämättömästä katuvalaistuksesta / Oma huolimattomuus / En osaa sanoa / Joku muu syy, mikä? (avoin tekstikenttä)
21. Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät ongelmat kaupunkisi turvallisuudessa? (valitse enintään kolme) *
Vastausvaihtoehdot: Sosiaalipalveluiden heikkeneminen / Terveyspalveluiden heikkeneminen / Perusopetuksen heikkeneminen / Poliisin palvelutason heikkeneminen / Pelastustoimen palvelutason heikkeneminen / Joukkoliikenteen palvelutason heikkeneminen / Holtittomat autoilijat / Holtittomat mopoilijat / Holtittomat pyöräilijät / Liikenteen määrän kasvaminen / Syrjäytyminen / Häiriökäyttäytyminen / Huumeiden käyttäjät / Alkoholin anniskelupaikkojen ympäristön häiriökäyttäytyminen / Alkoholin juominen julkisella paikalla / Katuväkivalta / Rasismi / Muu mikä? (avoin tekstikenttä) / Kaupungissa ei ole ongelmia turvallisuudessa
22. Mikä on turvattomin paikka Turussa? (määrittele paikka ja vuorokaudenaika mahdollisimman yksityiskohtaisesti) (avoin tekstikenttä)
23. Onko sinuun kohdistunut jokin seuraavista teoista sosiaalisessa mediassa/internetissä kuluneiden 12 kuukauden aikana? *
Vastausvaihtoehdot: Kiusaaminen / Vainoaminen / Petos / Identiteettivarkaus / Pankkitunnusten pyytäminen / Toinen osapuoli on esiintynyt jonain toisena, kun on todellisuudessa ollut / Muu, mikä? (avoin tekstikenttä) / En käytä sosiaalista mediaa/internetiä / Ei ole kohdistunut
24. Kerroitko tapauksesta tai ilmoititko asiasta...
Vastausvaihtoehdot: Kaverille / Vanhemmilleni / Tein rikosilmoituksen poliisille / Jollekin muulle, kenelle? (avoin tekstikenttä) / En halua vastata
25. Onko sinulle kaupiteltu huumausaineita? *
Vastausvaihtoehdot: Kyllä / Ei / En osaa sanoa
26. Jos vastasit kyllä, voit halutessasi kertoa missä (avoin tekstikenttä)
27. Kuinka pitkäksi aikaa kotitaloudessasi on varauduttu alla luetelluilla tarvikkeilla yhteiskunnan häiriötilanteisiin, kuten pitkiin sähkö-, vesi-, tai lämmityskatkoihin? *
... Ruokaa ja juomaa
Vastausvaihtoehdot: Muutamaksi päiväksi / Viikoksi tai yli / Ei ole varauduttu / En osaa sanoa
... Lääkkeitä
Vastausvaihtoehdot: Muutamaksi päiväksi / Viikoksi tai yli / Ei ole varauduttu / En osaa sanoa
... Hygienia- ja tarvikkeita
Vastausvaihtoehdot: Muutamaksi päiväksi / Viikoksi tai yli / Ei ole varauduttu / En osaa sanoa
28. Onko kotitaloudessasi varauduttu yhteiskunnan häiriötilanteisiin, kuten pitkiin sähkö-, vesi-, tai lämmityskatkoihin seuraavien välinein... *
... Paristoja
Vastausvaihtoehdot: On / Ei / En osaa sanoa
... Paristoilla toimiva radio
Vastausvaihtoehdot: On / Ei / En osaa sanoa
... Taskulamppu
Vastausvaihtoehdot: On / Ei / En osaa sanoa
... Varalämmitysjärjestelmä (esim. takka)
Vastausvaihtoehdot: On / Ei / En osaa sanoa
... Kaasulla toimiva keitin
Vastausvaihtoehdot: On / Ei / En osaa sanoa
29. Vaikuttiko 2017 Turussa tapahtunut puukotusisku turvallisuuden tunteeseesi? *
Vastausvaihtoehdot: Turvallisuuden tunteeni heikkeni paljon / Turvallisuuden tunteeni heikkeni jonkin verran / Turvallisuuden tunteeseeni ei tapahtunut muutoksia / Turvallisuuden tunteeni parani viranomaisten nopean toiminnan johdosta
30. Valitse kaksi suurinta turvallisuusuuhkaa globaalisti. *

- Vastausvaihtoehdot: Rajanylittävä järjestäytynyt rikollisuus / Kyberuhat / Suurvaltojen poliittinen epävakaus / Ilmastonmuutos / Pandemiat (tartuntataudit) / Terrorismi / Joukkotuhoaseet / Sota / Suuret pakolaisvirrat / Huumeet / En osaa sanoa / Muu, mikä? (avoin tekstikenttä) / Muu, mikä? (avoin tekstikenttä)
31. Taustakysymykset joita käytetään kyselyn tulosten kohdentamisessa. Vastaaminen tapahtuu edelleen nimettömänä. (väliteksi)
32. Kansalaisuus *
Vastausvaihtoehdot: Suomalainen / Ruotsalainen / Virolainen / Irakilainen / Venäläinen / Somali / Iranilainen / Muun kansalainen
33. Äidinkieli *
Vastausvaihtoehdot: Suomi / Ruotsi / Viro, Eesti / Venäjä / Arabia / Kurdi / Albania / Somali / Englanti / Persia, Farsi / Muu kieli
34. Oletko asunut nykyisellä asuinalueellasi *
Vastausvaihtoehdot: Yli vuoden / Alle vuoden
35. Onko asuinalueesi rakennusmuodoltaan pääsääntöisesti *
Vastausvaihtoehdot: Kerrostaloalue / Rivitaloalue (myös paritalo) / Omakotitaloalue
36. Asumismuotosi on *
Vastausvaihtoehdot: Omistusasunto / Vuokra-asunto / Muu
37. Valitse asuinalueesi postinumero *
Vastausvaihtoehdot: 20100 / 20200 / 20210 / 20240 / 20250 / 20300 / 20320 / 20360 / 20380 / 20400 / 20460 / 20500 / 20520 / 20540 / 20610 / 20700 / 20720 / 20740 / 20750 / 20810 / 20880 / 20900 / 20960 / 21330
38. Nimeä alueesi, esim. Runosmäki, Luolavuori, Uittamo tms. (avoin tekstikenttä)
39. Valitse korkein tutkintosi jonka olet suorittanut tai olet parhaillaan suorittamassa *2%
Vastausvaihtoehdot: Perus-, keski- tai kansakoulu / Ammattitutkinto / Ylioppilastutkinto / Ammattikorkeakoulututkinto (alempi) / Ammattikorkeakoulututkinto (ylempi) / Yliopistotutkinto (alempi) / Yliopistotutkinto (ylempi) / Tohtoritutkinto / Ei mikään edellä
40. Mikä kuvaa parhaiten tämän hetkistä tilannettasi? *
Vastausvaihtoehdot: Työelämässä / Työtön / Eläkkeellä / Opiskelija / Ei mikään edellä mainituista
41. Sukupuoli *
Vastausvaihtoehdot: Nainen / Mies / En halua vastata
42. Oletko iältäsi? *
Vastausvaihtoehdot: 18 tai alle / 19-29 / 30-39 / 40-49 / 50-59 / 60-75 / 75+

Liite 2. Corine maanpeite 2018 -aineistosta yhdistetyt maanpeiteluokat ja niiden sisältö

Rasterimuotoisen 20m x 20m aineiston lähde: SYKE (osittain LUKE, MAVI, LIVI, DVV, EU, MML Maastotietokanta 01/2017)

Luokkiin yhdistetty vain Turun turvattomin paikka – ja asuinalueen turvaton paikka -aineistojen (pistemäinen) puskurivyöhykkeellä (50 m) sijainneet maanpeitteet. Maanpeitteen nimet ovat suomenkielisestä sarakkeesta Level4Suo.

- Puustoiset alueet/metsät:
  - Harvapuustoiset alueet, cc <10%
  - Harvapuustoiset alueet, cc 10-30%, kalliomaalla
  - Harvapuustoiset alueet, cc 10-30%, kivennäismaalla
  - Harvapuustoiset alueet, sähkölinjan alla
  - Havumetsät kalliomaalla
  - Havumetsät kivennäismaalla
  - Lehtimetsät kivennäismaalla
  - Sekametsät kalliomaalla
  - Sekametsät kivennäismaalla
- Vesialueet
  - Joet
  - Järvet
  - Merenrantakosteikot vedessä
  - Meret
- Rakennetut alueet
  - Kerrostaloalueet
  - Muut urheilu- ja vapaa-ajan toiminta –alueet
  - Palveluiden alueet
  - Pientaloalueet
  - Satama-alueet
  - Teollisuuden alueet
  - Vapaa-ajan asunnot
- Liikennealueet
- Pellot
  - Pellot
  - Maataloustukijärjestelmän ulkopuoliset maatalousmaat
- Puistot
- Kalliomaat

Liite 3. Turvattomuuden syyt asuinalueilla: teemoittelu ja alaluokat

Eri vastaaja geokoodatussa aineistossa yht. 215, syitä yht. 322

Kysymykset: *Onko asuinalueellasi turvattomia paikkoja? Muu, mikä? Avoimet vastaukset*

Syy siihen miksi koet kyseiset paikat turvattomiksi tai vaarallisiksi

Aineistolähtöinen teemoittelu

- Liikenne
  - autoilijat
  - mopoilijat/mopoautoilijat
  - pyöräilijät
  - infrastruktuuri
- Kaupungin infrastruktuuri
  - katulamppujen puuttuminen
  - villiintynyt kasvillisuus
  - yleinen epäsiisteys
- Eri ihmisryhmät
  - päihteidenkäyttäjät
  - nuoret
  - maahanmuuttajat
  - epämääräiset ihmiset
  - ihmisten puuttuminen
  - poliisin valvonnan puuttuminen
- Ei määritelty

Mitä sanoja/asioita kukin alaluokka sisältää?

Liikenne:

- autoilijat: viittaus auton kuljettajiin (piittaamattomuus, ei kunnioiteta liikennesääntöjä, ylinopeudet jne.)
- mopoilijat/mopoautoilijat: viittaus mopolla tai mopoautolla kulkeviin (äänekäs ajaminen, ylinopeudet jne.)
- pyöräilijät: viittaus pyöräilijöihin (liian suuret tilannenopeudet, ajetaan jalkakäytävällä, ei väistetä jne.)
- infrastruktuuri: liikennejärjestelyistä johtuvat syyt (mm. ei liikennevaloja, tasa-arvoiset risteykset, liian kapeat jalkakäytävät, yhdistetty pyörätie ja kävelytie; kulkuväyliin liittyvät ongelmat: syy turvattomuuteen ei ole käyttäjät vaan järjestelyt)

Kaupungin infrastruktuuri:

- katulamppujen puute: kohteesta puuttuu valaistus tai se ei valaise tarpeeksi
- villiintynyt kasvillisuus: viitataan joko epäsiistissä, hämärähommia houkuttelevassa muodossa tai vaarana liikenteelle, estää näkyvyyttä
- yleinen epäsiisteys: viittaukset epäsiisteyteen (roskaisuus, lasinsirut, graffitit, huumeneulat)
- *kulkuväyliin yms. liittyvät liikenteen infrastruktuurin alla*

Eri ihmisryhmät:

- päihteidenkäyttäjät: viittaukset päihteiden vaikutuksen alaisena oleviin henkilöihin ("*juopot*", "*narkit*", "*sekakäyttäjät*" jne.), myös vastaukset, jossa kerrottu alkoholin anniskelupaikkojen läheisyyden aiheuttavan turvattomuutta on luokiteltu tähän kategoriaan
- nuoret: viittaukset lapsiin tai nuoriin ("*nuoriso*", "*teinit*" jne.)
- maahanmuuttajat: viittaukset vastaajan mielestä maahanmuuttajilta näyttäviin henkilöihin ("*mamujengit*", "*maahantunkeutajat*")
- epämääräiset ihmiset: viittaukset vastaajan mielestä epämääräiseltä näyttäviin henkilöihin ("*laitapuolen kulkijat*", "*vaikka minkälaista porukkaa*" jne.)
- ihmisten puuttuminen: viittaus autiuteen turvattomuuden aiheuttajana
- poliisin valvonnan puute: viittaus valvonnan puutteeseen

Liite 4. Asuinalueiden turvattomien ja Turun turvattomimpien paikkojen tyypittely

- Metsät
- Rannat
- Julkisen liikenteen pysäkit
- Ensisuojan lähiympäristö
- Sillat
- Ostoskeskukset
- Pankkiautomaatit
- Urheilukenttien lähiympäristö
- Pysäköintialueet
- Muu
- Koulun/päiväkodin pihat tai leikkipuistot
- Alikulut
- Alkoholin anniskelupaikkojen lähiympäristö
- Torit
- Puistot
- Suojatiet
- Kauppojen lähiympäristö
- Kevyen liikenteen väylät
- Risteysalueet
- Autotiet

Liite 5. Turun turvattomin paikka -aineiston pisteiden ja viivojen määrät

Pisteaineisto (esimerkit valittu satunnaisesti vain muutamia mainintoja saaneisiin kohteisiin):

Kohde mainittu n   *Kohde tai esimerkki kohteesta*
kertaa

1	esim. Yo-kylä, Jäkäränaukio, Tuomiokirkkosilta, S-Market Pansio
2	esim. Koulukatu-Puutarhakatu -risteys, Urheilupuisto, Tuomiokirkkopuisto, Kakolanmäki, Aurakatu-Yliopistonkatu -risteys
3-5	Linja-autoasema, Grilli kauppatorilla, taksijono, Pulina pub, Mantun grilli, keskustan yökerhot, Varissuon liikekeskus, torin bussipysäkki
10-14	Hansakortteli, Vähätori, Kaupunginkirjasto
272	Kauppatori

Viiva-aineisto (esimerkit valittu satunnaisesti vain muutamia mainintoja saaneisiin kohteisiin):

Kohde mainittu n   *Kohde tai esimerkki kohteesta*
kertaa

1	esim. Savonkatu, Brahenkatu, Rauhankatu, Merimiehenkatu, Metallikatu, Kauppahallinkuja
2-3	esim. Linnankatu, Itäinen Pitkäkatu, Hansakorttelin edusta, Kristiinankatu
4-5	Aurakatu, Eerikinkatu, Humalistonkatu, Tuomiokirkkosilta-Tuomaansilta kävelyreitti rannassa, Kauppatorin reunat
21	Yliopistonkatu/kävelykadun osuus
63	Aurajokiranta

Liite 6. Asuinalueen turvaton paikka -aineiston pisteiden ja viivojen määrät

Pisteaineisto (esimerkit valittu satunnaisesti vain muutamia mainintoja saaneisiin kohteisiin):

Kohde mainittu n   *Kohde tai esimerkki kohteesta*
kertaa

1	esim. Kupittaaanpuisto, Ilpoiston koulun piha, Kakolankatu pusikko, Bussi 13 kääntöpiste, Pernon koulurakennus
2-5	esim. K-Market Moikoinen, Sillankorvan ensisuoja, Jäkäränaukio, Lausteen Sale, Mannerheimipuisto
8	Pulina Pub
9	Kauppatori

Viiva-aineisto (esimerkit valittu satunnaisesti vain muutamia mainintoja saaneisiin kohteisiin):

Kohde mainittu n   *Kohde tai esimerkki kohteesta*
kertaa

1	esim. Leipäläntie, Samppaantie, Ylitie, Yli-Maariankatu, Paavinkatu, Ratapihankatu, Satakunnantie, Hautausmaantie
2-3	esim. Kukolantie, Kaskenkatu, Itäinen Pitkätie, Lylyntie, Karjakatu, Uittamontie
5	Puutarhakatu, kävelyreitti rannassa Tuomiokirkkosilta-Koroinen
11	Aurajokiranta

Liite 7. Taustamuuttujien ja turvattomuuden syyn pääteemojen yhteyksien ristiintaulukointi

Sukupuolen ja turvattomuuden syyn yhteyksiä

Sukupuoli

	<i>Nainen</i>		<i>Mies</i>	
	n	%	n	%
<i>Eri ihmisryhmät</i>	87	38,8%	40	46,5%
<i>Kaupungin infrastruktuuri</i>	19	8,5%	4	4,7%
<i>Liikenne</i>	118	52,7%	42	48,8%
<i>Yhteensä</i>				

$\chi^2 (2) = 2,300; p = 0,317$

Koulutuksen ja turvattomuuden syyn yhteyksiä

Koulutustaso

	<i>Peruskoulu/ammattikoulu/ylioppilasl</i>		<i>Alempi korkeakoulu</i>		<i>Ylempi korkeakoulu/tohtorintutkinto</i>	
	n	%	n	%	n	%
<i>Eri ihmisryhmät</i>	36	44,5 %	40	42,1 %	52	38,5 %
<i>Kaupungin infrastruktuuri</i>	6	7,4 %	5	5,3 %	12	8,9 %
<i>Liikenne</i>	39	48,1 %	50	52,6 %	71	52,6 %
<i>Yhteensä</i>	81	100	95	100	135	100

$\chi^2 (2) = 1,685; p = 0,739$

Toimen ja turvattomuuden syyn yhteyksiä

Toimi

	<i>Työelämässä</i>		<i>Työelämän ulkopuolella</i>	
	n	%	n	%
<i>Eri ihmisryhmät</i>	94	41,2 %	33	41,8 %
<i>Kaupungin infrastrukturi</i>	18	7,9 %	4	5,1 %
<i>Liikenne</i>	116	50,9 %	42	53,2 %
<i>Yhteensä</i>	228	100	79	100%

$\chi^2 (2) = 0,720; p = 0,698$